REKSAS STAUTAS
ATSAKYMĄ ŽINO
ORCHIDĖJOS...

Populiarusis detektyvas

REKSAS STAUTAS

ATSAKYMĄ ŽINO ORCHIDĖJOS...

Romanas

Vilnius Rosma

UDK 820(73)-3
St 259

Stout, Rex

St 259 Atsakymą žino orchidėjos: romanas / Reksas Stautas; Vertė Pranė Kuprienė.— Vilnius: Rosma, 1997.— 264 p.— (Populiarusis detektyvas)

ISBN 9986-799-26-0

Detektyviniame romane atskleista genialiojo Niro Vulfo ir jo padėjėjo Arčio Gudvino visa naujų nuotykių puikybė. Pilna pavojų kasdienybė, bičiulio mirtis, žmogžudžio demaskavimas ir gudragalviškos intrigos — visa tai patirs tie, kurie perskaitys didžiojo detektyvų kūrėjo naująjį romaną.

UDK 820(73)-3

ISBN 9986-799-26-0

© Rex Stout 1984
© Vertimas, Rosma, 1997
© Rosma, 1997

PIRMAS SKYRIUS

Daugumos tų, kurie Niro Vulfą aplanko iš anksto susitarę, ypač jeigu jie atsibeldžia iš tokios tolybės kaip Nebraska, veidai visada susirūpinę. Tačiau šiandieninis lankytojas atrodė gana normaliai. Priešais mus sėdėjo švariai nusiskutęs guvių rudų akių vyras. Dėmesį patraukė tiktai itin griežta jo lūpų linija. Jis turėjo apie šešiasdešimt metų, bet atrodė jaunesnis. (Aš juk gerai žinojau, kad jam net šešiasdešimt vieni.) Kai pirmadienį apie pietus atėjo Džeimso R. Haroldo — iš Omahos, iš Nebraskos,— telegrama, kurioje buvo prašoma susitikti, be jokios abejonės, aš pasirūpinau, kad apie jį būtų kai kas sužinota. Paaiškėjo, jog šis žmogus yra vienintelis lengvųjų geležies dirbinių bendrovės „Haroldas“ šeimininkas. Prekiauja jis urmu, yra visų gerbiamas ir savo einamojoje sąskaitoje turi

daugiau negu pusę milijono dolerių. Pastaroji informacija buvo itin svarbi — mums galėjo nukristi solidus honoraras, žinoma, jeigu šito džentelmeno padėtis tikrai pasirodytų esanti kebli. Ir štai dabar, į jį pažvelgęs, prisipažinsiu, aš nusivyliau. Dirstelėjus į šitą žmogų, galima buvo pagalvoti, kad jis atvažiavo viso labo pasikonsultuoti, kaip jam nupjaustinėti orchidėjas. O dabar šitas štai tipas kuo patogiausiai sudribęs sau į raudona oda aptrauktą krėslą kiurkso...

— Atrodo, man vertėtų paaiškinti, kodėl pasirinkau kaip tik jus.

— Kaip norite,— burbtelėjo Vulfas. Kai pavalgo pietus, apie pusvalandį jis nekalba, tik burbsi.

Haroldas užsimetė koją ant kojos.

— Tai liečia mano sūnų. Aš noriu rasti savo sūnų. Maždaug prieš mėnesį nunešiau į Niujorko laikraščius skelbimus, susisiekiau su policija, taip pat... Jūs kažką pasakėte?

— Nesakiau. Aš klausau jūsų.

Kad tik nebūtų ko pasakęs! Vulfas susiraukė. O tai kai ką reiškė: jeigu čia nekvepia geru honoraru, Haroldas gali keliauti sau po velnių. Vienam mūsų klientui, vietoj žodžių junginio „užmegzti ryšį" pavartojusiam žodelį „sukontaktuoti", teko primesti viršaus visą tūkstantuką, nors jis pats šito ir nesužinojo.

Atrodo, Haroldą apniko abejonės, bet jis nuginė jas į šalį.

— Supratau. Jūs nemėgstate kišti nosies ten, kur dirba policija. Bet šitas at-

vejis visai kitoks. Aš kreipiausi ir į Dingusiųjų biurą, ten su kažkokiu leitenantu Merfiu teko bendrauti, o prieš tai buvau padavęs skelbimą į „Skandalingąją kroniką“. Ir visiškai jokių rezultatų. Tačiau kai žmona išėjusi iš kantrybės mane pradėjo graužti, ir aš neištvėriau, paskambinau iš Omahos leitenantui Merfiui. Pasisakiau, kad norėčiau pasisamdyti privatų seklį, ir paprašiau parekomenduoti ką nors. Jis pradėjo mane atkalbinėti. Bet aš, jeigu jau ką sumanau, visada savo laikausi. Kaipmat nugesinau jį. O tada jis rekomendavo man jus. Ir pridūrė: neva iš jūsų panašiuose reikaluose naudos ne kažin kiek, nes jūs storas ir tingus, bet, sako, turite du tarnautojus — Arčį Gudviną ir Solą Penzerą, du nepralenkiamus virtuozus. Tai va, ir mušiau telegramą, ir paprašiau susitikti.

Vulfas ištarė kažkokį garsą, galėtum pasakyti, suurzgė, ir dūrė pirštu į mane:

— Štai ponas Gudvinas. Jam viską ir klokite.

— Jis dirba pas jus, ar ne?

— Dirba. Jis mano įgaliotasis padėjėjas.

— Tokiu atveju aš viską išdėstysiu jums. Visus reikalus esu įpratęs tvarkyti su viršininkais. Polas — mano vienintelis sūnus. Be jo, dar dvi dukros yra. Kai baigė Nebraskos valstijos universitetą, aš įtraukiau jį į urminę prekybą geležies prekėmis. Tai buvo prieš vienuolika metų. Kai mokėsi universitete, suvaldyti jo nebuvo įmanoma. Sakau, vaikiną įkinkysiu,

ir būdas persimainys. Bet kur tau! Iš firmos kasos jis susiženeria dvidešimt šešis tūkstančius dolerių. Aš tada jį už pakarpos ir — lauk! — Haroldas prikando savo plonas lūpas.— Ir iš darbo, ir iš namų. Šitaip ir išvažiavo iš Omahos. Daugiau ir nebemačiau. Ir nenorėjau matyti. Bet dabar noriu. Ir žmona nori. Prieš mėnesį, kovo aštuntąją, sužinojau, kad pinigų jis nepaėmė. Sužinojau, ir kas iš tikrųjų tai padarė. Viskas įrodyta švariai ir patikimai. Kas be ko, vagišiui bus atseikėta pagal nuopelnus, o aš norėčiau savo sūnų susiieškoti.

Iš kišenės jis išsitraukė didelį voką, kažką iš jo išėmė ir pakilo nuo fotelio.

— Tai jo fotografija, naujausia iš visų mano turimų,— vieną nuotrauką jis pakišo ir man.— Šešis vienetus turiu. Galiu padaryti ir daugiau,— žmogus grįžo į savo fotelį.— Su vaikinu pasielgta neteisingai. Savo kaltę norėčiau atitaisyti. Atsiprašinėti jį aš neturiu už ką, nes tada mano rankose buvo visi įkalčiai, kad pinigus pavogė jis. Dabar žinau: ne jis, užtat ir ieškau, užtat ir rasti noriu. Žmona degte dega iš nekantrumo išvysti sūnelį.

Iš fotografijos žvelgė apskritaveidis berniokėlis spuoguota pasmakre su studentiška kepurėle, mantija, ir atrodė labai geras. Jokio nė menkiausio panašumo su tėtuku, kas yra sentimentai turbūt nė nenutuokiančiu. Gal jis mokėjo savo jausmus tramdyti, o gal paprasčiausiai — jo gyslomis žuvies kraujas tekėjo. Aš bu-

vau linkęs manyti, kad teisingesnė pastaroji spėlionė. Žmona, matote, užsisėdo, kitaip nė nesučiaudėjęs būtų.

Vulfas nuotraukas padėjo ant stalo.

— Jūs įsitikinęs, kad jis Niujorke. Bet kodėl, leiskite paklausti.

— Todėl, kad ir žmona, ir abi dukterys kasmet per savo gimimo dienas gauna atvirukus — specialius pasveikinimų atvirukus. Aš įtariu, kad žmona visą tą laiką su juo susirašinėjo, nors ir neprisipažįsta. Sako, būtų susirašinėjusi su didžiausiu malonumu, bet jis adreso nedavęs, tik atvirukus siuntinėjęs. Ir ant visų tų atvirukų — Niujorko pašto spaudas.

— Kada gavote paskutinįjį?

— Lapkričio devynioliktąją, šiek tiek mažiau nei prieš penkis mėnesius. Per mano dukters Mardžori gimimo dieną. Taip pat iš Niujorko.

— O ką dar žinote? Kas nors matė jį čia?

— Nieko nežinau.

— Policija kokių nors faktų aptiko?

— Iš esmės nieko. Tačiau aš nesiskundžiu. Panašu, kad ji stengėsi. O čia toks milžiniškas miestas! Niujorkas! Reikalų jai visokiausių kitų iki kaklo. Aš neabejoju: prieš vienuolika metų sūnus čia iš Omahos atbildėjo traukiniu, tik negaliu patvirtinti faktais. Policijoje šitą darbą dirbo keletas žmonių, visą savaitę dirbo, bent jau man taip sakė. O dabar, manau, niekas nebedirba. Aš paklausiau žmonos ir pats nusprendžiau imtis ryžtingų veiks-

mų. Be abejo, nuostolių savo bizniui pridarysiu.

— Šito man negana,— šaltai tarstelėjo Vulfas. Jis, ko gero, taip pat pritarė žuvikraujystės versijai.— O skelbimai laikraščiuose irgi nedavė jokių rezultatų?

— Jokių. Gavau penkis šimtus laiškų iš sekimo agentūrų. Visos jos siūlė savo paslaugas. Gal net porą tuzinų laiškelių parašė psichiniai ligoniai ir apsišaukėliai. Policija ištyrė viską, bet tas viskas pasirodė tik akių dūmimas.

— Koks buvo jūsų skelbimų tekstas?

— Aš juos pats rašiau. Visus vienodai,— iš vidinės švarko kišenės Haroldas išsitraukė didelę odinę piniginę, pasirausė joje ir išėmė laikraščio iškarpą. Tada atsisuko į šviesą ir pradėjo skaityti:

„Polas Haroldas, išvykęs iš Omahos, iš Nebraskos, sužinos kai ką sau naudingo, jeigu nedelsdamas susisieks su tėvu. Paaiškėjo, kad įvyko klaida. Visus, kurie perskaitys šitą skelbimą ir kurie nors ką žino apie aukščiau paminėto Polo Haroldo buvimo vietą šiuo metu arba paskutinių dešimties metų laikotarpiu, prašome pranešti šito skelbimo autoriui, suprantama, už solidų apdovanojimą“.

— Aš jį įdėjau į penkis Niujorko laikraščius,— iškarpą jis įgrūdo į piniginę, o piniginę — į kišenę.— Iš viso skelbimas buvo išspausdintas trisdešimt kartų. Ši-

tiek pinigų vėjais paleista! Man pinigų negaila, man gaila leisti juos vėjais.

Vulfas kriuktelėjo.

— Geriau juos būtumėt užmokėję man arba ponams Gudvinui ir Penzerui. Atvykęs į Niujorką, jūsų sūnus galėjo pakeisti pavardę, tai net labai realu, užtat ir nekeista, kad nei policija, nei šitie skelbimai ir neužtiko nė menkiausio jo pėdsako. O jūs nežinote, bagažą išvažiuodamas iš Omahos jis turėjo?

— Turėjo. Pasiėmė visus savo rūbus ir kai ką iš asmeninių daiktų. Turėjo lagaminą, skrynelę ir rankinę.

— Ar buvo ant kurio nors iš šitų daiktų jo inicialai?

— Inicialai? — Haroldas net susiraukė.— M-m-m... Taip, žinoma, ant lagamino ir skrynelės. Motinos dovanos. Tai yra mano žmonos. O jums kam visa tai reikia žinoti?

— Tik P. ir H. ar dar ir antras vardas?

— Neturi jis jokio antro vardo. Paprasčiausiai P. H. O jums kam reikia?

— Jeigu jis bus pakeitęs pavardę, labai galimas daiktas, visais atžvilgiais patogiausia, kad inicialai nepasikeistų, liktų P. ir H. O šitas raides galima iššifruoti tūkstančiais variantų. Tai štai, pone Haroldai, net tuo atveju, jei mes apsistotume ties šitomis pačiomis P. H., mūsų laukia sudėtingas ir sunkus darbas, bet nė akimirką nereikia pamiršti ir to, kad jūsų sūnus nenori būti pastebėtas, jei iš

visų šitų skelbimų šnipštas išėjo. Manau, jums geriau užmiršti savo sumanymą.

— Norite pasakyti, kad aš turiu nutraukti paieškas?

— Taip.

— Bet aš negaliu... Žmona ir dukros... Ne, ir aš noriu jį susiieškoti. Teisingumas turi nugalėti. Reikia berniūkštį rasti.

Ir jūs norite samdyti mane?

— Noriu. Jus, Gudviną ir Penzerą.

— Tokiu atveju aš jus turiu įspėti: išlaidos taip pat gali būti nemenkos, honoraras visiškai nepriklausys nuo sėkmės ar nesėkmės. Mano honorarai dideli, pone Haroldai.

— Žinau. Man leitenantas Merfis sakė,— dabar Haroldo veidas buvo daug labiau susirūpinęs negu iš pradžių.— O jūsų paslaugų atsisakyti aš bet kada galiu?

— Žinoma.

— Gerai,— jis įkvėpė į plaučius oro.— Jums reikia rankpinigių?

— Būsimoms išlaidoms. Tačiau to negana. Man reikia žinoti viską, ką žinote jūs.— Vulfas pasisuko į mane: — Arči, bloknotą.

Bloknotas jau seniai gulėjo priešais mane.

Kai po valandos klientas išėjo, o Vulfas užlipo į oranžeriją į vidurdienio pasitarimą su Teodoru ir savo orchidėjomis, aš padėjau į seifą trijų tūkstančių dolerių čekį ir atsisėdau prie rašomosios mašinėlės tvarkyti savo užsirašytų pastabų.

Prirašiau penkis puslapius vien faktų, iš kurių vienas kitas dirbant, ateityje, galėjo ir praversti. Polas Haroldas ant kairės kojos žemiau kelio turėjo trijų colių randą — nelaimingas atsitikimas vaikystėje. Tai mums padėtų tuo atveju, jei aptiktume jį be kelnių. Dėl šito nelaimingo atsitikimo jis buvo atleistas nuo tarnybos kariuomenėje ir nepakliuvo į karą. Motina vadindavo jį Pupsiu. Jis kabindavosi į kiekvieną sijoną, vienu metu akis smailino į savo bendrakursę Erliną Meisi, tačiau Himenėjo ryšiais savęs nesuvaržė. Kiek buvo žinoma mūsų klientui, išvažiavęs į rytus, Polas nepalaikė ryšių nė su viena iš savo buvusių draugužių. Jis lyg gilinęsis į sociologiją, tačiau apie sūnaus reikalus universitete tėvo supratimas buvo gana miglotas. Dvejus metus jaunuolis ėmė smuikavimo pamokas, o paskui savo smuikelį pardavė už dvidešimt dolerių. Ir gavo pylos. Nors visą laiką skaudėjo sužeistą kelį, mėgino žaisti futbolą, tačiau į rinktinę nepakliuvo, du kartus dalyvavo beisbolo rungtynėse prieš „Kanzasą“. Tiek apie sportą. Rūko ir geria saikingai. Kad jo vaikytis būtų turėjęs polinkį į azartinius žaidimus, klientui nežinoma. Kišenpinigių kasdieninėms išlaidoms prašydavęs reguliariai, bet iki to lemtingo atsitikimo, kai dingo pinigai, jokiomis machinacijomis įtartas nebuvo.

Ir taip toliau, ir panašiai... Žodžiu, nieko konkretaus. Jokių įrodymų apie prieraišumą, sakykim, gyvūnams arba

apie tai, kad vaikinas būtų puoselėjęs tvirtus ketinimus tapti Jungtinių Valstijų prezidentu, kas mums galėjo nors mažumėlę pagelbėti. Jeigu tėvas gerai pažinojo savo sūnų, tuo aš labai abejoju, vadinasi, tai buvo pats paprasčiausias vaikas, kuriam šuniškai nepasisekė ir kuris dabar yra virtęs nežinia kuo. Reklama, mums su Solu padaryta leitenanto Merfio iš Dingusiųjų biuro, nežadėjo nieko gero. Visi Didžiojo Niujorko policijos tarnautojai, pradedant pačiu komisaru Skineriu ir baigiant smulkme, su didžiausiu džiaugsmu būtų pakloję visą savo dienos uždarbį, kad galėtų tapti Niro Vulfo apsimulkinimo liudytojais. Visiškai galimas daiktas, kad Merfio buvo visas mėnuo prakaituota, kol galų gale susiprotėjo: čia kaip tik tas atvejis ir yra. Aš pakilau eiti į virtuvę ir pasakiau Fricui, kad ėmėmės reikaliuko, dėl kurio plušėti reikės dvejus metus ir galų gale per nosį gausim.

Fricas šyptelėjęs palingavo galva.

— Mūsų namuose per nosį negauti kažin ar įmanoma,— karštai užginčijo jis,— juo labiau tau su ponu Vulfu.

Iš šaldytuvo jis ištraukė plastmasinę dėžutę, atkrapštė jos dangtelį ir pastatė ant stalo.

— Šunsnukis, pietums — dygiaodžių ikrai! — sušvokščiau aš.— Tu ir vakarienei sutaisysi nuodų?

— Mano brangusis Arči,— pradėjo Fricas, kuris pranašesnis už mane buvo tik viena prasme — maistą skanesnį ga-

mino,— tai buvo paprastų paprasčiausias troškinys su dar paprastesniu buiiais paskanintu česnakiniu padažu. Dabar bus viskas en casserole * su ančiuvių taukais. Ir visa tai pagaminta mano nuosavomis rankelėmis. Plonyčiai lašinių griežinėliai, drauguži, išmušti. Ir ne bet kaip, o su penkiomis žolelėmis. Šitų bestuburių sezonas labai trumpas, todėl ponas Vulfas nieko prieš jų ikrelius ant savo stalo matyti tris kartus per dieną. Gali nueiti pas Elą į Dešimtąjį prospektą ir paskanausi nevalgomo šlamšto — kumpio ant ruginės duonos su troškintais kopūstais.

Ištaręs šituos žodžius, Fricas nusipurtė.

Tarp mūsų įsiliepsnojo ginčas, tačiau aš nerizikavau būti išgintas pas Elą valgyti to kumpio. Mes vis dar ginčijomės, kai išgirdau iš oranžerijos liftu atbildantį Vulfą. Taigi nė vienam iš mūsų nenukentėjus, aš iš žaidimo pasitraukiau, o Fricą palikau su savo žolelėmis.

Vulfas stovėjo prie knygų lentynos ir tyrinėjo gaublį, kurio būta dar pilvotesnio už jį patį. Jis, matyt, norėjo įsitikinti, kad Omaha Nebraskos valstijoje tebėra toje pačioje vietoje, kur ir visada buvo. Įtikėjęs, kad tikrai yra taip, jis pasuko prie stalo, apėjo aplink jį ir savo milžinišką kalną mėsos nuleido į krėslą, padarytą pagal specialų užsakymą.

Jis ištiesė kaklą, norėjo apžvelgti iškart visą kambario grindų vidurį dengiantį kilimą.

* Puode (pranc.).

— Dabar balandis, užtat ir kilimas mūsų purvinas, — prabilo išmintingiausias išminčius Vulfas.— Reikia priminti Fricui, kad į valyklą atiduotų, o čia tegu ką kita patiesia.

— „Naują „Times“,— linktelėjau aš apžiūrinėdamas Vulfą,— tačiau tai nėra ta tema, kuria įmanoma ilgai postringauti. Jeigu jūs norite išvengti Polo Haroldo problemos aptarimo, užsiminkite ką nors apie Artimuosius Rytus.

Vulfas kriuktelėjo:

— O kodėl man reikia jos vengti? Juk leitenantas Merfis pasakė, kad šitas darbas judviem su Solu. Tu šnekėjai su juo?

— Šnekėjau. Mes norime apsimesti Gelbėjimo armijos naujokais. Jis pradės nuo Beterio ir trauks į šiaurę, aš — nuo Van Kortlend parko ir mausiu į pietų pusę. Per Kalėdas susitiksime prie Granto * mauzoliejaus ir sulyginsime savo atradimus. Po to čiupsim Brukliną — ten darbo trejiems meteliams, ne daugiau. Galite pasiūlyti ką nors įdomesnio?

— Ko gero, negaliu,— Vulfas pasitempė lyg koks didvyris.— Atrodo, reikaliukas beviltiškas. Tu nežinai, gal tas leitenantas Merfis turi dėl ko manęs nekęsti?

— Abejoju. Pakanka vien to, kad jis tarnauja policijoje.

— Gal ir tavo tiesa,— jis užsimerkė, bet tik akimirkai, tuoj pat ir vėl išpūtė

* Viljamas Simpsonas Grantas (1822—1885) — aštuonioliktas JAV prezidentas, Pilietiniame kare vadovavęs jungtinėms pajėgoms.

akis.— Man reikėjo atsisakyti šito darbo. Beveik tikras esu: Niujorke Polo Haroldo vardu jo niekas nepažįsta. Šitai fotografijai vienuolika metų. Kaip mūsų didvyris atrodo dabar? Labai realu, kad jis nenori būti atpažintas, o skelbimai jam padėjo pasidaryti dar budresniam. Ieškodama dingusių žmonių, policija prisitąso tiek, kad ant kojų nesilaiko. Jeigu jie mėnesį ieškojo ir... Sujunk mane su leitenantu Merfiu.

Aš priėjau prie telefono, surinkau SA 6—20000 ir ilgokai įtikinėjau kažin kokį seržantą, kad be Merfio man daugiau iš jų žinybos nieko nereikia. Kai galų gale ragelį paėmė Merfis, daviau ženklą Vulfui, tačiau pats ragelio nepadėjau.

— Leitenantas Merfis? Tai Niro Vulfas. Šiandien mane aplankė kažkoks Džeimsas Haroldas iš Omahos, iš Nebraskos, prašo padėti sūnų Polą surasti. Sako, jūs jam pataręs kreiptis į mane. Ir dievagojosi, kad biuras jau visas mėnuo ieško jo sūnaus. Tai tiesa?

— Tiesa. Jūs sutikote jam dirbti?

— Sutikau.

— Puiku. Sėkmės jums, pone Vulfai.

— Dėkoju. O galima sužinoti, jūsų tyrimai juda į priekį?

— Nė iš vietos. Kiekvieną kartą paaiškėja, kad mes einame klaidingu keliu.

— Ar jūs ėmėtės kokių nors ypatingesnių metodų, be įprastinių?

— Nežinia, ką jūs vadinate įprastiniais. Čia viskas labai aišku: su vaikinu pasielgta neteisingai, todėl jis ir įsižeidė.

Vienas mano nuovokus žmogus dar ir dabar jo ieško. Jeigu norite, siųskite pas mus Gudviną su Haroldo raštu — mes su džiaugsmu parodysime jam tarnybinius pranešimus.

— Dėkoju. Ar jūs ką nors spėjate?

— Kad gal ir nieko. Linkiu sėkmės.

Šį kartą Vulfas nebepadėkojo. Ragelį mudu pakabinome abu iškart.

— Šaunu,— pasakiau aš,— jis mano įkišęs mums barškuolę. Rupūs miltai, bet jis, atrodo, ir teisus. Taigi nuo ko pradėsime?

— Tik ne nuo Beterio kvartalų,— burbtelėjo Vulfas.

— Puiku! Tuomet — nuo ko? Tikriausiai viskas daug paprasčiau negu atrodo. O gal meilutis Polas šitą dvidešimt šešių gabalų vagystės epizodėlį pats sufabrikavo, kad kudašių nuo tėveliuko išneštų? Ir nekeista, gimdytojas neeilinis. Ar ne? Vadinasi, taip: jis perskaitė skelbimą — prašom susisiekti su tėvu! Ne su motina, ne su seserimis, o su tėvu! Ir kartu minima kažkokia klaida. Ką jis daro dabar? Kuo greičiau dumia į Peru arba Artimuosius Rytus — tfiu! — vėl šitie Artimieji Rytai — arba eina į parduotuvę ir nusiperka žandenas. Žinai, mintis gera — galima apklausti visas žandenomis prekiaujančias parduotuves. Ir jeigu mums pasisektų...

— Užsičiaupk. Štai tau mintis. Klausyk ir dėkis į makaulę.

Aš įsispitrėjau į Vulfą.

— Šefe, turėkite galvoje, kad nėra viskas taip beviltiška. Aš tik jums ūpą pakelti norėjau ir kartu priversti dirbti jūsų apdujusias smegenis. Taigi, jeigu jūs...

— Aš tau liepiau užsičiaupti. Dar ne vėlu paduoti skelbimą į rytojaus laikraščius?

— Į „Gazzette“ jau vėlu. Gal suspėsim į „Times“.

— Bloknotą.

Net tuo atveju, jeigu jis jau ir iš proto išsikraustė, aš vis dar dirbu jo biure, todėl ir priėjau prie stalo, čiupau bloknotą, atsiverčiau švarų lapelį, o į rankas pasiėmiau parkerį.

— Ten, kur spausdina įvairius,— išgirdau nurodymą.— Į dvi skiltis, po tris colius kiekviena. Antraštė — „Į P. H.“ Šriftas riebus, o raidės P ir H būtinai su taškeliais. Visas tekstas smulkėlesnis: „Jūsų nekaltumas įrodytas, gailimės dėl įvykusio neteisingumo“. Toliau: „Neleiskite, kad pyktis sutrukdytų triumfuoti teisingumui“. Vulfas vėl nutilo, o kiek pamąstęs tęsė: „Jūsų niekas neverčia užmegzti kontaktą, reikia tik padėti tikrąjį nusikaltėlį rasti. Nenoro atnaujinti ryšius, jeigu tokia bus jūsų valia, pasižadu paisyti“. Jis prikando lūpas ir tuoj pat linktelėjo: — Toliau — mano pavardė, adresas ir telefono numeris.

— O kodėl mamytės nepaminėjus? — paklausiau aš.

— Mes nežinome, koks jo požiūris į ją.

— Jis siunčia jai per gimimo dieną atvirukus.

— O tu žinai, kokių jausmų skatinamas jis tai daro?

— Nežinau.

— Vadinasi, yra truputis rizikos. Mes tiksliai apibūdinti galime tik du jį apėmusius jausmus: nuoskaudą dėl neteisybės ir norą atkeršyti. Jeigu ir šito jis nejaučia, vadinasi, jis arba antžmogis, arba nežmogus. O tokiu atveju mes jo niekada nerasime. Suprantu, kad šaunu aklai. Bus tikras stebuklas, jeigu pataikysiu. Dar turi kokių nors minčių?

Aš pasakiau pridurti neturįs nieko ir prisitraukiau artyn rašomąją mašinėlę.

ANTRAS SKYRIUS

Didžiajam Niujorkui priklausančioje teritorijoje gyvena apytikriai šimtas tūkstančių žmonių, kurių atžvilgiu kada nors buvo pasielgta neteisingai arba kurie bent mano, kad taip buvo. Iš visų jų bent penkiasdešimties inicialai yra P. H. Maždaug pusė šitą skelbimą pamatys, o atsilieps vienas trečdalis — trys raštu, šeši paskambins, o du užeis į seną aristokratišką privatų namą Trisdešimt penktojoje vakarinėje gatvėje. Šis pastatas — Vulfo nuosavybė. Čia jis gyvena, vadovauja man ir vadovaus, kol pasirodys, kad jo valdžia peržengė ribas.

...Pirmas atsišaukė ne P. H., o L. K. — Lonas Koenas iš „Gazzette“. Jis paskambino ketvirtadienio rytą ir paprašė platesnės informacijos apie pranešimą dėl Heizo bylos. Aš jam atkirtau, kad

mes nerašėme jokio skelbimo dėl Heizo bylos. Į šituos žodžius jis man atšovė trumpai drūtai: melas!

— Vulfas spausdina skelbimą kreipdamasis į P. H., rašo žinąs, jog jis tarsi nėra kaltas, o tu sakai, kad jūs nespausdinote jokio skelbimo,— nėrėsi iš kailio žurnalistas.— Gerai gerai. Ir tai po visų paslaugų, kurias aš tau padariau. Aš gi tiktai klausiu...

— Velniava! — nutraukiau aš jo sentenciją. Man tikrai reikėjo atsiminti, o ir ponui Vulfui taip pat; juk dažnai laikraščiuose skaitome ir gerai žinome, kad kažkoks Piteris Heizas sėdi teisiamųjų suole ir kaltinamas žmogžudyste.— Tai ne mūsų P. H.! — sublioviau į ragelį.

— Puiku! Kiek suprantu, įsismarkavote. Višta neatims duonos, nebijokite. O jeigu jau Vulfas užsikabina ko ragais ir nagais, tai nė artyn nieko neprileis. Bet kai būsite pasiruošę nors šiek tiek prasižioti, prisiminkite mane.

Įrodinėti Lonui, kad jis mąsto neteisingai, nebuvo prasmės. Ir Vulfui, kaip tik tuo metu savo oranžerijoje eilinį kartą posėdžiaujančiam su savo orchidėjomis, neskambinau. Kam čia judinti jį? Kad pasijuoktų iš savo nenuovokos? Šefui nė į galvą, kad žmogus, kurio inicialai P. H., teisiamas už žmogžudystę. Juk ir man iš galvos išdulkėjo šitas faktas.

Didesnę pusę dienos mane tik ir gaišino visi kiti P. H. Su vienu iš jų, P. Horganu nebuvo jokio vargo, nes atkako žmogus pas mus pats. Man užteko tik akį

mesti į jį ir aš supratau: jis daug vyresnis už mus dominantį P. H. Kitas, prisistatęs su visu savo gražumu, pridarė ir rūpestėlių. Pasisakė esąs Peris Hetingeris, o patikėti, kad mūsų skelbimas nieko bendro neturi su juo, kategoriškai atsisakė. Kai pagaliau juo atsikratęs nuėjau į valgomąjį, Vulfas baigė kirsti mėsos apkepus ir aš likau be priedo.

O su tais P. H., kurie skambino, buvo daug sudėtingiau — aš nemačiau jų veidų. Tris iš jų, pasikalbėjęs gana ilgai, iš sąrašo išbraukiau, o štai dėl kitų trijų suabejojau: vertėjo į juos pažiūrėti. Paskyriau jiems pasimatymus. Nuo telefono pasitraukti negalėjau, todėl paskambinau Solui ir paprašiau užeiti pasiimti fotografijos, kurią mūsų klientas paliko. Be to, pasiūliau nukakti į kelis pasimatymus. Kas be ko, Solui — geriausiam sekliui operatyvininkui, kurio valanda kainuoja šešiasdešimt dolerių — toks vaikiškas pavedimas buvo tikras įžeidimas, tačiau ką padarysi, tokia buvo mūsų kliento valia, ir mokėjau aš jam iš kliento kišenės, ne iš savo, net truputį daugiau primesti galėjau.

Kadangi nusikaltimų kronikose visą laiką buvo rašoma apie žmogų, kuris buvo P. H., mūsų situacija pasidarė labai paini, kaip kad aš ir spėjau. Skambino iš visų laikraščių, net ir iš to paties „Times“, dvi redakcijos atsiuntė pas mus korespondentus, su kuriais kalbėjausi per slenkstį. Apie pusiaudienį paskambino seržantas Perlis Stebinsas iš Žmogžudys-

čių tyrimų skyriaus. Jam magėjo šnekteltі su Vulfu, tačiau aš pasakiau, kad Vulfas užsiėmęs. Tai buvo tikra tiesa: jis prakaitavo prie Londono „Observer“ kryžiažodžių. Ir pasidomėjau, ar negalėčiau kuo pagelbėti aš.

— Jūs man kaip gyvas niekuo nepagelbstite,— subambėjo jis,— ir Vulfas taip pat. Bet jeigu jis deda į laikraštį skelbimą, kuriame tvirtina, kad žmogžudys nekaltas ir kad jis, Vulfas, norėtų nurodyti tikrojo nusikaltėlio pavardę, mes privalome pasiteirauti, ką visa tai reiškia. Todėl ir skambinu. Jeigu jis man nepasakys telefonu, po dešimties minučių aš atvažiuosiu.

— Man labai gaila, jeigu jūs iš tikrųjų save šitaip varginsite,— įkalbinėjau aš Stebinsą.— Suprantu, jūs nepatikėsite nė vienu mano žodžiu, todėl patariu: paskambinkite leitenantui Merfiui iš Dingusiųjų biuro. Jis jums ir papasakos viską.

— Dar vienas pokštas?

— Joks pokštas. Aš nė už ką neišdrįsčiau pokštauti su įstatymų sergėtojais. Paskambinkite Merfiui. Jeigu pokalbiu liksite patenkintas, ateikite pas mus pietų. Peru melionai, mėsos apkepas, pilvakojai moliuskai su martinio padažu ir...

Ragelyje spragtelėjo ir tuoj pat pradėjo pypsėti. Aš išsakiau Vulfui savo samprotavimus, kad visada būtų galima štai šitaip nesunkiai nusikratyti Stebinsu. Jo fizionomija tik persikreipė (dėl kryžiažodžio) ir jis pakėlė galvą.

— Arči...

— Klausau, sere?

— Piterio Heizo procesas prasidėjo prieš dvi savaites?

— Lygiai dvi, sere.

— „Times“ spausdino jo fotografiją. Atnešk man tą numerį.

Aš krenkštelėjau.

— Sere, man panaši mintis šovė, kai paskambino Lonas, bet puikiai atsimenu aš to subjekto nuotraukas — jas ir „Gazzette“, ir „Daily news“ spausdino — todėl ir atmečiau tą mintį. Bet nepakenks, jei žvilgtelsiu dar sykį.

Viena iš šešiolikos mano pareigų buvo saugoti susegtus „Times“ komplektus. Į komplektą turėjo būti segami penki savaitiniai numeriai. Kroviau aš juos spintoje už knygų lentynų, taigi iš karto prižirglinau prie spintos, atsitūpiau ir čiaudėdamas nuo dulkių gana greit aptikau tai, ko mums reikėjo,— kovo dvidešimt septintos dienos laikraščio septynioliktą puslapį. Paskubom permečiau jį akimis ir įteikiau Vulfui, o pats iš stalčiaus išsitraukiau Polo Haroldo su gimnazistiška kepurėle ir mantija nuotrauką. Šitą nuotrauką taip pat padaviau Vulfui. Jis abu atvaizdus pridėjo vieną prie kito ir įbedė į juos piktas akis. Aš prisigretinau iš šono. Paveikslėlis laikraštyje buvo ne kažin koks, bet ir vos dirstelėjus į jį galima buvo neklystant pasakyti: jeigu tai mūsų P. H., tai per tuos vienuolika metų jis neregėtai pasikeitė. Jo putlūs skruostai įdubo, lūpos suplonėjo, o pagurklis nukaro.

— Ne,— tarstelėjo Vulfas.— A? Sakyk tu man!

— Nutarta vienu balsu,— linktelėjau aš.— Sugauk vėją laukuose. Gal vertėtų į teismą užsukti?

— Abejoju. Bent jau ne šiandien. Tu man čia reikalingas.

Tai tik atitolino agoniją. Be žurnalistų tą dieną mus aplankė dar viena persona. Štai kaip viskas buvo. Praėjus lygiai trims minutėms nuo to momento, kai baigėsi Vulfo dviejų valandų — nuo keturių iki šešių — susitikimas su savo orchidėjomis, pasigirdo durų skambutis, ir aš išėjau į priemenę. Prieangyje stovėjo pusamžis subjektas, nesiskutęs tikrai nuo vakar ryto. Vilkėjo jis medžio anglių spalvos šlapiu lietpalčiu, o ant galvos turėjo paskutinio modelio juodą fetrinę skrybėlę. Atrodo, bus dar vienas P. H., o ne žurnalistas. Jis pareiškė geidžiąs pasikalbėti su Niro Vulfu. Į šitą jo geidavimą aš atšoviau: Niro Vulfas užsiėmęs. Po to pasisakiau, kas pats esu, ir pasiūliau savo paslaugas. Jis kažkodėl pradėjo trypčioti.

— Mano labai ribotas laikas,— pradėjo mykti pažiūrėjęs į laikrodį ir atrodė susijaudinęs.— Aš esu Albertas Frejeras. Advokatas.— Jis išsitraukė iš kišenės odinę piniginę ir pasirausęs joje ištiesė man vizitinę kortelę.— Esu Piterio Heizo gynėjas. To, kuris dabar teisiamas ir kaltinamas žmogžudyste, pirmojo sunkumo laipsnio nusikaltimu. Manęs taksi laukia. Dabar prisiekusiųjų pertrauka, aš tuoj

pat turiu būti savo vietoje. Ar jūs ką nors žinote apie tą skelbimą, kurį Niro Vulfas išspausdino šiandieniniuose laikraščiuose. Kur dėl P. H., apie tą?

— Žinoma.

— Jis pakliuvo man po akimis viso labo prieš valandą. Aš tik vieno dalyko norėjau jį paklausti: girdėjau kalbas, kad skelbimas adresuotas mano klientui Piteriui Heizui, taigi norėčiau sužinoti, ar tikrai taip.

— Į jūsų klausimą labai nesunku atsakyti: ne, tai netiesa. Ponas Vulfas apie Piterį Heizą visiškai nieko nėra girdėjęs, tik reportažus laikraščiuose skaitė.

— Jūs galite prisiekti, kad tai tiesa?

— Su malonumu.

— Ką gi...— atrodė, kad jis susinervino.— O aš tikėjausi... Bet nesvarbu. O kas tas P. H., į kurį Vulfas kreipiasi?

— Šito žmogaus žinomi tik inicialai, pavardė nežinoma.

— O kas tai per neteisybė turima galvoje? Ir kokia gi teisybė turi triumfuoti?

— Tai dėl vagystės, įvykusios prieš vienuolika metų.

— Aišku,— jis vėl dirstelėjo į savo laikrodį.— Aš jau nebeturiu laiko. Noriu, kad jūs ponui Vulfui apie mane praneštumėte. Žinoma, tai gali būti vien tik sutapimas. Bet gali būti ir klasta. Klasta mano klientui gali būti labai žalinga. O dėl žalos galima pareikšti ieškinį jums. Reikės į visą šitą reikalą nuodugniai įsigilinti, žinoma, kai laiko daugiau turėsiu.

Ar tikrai galėsite perduoti Vulfui mano žodžius?

— Taip. Bet jeigu jūs turėtumėte dvidešimt sekundžių, atsakykite man į kelis klausimus: kur Piteris Heizas gimė, kur prabėgo jo vaikystė ir kokiame koledže mokėsi?

— O kam jums?

— Aš neprivalau atsakyti į jūsų klausimą. Laikykite paprasčiausiu smalsumu. Juk aš skaitau laikraščius, ar ne? Be to, atsakiau į šešis jūsų klausimus, kodėl gi jums neatsakius į mano tris?

— Todėl, kad aš negaliu to padaryti. Aš nežinau,— ir jis apsisuko eiti.

— Argi? — neatlyžau aš.— Jūs ginate žmogžudyste kaltinamą žmogų ir nežinote apie jį tokių smulkmenų.

Jis jau buvo nulipęs žemyn iki septinto laiptelio.

— Kur gyvena jo giminės? — paklausiau aš stovėdamas prie slenksčio.

— Jis neturi giminių.

Advokatas priėjo prie taksi, negaišdamas įlindo į jį ir užtrenkė dureles. Taksi nuriedėjo, o aš sugrįžau į savo kabinetą ir vietiniu telefonu paskambinau į oranžeriją.

— Pas mus buvo svečias. Advokatas Albertas Frejeras. Piterio Heizo advokatas. Tačiau kur jo ginamasis gimė, kur užaugo ir kokiame koledže mokėsi, jis nežino. Tik sako, neva Heizas neturįs giminaičių. Man regis, vertėtų nukeliauti į teismą, juo labiau kad už taksi moka klientas. Važiuoju.

— Nevažiuok.

— Jūs esate paties primityviausio reflekso auka.

— Gerai. Įspėk Fricą.

Na ir debilas! Išeidamas iš namų, Fricą aš visada įspėju. Tad nuėjau į virtuvę, iš virtuvės sugrįžau į kabinetą, sutvarkiau stalą, užrakinau seifą ir perjungiau telefoną į virtuvę. Išėjęs į priemenę persirengti, Fricą irgi jau pamačiau čia: išleidęs mane, jis turi užkabinti grandinėlę ant durų.

Kai įpranti žmogus ką nors daryti automatiškai, pats už tokius savo veiksmus nebeatsakai. Kartą, prieš daug daug metų, mane iš namų išeinantį pradėjo sekti. Aš seklio nepastebėjau. O tai, ką jis sužinojo per savo stebėjimų valandą, atsiėjo brangiai — visą savaitę darbo mums ir keletą tūkstančių dolerių mūsų klientui. Po šitos triuškinančios nesėkmės ištisus du mėnesius išeidamas iš namų aš pirmiausia apsidairydavau ir įsitikindavau ar kas neseka. Štai kokį puikų įprotį įgijau.

Tą antradienį žengęs penkiasdešimt žingsnių į Devintojo prospekto pusę, aš, kaip buvau įpratęs, apsižvalgiau į šalis, tik nepastebėjau nieko įdomaus. O kai nuėjęs dar penkiasdešimt žingsnių vėl apsidairiau, kažką pajutau. Tas kažkas buvo tipas, pėdinantis į tą pačią pusę, kur ir aš, maždaug per keturiasdešimt jardų nuo manęs. Kai dairiausi pirmą kartą, jo nebuvo. Aš sustojau ir atsisukau tiesiai į jį. Tipas žingsnius sulėtino, išsitraukė iš ki-

šenės kažkokį popiergalį, pažiūrėjo į jį ir pradėjo įdėmiai nagrinėti namus iš dešinėje, ir kairėje: tai buvo pats kvailiausias dalykas, ko galima griebtis panašiu atveju — jau geriau pasilenkti ir vaidinti, kad batų raišteliai atsirišo. Jo netikėtą pasirodymą galima paaiškinti tik dvejopai: arba jis išniro iš kurios tarpuvartės manęs sekti, arba iš kurio nors namo išėjo savo reikalais. Jeigu savo reikalais, tai ko dabar sustojo ir skaito namų numerius?

Vadinasi, mane seka šnipas. Bet jei aš, kaip sakoma, nutverčiau jį už rankos darantį nusikaltimą ir neturėčiau jokių įrodymų, išskyrus logiką, jis man paprasčiausiai patartų atsibusti. Kas be ko, aš galėčiau elgtis taip, lyg turėdamas tuos įrodymus. Tačiau tam reikėjo laiko. O Frejeras sakė, kad prisiekusieji išėjo pasitarti, vadinasi, man būtina pasiskubinti. Bet vis dar nesiskubinau, nusprendžiau galįs nuvogti porą minučių ir į tą tipą paspoksoti atidžiau. Tai buvo vidutinio ūgio vyras nedegtų plytų spalvos paltu reglano rankovėmis ir rusva skrybėle, pailgaveidis ir smailianosis. Kai ėjo į pabaigą pirmoji mano stebėjimų minutė, jis aiškiai pradėjo nerimauti. Tas nerimas privertė jį pasukti į artimiausio namo laiptinę. Tame name buvo įsikūręs gydytojas Volmeras — ten ir jo kontora, ir gyvenamieji apartamentai. Priėjęs prie namo, jis spustelėjo mygtuką. Duris atidarė didžiojo žiniuonio sekretorė Helena Grant. Jis pasakė jai kelias frazes,— bet

nė nelinktelėjo, skrybėlės taip pat nė nepalietė,— ir apsisukęs šimto aštuoniasdešimties laipsnių kampu vėl nulipo į šaligatvį ir tada laipteliais užsiropštė prie kito namo durų. Ir vėl paskambino. Mano minutės baigėsi. Be to, man buvo viskas aišku. Aš susistabdžiau taksi ir paliepiau vairuotojui važiuoti į Centrą.

...Šituo paros metu teismo koridoriuose galima sutikti advokatų, klientų, liudytojų, prisiekusiųjų, draugų, priešų, politinių veikėjų ir eilinių piliečių. Apačioje pasiteiravęs municipaliteto tarnautojo to, kas man buvo nežinoma, iš lifto išėjau trečiame aukšte, pralėkiau holą, pasukau už kampo ir priėjau prie durų, pažymėtų skaitmenimis XIX. Buvau įsitikinęs, kad į salę pakliūsiu be jokių kliūčių, nes apie Heizo bylą buvo rašoma pirmuose laikraščių puslapiuose.

Taip ir buvo. Teismo salė beveik tuščia: nei teisėjų, nei prisiekusiųjų, nei sekretoriaus ar stenografuotojo. Piterio Heizo ten, žinoma, taip pat nebuvo. Ant suoliukų kiurksojo gal kokie aštuoni žmonės, na gal dešimt, bet ne daugiau. Aš vėl užkalbinau prie durų stovintį karininką. Jis man pasakė, kad prisiekusieji dar nepasirodė ir jis nežinąs, kada tai bus. Aš susiradau telefono būdelę ir paskambinau pirmiausia Fricui. Įspėjau, kad negarantuoju, ar atsirasiu prieš vakarienę. Po to susukau žiniuoniui Volmerui. Ragelį pakėlė Helena Grant.

— Klausyk, mažule, tu mane myli?

— Nemyliu. Ir niekada nepamilsiu.

— Keistumėlis! Merginų, kurios mane myli, aš vengiu prašyti malonės, bet štai kad tu man padarytum gerą darbą, paprašysiu. Prieš penkiasdešimt minučių į jūsų duris paskambino vyras su rausvai rudu reglano paltu. Atidarei jam tu. Ko jis norėjo?

— Viešpatie Dieve mano! — perpykusi sušuko Helena.— Greitai tu jau ir mūsų pokalbių telefonu klausysiesi. Neišdegs. Į savo purvinus darbus manęs neįpainiosi.

— Aš nedirbu jokių purvinų darbų, todėl ir tavęs į nieką neįpainiosiu. Jis siūlė tau nusipirkti heroino?

— Jis paklausė, ar negyvena čia žmogus, pavarde Arturas Golkombas. Aš pasakiau, kad negyvena, o tada jis paklausė, ar nežinanti aš, kur jis gyvena. Aš vėl pasakiau, kad nežinau. Štai ir viskas. Kas yra, Arči?

— Nieko, nesąmonės. Papasakosiu, kai susitiksim, jeigu iki to laiko tau nepraeis noras susitikti. O sakydama, kad nemyli manęs, tu meluoji pati sau. Pasakyk man „iki pasimatymo".

— Jokių pasimatymų, Arči, užmiršk! Vadinasi, šnipas. Jeigu jis tikrai ieškojo kažkokio Arturo Golkombo, tai kodėl taip skubiai dingo iš akių? Bet spėlioti apie tai nebuvo prasmės, reikėjo tik pamąstyti, ar turi ką bendro šitas žmogus su P. H. O jeigu turi, tai kaip ir su kuriuo iš jų.

Priėjęs prie teismo posėdžių salės durų, supratau, kad salėje kažkoks pagyvė-

jimas: į vidų plūdo žmonės. Aš vėl priėjau prie karininko ir vėl paklausiau, ar nepasirodė prisiekusieji. Jis man atsakė: „Neklausinėkite, pone. Čia visi viską žino, išskyrus mane. Eikite“. Aš įėjau į salę ir atsistojau pakrašty, kad niekam netrukdyčiau. Ir pradėjau nagrinėti dekoracijas bei veikėjus. Staiga šalia išgirdau ištariant savo pavardę. Atsisukęs pamačiau Albertą Frejerą. Jo veido išraiška anaiptol nebuvo draugiška.

— Vadinasi, jūs nė viena ausim negirdėjote apie jokį Piterį Heizą,— prakošė jis pro dantis.— Ką gi, tokiu atveju išgirsite apie mane.

Aš nesusigriebiau, ką jam atsakyti, o jis ir nelaukė atsakymo. Su kažkokiu žmogum centriniu taku ėjo į savo vietą prie gynėjų stalo. Aš nusekiau paskui jį ir atsisėdau trečioje eilėje iš kairės toje pusėje, iš kurios turėjo atvesti kaltinamąjį. Sekretorius ir stenografuotojos taip pat susėdo į savo vietas. Apygardos prokuroro padėjėjas Mandelbaumas, kurį Niro Vulfas kartą išvadino neprofesionalu ir privertė praryti nelabai virškinamą kąsnį, sėdėjo prie gretimo stalo už pertvarėlės, priešais save pasistatęs portfelį. Šalia prokuroro padėjėjo knapsojo kažkoks jaunesnysis tarnautojas. Visi ieškojo savo vietų, o aš susirūpinęs gręžiojausi tikėdamasis pamatyti tipą su bronzos spalvos reglano paltu, tipą, ieškantį Arturo Golkombo. Staiga per salę nuvilnijo šnaresys, ir visi kaip vienas pasuko galvas į kairę. Tą patį padariau ir aš.

Į salę įvedė kaltinamąjį.

Regėjimas mano tobulas, be to, ir žiūrėjau ne bet kaip, galiu sakyt, akis į rankas paėmęs, man reikėjo kiaurai permatyti tą tipą, kol jis ėjo į savo vietą iškart paskui Albertą Frejerą. Šitam reikalui — jam išstudijuoti — aš turėjau kelias sekundes, nes paskui, kai jis atsisėdo nugara į mane, mano akelės man niekaip nebegalėjo pagelbėti, mat Polas Haroldas nuotraukoje, kurią aš turėjau, buvo nupaveiksluotas veidu į žiūrintįjį, o ne iš pakaušio. Aš užsimerkiau ir susikaupiau. Jis, o gal ir ne jis. Gal ir jis, jeigu... Kai žiūrėjau į nuotraukas, gulinčias ant Vulfo stalo, kad tai ne jis, galėjau tvirtinti santykiu trisdešimt su vienu. O dabar man atrodė, kad statyti reikėjo kitaip: du su vienu. Galima net susigundyti lošti ir iš solidžios pinigų sumos, tačiau už ką statyti — už jis ar ne jis — aš dar nežinojau. Man taip ir kniet ėjo šokti iš vietos, lėkti už pertvarėlės ir paspoksoti į tą subjektą kaip dera, bet priverčiau savo kūną prilipti prie suoliuko.

Prisiekusieji kvarklinosi į savo vietas, bet man jie buvo nei galvoj, nei uodegoj. Prieš paskelbiant verdiktą, teismo salė paprastai pagyvėja ir visi susijaudina, tačiau šį kartą aš nejaučiau nieko panašaus. Mano pakaušis dirbo visu smarkumu, o žvilgsnis buvo įsmeigtas į kaltinamojo nugarą: aš mėginau priversti jį atsisukti. Kai karininkas pasakė „teismas eina“ ir visi kaip vienas atsistojo, aš pasikėliau paskutinis. Teisėjai sutūpė į sa-

vo vietas ir leido tą patį padaryti mums. Aš kuo tiksliausiai galiu pakartoti jums raštvedžio žodžius, klausimą, kurio teisėjas paklausė prisiekusiųjų seniūną, nes šitas ritualas yra būdingas visiems teismams.

Pirmieji mano suvokti žodžiai buvo prisiekusiųjų seniūno ištarta frazė:

— Mes pripažinome kaltinamąjį kaltą, padariusį jam inkriminuojamą nusikaltimą — įvykdžiusį pirmo sunkumo laipsnio žmogžudystę.

Salė suošė, paskui buvo girdėti paskiri šūkčiojimai ir murmesys, o už manęs sėdėjusiai moteriai išsprūdo garsas, panašus į kikenimą. Tik aš vis nenuleidau akių nuo savo stebimo objekto. Ir labai gerai, kad nenuleidau. Jis staiga kilstelėjo iš savo vietos, veržliai atsisuko ir pervedė akimis visą salę. Tai buvo įžūlus, tiriantis žvilgsnis. Šitos akys gal šimtąją dalį sekundės žiūrėjo ir į mane. Bet sargybinis nieko nelaukdamas suėmė vaikį už alkūnės ir pasodino atgal. Atsistojęs Albertas Frejeras paprašė teisėjų balsuoti.

Paprastai šios procedūros metu visi salėje sėdi nė nekrusteldami, o aš, kaip sakoma, lyg tyčia tą pačią akimirką įsigeidžiau „paskambinti". Palenkęs galvą, o lūpas užspaudęs delnu, lyg norėdamas sulaikyti ant liežuvio spurdančius kažkokius žodžius, žengiau prie durų, o jau nuo jų pasileidau šuoliais, tiek mane ir tematė. Laukti vos šliaužiančio lifto man buvo kančia, todėl nėriau į laiptinę. Prie

teismo pastato keletas žmonių gaudė taksi, aš paėjau vieną kvartalą į pietų pusę, susistabdžiau taksi ir atsisėdęs įbrukau vairuotojui adresą.

Prisistačiau labai laiku. Kai išgirdęs mano skambutį atkurnėjo Fricas ir nuėmęs grandinėlę leido man įeiti, laikrodis rodė penkias valandas penkiasdešimt aštuonias minutes. Po dviejų minučių iš oranžerijos turėjo nusileisti Vulfas. Fricas atsekė man iš paskos į pat kabinetą ir pranešė, kad per tą laiką įvykęs svarbiausias įvykis buvo štai koks: kol manęs nebuvo, skambinęs Solas ir pasigyręs, kad susitiko su trimis P. H., bet nė vienas iš jų nebuvęs tas, kurio mums reikią. Ir tada įėjo Vulfas. Vulfas iškart atsisėdo į savo įprastinę vietą, o Fricas išgūrino į virtuvę.

— Tvarka? — klustelėjo Vulfas, pašnairavęs į mano pusę.

— Toli gražu, sere,— atsakiau aš.— Man vaidenasi, kad Polas Haroldas, tai yra Piteris Heizas, ką tik buvo apkaltintas įvykdęs pirmo sunkumo laipsnio žmogžudystę.

Vulfas prikando lūpas, bet tuojau pat ir atvėpė:

— Ir smarkiai vaidenasi? Sėsk. Tu juk žinai, kad man nepatinka ištempus kaklą būti.

Aš prisišliejau ant savo girgždančios kėdės ir atsisukau į jį.

— Švelniai tariant, rodosi, bet jeigu rimtai,— aš tuo neabejoju. Reikia tikslios ataskaitos.

— Reikia. Itin tikslios.

— Tokiu atveju pradėkime iš pradžių. Kai tik išėjau iš namų, ant kulnų lipo šnipas. Tuo irgi nė mažumėlę neabejoju. Aš neturėjau laiko jo erzinti ir paskui palikti musę kandusį, todėl atsikračiau paprasčiausiai.

Vulfas sukriuksėjo, kaip visada.

— Kai įėjau į teismo salę, teisėjai dar posėdžiavo, bet netruko šitie kalės vaikai ir atsirasti. Aš sėdėjau priekyje, trečioje eilėje. Kaltinamasis pro mane praėjo maždaug per dvidešimt pėdų. Taigi mačiau aš jį gerai, bet, deja, neilgai ir svarbiausia — tris ketvirtadalius profilio. Mane apniko abejonės ir aš jau pradėjau galvoti, kad reikia mesti monetą, kas bus, tas — skaičius ar herbas? Paskui jis atsisėdo, bet į mane atsuko nugarą. O kai prisiekusiųjų seniūnas paskelbė nuosprendį, jis pašoko ir nužvelgė visą salę: kažką norėjo joje pamatyti. Jo žvilgsnyje aš perskaičiau nežinia kam skirtą riksmą: „Palikite mane ramybėje!“ Ir štai tada pamačiau jį iš priekio. Veidas buvo pilnas nepažabojamo įžūlumo, kaip ir to mūsų jaunuolio nuotraukoje. Uždėk jam tą gimnazisto kepurėlę, tą patį apsiaustą, dar nubrauk vienuolika metų ir turėsi Polą Haroldą. Ir tuoj aš prisiminiau ką kita. Beje, dar viena detalė. Iš esmės Albertui Frejerui aš daviau suprasti, kad Piteris Heizas mūsų nedomina. Tai štai: pamatęs mane teismo salėje, jis paniekinamai krenkštelėjo ir pagrasino, kad mes dar išgirsim apie jį.

Vulfas įbedė į mane akis.

— Velniava! — jis atsiduso.— Bet juk mums buvo pavesta viso labo rasti jį. Ponui Haroldui mes turime pranešti, kad jo užduotis įvykdyta.

— Negalime... nors aš neabejoju, kad tai jis. Tereikia Haroldui tik viena ausim išgirsti, kad jo tikras sūnus kaltinamas žmogžudyste, jis skriste atskris iš savo Omahos pažiūrėti per grotas ir būtinai pasakys „ne“. O jau tada leitenantas Merfis be žarnų liks juokdamasis iš trijų asilų. Ir ne tik be žarnų liks, stips iš juoko. Be to, aš nuo jūsų pylos gausiu.

— Manai, kad mūsų padėtis beviltiška?

— Visiškai ne. Tačiau geriausia dabar būtų, kad mes galėtume dar kartą jį pamatyti ir padarytume galutinę išvadą. Bet jūs nemėgstate darbo reikalų tvarkyti kur nors kitur, išskyrus namus, o jis atvažiuoti čia ir asmeniškai su jumis pasikalbėti taip pat negali, vadinasi, jums teks pasikliauti manimi.

— Arči, tu žmogus talentingas. Aš visada žavėjausi tavo sugebėjimu rasti išeitį iš beviltiškiausios padėties.

— Aš pats tuo žaviuosi. Bet viskam yra ribos. Šį kartą mes kaip tik jas ir priėjome. Kaip tik tai aš ir svarsčiau visą kelią važiuodamas taksi. Kremeris, Stebinsas, Mandelbaumas ar kas nors kitas iš kalėjimo viršininkų tuoj suuos — kas kaip. Sužinos ir Merfis. O jis, jūs gi žinote, žmogus sumanus. Ir jeigu šitas subjektas tikrai pasirodys esąs Polas Harol-

das, kam atiteks visi laurai, kaip jūs manote? Čia jūs turite parodyti visą savo galingo talento, kaip seno ąžuolo, stiprybę.

Jis šlykščiai kriuktelėjo ir paskambino, kad atneštų alaus.

— Prašau išdėstyti tiksliai: ką matei teisme ir ką girdėjai?

Ir aš sėdau prie darbo. Baigiau tarnybinį pranešimą toje pačioje vietoje, kai tarnautojai pradėjo skaičiuoti balsus, o aš greitute išlėkiau iš salės. Tada Vulfas pareikalavo „Times“, kuriame buvo išspausdinta proceso ataskaita. Aš puoliau prie mūsų spintos ir nieko nelaukdamas traukiau visus jo numerius, pradedant kovo dvidešimt septintosios, žinoma, iki šios dienos imtinai. Jis pradėjo nuo pat pradžių. O kadangi aš nusprendžiau, kad ir man nepakenks, jei pastudijuosi šitą medžiagą, man teko pradėti nuo galo. Kai jis pradėjo skaityti balandžio antrosios numerį, aš jau verčiau balandžio ketvirtosios. Taigi kaktomuša buvo neišvengiama, bet staiga kažkas paskambino į duris. Pasikėlęs aš išėjau į priemenę ir pro skaidrų iš mūsų pusės stiklą pamačiau medžio anglių spalvos lietpaltį ir juodą skrybėlę, į ką šiandien turėjau progos pažiūrėti jau du kartus. Taigi nusiskubinau pranešti Vulfui.

— Žodžio jis laikosi. Albertas Frejeras — prie mūsų durų.

Vulfo antakiai pakilo į viršų.

— Įleisk,— subambėjo jis.

TREČIAS SKYRIUS

Advokatas tebebuvo nesiskutęs. Reikalai, dėl kurių jis atėjo, nelaukė, taigi gramdyti skruostų nebuvo kada. Atrodo, jis norėjo kai ką kai kam pademonstruoti: kai mano lydimas įėjo į kabinetą ir buvo pristatytas Vulfui, net rankos jam nepadavė. Jeigu jis tikrai manė tuo ką nors įrodęs, jo laukė nusivylimas, nes Vulfas — didelis šitų spaudymų priešininkas. Kai Frejeras susmuko į raudonąjį odinį krėslą, Vulfas atsisuko į jo pusę ir pasakė, beje, labai meiliai:

— Ponas Gudvinas sakė man apie jus. Ir apie nepalankų teisėjų sprendimą pasakojo. Priimkite mano užuojautą dėl jūsų kliento.

— Ar jis sakė jums, kad jūs apie mane dar išgirsite?

— Taip, minėjo ir tai.

— Gerai. Štai aš jau ir čia,— Frejeras tikrai negalėjo šito didelio odinio krėslo įvertinti deramai, nes naudojosi tik priekine jo pusele.— Gudvinas sakė man, kad jūsų skelbimas, kur šiandieniniuose laikraščiuose patalpintas, su mano klientu neturi jokio ryšio. Ir dar jis tvirtino, nė viena ausim nieko negirdėjęs apie Piterį Heizą. Žinoma, aš nepatikėjau juo. Tačiau nepraeina nė valanda, ir jis atsiranda teisme, kur nagrinėjama Piterio Heizo byla. Dėl to reikėtų pasiaiškinti. Todėl aš ir atėjau. Aš neabejoju: mano klientas nekaltas. Viso labo jis yra

šėtoniško sandėrio auka. Aš netvirtinu, kad jūsų skelbimas — šito sąmokslo dalis. Prisipažįstu, nematau čia jokios prasmės, nes jis išspausdinamas tą dieną, kai skelbiamas teismo sprendimas, tačiau manau...

— Pone Frejerai, nesitaškykite seilėmis, tai nehigieniška,— Vulfas atsitvėrė nuo jo delnu.— Aš galiu gerokai jums palengvinti gyvenimą.

— Nereikia. Pirmiausia paaiškinkite man, ką reiškia jūsų fokusas?

— Aš jus suprantu. Todėl ir ketinu padaryti tai, ką darau labai retai ir tik prispirtas. Dabar tai darau todėl, kad situacija ekstremali. Ir pasakysiu jums tai, ką papasakojo man mano klientas. Jūs esate Niujorko advokatų kolegijos narys, ar ne?

— Esu.

— Ir oficialusis Piterio Heizo gynėjas?

— Ir jis.

— Tuomet aš jums kai ką pasakysiu, o to kai ko skelbti kitiems nereikėtų.

Frejeras prisimerkė.

— Aš neprivalau slėpti to, kas gali teigiamai atsiliepti mano kliento interesams.

— Šito iš jūsų niekas nereikalauja. Iš jūsų reikalaujama vieno — gerbti kito žmogaus paslaptį. Jūsų kliento ir mano kliento interesai gali būti susipynę, o gali ir nebūti. Jeigu jie susipynę, mes pa-

žiūrėsime, ką iš to galima išspausti, o jeigu ne, aš tikėsiuosi, kad jūs būsite išmintingas. Taigi, šitas skelbimas išspausdintas...

Jis jam išklojo viską — kaip ant lentynos išdėjo. Mūsų ilgo pokalbio su Džeimsu Haroldu jie neapsakė žodis žodin, bet nieko ir nenuslėpė. O kai Vulfas nutilo, Frejeras šios dienos ketvirtos valandos situaciją, tai yra situaciją iki to momento, kai paskambino į mūsų duris, žinojo puikiai. Advokatas buvo nuostabus klausytojas ir tik du kartus pertraukė Vulfą: vieną kartą kažką pasitikslino, o kitą, kad akimirkai žvilgtelėtų į mūsų storą purviną kilimą.

— Aš neatmetu jūsų teisės reikalauti iš manęs fizinio savo žodžių patvirtinimo,— toliau kalbėjo Vulfas.— Jūs galite suabejoti pono Gudvino liudijimu, tačiau visgi patariu — permeskite akimis jo tarnybinį pranešimą, penkis mašinraščio puslapius. Arba paskambinkite leitenantui Merfiui. Žinoma, asmeniškai. Dėl Merfio viskas nuo jūsų pareina. Prisipažįstu, aš nenorėčiau, kad jis pradėtų tirti ryšio tarp jūsų P. H. ir manojo realumą.

— Dėl patvirtinimų galima ir nesiskubinti,— nusileido jis.— Reikia būti visišku bepročiu, kad visa tai išsigalvotum, o aš juk žinau, kad jūs toli gražu nesate toks,— jis įsitaisė patogiau ir net atsirėmė į krėslo atlošą.— Aš klausau jūsų.

— Liko visai nebedaug. Kai jūs ponui Gudvinui pasakėte nežinąs, iš kur jū-

sų klientas kilęs, ir kad jis neturi giminių, jis nusprendė žvilgtelti į Piterį Heizą tiesiai. Dėl šito jis ir nuėjo į teismą. Kai pamatė teisiamąjį, įvedamą į salę, vis dar dvejojo. Bet kai buvo paskelbtas prisiekusiųjų nuosprendis ir jūsų klientas pašokęs apieškojo žvilgsniu salę, jo veidas tada buvo jau visiškai kitoks. Kaip kad ponas Gudvinas mano, panašumas su jaunuoliška Polo Haroldo fotografija beveik šimtaprocentinis. Jūs prašėte mane leisti žvilgtelti į tą nuotrauką, o aš pasakiau, kad luktelėtumėte. Dabar aš pats prašau: pažiūrėkite į ją. Arči!

Iš rašomojo stalo stalčiaus aš ištraukiau vieną fotografiją ir padaviau Frejerui. Jis labai įdėmiai nužvelgė ją, užsimerkė, po to atsimerkė ir vėl pažiūrėjo.

— Galimas daiktas. Visiškai galimas daiktas,— jis dar sykį įsmeigė į ją akis.— O gal ne,— Frejeras dirstelėjo į mane.— Jūs sakėte, kad jo veidas tapo visiškai kitoks, kai dairėsi po salę paskelbus nuosprendį. Koks kitoks?

— Jame atsirado gyvybė. Jis tapo... dvasingesnis. Aš sakiau ponui Vulfui: man pasirodė, lyg jis kažkam būtų davęs suprasti, kad jį paliktų ramybėje.

Frejeras papurtė galvą.

— Aš jo niekada tokio nemačiau. Per pirmą mūsų pasimatymą jis man pareiškė, kad jis, galima sakyti, miręs. Kad jo gyvenimas buvęs ir esąs viena neviltis.

— Vadinasi, kiek aš suprantu, jūs manote, visiškai galimas daiktas, kad šitas žmogus iš tiesų galėtų būti Polas Ha-

roldas? — pasakė Vulfas.— Jūs neturite jokių faktų, įrodančių, jog taip nėra? Ar ne?

— Neturiu,— advokatas susimąstė,— jokių faktų neturiu. Apie savo praeitį kalbėti jis atsisakė, tik prasitarė, esą visi giminės išmirę. Dėl to labai priešiškai nusiteikė apygardos prokuroras. Pats žinote, kaip visa tai atrodo.

Vulfas linktelėjo.

— Vadinasi, jūs norėtumėte gauti mano žinių patvirtinimą.

— Ne, ne. Aš tikiu tuo. Kaip jau sakiau, aš nelaikau jūsų bepročiu.

— Aš esu patenkintas. O dabar apsvarstykim viską. Norėčiau paklausti jūsų porą klausimėlių.

— Klauskite.

— Jūsų klientas užmokėti gali?

— Negali. Žinoma, negali. Tai nėra paslaptis. Aš paėmiau jį savo bičiulio prašomas, vienos reklamos agentūros viršininko. Jis ten dirba, tiksliau, dirbo. Kolegos visi be išimties jaučia jam simpatiją ir atsiliepia apie jį tik gerai. Jo draugai ir pažįstami — taip pat. Aš su juo irgi nemažai bendravau, galėčiau dešimtis charakteristikų parašyti, jeigu tik galėtų jam tai padėti. Tačiau be kalėjimo grotų jis yra pasistatęs dar vieną sieną tarp savęs ir viso pasaulio. Ir tai liečia net artimiausius jo draugus.

— Vadinasi, jeigu jis tikrai Polas Haroldas, tai mums galėtų net labai padėti. Mano klientas — pasiturintis žmogus. Aš visiškai nesiekiu sužadinti jūsų gobšumo,

tačiau už darbą, net ir nedidelį, kiekvienam turi būti užmokėta. Jeigu jūs savo kliento teisumu neabejojate, jums teks paduoti apeliaciją, o tai kainuoja nemažus pinigus. Ir mano antras klausimas: ar jūs padėsite mums išsklaidyti abejones? Reikia sužinoti — ir kuo greičiau, tuo geriau,— ar jūsų P. H. yra mūsų P. H.?

— Ką gi...— alkūnes Frejeras įrėmė į krėslo alkūnramstį ir suglaudė delnus.— Nežinau, ką jums ir atsakyti. Su juo gana nelengva. Jis nedavė parodymų, nors ir kaip aš to siekiau. Neįsivaizduoju, iš kurios pusės pradėti. Žinau, jis viską neigs, nes apie savo praeitį man nenorėjo pasakoti nieko. Be to, gali viskas susiklostyti taip, kad aš nebeatstovausiu jo interesams,— jis staiga pasilenkė į priekį, o akys sublizgo,— nors noriu atstovauti! Aš neabejoju, kad jis yra tik sąmokslo auka, ir dar galima surinkti įrodymų.

— Tuomet, jeigu leisite, aš paklausiu kitaip: ar jūs sutinkate su tuo, kad būtų labai pageidautina nustatyti, jog jis — Polas Haroldas? — sumurkė Vulfas.

— Žinoma. Sakėte, kad jūsų klientas gyvena Omahoje?

— Omahoje. Jis grįžo ten vakar vakare.

— Siųskite telegramą, kad atvažiuotų, ir viską apsakykite, o aš pasirūpinsiu, kad jis gautų leidimą pasimatyti su mano klientu.

Vulfas palingavo galva.

— Nieko nebus. Žinoma, jeigu aš tikrai žinosiu, kad žmogžudyste kaltinamas žmogus yra jo sūnus, man reikės jam pasakyti, kad mes radome sūnų, bet aš nesiruošiu jam sakyti, jog man atrodo, kad žmogus, kurį kaltina žmogžudyste, yra jo sūnus, ir negaliu prašyti jį patvirtinti tai. Jeigu pasirodytų, kad jis nėra jo sūnus, kas tada? Tada jis palaikys mane kretinu. Štai ką aš siūlau: pasirūpinkite, kad su jūsų klientu pasimatytų ponas Gudvinas ir kad jie pasikalbėtų.

— O kaip aš galiu tai padaryti? — advokatas susiraukė.— Ir kam? Gudvinas su juo jau matėsi.

— Aš pasakiau „ir pasikalbėtų“ — Vulfas atsisuko į mane: — Arči, kiek laiko tau reikės galutinei išvadai padaryti?

— Akis į akį?

— Taip. Tu, jis ir sargybinis.

— Velnias jį, tą sargybinį. Galėtų pakakti penkių minučių. Bet geriau tegu bus dešimt.

Vulfas vėl atsigręžė į Frejerą.

— Jūs nepažįstate pono Gudvino, užtat aš gerai pažįstu. Jis sugebės viską padaryti taip, kad jūsų niekas niekuo negalės apkaltinti. Jis visada viską ant savo pečių užsikrauna. Apygardos prokurorui galite pasakyti, kad Gudvinas jums padeda kai ką nustatyti. O jūsų klientui Gudvinas pats viską išaiškins,— Vulfas pakėlė akis į sieninį laikrodį.— Jau šįvakar galima būtų viską patikrinti. Dabar kviečiu jus papietauti su manimi. Kuo greičiau baigsim, tuo geriau.

Tačiau Frejeras pasirodė besąs vaikinas nesukalbamas. Jis spyrėsi, kad ir jam pačiam sunku taip vėlai pakliūti į kalėjimą pas kalinį, be to, esą būtina viską gerai apgalvoti — geriausia atidėti iki ryto. Kai Vulfas supranta, kad dėl darbo sėkmės reikia nusileisti, jam pasiseka susiimti į rankas, todėl mūsų pasitarimas baigėsi kur kas draugiškiau negu prasidėjo. Į priemenę aš išėjau su Frejeru. Padėjau jam apsirengti ir palydėjau iki pat slenksčio.

Vos įkėlęs koją į kabinetą atgal, supratau, kad Vulfas iš visų jėgų stengiasi neatrodyti per daug patenkintas. Kai aš, paėmęs nuo stalo Polo Haroldo fotografiją, dėjau ją į vietą, į stalčių, jis pasakė:

— Taip, jis atėjo labai laiku, nieko neprikiši. Bet šito ir reikėjo laukti po jūsų susitikimo teisme.

— Aga,— aš uždariau stalčių.— Čia jūsų darbas. Tam jums ir talentas duotas. Tačiau jeigu po jo „apgalvoti" slepiasi sumanymas paskambinti į Omahą arba į Dingusiųjų biurą, rezultatai gali būti visiškai nepageidautini. Turiu pripažinti, kad jūs padarėte viską, kas nuo jūsų priklauso, net papietauti pakvietėte. Beje, jūs žinote: šįvakar esu paskyręs pasimatymą, kurį man regis, galiu sau leisti.

Taigi vakarieniavo Vulfas vienut vienutėlis, o aš į „Flamingo", kur Lili Rauen tą vakarą sukvietė savo bičiulius, pavėlavau tik pusvalandį. Kaip ir visada, po poros valandėlių, praleistų restorane, mes

su savo mažute nutarėme, kad šokti čia labai ankšta, ir išvažiavome į Lili verandą, įrengtą ant dangoraižio stogo. Ten mums niekas netrukdė, o Ponas Dievas nuo mūsų bjaurėdamasis nusisuko. Apie trečią nakties parsibeldęs į namus, įėjau į kabinetą ir įjungiau šviesą, norėjau pažiūrėti, ar paliko man Vulfas raštelį, kad atlikčiau rytoj ryte kokį nors skubų, neatidėliotiną darbą. Stalas buvo tuščias. Aš užlipau laiptais aukštyn ir netrukus atsiradau savo kambaryje.

Lovoje aš privalau išbūti visas šešias valandas, bet, žinoma, pasitaiko ir išimčių, todėl trečiadienio rytą virtuvėje atsiradau devynios trisdešimt, dar visiškai apsnūdęs, bet jau apsirengęs ir susišukavęs. Fricą pasistengiau pasveikinti kiek galėdamas žvaliau, pasiėmiau nuo stalo apelsinų sulčių stiklinę, sultis esu linkęs gerti atšaldytas, ir vos tik gurkštelėjau vieną šlakelį, suskambo telefonas. Pakėlęs ragelį, išgirdau Alberto Frejero balsą. Jis pranešė man, kad viską sutvarkė ir kad lauks manęs dešimt trisdešimt miesto kalėjimo lankytojų kambaryje. Aš paprieštaravau, kad norėčiau su jo klientu šnektelti akis į akį. „Gerai,— pasakė jis,— suprantu jus, bet būtinai turiu ten būti ir pats, reikia jus atpažinti ir laiduoti už jus".

Pakabinęs ragelį, iškart atsisukau į Fricą.

— Tikras prakeikimas, mane skubina! Būk geras, greitai duok porą pyragėlių. Velniai nematė tos dešros, dar nu-

sinuodysiu — pyragaičių, medaus ir kavos.

Fricas norėjo prieštarauti, bet tai darė neatkakliai.

— Nesveika pradėti dieną nuo greitosiomis suvalgytų pusryčių, čia tau ne karas, Arči,— subarė jis mane.

Aš jam pritariau iš visos širdies, po to vidaus telefonu paskambinau į oranžeriją ir viską išklojau Vulfui.

KETVIRTAS SKYRIUS

Aš nebuvau visiškai vienas. Už dešimties pėdų nuo manęs ant tokios pačios medinės kėdės sėdėjo moteris ir pro plieninius grotų virbus žiūrėjo į vyrą kaip į beždžionę narve. Pasikreipęs į dešinę, aš galėjau girdėti, ką sako vyras, bet nesilenkiau, nes jie, kaip ir aš, turėjo teisę išsaugoti savo paslaptį. Už dešimties pėdų sėdėjo ir vyras. Ir taip pat žiūrėjo pro grotas, už kurių aš pamačiau vaikinuką, dievaži, jaunesnį už Polą Haroldą toje fotografijoje. Kad ir labai nenorėdamas, girdėjau ir ką jis kalba, bet jam buvo visiškai nusispjauti, kad aš girdžiu. Vaikinas už grotų tikrai atrodė nuobodžiaujantis. Trynėsi čia ir trys ar keturi policininkai. Tas, kuris mane atvedė, stovėjo prie sienos. Jis irgi žiovavo.

Kol buvo tvarkomi formalumai — jų eigą kontroliavo Frejeras, — man pranešė pasimatymui duodą penkiolika minučių, ir aš jau ruošiausi eiti prie polici-

ninko prašyti jo sekti laiką, kol atves nuteistąjį, bet staiga grotų pusėje sienoje prasivėrė durys ir pasirodė sargybinio lydimas jis pats. Sargybinis privedė jį prie kėdės priešais manąją, o pats paėjo penkis žingsnius atgal, prie sienos. Vaikinas sėdėjo ant kėdės kraštelio ir prisimerkęs pro grotas žiūrėjo į mane. „Katras gi iš mūsų šimpanzė esame?“ — pagalvojau aš.

— Aš jūsų nepažįstu, — prašneko jis.— Kas jūs toks?

Jo skruostai buvo blyškūs ir įdubę, akys blausios, o lūpos tokios plonos, kad, galima sakyti, jų tarsi nė nebuvo. Už jaunuolį su gimnazisto kepure iš nuotraukos jis atrodė vyresnis gal net du kartus.

Aš dar nežinojau, nuo ko pradėsiu,— pirmiausia man reikia pamatyti to žmogaus, su kuriuo kalbėsiu, veidą. Žinojau, kad šitas žmogus negali paprasčiausiai atsistoti ir nueiti, ir visgi man nebuvo jokios prasmės iš pat pradžių nuteikti jį prieš save. Aš mėginau pažiūrėti jam į akis, bet trukdė šitos prakeiktos grotos.

— Mano pavardė Gudvinas,— pasakiau aš,— Arčis Gudvinas. Jūs kada nors girdėjote apie tokį privatų seklį, apie Vulfą? Niro Vulfą?

— Taip, esu kažką skaitęs. Ko jums iš manęs reikia?

Jo balsas skambėjo kaip iš ano pasaulio.

— Aš dirbu Vulfui. Vakar pas mus į kontorą buvo atėjęs jūsų tėvas, Džeim-

sas Haroldas, ir davė užduotį surasti jus, nes jam paaiškėjo, kad prieš vienuolika metų jūs nepaėmėte tų pinigų. Jis nori, kad jūsų atžvilgiu būtų atitaisytas teisingumas. Žinoma, šiuo metu jums tai nieko nereiškia, bet šiaip ar taip, tiesą žinoti jūs privalote.

Jeigu priešais mane buvo tas žmogus, kurio mes ieškojome, jis elgėsi kaip reta. Vieną akimirką nudribo jo pagurklis, bet tuoj pat jis jį ir vėl pakėlė. O balsas nė nepersimainė.

— Nesuprantu, apie ką jūs kalbate,— pasakė jis.— Mane vadina Piteriu Heizu.

Aš linktelėjau:

— Puiku, aš tai žinau. Man labai gaila, pone Haroldai, bet triukai su manimi niekada niekam nebūna sėkmingi. Ponui Vulfui labai reikia pinigų, jis man atlyginimą moka iš jų. Taigi mes būtinai pranešime jūsų tėvui, kad radome jus, o jis tikriausiai atvažiuos pasimatyti su jumis. Aš nusprendžiau, kad derėtų jus perspėti iš anksto.

— Aš neturiu jokio tėvo,— dabar jo pasmakrė atrodė ryžtingai, ryžtas nuskambėjo ir balse.— Jūs apsirikote. Jeigu tėvas pasirodys, aš su juo nesikalbėsiu!

Aš palingavau galvą:

— Žinote, netriukšmaukite. O kaip dėl rando po kairiuoju keliu? Manau, jis tebėra. Gal jūs ir nenorėsite susitikti su savo tėvu — nežinau, ar šiuo momentu tai nuo jūsų priklauso,— bet jis vis tiek

atvažiuos čia, kai tik mes jam duosime žinią. Beje, jeigu ir buvo šiokių tokių abejonių dėl jūsų asmenybės, jūs pats jas išsklaidėte šituo savo „aš su juo nesikalbėsiu“. Kam tiek jausmų, jeigu jūs — betėvis? Sakykim, mes apsirikome. O tada pats paprasčiausias būdas klaidą įrodyti — leisti džentelmenui ateiti ir dirstelėti į jus. Mes neįkalbinėsime jūsų susitikti su tėvu — mes privalėjome viso labo rasti jus, ką ir padarėme. Ir jeigu...

Aš nutilau, nes jis staiga pradėjo drebėti. Žinoma, aš galėjau ramiai atsistoti ir išeiti, nes mano misija buvo baigta, bet būtų likęs labai nepatenkintas Frejeras, jeigu aš jo klientą būčiau palikęs tokį susijaudinusį. O juk šitą susitikimą man išrūpino kaip tik jis. Ir aš neišėjau. Iš abiejų grotų pusių buvo įtaisytas lyg koks prekystalis, kad mes neprieitume vienas prie kito per arti. Jis ant šito prekystalio pasidėjo kumščius ir dabar braukė jais per jų viršų.

— Nusiraminkite,— pasakiau aš.— Aš tuoj pat išeinu. Mes nutarėme, kad jus reikia informuoti.

— Palaukite, — jis susitvardė. — Ar palauksite?

— Žinoma.

Jis nukėlė nuo prekystalio kumščius ir palinko į priekį.

— Aš prastai jus matau. Paklausykite, dėl Dievo, paklausykite! Nesakykite jam. Jūs nežinote, kas tai per žmogus!

— Kaipgi nežinau — aš su juo buvau susitikęs.

— Štai mama ir seserys — jos žino. Aš maniau, jos neabejoja, kad buvau apšmeižtas dėl tų pinigų, taip, taip, jos tikrai tuo tiki, o štai tėvas — kažin. Dabar mane vėl apšmeižė. Dėl Dievo, nesakykite jam! Šį kartą jau nieko ištaisyti nebegalima, vienaip ar kitaip — aš mirsiu, galima sakyti, jau numiriau. Aš nenoriu, kad jie žinotų. Neteisinga būtų pasmerkti mane dar vienam išmėginimui. Aš nenoriu, kad jie žinotų. Viešpatie, nejaugi jūs nesuprantate?

— Suprantu,— patikinau aš, jau apgailestaudamas, kad neišėjau.

— Tuomet pažadėkite, kad nieko nesakysite. Iš pažiūros jūs atrodote padorus žmogus. Jeigu man lemta mirti dėl teismo klaidos, ką gi, aš mirsiu, bet kam tos naujos kančios? Suprantu, kalbu labai painiai, iš viso aš kaip nesavas, bet jeigu tik jūs...

Nesuprantu, ko jis staiga nutilo,— aš klausiausi jo taip įdėmiai, kad nė nepajutau, kaip priėjo prie manęs policininkas. Jis palietė man petį:

— Laikas baigėsi.

Aš atsistojau.

— Pažadėkite man! — jau beveik verkė Polas Haroldas.

— Negaliu,— atsakiau aš ir išėjau.

Frejeras laukė manęs lankytojų kambaryje. Aš niekada nesinešioju veidrodžio, todėl nežinau, kaip atrodžiau įėjęs į tą patalpą, bet kai abu atsidūrėme gatvėje, jis manęs paklausė:

— Nepasisekė?

— Mano fizionomijos išraiška neturi jokios reikšmės,— atsakiau aš.— Pokerio partnerių šito klauskite. Tačiau jei neprieštarausite, atsakymą aš duosiu ponui Vulfui, nes algą man moka jis. Eisite su manimi?

Jis sutiko. Frejerą reikėtų pagirti — suvokdavo jis viską iš pusės žodžio. Taksi aš atsišliejau į sėdynės atramą ir nusisukęs į langą įdėmiai tyrinėjau pro akis skriejantį peizažą, o jis nė nemėgino manęs prakalbinti. Bet visgi jis mažumėlę perlenkė lazdą. Kai mes išlindome iš automobilio prie seno nuosavo namo Trisdešimt penktojoje gatvėje, jis sumurmėjo:

— Jeigu norite pirmiausia pašnekėti su Vulfu, aš galiu palaukti čia.

Aš nusijuokiau:

— Ne, geriau duosiu jums kuo ausis užsikimšti.

Laiptais pirmas užlipau aš ir paspaudžiau mygtuką. Fricas įleido mus į priemenę, mes ten nusivilkome ir įėjome į kabinetą. Vulfas stūksojo prie stalo su alumi. Jis įvertino mane žvilgsniu, su Frejeru pasisveikino ir net pasiūlė alaus. Advokatas atsisakė ir neprašytas atsisėdo ant raudonojo odinio krėslo.

— Mačiau jį ir kalbėjausi su juo — pradėjau greitosiomis dar stovėdamas.— O dabar noriu, kad jūs man aiškiai atsakytumėte, be visokių savo „taip“ ir „ne“: jūs norite, kad ponas Frejeras girdėtų mano pasakojimą?

— Ar reikia ką nors nuslėpti?

— Ne, sere.

— Tai klok.

Žinoma, aš papasakojau viską žodis į žodį. Man čia buvo nusispjaut, nes tarp manęs ir magnetofono skirtumas buvo tik vienas — magnetofonas negali meluoti. Bet aš Vulfui meluoju tik tada, kai tas melas paliečia vieną mane, o šiuo atveju tai buvo mūsų abiejų reikalas. Aš išdrožiau viską pažodžiui, nes maniau, kad ir Vulfas, ir Frejeras turi visiškai gerai įsivaizduoti, kaip viskas buvo. Todėl labai vaizdingai nupasakojau Polo Haroldo savijautą, demonstravau, kaip jis tirta, rodžiau suspaustus kumščius, kuriais jis braukė po tą kalėjimo prekystalį, taip pat ir jo akių išraišką, kai jis man įrodinėjo, kaip neteisinga pasmerkti jį naujiems išmėginimams. Vertėtų pabrėžti, kad pasakojau aš stačias ir savo kumščius, vaizduodamas P. H., Vulfui galėjau parodyti padėjęs ant stalo. Ir sukau juos lygiai taip, kaip Polas Haroldas. Baigęs monologą, išsitraukiau iš pastalės kėdę ir sudribau ant jos.

— Jeigu jums vis dar reikia galutinės išvados dėl to, štai ji: taip! — pasakiau aš.

Vulfas pastatė ant padėklo stiklinę, giliai atsiduso ir užsimerkė.

Frejeras atkišo žiauną ir pakratęs galvą subambėjo:

— Kaip gyvas, neatsimenu nieko panašaus. Dieve duok, kad tai būtų pirmas ir paskutinis kartelis. Ir kokie jūsų ke-

tinimai? — paklausė jis Vulfą.— Nejaugi užsimerksite tai matydamas?

— Akys mano. Ką norėsiu, tą ir darysiu,— atkepė Vulfas, bet atsimerkė iš karto.— Arči, ar tu norėjai, kad ponas Frejeras girdėtų tavo pranešimą ketindamas viską sukomplikuoti?

Aš gūžtelėjau pečiais.

— Na jau, žinoma.

— Tuomet pranešk ponui Haroldui, kad mes radome jo sūnų sveiką ir gyvą. Niujorke radome. Tikiuosi, jis atvažiuos.

Frejeras krenkštelėjo ir palinko į priekį, o aš dėbtelėjau į Vulfą, nurijau seiles ir pasakiau:

— Praneškite pats. Man pirštą skauda. Rinkite: Vestern Junion, du — septyni — vienas — vienas.

Jis nusijuokė. Kiekvienas kitas žmogus būtų tikrai pasakęs, kad jis kaip šuo suurzgė, bet aš šitą dalyką išmanau gerai.

— Juokais galima stipti,— neiškenčiau aš.— O jūs žinote anekdotą apie šimtakojį batų krautuvėje? Juokais galima stipti, aš papasakosiu...

— Man regis, mums reikia viską gerai apsvarstyti,— nesvyruodamas pareiškė Frejeras.

Vulfas linktelėjo.

— Sutinku su jumis. Aš tik norėjau, kad ponas Gudvinas pasakytų savo nuomonę,— jis paskersavo į mane.— O gal tu norėtum ponui Haroldui pranešti, jog mes atsisakome šito darbo?

— Jeigu nėra kitos išeities, taip. Klientas, galima sakyti, miręs. Tai yra — praktiškai jis jau lavonas. Aš nelinkęs gvelbti iš negyvėlių net badu mirdamas. Jūs, ko gero, irgi.

— Tavo palyginimas — be galo apytikslis,— tarstelėjo Vulfas.— Jokių vagysčių, kitų šansų yra. Nuspręsti, matyt, teks man. Ponas Haroldas savo sūnų suieškoti pavedė man, taigi, aš nuspręsiu, verta ar neverta pranešti, kad darbas jau atliktas.

Jis nutilo ir kilstelėjo prie lūpų stiklinę alaus.

— Aš, kaip jo sūnaus gynėjas, irgi turiu balso teisę,— įsiterpė Frejeras.

— Ne, sere. Tik ne šiuo atveju. Nors balso teisės jūs ir neturite, bet suinteresuotas esate, suinteresuotumo nuo svarstyklių numesti irgi nederėtų. Gerai, pagyvensim — pamatysim. Vadinasi, užrašom dvi išeitis: pranešti klientui, kad jo sūnus rastas arba kad dirbti atsisakau — A ir B. Jeigu pasirinksime variantą A, tai jums, manau, galas. Jis atvažiuos pasimatyti su sūnumi, situaciją išnagrinės vietoje ir nuspręs, ar verta duoti pinigų apeliacijai. Jeigu nuspręs, kad neverta, tada iš viso galas viskam. O jeigu nuspręs, kad vis dėlto verta, norės imti kitą advokatą, nes jūs bylą jau pralaimėjote. Ką tarsi, Arči?

— Jūs genialus, šefe,— pasakiau aš.

— Jeigu mes pasirinksime B, jūsų padėtis irgi bus tokia pat kaip dabar. Svarbu, kaip apeliacija pakryps?

— Tai priklausys, kaip pradėsi. Reiks daugybės papildomų tyrimų. Mažiausiai dvidešimties tūkstančių dolerių. O jeigu išnaudosime visus šansus, kur kas daugiau.

— Ar tai jūsų klientui pagal kišenę?

— Ne.

— O jums?

— Irgi ne.

— Tokiu atveju B jums netinka kaip ir A. Na, o kokie mano reikaliukai? Variantas A paprastas ir pinigingas: darbą padariau ir gavau už jį honorarą. Aš ne tik užmoku algas, aš dar palaikau ir savo orumą. Šitas žmogus, jūsų klientas, buvo sužeistas į pačią širdį. Reikia būti paskutiniam niekšui, kad aitrintum jo žaizdą. Ne, aš taip negalėsiu. Negalėsiu net tuo atveju, jeigu man tektų įsivelti į ginčą su pačiu filosofijos karaliumi Ročefokoldu, kuris tvirtina, kad mes tarsi tik apsimesti turėtume užjaučią artimą, o iš tikrųjų užuojautos reikią vengti visomis jėgomis.

Vulfas paėmė stiklinę, vienu ilgu mauku ištuštino ją ir pastatė atgal.

— Gal alaus išgertute? Ar kad ir viskio?

— Ne, dėkoju jums. Iki vakaro aš negeriu.

— Kavos? Pieno? Vandens?

— Ne, ačiū.

— Labai gerai. Tai, kokios pasekmės gali kilti iš varianto B, man ne pagal kišenę. Darbą aš padariau ir linkęs gauti užmokestį. Be to, yra dar vienas

dalykas, dėl kurio aš atmetu B: prakeiktasis B sukliudytų man šitą kamuolį narplioti toliau, o tai be galo įdomu. Dar vakar jūs sakėte esąs įsitikinęs, kad jūsų klientas nekaltas. Negaliu pasakyti, jog aš tuo neabejoju, nors labai įtariu, kad jūs teisus. Ir ne be reikalo.

Jis nutilo, nes mes abu, ir aš, ir Frejeras, sužiurome į jį, o jis nemėgsta, kai į jį kas nors taip žiūri.

— Ne be reikalo? — pasitikslino Frejeras.— Kas tas „ne be reikalo"?

Vulfas buvo patenkintas įspūdžiu, kurį padarė.

— Kai vakar dieną ponas Gudvinas išėjo iš namų, ketindamas dirstelėti į jūsų klientą, prie jo priskreto šnipas. Ir ko gi taip? Žinoma, galima spėti, kad kažkas ant mūsų griežia dantį dėl mūsų ateities veiklos, bet čia jau tiesiog už ausų pritempta. Dabar klausiu: kodėl taip staiga įsižeidęs ant mūsų žmogus sektų poną Gudviną nuo pat jo namų durų? Greičiausiai tai susiję su dabartine mūsų veikla. Šiuo metu mes turime vienut vienutėlį klientą — poną Haroldą. Vadinasi, gal mus seka vykdydami pono Haroldo užduotį? Absurdas. Matyt, mano skelbimas paveikė. Daug kas — laikraščiai, policija ir net jūs — nusprendėte, kad juo buvo kreiptasi į Piterį Heizą. O kodėl gi šitaip nenusprendus ir dar kai kam? Taigi tas kažkas — vadinkime jį Iksu — nori pats išsiaiškinti, kodėl aš staiga išdrįstu tvirtinti, jog Piteris Heizas nekaltas. Tačiau pats paskambinti

arba ateiti čia kažkodėl nenori. Logiška, kad jis mėgina ištirti, kokių aš imuosi veiksmų. Nežinau, kaip jis elgsis toliau, tikėtina, kad arba pats ateis, arba ką nors atsiųs, arba prie mano namų išstatys sargybą.

— Kaip galima paaiškinti šitokį neregėtą, be to, dar ir slaptą smalsumą? — tęsė Vulfas.— Jeigu Piterį Heizą teisia už tai, ką jis tariamai padaręs, konkrečiai: už paprastąją žmogžudystę, o tos žmogžudystės priežastis — meilės aistra, kodėl kažkas taip karštai smalsauja, be to, dar ir slapta? Vadinasi, nėra čia viskas taip ir paprasta. Vakar jūs sakėte esąs įsitikinęs, kad jūsų klientas tapo šėtoniško sąmokslo auka. Sakykim, jūs atspėjote. Vadinasi, nereikia stebėtis, kad kažkas pradeda sekti mano namus po to, kai laikraščiuose išspausdinamas mano skelbimas, nors tas skelbimas pasirodo pačią paskutinę teismo dieną. O tame skelbime sakoma: Heizo nekaltumas nustatytas. Visiškai logiška, aš ne be pamato įtariu, kad kažkam mano skelbimas sukėlė grėsmę. Ne, įrodymų, kad jūsų klientas nekaltas, aš čia nematau, tačiau mums iškeltas klausimas ir reikia atsakyti į jį.

— Kas jus sekė? — paklausė mane Frejeras.

Aš atsakiau, kad nežinau, ir nupasakojau, kaip šnipas atrodė.

Frejerui tai nepriminė nieko ir jis vėl atsisuko į Vulfą:

— Vadinasi, ir A, ir B atvejus mes

atmetam. Tuomet turėtų būti ir C atvejis?

— Manau, kad turėtų, — linktelėjo Vulfas.— Jūs ruošiatės paduoti apeliaciją. Ar galėtumėte ją parengti per trisdešimt dienų nepridarydamas labai didelių išlaidų?

— Galėčiau. Laisvai.

— Puiku. Vadinasi, jūs norite paduoti apeliaciją, o aš — gauti man priklausantį honorarą. Klientą esu įspėjęs, kad ieškoti gali tekti ne vieną mėnesį. Aš Haroldui sakysiu, jog dirbu. Beje, tai bus tiesa. Jūs pateiksite man visą gaunamą informaciją, visą iki aguonos grūdo, o aš ją tvarkysiu. Per trisdešimt dienų, nors, tikiuosi, daug greičiau, situaciją aš suprasiu gerai. Jeigu viskas pasidarytų esą beviltiška, mes grįšime arba prie A, arba prie B varianto, bet tai padaryti visada suspėsim. Kol yra vilties, stumsimės į priekį. Kai tik mūsų rankose atsiras įrodymų, kad šitas vaikinas nekaltas, iškart informuosime mano klientą, ir jis apmokės sąskaitą. Gal jūsų vyrukui toks planas ir ne prie širdies, bet teks susitaikyti. Be to, aš labai abejoju, ar jis, užuot susitikęs su tėvu, sėstųsi į elektros kėdę, juo labiau kad iki to laiko jam bus panaikintas kaltinimas ir vagyste, ir žmogžudyste. Aš nenoriu pasakyti, kad mano planas yra visais atžvilgiais idealus, tačiau variantas C yra kur kas įdomesnis už pirmuosius du, už A ir B. Ką pasakysite, sere?

Advokatas į Vulfą žvelgė nepatikliai:

— Sakėte, kad tvarkysite informaciją. O kas jums už tai užmokės?

— Pats užsimokėsiu. Tai ir yra žemės druska. Pinigų tikiuosi gauti paskui, kai padarysiu.

— O jeigu negausite?

— Vadinasi, negausiu. Rizikuoju aš.

— Reikia pasirašyti susitarimą.

— Nereikia. Aš rizikuoju patirti nesėkmę, jūs — tapti mano nesąžiningumo auka,— staiga Vulfas pradėjo šaukti.— Rupūs miltai! Galų gale jūsų klientą kaltina žmogžudyste, ne mano!

Frejerui visos blusos užšalo. Šito ir buvo siekta. Jeigu jau Vulfas rėkia, tai rėkia,— regis pekla veriasi.

— Aš nenorėjau jūsų įžeisti,— taikiai pralemeno Frejeras.— Aš ir minties neturėjau įtarti jus nesąžiningumu. Jūs teisingai pasakėte, jūs tikrai labai rizikuojate. Aš priimu jūsų pasiūlymą. O ką toliau darysim?

Vulfas pakėlė akis į sieninį laikrodį ir atsilošė savo krėsle. Iki pietų buvo dar visa valanda.

— Dabar man reikia faktų. Aš perskaičiau visas ataskaitas laikraščiuose, bet man būtina viską išgirsti iš jūsų.

PENKTAS SKYRIUS

Piteris Heizas buvo kaltinamas nužudęs savo mylimos moters vyrą. Žmogžudystė buvo įvykdyta sausio trečiosios vakare. Žmogus buvo nušautas iš trisde-

šimt aštuntojo kalibro pistoleto „Marli“, kulka pataikė į smilkinį virš kairės ausies. Proceso metu faktus aš išdėstysiu aiškiau, tačiau dėl trisdešimt aštuntojo kalibro „Marli“ nieko paaiškinti negaliu, nes jis jau kadai kada buvo pavogtas iš vieno namo Pekipsyje * ir iki šiol niekur nefigūravo. Kokiu būdu ginklas atsirado pas Piterį Heizą, pateikiant kaltinimą nebuvo paaiškinta.

Auka — Mailas M. Molojus, keturiasdešimt trejų metų prekybos nekilnojamuoju turtu sandorių tarpininkas. Jis su žmona (vaikų jie neturėjo) gyveno keturių kambarių bute penkiaaukščio rekonstruoto daugiabučio namo Penkiasdešimt antrojoje rytinėje gatvėje paskutiniame — penktame — aukšte. Šitame aukšte daugiau butų nebuvo. Sausio trečiosios vakare — devynios valandos aštuoniolika minučių — vyriškas balsas telefonu pranešė policijai, kad prieš minutę kaimyninio namo viršutiniame aukšte girdėjo šūvį. Jis pasakė adresą ir pakabino ragelį, pavardės nepasisakė. Jo ir nerado, nors, žinoma, iššukavo visus apylinkės namus. Devintą valandą dvidešimt trys minutės į namo, kuriame buvo išgirstas šūvis, laiptinę įėjo iš patrulinio automobilio išlipęs policininkas. Apžiūrėjęs trečią ir ketvirtą aukštus, žinoma, bergždžiai, jis pagaliau užlipo į penktą. Pamatęs duris atlapotas iki galo, įėjo į vidų. Bute buvo du vyrai. Vienas gyvas,

* Pekipsis — Niujorko valstijos miestas.

kitas nebegyvas. Nebegyvas, Molojus, gulėjo svetainėje ant grindų. Gyvasis, Piteris Heizas, buvo su skrybėle ir paltu ir lyg niekur nieko norėjo išeiti, o kai policininkas jį sulaikė, pradėjo priešintis. Teko panaudoti jėgą. Policininkas jį iškratė ir palto kišenėje rado trisdešimt aštunto kalibro „Marli“ markės pistoletą.

Visa tai aprašė visi laikraščiai. Laikraščiai rašė ir apie tai, kad Piteris Heizas kurdavo reklaminius skelbimus. Reklamos agentūroje, pačioje geriausioje visame mieste, jis buvo pradirbęs jau aštuonerius metus ir reputaciją turėjo nepriekaištingą. Nevedęs, paskutiniuosius trejus metus gyveno Šešiasdešimt trečiojoje vakarinėje gatvėje. Turėjo butą, kur buvo kambarys, vonia ir virtuvė, kitaip sakant, gyveno KA-VO-VI. Žaisdavo tenisą, eidavo į kiną, teatrą, su žmonėmis sutarė gerai, augino kanarėlę, garderobe turėjo penkis kostiumus, keturias poras batų, tris skrybėles. Nuosavo automobilio neturėjo. Ant jo pakabučio buvo rastas raktas nuo Penkiasdešimt antrosios rytinės gatvės šimtas septyniasdešimt pirmo namo lauko durų. Šitame name nei lifto, nei durininko nebuvo.

Apygardos prokuratūros darbuotojai, visas Žmogžudysčių tyrimų Vakarinio skyriaus personalas, laikraštininkai, o ir milijonai dorų piliečių buvo pasipiktinę, nes Piteris Heizas jų žaidimo žaisti nenorėjo. Iš prokuratūros ir policijos buvo atimtas šansas patikrinti jo versiją, laikraščiai negalėjo pateikti ekspertų patvir-

tintos versijos tolesnės analizės, o dori žmonės — pasiginčyti apie tai. Nuo arešto dienos iki to momento, kol prisiekusieji tarėjai paskelbė nuosprendį, kalbėti jis iš viso atsisakė. Ir tik savo advokato įkalbėtas sutiko atsakyti į vieną vieniausią apygardos prokuroro klausimą, bet ir tai privataus pokalbio metu. Piteris Heizas buvo paklaustas, šovė jis į Molojų ar ne? Atsakė, kad ne. Tokiu atveju, ko ir kada jis atsiradęs tame bute? Kas jį siejo su Molojum ir jo žmona? Kodėl ant jo pakabučio atsirado raktas nuo jų namo lauko durų? Kodėl jo kišenėje buvo šitas pats trisdešimt aštuntojo kalibro „Marli"? Jokio atsakymo. Nė į vieną iš viso tūkstančio klausimų.

Kiti dramos veikėjai pasirodė besą daug iškalbingesni, kai kurie net liudytojais tapo. Molojaus tarnaitė per pastarąjį pusmetį net tris kartus buvo mačiusi ponią Moloj ir teisiamąjį bučiuojantis, tačiau ponui Molojui apie tai nesakiusi, nes labai mylinti ponią Moloj, be to, ji yra tos nuomonės, kad tai ne jos reikalas. Tiesa, ponui Molojui kažkas kitas šnipštelėjo apie tai, o gal jis pats ką nugirdo ar pasergėjo. Nesvarbu, kaip ten buvo, bet mergina girdėjusi, kaip jis barė žmoną, ir mačiusi, kaip suko jis jai ranką — vargšelė net pargriuvusi. Molojaus lapkričio pabaigoje pasamdytas privatus seklys susekė, kad ponia Moloj ir Piteris Heizas buvo susitikę keturis kartus restorane, tačiau daugiau pikantiškų smulkmenų sužinoti jam nepavykę. Su-

šnipinėti ir dar keli faktai, bet visi jie buvo gana migloti.

Pagrindinė įtariamoji buvo našlė, Selma Moloj, tačiau kaltinamąja ji anaiptol netapo. Poniai Moloj buvo dvidešimt devyneri, keturiolika metų mažiau negu jos vyrui, o iš nuotraukų laikraščiuose galėjai spėti, kad ši moteris labai fotogeniška. Tai, kad ji buvo pakviesta kaip liudytoja, sukėlė audringus debatus. Apygardos prokuroro padėjėjas iš kailio nėrėsi dėl teisės kai ko jos paklausti, bet teisėjas atsisakė suteikti jam tokią malonę. Šitas prokuroro padėjėjas, pavyzdžiui, mėgino taip klausti: „Ar buvo Piteris Heizas jūsų meilužis?“, tačiau visgi turėjo pasitenkinti kitu klausimu: „Kokie buvo jūsų santykiai su Piteriu Heizu?“

Ji atsakė, kad Piterį Heizą ji vertinanti labai teigiamai. Laikanti geru draugu, labai jam simpatizuojanti, be to, mananti, jog ir jis jai simpatizuojąs. Jų santykiai neturį nieko bendro su žmonos neištikimybe vyrui. O dėl savo santykių su vyru ji galinti pasakyti taip: nepraėjo po vestuvių nė metai, o ji jau suprato — ši santuoka buvo klaida. Jai, žinoma, reikėję tai iš anksto nuspėti, nes prieš metus iki jų vedybų ji pradėjusi dirbti Molojaus sekretore ir jau tada nujautusi, kas jis per žmogus. Po šio atsakymo kaltintojas suformulavo štai tokį gudragalvišką klausimą: „Jūs manote, kad šitą žmogų ir reikėjo nušauti?“, tačiau Frejeras užprotestavo. Ir šitas klausimas buvo pakeistas kitu: „Kas tai buvo

per žmogus?“ Frejeras vėl pasipriešino. Motyvavo tuo, kad įstatymai neleidžia reikalauti iš liudytojo sakyti savo nuomonę. Ir vėl prasidėjo audringi debatai. Tardymo metu paaiškėjo, kad Molojus nepelnytai kaltino žmoną neištikimybe jam, keletą kartų mušė ją, įžeidinėjo prie pašalinių ir, be viso kito, atsisakė skirtis su ja.

Su Piteriu Heizu ji matėsi prieš tris dienas iki žmogžudystės. Kitą kartą pamatė tik žmogžudystės dieną, kai buvo iškviesta tardytojo. Ji kalbėjusi su juo ir telefonu, tai buvę sausio pirmą ir antrą dienomis, tačiau apie ką konkrečiai kalbėjusi, ji neprisimenanti, žinanti tik, kad apie niekus. Sausio trečiąją, vakare, apie pusę aštuonių, jai paskambinusi draugė ir pasakiusi, kad turi atliekamą bilietą į teatrą. Kai ponia Moloj apie vidurnaktį sugrįžusi namo, ten radusi policininkus ir vyrą su kiaura galva.

Frejeras nesurengė poniai Moloj kryžminės apklausos: Piteriui Heizui buvo pažadėjęs, kad nedarys to.

Labai įdėmiai klausęsis Vulfas prunkštelėjo, bet jokiu būdu ne su pašaipa.

— O ar ne advokatas rengia gynybos strategiją ir taktiką? — pasidomėjo jis.

— Jis, jis, kai tai įmanoma,— atsakė Frejeras. Jis jau keturiasdešimt penkias minutes persakinėjo liudytojų parodymus ir atsakinėjo į jo pasakojimo metu mums iškylančius klausimus, per tą laiką išgėręs tik stiklinę vandens,— bet tik ne tuo atveju, kai turi tokį klientą. Aš juk

sakiau jums — jis labai sunkus žmogus. Ponia Moloj buvo paskutinė kaltinimo liudytoja. Iš viso liudytojų aš turėjau penkis, tik naudos iš jų jokios. Papasakoti apie juos?

— Nereikia,— Vulfas dirstelėjo į sieninį laikrodį. Iki pietų buvo likę dvidešimt minučių.— Kartoju, aš skaičiau ataskaitas laikraščiuose. Tik norėčiau žinoti, kodėl jūs nusprendėte, kad jis nekaltas?

— Na, šita mintis man kilo po ilgų stebėjimų. Aš stebėjau jo veido išraišką, jo balso tembrą, jo reakciją į mano klausimus ir spėliojimus, be to, nagrinėjau jo klausimus, nors klausdavo jis retai. Bet ne tai svarbiausia. Svarbiausia, kad jau pirmo mūsų pokalbio metu, rytojaus dieną po arešto, aš susidariau įspūdį, jog jis atsisako į klausimus atsakinėti ne šiaip, o dėl to, kad nori ponią Moloj arba nuo apkaltinimo žmogžudyste apsaugoti, arba nuo kitų keblumų, arba paprasčiausiai nuo visų rūpesčių. Per mūsų antrą pokalbį aš tą ir pasiekiau. Pasakiau jam, kad advokatas, bendraudamas su savo klientu, turi teisę neskelbti paslapties, o tuo atveju, jeigu jis ir toliau slėps nuo manęs gyvybiškai svarbią informaciją, aš atsisakysiu šitos bylos. Tada jis manęs paklausė, kas bus, jeigu aš atsisakysiu bylos, o jis kito gynėjo nenorės. Aš atsakiau, kad teismas tada pats jam paskirs jį, nes proceso metu jo be advokato palikti negalima. Jis vėl paklausė: ar tai, ką mudu abu šnekėsime,

bus sakoma teisme? Aš atsakiau, kad proceso metu aš sakysiu tik tai, kam jis pritars.

Stiklinė vėl buvo pripilta vandens, ir Frejeras vėl nugėrė gurkšnelį.

— Va tada jis man kai ką ir pasakė. O tas „kai kas“ štai kas: sausio trečiosios vakare jis buvo namie ir vos tik įsijungė radiją,— norėjęs pasiklausyti devintos valandos žinių,— išgirdo skambutį. Kai pakėlė ragelį, vyriškas balsas tarė: „Pitas Heizas? Čia vienas bičiulis skambina. Aš ką tik buvau pas Molojus. Maikas vėl pradėjo muštynes. Tu mane girdi?“ Jis atsakė girdįs ir norėjęs kažko klausti, bet ragelyje pradėjo pypsėti. Jis čiupęs paltą, skrybėlę, išbėgęs į gatvę, pagavęs taksi ir atidūmęs prie Molojų namo savo turimu raktu atsirakinęs lauko duris. Liftu pakilęs į penktą aukštą pamatė, kad Molojų buto durys atlapotos kiaurai, ir įėjo į vidų. Molojus gulėjo ant grindų. Mano ginamasis perėjo per visus kambarius, bet ten nieko nebuvę. Tada jis priėjęs prie Molojaus ir supratęs, kad tas nebegyvas. Už penkiolikos pėdų nuo jo kūno, ant kėdės prie sienos, gulėjo pistoletas. Jis pasiėmė jį ir įsidėjo į kišenę, o pats pradėjo šniukštinėti po butą ieškodamas kokių nors įkalčių, bet staiga priemenėje pasigirdę žingsniai. Iš pradžių jis norėjęs pasislėpti, paskui persigalvojęs ir žengęs į durų pusę. Tą akimirką ir pamatęs policininką... Štai ką jis man papasakojo. Man pirmajam. Žinoma, aš galėjau susiieš-

koti tą taksi, tik kažin ar vertėjo gaišti. Juk viskas galėjo būti lygiai taip, kaip jis pasakojo, tik vienas dalykas galėjo būti ne taip: kai jis atvažiavo, Molojus galėjo būti gyvas.

— Nemanau, kad šis pasakojimas įtikino jus jo nekaltumu,— įsiterpė Vulfas.

— Ne jo pasakojimas čia svarbiausia. Aš įsitikinau tuo paklausdamas kai ko netiesiogiai. Aš paklausiau, iš kur jis gavo jų laiptinės raktą, o jis man sako: tą Naujųjų metų vakarą palydėjęs ponią Moloj namo paėmiau iš jos raktą, norėjau duris jai atrakinti ir per išsiblaškymą užmiršau atiduoti. Galimas daiktas, kad ir melavo.

— Ne čia esmė. Mūsų uždavinys — atskleisti žmogžudystės, o ne meilės istorijos paslaptį.

— Aš jam ir pasakiau, sakau, jūsų simpatijos poniai Moloj, kaip sakoma, akis bado, be to, aiškus kaip ant delno ir dar vienas dalykas — kad jūs stengiatės ją apginti. Tai, kad jis puolė ją gelbėti, kai paskambino nepažįstamasis, paslėpė savo kišenėje ginklą, atsisakė duoti policijai parodymus ir kitos panašios detalės kelia didelį įtarimą, jog jis mano ponią Moloj nužudžius savo vyrą. Jis šito neneigė, tačiau ir nepatvirtino. Aš supratau pataikęs. Žinoma, tuo atveju, jeigu jis pats to nepadarė. Be to, daviau jam suprasti, kad jo atsisakymą aptarti tai, kas įvyko, net su savo advokatu dar galima buvo suprasti tada, kol galutinai nebuvo aišku, kad prie žmogžudys-

tės neprikišo rankų ponia Moloj, o dabar aš laukiu iš jo atvirumo. Įtikinau jį, kad ant jo širdies damos nekrenta joks įtarimo šešėlis. Juk moteris ir du vyrai, su kuriais ji buvo teatre, paliudijo, jog ponia Moloj nenutolo nuo jų nė per žingsnį. Aš turėjau pasiėmęs laikraštį, kuriame kaip tik taip buvo parašyta, ir daviau jam paskaityti. Staiga jis visas sudrebėjo ir pradėjo melstis, kad Dievas palaimintų mane. Aš ramiai tarstelėjau, jog šiuo metu šito palaiminimo jam reikia daug labiau negu man.

Frejeras atsikosėjo ir sriūbtelėjo iš stiklinės.

— Paskui jis dar kartą perskaitė laikraštį, šį kartą jau įdėmiau, o jo veidas tąsyk persimainė. Ir jis pasakė, esą šita moteris ir abu vyrai — seni ir artimi ponios Moloj draugai, todėl pasiruošę dėl jos viskam. Taigi jeigu ji ir buvo išbėgusi iš teatro, jie neišduos. Aš nepagavau šitos jo frazės prasmės, nežinau, ką jis norėjo pasakyti, nebent tai, kad jis pats nežudė. Manau, šitie žodžiai ištrūko jam savaime — juk tuo pačiu jis ir ponios Moloj alibi suabejojo. O tą alibi nuodugniau ištyrus, ko gero, būtų paaiškėję, kad viskas sufabrikuota, ir ta moteris su mano klientu būtų pasikeitusi vietomis. Todėl aš padariau išvadą: mąsto jis ne visada logiškai.

— Jūs visiškai teisus,— linktelėjo Vulfas.

— O man tai dar kartą padėjo įsitikinti jo nekaltumu: kai jis sužinojo, kad

ponia Moloj turi alibi, jam palengvėjo taip, jog atrodė net isterijos priepuolis prasidės, tas blaškymasis visą laiką, tas veido pasikeitimas, kai antrą kartą laikraštį perskaitė ir kai suprato, kad visiškai tikras tuo būti negali. Patikėkite, suvaidinti šito jis tikrai nesugebėtų. Aš — senas vilkas. Jeigu jis mane apmulkino, lai meta mane už profesionalumo stoką iš baristerių bendruomenės.

— Kas be ko, arbitru šiuo atveju aš negaliu būti,— pasakė Vulfas,— nes jūsų kliento, kaip sakoma, nė akyse nesu matęs. Bet aš savaip abejoju jo kaltumu, todėl jūsų iššūkio nepriimsiu. Tęskite.

— Tai faktiškai viskas. Viskas, kas pozityvu. Liko neigiama pusė. Aš pažadėjau jam nerengti poniai Moloj kryžminės apklausos ir kad neatsisakysiu ginti jį. Man teko susitaikyti: jis atsisakė būti liudytoju. Jeigu mano klientas yra sąmokslo auka, tai svarbiausia dabar nustatyti, kas tą vakarą jam skambino ir nusiuntė pas Molojus. Bet klientas sakė pats ilgai laužęs galvą ir mėginęs prisiminti, ar pažįsta jis tą balsą. Balsą jis girdėjęs pakimusį, gomurinį, ko gero, pakeistą, taigi net spėlioti negali, pažįsta jį ar ne.

Ir dar du neiginiai. Jis nepažįsta jokio žmogaus, kuris jam būtų jautęs tokią didelę neapykantą, kad paspestų tokias baisias pinkles, taip pat ir žmogaus, kuriam būtų trukdęs Molojus. Apie Molojų jis beveik nieko ir nežino. Jeigu tik nemeluoja. O aš manau — nemeluoja.

Idealiausia būtų rasti žmogų, kuris siekdamas laimėti ponią Moloj būtų suplanavęs, kaip vienu šūviu nušauti du zuikius: ir jos vyru atsikratyti, ir Piteriu Heizu. Tačiau pastarasis tvirtina, kad tokio žmogaus pasaulyje nėra. O iš ponios Moloj aš irgi nieko doro nesužinojau.

— Jūs kalbėjotės su ja?

— Tris kartus. Vieną — neilgai, o kitus du viską gana detaliai apšnekėjom. Ji norėjo, kad aš išrūpinčiau jai pasimatymą su Piteriu, bet jis pasipriešino. Ji man pasakė tik vieną kitą jų santykius liečiančią smulkmeną, o aš nemačiau prasmės daryti jai spaudimą, nes viską. ko man reikėjo, jau žinojau. Pakamantinėjau aš ją tik apie velionio jos vyro darbą, apie jo artimuosius ir dar šio bei to apie tą nelaimingąjį paklausinėjau. Tada aš jau buvau supratęs, kad neišteisinsiu kliento, jeigu nerasiu tinkamo kandidato, kuriuo jį pakeisti galėčiau. Našlė man visko pripasakojo, klojo, ką tik prisiminė, tačiau visą laiką atrodė sukaustyta. Aš nesunkiai susiprotėjau, kas ją kaustė. Ji manė, kad jos vyrą nušovė Piteris. Ji tiek graudinosi dėl šito savo įtikėjimo, kad vis klausinėjo manęs ir klausinėjo smulkmenų apie ginklą. Aš supratau, kurlink krypsta jos mintys. Ji stengėsi įtikinti save, kad žmogžudystę Piteris įvykdė apakintas aistros, bet jeigu tai tiesa, kam jis iš anksto apsiginklavo? Aš paklausiau, ar negalėjo šito ginklo turėti jos velionis vyras ir slėpti kur nors bute. Ji atsakė, kad tikrai ne. Kai pasakiau Piterį

neigiant savo kaltę ir tai, kad aš juo tikiu, ir kai išdėsčiau, kodėl tikiu, ji be galo nustebo. Aš paklausiau jos, ar tikrai ji visą laiką išbuvo su draugais teatre, ar nebuvo nors trumpam atsiskyrusi nuo jų. Ji atsakė, kad nebuvo, tačiau aš suvokiau, kad tuo metu ji galvoja apie Piterį. Įtariu, kad ji mėgino nuspręsti, ar aš tikrai juo tikiu, ar tik apsimetu, kad tikiu. O duomenų apie jos vyrą aš kaip reikiant nepatikrinau, nes neturėjau kaip, ir...

Jis nutilo, mat įsirioglino Fricas su savo „Pietūs ant stalo, sere".

Vulfas ištraukė iš krėslo savo kūną.

— Pone Frejerai, prašau į mūsų puotą. Maisto užteks visiems ir dar liks. Viščiukų kepenėlės ir grybai baltajame vyne. Ryžiniai pyragaičiai. Fricai, dar vieną kėdę, įrankius ir „Rasputino" butelį.

ŠEŠTAS SKYRIUS

Tą pačią dieną ketvirtą valandą po pietų aš išsiruošiau į Penkiasdešimt antrąją rytinę, į šimtas septyniasdešimt pirmą šitos gatvės namą, kur Frejeras man buvo paskyręs pasimatymą su ponia Moloj. O po pietų visi trys vėl sugrįžome į kabinetą ir pradėjome nuo to, kuo baigėme. Frejeras paskambino į savo kontorą ir paprašė, kad pristatytų visą bylos medžiagą, kurią mes išrakinėjome kuo nuodugniausiai. Šeštą valandą aš iškviečiau Solą Penzerą, Fredą Darkiną,

Orį Keterą ir Džonį Kimzą. Šitas ketvertas vyrukų buvo patikima mūsų paspirtis. Kiekvienam mes mokėjome po šimtą šešiasdešimt dolerių per dieną, be pinigų smulkioms išlaidoms. Jeigu prie šito darbelio prakaituosime mėnesį, vadinasi, bus trisdešimt kartų po šimtą šešiasdešimt, iš viso — keturi tūkstančiai aštuoni šimtai. Taigi Vulfo išlaidos sudarys apvalią sumelę. „Rasputiną“ gali tekti užmiršti.

Kad ponios Moloj pateiktais Frejerui faktais apie jos velionį vyrą pasinaudoti nebuvo sugebėta, nieko nuostabaus: jais turėjo operuoti vienas Frejero kontoros tarnautojas ir kažkoks ką tik iškeptas valdininkėlis iš Herlendo Aido seklių biuro. Žinoma, kai ką aptiko ir jie: sakykim, dviejų kambarių Molojaus kontorą Keturiasdešimt šeštosios gatvės vieno skruzdėlyno dvidešimtame aukšte, visai netoli nuo Medisono prospekto, su užrašu ant durų: „MAIKLAS M. MOLOJUS. NEKILNOJAMASIS TURTAS“. Suuostė jie ir tai, kad visas jo personalas buvo sekretorė ir kurjeris. Susekė ir dar kai ką: kad sausio mėnesio rentos mokestis buvo užmokėtas — o tai pagirtina! — nes sausio pirmoji yra poilsio diena, o sausio trečią jis jau turėjo skylę smilkiny, dėl ko ir atsisveikino su šiuo pasauliu. Gal jis ir paliko testamentą, tačiau jo niekas nerado. Jie sušniukštinėjo, kad šito žmogaus būta didelio ledo ritulio aistruolio ir nemažo imtynių mėgėjo. Be to, per paskutinį pusmetį jis du ar tris kar-

tus per savaitę vesdavosi pietų savo sekretorę Diliją Brant. Štai ir visas dviejų žmonių darbas.

Ponia Moloj apie savo vyro verslo reikalus irgi nedaug žinojo. Ji tik pasakė, kad tuo metu, kai ji dirbo jo sekretore, jis visus svarbiausius reikalus tvarkydavęs už kontoros sienų, taigi ji apie juos ne ką ir žinanti. Korespondenciją siuntinėdavęs pats, o ji nebuvusi labai gausi. Ji parašydavusi dešimt dvylika laiškų. Rašydavusi jo diktuojama. O apie verslą buvo kalbama tik mažesnėje pusėje jų. Pagrindinis jos darbas buvęs atsakinėti į telefono skambučius, užrašyti telefonogramas, kai jo nebūdavo, o nebūdavo jo didesnę pusę dienos. Iš viso to galima daryti išvadą, kad labiausiai jį dominę žemės sklypai ir namai kaime. Nebuvo užfiksuota nė vieno atvejo, kad jis būtų sudaręs sutartį dėl nekilnojamojo turto, esančio Niujorke. Jo našlė nežinojo, kokį jis gaudavo pelną ir kiek pinigų paliko numirdamas.

Paklausta apie jo nedraugus, kurie galėjo turėti motyvų jį nužudyti, ji paminėjo keturias pavardes. Jais buvo pasidomėta, tačiau praktinės naudos tai nedavė jokios. Vienas iš jų pyko ant Molojaus už tai, kad jis atsisakęs užmokėti lažybose pralaimėtą sumą, nors susitarta buvo iš anksto. Kiti priešininkai priešininkais buvo tapę irgi panašiomis aplinkybėmis. O mūsų subjektas Molojų užmušti turėjo ne bet kaip, jis turėjo dar ir sugebėti viską pateikti taip, kad šita

žmogžudyste būtų apkaltintas Piteris Heizas. Mitraus vaikio dirbta, gana mitraus.

Jeigu kas būtų atsisėdęs į automobilį, kai mes važiavome į centrą, ir kirtęs lažybų statydamas santykiu dešimt su vienu įrodinėdamas, kad mes pradėjome ne nuo to galo, nuo kurio reikėtų pradėti, aš būčiau nė dėmesio neatkreipęs į šituos žodžius. Taip, man patinka pasikliauti sėkme, bet ne aklai.

Penkiasdešimt antrosios rytinės gatvės šimtas septyniasdešimt pirmas namas, pasirodo, neturi liftininko ir taip pat, kaip ir visi kaimyniniai namai, buvo restauruotas tiek iš vidaus, tiek ir iš išorės. Jie visi išdažyti elegantiška pilka spalva, tačiau kai kurios detalės vienų namų buvo geltonos, kitų mėlynos, o dar kitų — žalios. Vestibiulyje aš spustelėjau patį viršutinį mygtuką su užrašu „Molojus“ ir nukėlęs nuo stovo ragelį prispaudžiau prie ausies. Balsą išgirdau iškart: „Kas ten?“ Aš prisistačiau. Spragtelėjo užraktas, aš stumtelėjau duris, įėjau, žengiau į liftą ir vėl nuspaudžiau mygtuką, tik dabar jau su skaičiumi 5. Išėjęs iš lifto, apsidairiau ir įsidėmėjau, kurioje pusėje laiptai: galų gale tai buvo nusikaltimo vieta, o aš — seklys. Ir tada išgirdau, kad mane šaukia,— ant savo buto slenksčio stovėjo dama.

Ji buvo per kokius aštuonis žingsnius nuo manęs. O tuo momentu, kai atsidūriau šalia jos, aš jau aiškiai žinojau tai, kam suprasti paprastai prireikia keleto

valandų ar net dienų. Tai štai: aš negeidžiau nė vienos atskiros jos kūno dalies. Ir tuoj pasakysiu dėl ko. Man pakako tik vieną vienintelį kartelį į ją dirstelti ir aš suvokiau — jeigu leisčiau sau įsigeisti kurios nors vienos jos kūno dalies, sunku būtų susilaikyti neįsigeidus jos visos, o man šiuo atveju tai buvo tikrai labai nepageidautinas dalykas. Pirmiausia tuo padaryčiau labai nedorą veiksmą mūsų P. H. atžvilgiu, kurio padėtis dabar ir be to labai kebli. Kaip tik dėl to aš ir pasiryžau: pokalbis bus labai dalykiškas tiek išoriškai, tiek ir iš esmės. Taip, aš nusišypsojau jai, kai ji pasitraukė, kad aš įeičiau į vidų, bet šitaip šypsosi tik profesionalai.

Kai nusivilkęs paltą ir nusiėmęs skrybėlę sukroviau ant kėdės prieškambaryje, mes įėjome į didelę, gražiai apstatytą svetainę su trimis langais. Kaip tik į šitą kambarį, jeigu pamenate, įėjęs Piteris Heizas ir aptiko lavoną. Kilimai ir baldai buvo išrinkti tikriausiai jos. Neklauskite, iš kur aš tai sužinojau. Svarbiausia, kad šitų kilimų ir baldų fone aš mačiau ją. Ir to buvo visiškai gana. Ji atsisėdo ant kėdės netoli lango, o aš, palaukęs, kol ji pakvies,— ant kitos šalia. Ji pasakė, kad telefonu skambinęs ponas Frejeras ir pranešęs, jog konsultavęsis su Niro Vulfu, o tas norįs atsiųsti savo padėjėją, poną Gudviną, su ja pasikalbėti. Daugiau ji nežinanti nieko. Bet tai pasakiusi, moteris nepridūrė: „Ko gi jums iš manęs reikia?“

— Nežinau, nuo ko man ir pradėti, juk mūsų abiejų požiūriai vienu labai svarbiu klausimu iš esmės skiriasi,— pradėjau aš.— Ponas Frejeras, ponas Vulfas ir aš, mes visi trys manome, kad Piteris Heizas nėra jūsų vyro žudikas. O jūs manote, kad tai jis jį nušovė.

— Kodėl jūs taip sakote? — iškart užsipuolė jinai.

— Todėl, kad nematau jokios prasmės eiti užuolankomis. Jūs manote kaip tik taip, nes daugiau niekas jums į galvą neateina. Jūs iš viso dabar negalite galvoti. Jūs patyrėte didelį smūgį, jūs dabar visa kaip nesava. Apie mus to pasakyti negalima. Mūsų smegenys veikia normaliai. Ir mes stengiamės išnaudoti jas kuo maksimaliausiai. Bet mums reikia tiksliai žinoti: jeigu mes savo tiesą įrodysime,— negaliu sakyti, kad perspektyvos šia prasme būtų labai džiuginančios,— bet jeigu mes vis dėlto įrodytume tai, ar jūs būsite tuo patenkinta?

— O! — šūktelėjo ji. Ir dar kartą tą patį garsą ištarė: — O! — tik šį sykį jau pašnibždom.

— Aš suprantu tai kaip „taip“,— pasakiau aš.— Tuomet užmirškite, kad mūsų požiūriai skirtingi, nes tai nesvarbu. Ponas Frejeras su ponu Niro Vulfu kalbėjosi šiandien penkias valandas. Ponas Vulfas stengsis rasti Piterio Heizo nekaltumą patvirtinančių faktų. Jis perskaitė jūsų pokalbių su Frejeru ataskaitas. Deja, iš jų jokios naudos. Kadangi jūs visus metus dirbote Molojaus sekretore

ir trejus buvote jo žmona, ponas Vulfas tikisi, kad jūs matėte arba girdėjote, arba, sakykim, galėjote matyti arba girdėti ką nors tokio, kas galėtų mums padėti. Jeigu jūs nepamiršote, ponas Vulfas mano, kad Molojų nužudė ne Piteris Heizas, o kažkas kitas. Jis mano, kad galėjo būti ir taip: jeigu Molojų nužudyti buvo sumanyta iš anksto ir dėl kokių nors jo veiksmų, jūs su juo bendraudama būtinai ką nors jautėte — iš jo kalbos, iš elgesio.

Ji pradėjo purtyti galvą, bet tai buvo skirta ne man, ji šita gestų kalba kalbėjo ne ne, ne su manimi, o su pačiu likimu.

— Gal kas ir buvo, bet aš nieko nepastebėjau.

— Suprantama. Jeigu būtumėte pastebėjusi, būtumėte pasakiusi Frejerui. Bet vis tiek ponas Vulfas stengsis atknisti ką nors. Jis negalėjo prašyti jūsų ateiti pas jį į kontorą, kad atkapstytumėte tą „ką nors" jūs pati, nes kiekvieną mielą dienelę nuo keturių iki šešių mėgaujasi savo orchidėjomis, o šeštą yra paskyręs pasimatymą su keturiais mūsų žmonėmis, kuriems bus išdalintos su šita žmogžudyste susijusios užduotys. Todėl pirmiausia mane pas jus atsiuntė. Aš jums papasakosiu vieną pavyzdį, kaip jis panašiais atvejais veikia: kartą aštuonias valandas klausinėjo vieną jaunutę personą apie visą pasaulį ir apie nieką konkrečiai. Jis jos niekuo neįtarė, tik vylėsi išpešti iš jos vičvienaitę smulkmeną, nuo kurios galima būtų viską pra-

dėti. Ir baigiantis aštuntai valandai visgi ištraukė ją: sykį jai į akis pakliuvęs laikraštis, o to laikraščio pirmame puslapyje buvę kažkas iškirpta. Žinodamas tik šitą vieną faktą, ponas Vulfas sugebėjo įrodyti, kas įvykdė žmogžudystę. Štai, prašau. Taigi, pradedam iš pat pradžių, nuo tų dienų, kai jūs dirbote pas Molojų sekretore. Aš klausinėsiu jūsų tol, kol jūs turėsite jėgų man atsakinėti.

— Man atrodo...— jai drebėjo rankos. Ir aš pagavau save besižavintį šitomis rankomis, todėl teko priminti sau, kokį sprendimą buvau priėmęs įeidamas čia.— Man atrodo, aš noriu pasakyti... Aš jau viską pasakiau.

— Na, na, nereikia taip jaudintis. Kada ir kur jūs susipažinote su ponu Molojumi?

— Susipažinome mes prieš ketverius metus. Tai, ko jums reikia... prasidėjo paskui. Tai yra... jeigu jums reikia sužinoti tai, ką dabar pasakėte... tai atsitiko neseniai.

— Iš kur jūs tai žinote, ponia Moloj? — man buvo sunku į ją kreiptis „ponia Moloj". Ji buvo visiškai verta to, kad aš ją vadinčiau tik vardu — Selma.— Nesvarbu, bet aš turiu Vulfo instrukcijas. Beje, aš kai ką praleidau. Aš turėjau pasakyti jums, kad čia viskas galėjo įvykti labai paprastai. Sakykim, aš sumanau nužudyti Molojų ir pakišu Piterį Heizą. Tam labai tinka vaistinė prie kampo. Sužinojęs, kad jūs visam vakarui išeinate ir kad Molojus namie liko vienas, aš devintą

vakaro iš vaistinės skambinu Piteriui Heizui ir pasakau kaip tik tą, ką jums kadaise pasakojo Frejeras. Po to aš pereinu per kelią, įeinu į namą. Atsidūręs Molojaus bute šaunu į jį, ginklą palieku štai čia, ant kėdės,— aš labai gerai žinau, kad tikros pistoleto „biografijos" niekaip neįmanoma parašyti,— išeinu į gatvę, kur nors netoliese pasislepiu ir stebiu namo duris. Stebiu tol, kol prie jų privažiuoja taksi su Heizu. Matau, kaip jis įeina į laiptinę, einu į vaistinę, o iš ten telefonu pranešu policijai, kad viršutiniame šimtas septyniasdešimt pirmo Penkiasdešimt antrosios rytinės gatvės namo aukšte ką tik šaudė kažkas. Štai kaip. Labai paprasta.

Ji susimąsčiusi žiūrėjo į mane primerktom akim ir nuo to žiūrėjimo jos akių kampučiai pakilo.

— Matau,— pasakė ji,— nors tai ir nėra taip paprasta.

— Jūs norite pasakyti, sudėtingas žaidimas? Ne, tikrai taip buvo. Atsiremkite į atlošą ir truputį nusiraminkite. Kada ir kur jūs susipažinote su Molojumi?

Ji susinėrė pirštus. Oi, kokia ji buvo įsitempusi — kaip styga!

— Aš norėjau pakeisti darbą. Dirbau manekene, bet man mano darbas nepatiko. Aš moku stenografuoti. Agentūra nusiuntė mane pas jį. Ir jis mane priėmė.

— Iki tol buvote girdėjusi apie jį?

— Ne.

— Kiek jis jums mokėjo?

— Pradėjau nuo šešiasdešimties do-

lerių, po dviejų mėnesių pridėjo, padidino iki septyniasdešimties per savaitę.

— Kada jis pradėjo duoti asmeninės simpatijos ženklus?

— Na... galima sakyti, iš karto. Po savaitės jis pakvietė mane į restoraną papietauti. Aš atsisakiau. Man patiko, kaip jis į tai sureagavo. Jis mokėjo būti malonus, kai norėjo. Jis visada buvo man malonus — iki susituokėme.

— Kokios buvo jūsų pareigos? Taip, taip, jūs pasakojote tai Frejerui, bet aš norėčiau detaliau žinoti.

— Aš jų iš viso nedaug turėjau, tai yra aš noriu pasakyti, kad darbo buvo nedaug. Ryte atidarydavau kontorą — šeimininkas visada atsirasdavo apie vienuolika. Rašiau už jį laiškus — labai nedaug jų parašydavau. Atsakinėjau į telefono skambučius, surūšiuodavau dokumentus... Jų irgi buvo nedaug. Paštą jis atsinešdavo pats.

— Buhalterines knygas pildėte?

— Nemanau, kad toks daiktas iš viso buvo. Bent jau aš nieko panašaus nemačiau.

— Ar pasirašinėdavote jo čekius?

— Iš pradžių nepasirašinėdavau, bet paskui kartais jis paprašydavo manęs tokios paslaugos.

— Kur jis laikė čekių knygelę?

— Savo stalo stalčiuje. O tą stalčių visada užrakindavo. Kontoroje nebuvo seifo.

— Ar vykdėte kokius nors asmeninius jo pavedimus? Pavyzdžiui, gal pirk-

davote sąsagas marškiniams ar bilietus į imtynininkų varžybas?

— Ne. Arba labai retai.

— Ar jis kada nors buvo vedęs? Iki jūsų?

— Nebuvo. Bent jau sakė, kad nebuvo.

— Jūs eidavote su juo į imtynininkų varžybas?

— Kartais, bet retai. Aš nemėgstu imtynių. Paskutinius dvejus metus mes iš viso niekur kartu neidavome.

— Dabar susikaupkite ir galvokite tik apie pirmus pažinties metus, kai dirbote pas jį. Ar kontoroje daug lankytojų būdavo?

— Nedaug. Kartais visą savaitę niekas neužeidavo.

— Na, o vidutiniškai kiek žmonių per savaitę užsukdavo?

— Gal. . .— ji susimąstė,— aštuoni, dešimt. Gal dvylika.

— Prisiminkite tą savaitę, kai pradėjote dirbti. Tada buvote naujas žmogus ir daug kas krito į akis. Kiek žmonių buvo užėję tą savaitę ir kokie tai buvo žmonės?

Ji žiūrėjo į mane išplėtusi akis. Dabar jos jau buvo visai kitokios negu tada, kai prisimerkusi žvelgė. Bet prisiekiu, tai paprasčiausias profesinis pastabumas.

— Pone Gudvinai, negalima šitaip! — sušneko jinai.— Ketveri metai praėjo.

Aš linktelėjau.

— Čia tik mankšta. Kai mes baigsime savo darbą, jūs atsiminsite daug to-

kių dalykų, kurių, kaip kad dabar manote, negalima atsiminti. Dauguma prisiminimų pasirodys visiškai nereikalingi, bet tikėkimės, kad nors truputis jų tikrai pravers. Lankytojai mane labiausiai domina.

Mes šitą temą gvildenome beveik dvi valandas. Ji stengėsi kaip įmanydama. Prisiminimai jai nebuvo malonūs, kai kurie veikė net liguistai, ypač apie antrąją metų pusę, iš to laikotarpio, kai ji įsimylėjo Molojų arba bent manė, kad įsimylėjo, ir kūrė planus apie santuoką. Žinoma, ji su didžiausiu malonumu būtų išbraukusi iš atminties skaudžiuosius savo gyvenimo epizodus ir nė už ką nebūtų kėlusi jų į dienos šviesą. Negalėčiau pasakyti, kad ir man buvo taip nemalonu, kaip kad jai. Aš juk vis dėlto vykdžiau tarnybines pareigas, tačiau ir aš ne per daugiausiai linksminausi. Galų gale ji pareiškė daugiau nebeturinti jėgų tęsti. O aš jai į tai atkepiau, kad mes kaip reikiant dar nė nepradėjome.

— Tuomet iki rytojaus, taip? — pasakė ji.— Nežinau kodėl, bet su jumis man daug sunkiau kalbėti negu su policininkais ar apygardos prokuroru. Keista, juk jie — priešai, o jūs — draugas. Juk jūs draugas, tiesa?

Tai buvo spąstai, bet aš neįkliuvau į juos.

— Aš noriu to paties, ko ir jūs,— patikslinau aš.

— Žinau, bet jau nebegaliu tęsti. Iki rytojaus?

— Žinoma. Iki rytojaus ryto. Rytoj aš turiu kitų reikalų, todėl jums teks dirbti su ponu Vulfu. Ar galėsite atvažiuoti pas mus į kontorą apie vienuoliktą ryto?

— Manau, galėsiu. Bet aš norėčiau su jumis kalbėti.

— Ne toks jau jis ir baisus. Tik nekreipkite dėmesio, jei pradėtų kniuksėti. Jis tikriausiai tai, ko jam reikia, sparčiau išknis už mane, kad tik greičiau jumis atsikratytų. Ponas Vulfas supratimo apie moteris neturi. O apie mane šito pasakyti negalima, — aš padaviau jai vizitinę kortelę.— Štai adresas. Vadinasi, rytoj vienuoliktą?

Ji pasakė „taip" ir atsistojo palydėti manęs iki durų, bet aš atsakiau, kad draugų lydėti nebūtina.

SEPTINTAS SKYRIUS

Kai grįžau į Trisdešimt penktąją gatvę namo, buvo jau pusė septynių. Pakliuvau į patį konferencijos įkarštį.

Raudonajame krėsle pamatęs Solą Penzerą, apsidžiaugiau. Aišku kaip dieną, į šitą krėslą pretendavo Džonis Kimzas, bet Vulfui buvo į jį nusispjaut. Tai tas pats Džonis, kurį vienu metu apėmė didybės manija ir jos paveiktas žmogus nusprendė, jog mano darbas jam tinka labiau negu man. Arba ir kitaip galima pasakyti; kad jis, Džonis, šitam darbui tinkąs labiau negu aš. Deja, šitą mintį

jam teko užmiršti. Kas tiesa, tai tiesa, jis buvo nuostabus operatyvininkas, bet tik tada, kai kas nors įstatydavo į reikiamas vėžes. O Fredas Darkinas — didelis, storas, be to, ir plikas — labai tiksliai žino savo intelekto ribas, todėl su juo paprasčiau. Deja, apie daugumą kur kas protingesnių žmonių šito pasakyti nebūtų galima. Dar kitoks buvo Oris Keteras, dailus, elegantiškas, o ir dirbo kaip tikras dendis. Na, o Solo Penzero troškimui likti laisvuoju menininku aš pritariu iš visos širdies todėl, kad jam susirasti nuolatinį darbą — vienas juokas. Jeigu labai panorėtų, ir mano vietą užimtų.

Taigi Solas puikavosi raudonajame odiniame krėsle, o kiti trys — geltonuosiuose ir visi buvo atsisukę į Vulfą. Aš pasisveikinau su konferencijos dalyviais ir nudrožiau tiesiai prie savo stalo. Vulfas pasakė taip anksti manęs nelaukęs.

— Bet užtat visai ją išsekinau,— nepasidaviau aš.— Ji pakelta širdim troško tęsti mūsų pasimatymą, tik nieko nebesugebėjo man duoti. Vienuoliktą ryto bus čia. Atsiskaityti dabar pat?

— Jeigu turi kuo pradžiuginti.

— Na, kaip čia pasakius. Mes su ja dvi valandas prasikamavome, pergriozdėme krūvą senienų, o aptikome gal du ar tris vertingus daiktus. Kartą rudenį, prieš ketverius metus, tikriausiai spalio mėnesį, kontoroje atsirado vyras. Įsiliepsnojęs ginčas netruko virsti muštynėmis. Išgirdusi triukšmą, ji atidarė duris: interesantas gulėjo ant grindų. Molojus pa-

sakęs, kad apsieisią be jos pagalbos, ir ji sugrįžusi atgal. Ten, iš kur atėjo. Ir tuoj pat svečias, gyvas ir sveikas, iš kontoros kudašių išnešęs. Ji nežinanti, kas jis, ir negirdėjusi, dėl ko prasidėjusios peštynės, nes durys į Molojaus kabinetą buvusios uždarytos.

Vulfas krenkštelėjo:

— Turiu viltį, kad mes nesiknisim po šituos niekingus „dėl ko“. Tęsk.

— O štai kas buvo truputį anksčiau, pačioje vasaros pradžioje. Gal kokias beveik dvi savaites į kontorą kasdien skambinusi kažkokia moteris. Jeigu Molojaus nebūdavo, ji prašydavo perduoti jam, kad skambinusi Džaneta. O jeigu ragelį pakeldavo pats Molojus, visada sakydavo negalįs apie tai kalbėti telefonu ir ragelį pakabindavo. Skambučiai staiga nutrūko, apie Džanetą — nė garso.

— Ponia Moloj nežino, ką konkrečiai ji norėdavo su ponu Molojum aptarti?

— Nežino. Ji niekada neklausydavo jo pokalbių. Ne toks jos būdas.

Vulfas pažvelgė į mane, kaip sakoma, abiem akimis.

— Ką? Vėl į apžavus įsipainiojai?

— Tikrai tiesa, sere. Tam užteko viso labo keturių sekundžių. Ji dar nusišypsoti nebuvo suspėjusi. Taigi nuo dabar aš dirbsiu tik jai, nors mokėsite man jūs. Tiesiog trokštu, kad ji būtų laiminga. Kai mano svajonė išsipildys, aš pasitrauksiu į negyvenamąją salą, kur pardavinėja „Rasputiną“, ir įpulsiu į juodą neviltį.

Oris Keteras nusijuokė, Džonis Kimzas sukikeno, o aš į juos nekreipiau jokio dėmesio.

— Trečias atsitikimas įvyko tūkstantis devyni šimtai penkiasdešimt trečių metų vasario ar kovo mėnesį, po Šventų Kalėdų, prieš jų vestuves. Apie vidurdienį, apie dvyliktą valandą, paskambino Molojus ir pasakė, kad jis buvo suplanavęs atvažiuoti į kontorą, bet taip jau viskas susiklostė, kad nebeturįs laiko. Jo stalo stalčiuje, kalbėjo jis, esąs bilietas į šios dienos ledo ritulio rungtynes. Tai štai, ji šitą bilietą turinti įduoti kurjeriui ir nusiųsti į kažkokį restoraną miesto centre. Jis pasakė, kad bilietas esąs mažame mėlyname voke stalčiuje. Ji šitą voką surado ir pastebėjo, kad jis atsiųstas paštu ir kad atplėštas. O voke pasirodė besą du popiergaliai: bilietas į ledo ritulio rungtynes ir kitas lapelis, mėlynas — bendrovės „Municipalinė saugykla“ sąskaita už seifo nuomą, išrašyta Ričardui Rendelai. Šita pavardė jai taip ir liko atmintyje. Kadaise ji buvo susiruošusi tekėti už žmogaus su tokia pavarde, bet neištekėjo, persigalvojo. Ji įkišo lapelį į voką atgal. Ir tas vokas buvęs adresuotas Ričardui Rendelai, tik adresą, jeigu jis ten ir buvo, ji užmiršusi. Ir iš viso ji šitą epizodą užmiršusi buvo — tik per dideles mano pastangas prisiminė.

— Gerai bent jau tiek: jei sugalvotume ką nors pasitikslinti, žinosime, į ką kreiptis. Dar ką nors pasakysi?

— Atrodo, viskas. Nebent detalių pareikalautumėte.

— Detalės palauks,— tarstelėjo Vulfas ir atsigręžė į konferencijos dalyvius: — Taigi, džentelmenai, dabar mums viskas aišku. Klausimų yra?

Džonis Kimzas atsikosėjo:

— Yra. Man nesusidarė toks įspūdis, kad Heizas būtų nekaltas. Tiesa, ką žinau, aš žinau tik iš laikraščių, tačiau teisėjai tarsi ir nesvyravo dėl verdikto.

— Teks patikėti mano žodžiu,— Vulfas nesistengė būti mandagus, bet su Džoniu tik taip ir gali.— Aš jiems išdėsčiau reikalo esmę, mūsų kliento pavardės nepasakiau, nepasakiau ir ko jis pageidavo,— paaiškino jis man.— Jiems šito žinoti nereikia. Dar bus klausimų?

Klausimų daugiau nebuvo.

— Tokiu atveju pradedame apie užduotis. Arči, kaip ten netoliese telefonų būdelės?

— Vaistinė, apie kurią pasakojo Frejeras, artimiausia vieta, kur yra tokia būdelė. O daugiau aš niekuo ir nesidomėjau.

— Tuomet, Fredai, pasidomėkite jūs, — kreipėsi Vulfas į Darkiną.— Piteriui Heizui paskambino devintą, policijai — devintą aštuoniolika, tikriausiai iškart po to, kai tik Heizas įžengė į laiptinę. Taip, viltis labai menka, juk nuo to momento praėjo daugiau kaip trys mėnesiai. Bet kodėl mums neįsitvėrus jos? Manau, kad skambinta greičiausiai buvo iš tos pačios vaistinės, bet vis tiek apžiū-

rėkite artimiausias vietoves. Jeigu abu kartus buvo skambinta iš tos pačios vietos, mes turime šansą, kad kas nors ką nors prisimins. Pradėkite šiandien, tą pačią minutę. Klausimų yra?

— Nėra, sere. Aš viską supratau,— Fredas paprastai į Vulfą žiūri neatplėšdamas akių, tarsi lauktų — o gal jam ant kaktos išdygs ragas ar aureolė virš galvos nušvis (ar maža, kas dar...)? — ir bijotų pražiopsoti stebuklingo išsipildymo akimirką.— Ar galiu eiti?

— Palaukite, kol baigsime,— Vulfas atsisuko į Keterą: — Jūs, Ori, ištirsite Molojaus verslo operacijas, jo ryšius ir finansinę padėtį. Rytoj, dešimtą ryto, Frejeras lauks jūsų savo kontoroje ir suteiks visą būtiną informaciją, kuria jūs ir remsitės. Įsidėmėkite: gauti leidimą vartyti Molojaus dokumentus ir buhalterines knygas bus be galo sunku.

— Kažin ar jis jas turėjo — kontoroje nebuvo nieko panašaus, — patikslinau aš.— Bent jau ponia Moloj nieko panašaus nėra mačiusi, o seifo ten nebuvo.

Vulfas pavaizdavo nustebusį:

— Na jau? Nekilnojamojo turto sandorių tarpininkas — ir jokios buhalterinės apskaitos? Panašu, Arči, kad man teks rimtai pasirausti tarp tų pačių senienų, kurias judu su ponia Moloj pervertėte.— Ir jis vėl kreipėsi į Orį: — Kadangi Molojus miręs ir nepaliko testamento, kiek žinau, jo našlei atiteko pirmumo teisė į visus popierius, į dokumentus, bet jūs turite laikytis visų būtinų formalu-

mų. Ponas Frejeras sakė, kad ponia Moloj neturi savo advokato, todėl aš ruošiuosi pasiūlyti jai kreiptis į Parkerą. Ponas Frejeras mano, kad jam pačiam būtų netikslinga tvarkyti jos reikalus. Aš irgi taip manau. Jeigu dokumentų Molojus kontoroje nelaikė, vadinasi, jų verta ieškoti pirmiausia. Klausimų yra?

Oris papurtė galvą.

— Dabar nėra. Gal iškils tada, kai su Frejeru pašnekėsiu. Aš jums paskambinsiu.

Vulfas susiraukė. Mat kai nėra nieko žaibiško, labai nepageidautina, kad jam skambintų nuo devynių iki vienuoliktos ryte ir nuo keturių iki šešių popiet, tomis valandomis, kai jis kiurkso savo oranžerijoje, bet ir kitu laiku jis arba į knygą įsikniaubęs, arba kryžiažodžius sprendžia, na, dar gali virtuvėje su Fricu amžinąją temą gvildenti, apie valgiaraštį. Taigi tie prakeikti skambučiai jį atitraukia nuo labai svarbių reikalų.

Vulfas jau sukosi į Kimzą:

— Džoni, Arčis pateikė mums pavardžių ir adresų. Mane sudomino Tomas L. Invinas, taip pat ponai Arkofai, jie buvo su ponia Moloj teatre. Be to, ponia Arkof paskambino poniai Moloj ir pasakė turinti atliekamą bilietą į spektaklį. Galimas daiktas, kad tai visiškai nieko nereiškia — koks nors Iksas galėjo paprastų paprasčiausiai laukti tinkamo momento ir pagaliau sulaukti, bet greičiausiai jis žinojo, kad ponios Moloj tą vakarą namie nebus. Tuo verta pasidomėti. Fre-

jero paprašyti šitą reikalą jau tyrė du sekliai, tačiau iš pranešimų matyti, kaip nevykusiai jie dirbo. Jeigu jums pavyktų bent užuosti, kad kvietimas į teatrą buvo suplanuotas iš anksto, praneškite man nedelsdami. Sako, jūsų smegenys per daug įsidirgino.

— Kada?

Vulfas palingavo galva.

— Gerai, kitą kartą pašnekėsim. Vadinasi, susisiekiate su manimi, vos tik pajuntate nors menkiausią įtarimą. Supratote?

— Žinoma.

— Tegu tai bus įsakymas,— Vulfas atsisuko į Solą Penzerą. — Turiu ir jums, Solai, kai ką, bet dar palauksime. Manau, ne pro šalį būtų sužinoti, kodėl pas Molojų atsirado Ričardui Rendelai adresuotas vokas, kuriame gulėjo seifo nuomos sąskaita. Nesvarbu, kad nuo to laiko praėjo daugiau kaip treji metai. Jeigu tai būtų viso labo informacija, surinkta iš bendrovės žmonių apie jų klientą, aš nesivelčiau į šį reikalą. Tačiau tai nėra taip paprasta. Klausimų yra?

— Yra pasiūlymas,— pasakė Solas.— Arčis gali paskambinti Lonui Koenui į „Gazzette“ ir paprašyti man geros Molojaus nuotraukos, geresnės negu laikraščiuose.

Kiti trys susižvalgė. Taip, operatyviniai darbuotojai jie puikūs, bet kažin ar galėjo taip greitai sumoti, kad Molojus tai tas pats Ričardas Rendela. Bet tu jų

tik paklausk šito, visi kaip vienas rėks „taip“.

— Bus padaryta,— pažadėjo Vulfas.— Daugiau klausimų?

— Nebėra, sere.

Vulfas kreipėsi į mane:

— Arči, tu vartei pono Frejero segtuvą ir matei tarnybinį pranešimą apie panelę Dili Brant, Molojaus sekretorę. Tikriausiai žinai, kur ją galima rasti.

— Žinau.

— Malonėk važiuoti pas ją. Jeigu žinotų ką nors naudinga, pridėk prie bylos. Bet kad pradėjai dirbti poniai Moloj, reikėtų gauti jos sutikimą. Taigi krutinkis.

Solas nusišypsojo, Oris nusijuokė, Fredas nusiviepė, o Džonis sukikeno.

Oi, ir darbeliai laukia!

AŠTUNTAS SKYRIUS

Septynios penkiolika, kaip ir įprasta, aš įžengiau į valgomąjį, kur prie stalo jau buvo įsitaisęs Vulfas. Tačiau tądien aš nevakarieniavau, aš maistą prarijau, nes aštuonios trisdešimt buvau paskyręs Grinvič Vilidže pasimatymą. Vulfui viskas klojosi kitaip nei man: nuo austrių iki sūrio jam praeidavo pusė valandos.

Paskirti Dili Brant pasimatymą pasirodė juokų darbas. Aš surinkau jos telefono numerį ir iškart užkliuvau už jos. Pasisakiau savo tikrą vardą, pavardę, taip pat kuo verčiuosi ir pridūriau: mano klientas prašė mane nuvažiuoti pas

ją ir paklausti, ar daug ji žinanti apie Maiklą M. Molojų, savo velionį darbdavį, nes žmogus sumanęs parašyti į vieną žurnalą straipsnį jos pavarde. Parašytų jis jį pats. Honorarą pasidalintų pusiau. Ji mestelėjo man porą orientacinių klausimėlių, o po mano atsakymų išdrožė laukianti manęs aštuonios trisdešimt, vakare, savo namuose. Štai todėl aš ir skubinausi sukišti į pilvą keptus ančiukus, o sukimšęs Vulfą prie salotų palikau vieną, pats tuo tarpu šuoliavau į priekį. Arboro gatvės keturiasdešimt trečią namą neblogai būtų buvę pertvarkyti taip, kaip pertvarkyti namai Penkiasdešimt antrojoje rytinėje gatvėje. Iš išorės verkiant reikėjo jį padažyti. O ir liftas būtų atrodęs kur kas geriau už siaurus purvinus medinius laiptus. Aš užlipau į trečią aukštą — ji manęs nelaukė ant slenksčio. Neradęs duryse skambučio mygtuko, pasibeldžiau. Pagal laiką, kurio jai prireikė prieiti iki durų, galima buvo įsivaizduoti, kad jai teko pereiti erdvią pobūvių salę. Tačiau kai durys prasivėrė, pamačiau nediduką kambarėlį. Ir jokios priemenėlės.

— Mano pavardė Gudvinas. Aš jums skambinau.

— O taip, žinoma. Aš visai užmiršau. Prašau į vidų.

Tai buvo vienas iš tų kambarių kuriame gerai susigaudyti būtų galėjęs nebent interjero ekspertas. Tik vienas Dievas žino, kodėl pianino kėdutė stovėjo ant paties tako, tik jam vienam aišku turbūt

buvo ir tai, kodėl šita kėdutė iš viso čia buvo,— pianino čia niekas nė nesapnavo. Na, bet ant šito baldelio bent jau paltą ir skrybėlę galima buvo pasidėti. Ten aš juos ir pasidėjau. Ji atsisėdo ant kušetės ir pakvietė šalia atsisėsti mane, ką man ir teko padaryti, nes daugiau kėdžių kambaryje nebuvo.

— Kaip Dievą myliu, užmiršau,— dievagojosi apgailestaudama mergina.— Mano mintys kaip balandžiai po dangų plasnoja.

Ji sumosavo ranka, parodė, kaip skraidžioja jos mintys.

Jauna, gražaus sudėjimo ir puikiai susitvarkiusi, skoningai apsirengusi ir kojytes apsiavusi, oda gaivi, akys šviesiai rudos, madingai apsikirpusi, plaukai kaštoniniai, bet jau tos plasnojančios mintys...

— Atrodo, sakėte, kad seklys esate, ar ne? Ir apie kažkokį žurnalą kalbėjote...

— Tikrai taip. Redaktorius žmogžudystės temą nori pateikti nauju aspektu. Na, sakykim, tai galėtų skambėti kad ir taip: „Paskutiniai aukos gyvenimo mėnesiai“ arba „Paskutinieji aukos gyvenimo metai. Jo sekretorės versija“.

— Mano pavardė paminėta tikriausiai nebus?

— O kodėl gi? Bus. Dabar, kai su jumis susipažinau, galiu pasakyti, kad bus ir didelė jūsų nuotrauka. Ir pats būčiau nieko prieš ją turėti.

— Jūs labai malonus, bet ribų neperženkime.

Tai, ką mačiau, taip skyrėsi nuo to, ką girdėjau, kad patikėti man buvo sunku. Joks vyras nebūtų atsisakęs nueiti su ja į teatrą, bet tik su tokia sąlyga, kad ji neprasižiotų.

— Pasistengsiu,— patikinau aš.— Kiekvieną akimirką galiu atsukti jums nugarą. Taigi mano idėja štai kokia: jūs papasakojate man apie poną Molojų — ką jis kalbėdavo, ką darė, kaip elgėsi vienu ar kitu atveju, aš perduodu visas šitas žinias redaktoriui, ir jeigu jam pasirodys, kad iš to gali išeiti straipsnis, jis pats norės su jumis pasimatyti. Tinka?

— Tinka, bet mes jo negalime pavadinti „Paskutinieji aukos gyvenimo metai". Tai viso labo „Paskutinieji dešimt aukos gyvenimo mėnesių" — aš pas jį dirbau tik dešimt mėnesių.

— Puiku, tai dar geriau. Vadinasi, kiek aš supratau...

— Dešimt mėnesių? O kiek dienų?

— Svarbu — kokie tie mėnesiai. Maždaug trys šimtai.

— Tuomet pavadinsime jį „Trys šimtai paskutiniųjų aukos gyvenimo dienų".

— Puiki mintis. Kiek supratau, jūs kai kada su Molojum papietaudavote restorane. Jūs...

— Kas jums tai sakė?

Aš galėjau pasirinkti: pasikelti ir išeiti, iš lėto pasmaugti ją arba imtis jos kaip reikiant.

— Paklausykite, panele Brant, man moka tikrai ne už gražias akis. Jūs aptardavote su juo verslo reikalus ar susitikdavote kitais tikslais?

Ji nusišypsojo ir atrodė dar patrauklesnė.

— O ne, jie buvo visiškai pasaulietiški. Jis su manimi niekada nekalbėdavo apie verslą. Viskas labai paprasta: su žmona pietauti jis nenorėdavo, o vienas irgi nemėgo. Tegu tai bus parašyta straipsnyje. Žinau, kad kalba apie jį kaip apie palaidūną. Bet netikėkite.

— O jis leisdavo sau palaidai elgtis su jumis?

— Žinoma. Vedę vyrai visada tai leidžia sau, nes jiems nebeįdomu su žmonomis.

— Jūs teisi. Dėl šito aš ir nevedęs. O jis...

— O, vadinasi, jūs nevedęs?!

Manau, jums jau sulig kaklo. Prisipažįstu, aš irgi sotus. Deja, tokios tą dieną buvo mano tarnybinės pareigos, ir ėjau aš jas tris valandas. Kai prisikapstėme maždaug iki pusiaukelės, manęs laukė išmėginimas. Mes abu užsimanėme gerti. Ji iš virtuvės atnešė butelį imbierinio elio, butelį džino ir dvi stiklines su ledo gabaliuku kiekvienoje. Aš atsiprašiau, pasiskundžiau skrandžio opa ir paprašiau pieno. Ji atsakė pieno neturinti. Tada aš paprašiau vandens. Panašiais atvejais aš dažnai prasilenkiu su tarnybos taisyklėmis, bet džino su imbieriniu eliu nebūčiau pradėjęs gerti net tuo

atveju, jeigu tai būtų lėmę kur kas daugiau, na, kad ir tai: patirsiu ar nepatirsiu aš seksbombos Lizos Borden intymaus gyvenimo paslaptis. Ji sėdėjo ir siurbčiojo šitą šlykštų kokteilį, į kurį vien akį užmetus man prasidėjo skrandžio spazmai. Einantį čia mane truputį graužė sąžinė: juk suksiu smegenis vargšei merginai, duonos kąsnį užsidirbančiai sūriu prakaitu. Grįždamas namo, supratau, kad mano sąžinė kietai miega ir netgi knarkia, jeigu taip galima pasakyti apie sąžinę.

Vulfas, kuris labai retai atsigula prieš pusiaunaktį, sėdėjo už savo stalo ir skaitė Merlo Milerio „Slaptąjį sąmokslą“. Kai į kambarį įėjau aš, jis net akių nepakėlė, todėl pasukau tiesiai prie seifo, išsitraukiau išlaidų knygą ir įrašiau sumas, kurias daviau mūsų operatyvininkams — po šimtą dolerių kiekvienam. Padėjęs knygą atgal, seifą užrakinau ir susitvarkiau savo stalą. Pakęsti negaliu, kai stalas panašus į sąvartyną.

Pagaliau pakilau iš savo vietos ir dyrėdamas į Vulfą iš viršaus paklausiau:

— Prašau atleisti. Ar yra kas nors svarbaus iš Fredo ar Džonio?

Akis nuo puslapio jis atitraukė tik tada, kai perskaitė pastraipą.

— Nėra. Fredas skambino vienuoliktą, pranešė, kad naujienų neturi. Džonis neskambino.

— Ar manęs negalima atidėti rytdienai?

— Ne, negalima. Rytoj čia ateis toji moteris. Ką nors atkasei?

— Nežinau,— aš atsisėdau.— Arba ji pamaiva, arba pirmos klasės artistė. Kiekvieną sakinį pradeda kvailais šūkaliojimais. Jūs būtumėt pabėgęs nuo jos po trijų minučių. Geria imbierinio elio ir džino kokteilį santykiu keturi — vienas.

— Na jau?

— Šventa tiesa!

— Jėzau Kristau! Ir tu su ja tokią bjaurastį siurbei?

— Nesiurbiau. Bet buvau priverstas žiūrėti, kaip ji siurbia. Yra du įdomūs momentai. Kartą, praėjusių metų spalį, ji pamatė, kad jo paltas be sagos ir pasisiūlė prisiūti. Kai siuvo, iš kišenės išslydo kažkokie popieriai. Ji pakėlė juos ir pažiūrėjo. Taip, taip. Ji kaip tik taip ir pasakė. Popieriai iš kišenės gali išslysti, bet galima juos iš ten ir išsitraukti. Nesvarbu, kaip ten buvo, bet ji laikė rankose kažkokį lapelį su pavardėmis ir skaičiais, kai staiga kaip tik tuo momentu iš savo kambario išėjo jis. Pamatęs šitą reginį, jis čiupo jai iš rankų lapelį, na, ir prasidėjo... Jis net per veidą jai sušėrė, tačiau šito protokoluoti negalima, nes ji nenorinti, kad panašios smulkmenos būtų paminėtos straipsnyje. Ji sako, kad šefas net pabalo iš pasiutimo, o vakare per pietus atsiprašė ir pavaišino šampanu.

— Kas per pavardės ir kas per skaičiai?

— Aš ir maniau, kad jūs šito paklausite. Ji niekaip nebeprisimena. Mano, kad skaičiai — tai pinigai, bet garantuoti negali.

— Derlius ne per daug gausus.

— Taip, sere. Tą patį galima pasakyti ir apie kitą dalyką. Tik vienas skirtumas yra: tai atsitiko visai neseniai. Kartą, kažkurią dieną tarp Kalėdų ir Naujųjų metų, jis paklausė jos, kaip jai patiktų kelionė su juo į Pietų Ameriką: jis važiuojąs ten su reikalais ir jam reiksią sekretorės. Ir tada jis leido sau jos atžvilgiu padaryti nepadorų veiksmą, bet ji pasipriešino. Mintis pakeliauti po Pietų Ameriką jai patikusi, tačiau pagalvojusi, kad šiandieninis nepadorus jo veiksmas jau būsiąs kaip visiškai natūralus dalykas ateityje, ji atsakiusi, kad dėl jo pasiūlymo dar pagalvos. Jis perspėjo: laiko apmąstymams ji turi nedaug, nes reikalai nelaukia. Be to, pasakė, jog šitie reikalai labai slapti ir privertė ją pažadėti, kad niekam apie jo pasiūlymą neprasitars. Šitaip ji atsikratė juo nepasakiusi nei taip, nei ne iki pat sausio trečios dienos, tai yra iki jo mirties dienos. Štai tokia versija. Aš linkęs manyti, kad ji pasakė jam „taip“. Ji niekam tikusi melagė. Taip, visai pamiršau — jos mintys plasnoja.

— Kur plasnoja?

Aš plačiai išskėčiau rankas.

— Šiaip plasnoja. Ji jus labai pralinksmintų.

— Neabejoju,— jis žvilgtelėjo į laikrodį.— Ji kur nors dirba?

— Dirba. Kažkokioje importo firmoje. Miesto centre. Tikrai jokių ryšių su praeitimi.

— Priimta,— Vulfas pasistūmėjo nuo stalo su visu krėslu ir nusižiovavęs atsistojo.— Džonis man turėjo paskambinti. Velniai rautų, jis prašyte prašosi pylos.

— Rytui nurodymų bus?

— Nebus. Man jūsų reikia čia. Ar maža kas gali atsitikti? Labos nakties.

Jis pasuko prie lifto, o aš — prie laiptų.

Kai nusirengęs palindau po apklotu, paliepiau sau susapnuoti Selmą Moloj — na, sakykim, ji staiga atsiduria degančiame name, pačiame viršutiniame aukšte, ir bijo šokti į gaisrininkų ištiestą tinklą. Ir tada atsirandu aš, ištiesiu rankas ir ji puola tiesiai man į glėbį, lengva kaip plunksnelė. Tai, kad ji turi būti lengva kaip plunksnelė, buvo pats svarbiausias dalykas, nes priešingu atveju galima stuburą susilaužyti.

Deja, tą naktį aš visai nieko nesapnavau. O ryte buvau užmiršęs, kad ir sapnuoti norėjau. Rytais aš nieko neatsimenu tol, kol po dušu nenusiprausiu, kol nenusiskutu ir kol nenulipu į virtuvę. Rūką padeda išsklaidyti apelsinų sultys, o kai išgeriu kavos, nebeprisimenu, kad jis ir užėjęs buvo. Gerai, kad Vulfas pusryčiauja miegamajame, o paskui persikelia į oranžeriją. Jeigu mudu susitiktu-

me prieš pusryčius, jis jau seniausiai mane būtų atleidęs arba aš pats kadų kadais būčiau pabėgęs.

Ketvirtadienis prasidėjo nuo įtampos ir ta įtampa didėjo kas minutę. Rytiniu paštu mes gavome tris laiškus nuo P. H., tai vis dar buvo atsiliepimai į mūsų skelbimą. Atsakyti į juos teko, aišku, man. Paskui iš Omahos paskambino Džeimsas R. Haroldas. Pasirodo, jo žmona neranda sau vietos, jaudinasi. Aš mūsų klientui pasakiau, kad jo reikalą tvarko penki žmonės, tarp jų Solas Penzeras ir aš. O kai tik nors kas pradės aiškėti, mes nedelsdami pranešime jam. Po to atsirado Fredas Darkinas. Jis aplankė penkias įstaigas, kurios išsidėsčiusios dviejų kvartalų spinduliu nuo Penkiasdešimt antrosios gatvės ir kuriose buvo telefonų kabinos. Tačiau to, kas skambino, pėdsakų neaptiko. Nebuvo žmogaus, kuris prisimintų sausio trečios dienos vakare, apie devintą valandą, skambinusį vyrą. Žmogus, tą vakarą budėjęs vaistinėje, dabar čia nebedirbo, ir išvažiavęs kažkur į Džersio valstiją. Fredas paklausė, ar reikia jį surasti. Aš atsakiau, kad būtina, ir palinkėjau sėkmės.

Oris Keteras paskambino iš Frejero kontoros ir pasiteiravo, ar susitarėme mes su ponia Moloj dėl advokato, kuris sustiprintų jos teisines pozicijas. Aš atsakiau, kad ne, kad nesusitarėme, bet kad būtinai susitarsime, kai ponia Moloj ateis pas Vulfą.

Po to paskambino Lonas Koenas iš „Gazzette“ ir pasakė norįs man įminti mįslę. Mįslė tokia: „Antradienį Arčis Gudvinas pareiškia man, kad jo su Niro Vulfu Heizo procesas nedomina ir kad P. H. iš Niro Vulfo skelbimo yra visiškai ne tas P. H., kuris šiuo metu teisiamas. Tačiau trečiadienio vakarą aš gaunu iš to paties Gudvino laiškelį, kuriame prašoma atnešusiam jį asmeniui įteikti gerą ryškią Maiklo M. Molojaus fotografiją“. O įminti reikia štai ką: „Kas bendro tarp Arčio Gudvino ir melagių maišo?“

Aš neįsižeidžiau, bet ir atvirai pasiaiškinti negalėjau. Pasakiau, kad Solas laiškelį greičiausiai bus suklastojęs, ir pažadėjau duoti faktų jam pirmam laikraščio puslapiui, kai tik jų turėsime.

Selma Moloj atėjo sekundės tikslumu — lygiai vienuoliktą. Aš atidariau jai duris, padėjau nusivilkti šviesiai pilką juostuotą paltą ir įleidau į prieškambarį. Kai ant kablio kabinau jos paltą, pasigirdo artėjančio lifto bildesys. Iš lifto išlindo Vulfas. Jis sustojo apžiūrėti jos, o kai aš pasakiau jos pavardę, galvą nulenkė vos ne per visą colį, po to apsisuko ir nuslinko į kabinetą. Aš nulydėjau ją iki raudonojo odinio krėslo. Vulfas atsisėdo prie savo stalo ir įbedė akis į mūsų viešnią. Jis tikrai susikaupęs stengėsi užhipnotizuoti save, kad nepradėtų kriuksėti. Jis nemėgsta savęs varginti darbu, o čia darbo visai dienai. Kur tai matyta — visa diena šitokio vargo ir dar kartu su mo-

terimi! Ir jam gimė išganinga mintis. Jis atsisuko į mane:

— Kadangi mudu su ponia Moloj nepažįstame vienas kito, ko negalima būtų pasakyti apie jus, manau, būtų labiau pageidautina, kad tu pats apsakytum jai, kokie jos vyro turtiniai reikalai.

Ji įbedė į mane smalsų žvilgsnį. Vakar ponia Moloj sėdėjo nugara į langą, dabar langas buvo priešais ją, tačiau ryški šviesa nesusilpnino mano budrumo.

— Jo turtiniai reikalai? — nepatikliai pasiteiravo ji.— Aš maniau, kad mes tęsime vakarykštį pokalbį.

— Mes taip ir darysime. Beje, atsimenate, vakar aš jums sakiau, kad manęs čia nebus, tačiau mano programa šiek tiek pasikeitė. O turtiniai reikalai vis tiek susiję su mūsų tyrimais. Mums būtinai reikia susipažinti su Molojaus buhalterinėmis knygomis ir dokumentais. Bet testamento jis nepaliko. Taigi jas tvarkyti turi teisę tik našlė. Tai yra jūs. Žinoma, jūs turite teisę leisti mums nuodugniai apžiūrėti jūsų butą, bet visa tai turi būti padaryta legaliai. Galima sakyti, taip: jūs būsite tarsi turto administratorė.

— Bet aš visai nenoriu būti turto administratorė! Man nereikia svetimos nuosavybės. Gal aš pasilikčiau sau dalį baldų, jeigu. . .— nebaigusi sakyti ji papurtė galvą.— Ne, man nieko nereikia.

— Na, o jūsų grynieji pinigai?

— Aš kaip tik apie tai galvojau vakar, kai jūs išėjote,— ji žiūrėjo man tie-

siai į akis.— Tik tuo atveju, jeigu Niro Vulfas mano, kad aš turiu jam užmokėti.

— Jis taip nemano,— aš dirstelėjau į Vulfą. Jo galva iš lėto palinko į dešinę, paskui atgal. Tai reiškė, kad mūsų klientas kol kas visiškai įslaptintas. Aš vėl sutikau jos akis.— Šita byla mes susidomėjome pasikalbėję su ponu Frejeru, iš jūsų mums reikia tik informacijos. Apie grynuosius pinigus paklausiau vien dėl to, kad jų gali atsirasti šalia viso kito jūsų vyro turto.

— Man vis tiek jų nereikia. Aš turiu savo santaupų, jų man kol kas ir užteks. Paprasčiausiai, aš dar nenusprendžiau, ką man daryti,— iš susijaudinimo ji prikando apatinę lūpą.— Taip, aš tikrai nežinau, ką darysiu, bet žinau, kad administratore būti nenoriu ir iš viso nenoriu jokių reikalų turėti su jo turtu. Man senų seniausiai reikėjo išsiskirti su vyru, tačiau manęs gi niekas nevertė tekėti už jo, vis tas kvailas išdidumas...

— Puiku, tačiau jums būtų ne pro šalį pažvelgti į jo dokumentus. Pavyzdžiui, į čekių knygelę. Panelė Brant pasakojo man, kad kontoros baldai buvo parduoti, bet dar prieš juos išvežant kažkoks vyras iš dėžių susižėrė sau viską. Jūs ką nors žinote?

— Žinau. Tai buvo mano bičiulis. Beje, ir mano vyro bičiulis. Tomas Irvinas. Jis sakė, kad kontorą reikia užrakinti, o aš paprašiau, kad jis pasaugotų viską.

— O kur dabar visa tai, ką jis pasiėmė?

— Jis viską atvežė man į namus. Viskas ten ir guli, trys kartoninės dėžės. Aš jų net neatvožiau.

— Aš norėčiau atvožti. Jūs liksite su ponu Vulfu, aš tuo tarpu važiuosiu į jūsų namus žvilgtelti į tuos dokumentus. Žinoma, jeigu norėsite duoti man raktus.

Atsakė ji nė sekundės nepadvejojusi: „dėl Dievo“ ir tuoj pat spragtelėjo rankinuką. Dėl to, kad ji taip patikliai elgėsi su mažai pažįstamu žmogumi, jos akcijos mano akyse nepakilo. Tai reiškė, kad ji taip tvirtai įtikėjusi savo P. H. kaltumu, jog visiems kitiems dalykams pasaulyje buvo per daug abejinga. Be to, iš tikrųjų aš jai buvau beveik nepažįstamas žmogus. Sulaukęs Vulfo pritarimo, aš paėmiau iš jos raktus ir patikinau mūsų viešnią, jog tuo atveju, jeigu rasčiau reikiamą daiktą, aš jai duosiu pakvitavimą. Ir vos tik nusikabinau nuo sienos savo lietpaltį, pasigirdo skambutis į duris. Iš to, ką pamačiau pro mūsų durų skaidriąją pusę, padariau išvadą, kad atkako Solas Penzeras. Aš vėl pakabinau ant kablio lietpaltį ir įleidau jį pro duris.

Kai žiūriu į Solą, suvokiu: yra dalykų, kurių aš neįkandu ir tikriausiai niekada neįkąsiu. Na, kad ir jo sena kepuriukė, su kuria jis niekada neišsiskiria. Užsidėjus šitą kepurėlę, kai tenka imtis uodegos vaidmens, mane išryškintų vos du žingsnius žengusį. O jeigu aš su šita kepuryte pradėčiau kamantinėti žmones, ką jie matė ir girdėjo, mane palaikytų bepročiu arba bent jau šiek tiek trenk-

tu ir pasiųstų visiems gerai žinomu keliu. Solo niekas niekada neišryškino, jeigu jis pats to nenorėjo. O jau informaciją iš žmonių jis tiesiog išsiima — šia prasme jį galima palyginti nebent su skrandžio siurbliuku. Kol jis pasikabino paltą ir įkišo į kišenę kepuriukę, aš sugrįžau pranešti apie jį Vulfui, kuris paliepė tuojau pat atvesti jį į kabinetą. Aš tą ir padariau. Ir pats įsekiau iš paskos.

— Na? — paklausė Vulfas.

Solas apmirė tarsi po komandos „ramiai" ir blykstelėjo akimis į raudonojo krėslo pusę.

— Referuoti galiu?

— Gali. Ponios Moloj interesai sutampa su mūsų. Ponia Moloj, tai — Solas Penzeras.

Ji pasakė jam „labas", o jis jai nusilenkė. Taip, dar aš tikriausiai niekada neperprasiu ir jo pasisveikino — lygiai taip pat, kaip ir kepuriukės: tikras cirkas. Jis atsisėdo į odinį krėslą, kuris buvo arčiausiai Vulfo, nes žinojo: Vulfas mėgsta, kad žmogus, su kuriuo jis kalba, būtų jo akių lygyje, ir pradėjo savo pranešimą:

— Du bendrovės „Municipalinė saugykla" tarnautojai atpažino Maiklo Molojaus fotografiją. Jie patvirtino, kad tai Ričardas Rendela, jų seifo nuomininkas. Aš jiems nepasakiau, kad iš tikrųjų tai — Molojus, bet atrodo, vienas iš jų ir pats susiprotėjo. Nesiteiravau, ir koks seifo dydis, kaip seniai nuomojamas, nieko neklausinėjau, pagalvojau, kad pirmiausia

turiu gauti jūsų leidimą ir būtiniausias instrukcijas. O jeigu jie patys užsidegs smalsumu? Jeigu patys sumanys kyštelti nosį ir kas ten viduje yra pažiūrėti? Jeigu supras, jog seifą išgalvota pavarde išsinuomojęs žmogus dabar užmuštas? Juk tada jie būtinai viską praneš apygardos prokurorui. Įstatymus aš prastai išmanau, nė neįsivaizduoju, kokias apygardos prokuroras turi teises, kai kaltinamasis pripažįstamas kaltu, tačiau man atrodo, kad jūs pirmas norėsite žvilgtelti į tą geležinę dėžutę.

— Gerai tau atrodo,— patvirtino Vulfas.— Kiek esi tikras tuo, kad jie neapsiriko?

— Visu šimtu. Norite pasiklausyti, kaip viskas buvo?

— Nenoriu, jeigu tu tikras visu šimtu. Ar jų smalsumą labai įkaitinai?

— Manau, nelabai. Elgiausi itin atsargiai. Kažin ar jau lėkė katras į viršų valdžiai pranešti. O ką ten žinai. Pagalvojau, kad jūs pats norėsitė pažaisti.

— Teisingai pagalvojai,— Vulfas atsisuko į ponią Moloj.— Susigaudote, apie ką kalbame?

— Atrodo, susigaudau,— ji pažiūrėjo į mane.— Spėju, jog tai susiję su tuo, ką vakar jums pasakojau — su voku ir lapeliu popieriaus, kurį radau kartu su bilietu į ledo ritulio rungtynes, ar ne?

— Taip,— linktelėjau aš.

— Jums jau pavyko nustatyti, kad Ričardu Rendela buvo pasivadinęs mano vyras?

— Taip,— tarstelėjo Vulfas,— tai iš esmės keičia situaciją. Mes privalome kuo greičiau sužinoti, kas buvo seife, o tam pirmų pirmiausia reikia įrodyti faktą, kad Rendela ir Molojus — vienas ir tas pats asmuo, o antra, įstatymiškai įtvirtinti jūsų teisę į jo turtą. Kadangi žmogus, kuris naudojasi seifu, visada palieka ant jo savo pirštų atspaudus, dėl pirmo dalyko neturėsime jokių sunkumų, bet prieš tai reikia sutvarkyti antrąjį. Kai jūs, madam, pareiškėte visiškai atsisakanti savo vyro turto, aš į tai atkreipiau reikiamą dėmesį. Jeigu šitą poelgį apsvarstysime sveiku protu, pamatysime, kad tai kvaila, tačiau jeigu vertinsime žmoniškumo prasme, pasakysime, kad nuostabu. Ir labai didelį įspūdį tai padarys tiems, kurių protą valdo jausmai. Dabar situacija visiškai kita. Mes kartu su jumis turime gauti leidimą pažiūrėti, kas gi tame seife. Jums teks pripažinti sau našlės teises ir imtis turto kontrolės. Panašiais atvejais įstatymas kruta vėžlio žingsniu, tačiau kai jie ypatingi, viską galima paspartinti. Kodėl jūs linguojate galvą?

— Aš juk pasakiau jums — aš nedarysiu šito.

Vulfas įsmeigė į ją jau nuožmų žvilgsnį, bet supratęs, kad tigro akys šį kartą nieko nenuveiks, kreipėsi į mane.

— Arči...

Aš irgi išverčiau tigro akis, bet ne į ją, o į jį. Į ją pažvelgiau tik paskui, kai žvėrišką žvilgsnio žibėjimą prigesinau.

— Ponia Moloj,— pradėjau aš,— ponas Vulfas — genijus, tačiau ir genijai turi silpnybių. Viena iš jų yra štai kokia: jis apsimeta, jog tiki, kad jaunos patrauklios moterys niekada man nesako „ne“. Jam tai labai naudinga, kai jauna patraukli moteris, ko nors paprašyta jo, nelinkteli. Tada jis viską suverčia man. Kaip kad dabar, pavyzdžiui. Tikrai nežinau, ką man su tuo viskuo daryti, o ir jis tikriausiai nežino. Užtatai nematau jokios prasmės įkalbinėti jūsų. Galiu vieno klausimo paklausti?

Man ji atsakė „taip“.

— Sakykim, bylą nagrinėti iš naujo nėra juridinio pagrindo, apeliacijos paduoti negalima taip pat dėl to paties, nuosprendis įvykdytas, Piteris Heizas miršta elektros kėdėje. Bet praeina kiek laiko ir galų gale atidaromas jūsų seifas, o ten — aiškių aiškiausi Heizo nekaltumo įrodymai. Kokie jausmai jūsų blaivų protą nugalės tokiu atveju?

Ji vėl prikando apatinę lūpą, bet tik akimirkai, ir pasakė:

— Ar jums neatrodo, kad neteisinga šito klausti?

— Kodėl gi? Aš viso labo tik tokią prielaidą padariau, be to, ne Dievai žin ir kokią. Labai galimas daiktas, kad seifas ir tuščias yra, bet lygiai taip pat jis gali būti pilnas ir to, ką aš tik dabar paminėjau. Jūs neabejojate: Piteris Heizas kaltas, todėl ir netikite, kad tokių įrodymų iš viso esama. Užtat ir neketinate elgtis taip, kaip nenorite.

— Tai netiesa! Netiesa!

— Po velnių! Jūs puikiai žinote, kad tiesa!

Ji nunarino galvą, o paskui staiga užsidengė veidą rankomis. Vulfas nužvelgė mane paniekinamai kaip niekada. Jis ne sykį yra išėjęs iš kambario, tačiau jei moterį apims isterija, jis ne išeis, jis išlėks iš čia kaip kamštis iš butelio.

Aš pakrutinau galvą. Daviau suprasti, kad Selmos Moloj isterijos priepuolis neištiks.

Ir buvau teisus. Kai ji pagaliau delnus nuo veido atitraukė ir pažvelgė į mane, buvo rami.

— Paklausykite, pone Gudvinai, argi aš vakar nesistengiau iš visų jėgų jums padėti? O ir šiandien čia atėjau tos pačios minties vedina,— prašneko ji visiškai ramiai.— Bet kaip aš galiu prisiimti Maiklo Molojaus našlės teises, jeigu dvejus paskutinius metus karčiai apgailestavau, kam ištekėjau už jo? Nejaugi jūs nesuprantate, kad tai neįmanoma? Nejaugi nėra kito būdo? Gal aš paprašyčiau, kad jo turto administratorium sutiktų būti kas nors iš jo artimų žmonių?

— Nežinau, nežinau, — sumurmėjau aš,— didžiai abejoju, bijau, kad nieko nebus.

— Sujunk mane su ponu Parkeru,— piktai paliepė Vulfas.

Aš prisitraukiau prie savęs telefoną ir surinkau Parkero numerį. Natalielis Parkeras per paskutinius metus atsakė mums

gal į dešimt tūkstančių teisinių klausimų, taigi jo telefono numerį aš mokėjau mintinai. Kol sukau, Solas Penzeras paklausė Vulfą, ar galima jam išeiti. Vulfas atsakė, kad negalima: reikią palaukti, kol paaiškės, kur jam eiti. Kai pagaliau aš pasiekiau Parkerą, ragelį paėmė Vulfas.

Aš iš visos širdies mėgavausi spektakliu. Vulfui taip ir nieko liežuvį papasakoti Parkerui, kad šiuo momentu viskas sustojo į kaprizingą moteriškos padermės personą atsimušę, tačiau to daryti nevertėjo jai esant. Todėl jis tik ir tepasakė: dėl daugybės asmeninių priežasčių našlė gina savo teises, todėl atsirado juridinių problemų. O paskui nebeišgirdau daugiau nieko, išskyrus kriuksėjimą.

Galų gale jis pakabino ragelį ir atsigręžė į šitą mielą personą.

— Ponas Parkeras sakė, kad tai labai sunku įgyvendinti, o reikalo atidėlioti juk negalima, todėl jis nori kai ko paklausti. Po dvidešimties minučių jis bus čia. Jis sako, kuo greičiau jūs nuspręsite, ką paskirti turto administratoriumi, tuo bus geriau. Jūs jau esate numačiusi — ką?

— Nesu...— ji suraukė kaktą, žvilgtelėjo į mane, o paskui į Vulfą.— Gal poną Gudviną?

— Mano miela ponia! — Vulfas buvo galutinai išvestas iš kantrybės.— Susiimkite į rankas. Su ponu Gudvinu jūs su-

sipažinote tik vakar vakare. Ir susipažinote ne kaip su žmogumi, o kaip su privačiu sekliu. Tai būtų labai nevykęs sprendimas, nepastebėtas jis nepraslystų ir pro teisingumo instancijas. Supraskite, čia reikia žmogaus, kurį jūs gerai pažinotumėte ir kuriuo absoliučiai pasitikėtumėte. O jeigu tą vyrą, kuris užrakino kontorą ir atvežė jums į namus dėžutę su dokumentais? Tomasą Irviną?

— Man atrodo...— ji susimąstė.— Ne, man ne visai smagu prašyti jį, šitas prašymas nepatiks jo žmonai. Bet aš galėčiau paprašyti Petą Diganą. Žinoma, jis gali ir nesutikti, bet aš pamėginčiau...

— Kas jis?

— Patrikas Diganas yra Mechanikų sąjungos labdaros asociacijos vadovas. Jo kontora netoli nuo čia, Trisdešimt devintojoje gatvėje. Galėčiau dabar pat paskambinti.

— Ar seniai esate pažįstama su juo?

— Treji metai. Nuo to laiko, kai ištekėjau. Jis buvo mano vyro bičiulis, bet visada buvo bei bus ir mano. Paskambinti jam? Ką jam pasakyti?

— Sakykite, kad norite paprašyti jo paslaugos ir tegu atvažiuoja čia. Žinoma, jeigu galės. Jeigu pradės klausinėti, sakykite, kad telefonu nenorite leistis į smulkmenas. Jeigu jis tuoj pat atvažiuotų ir išpildytų jūsų prašymą, reiktų teisininko. Drįstu spėti, jis norės jums ką nors parekomenduoti. Tai štai. Aš kategoriškai reikalauju, kad jūs jokiu būdu

nesutiktumėte. Žiūrėsime iš juridinio taško. Advokatas atstovaus jūsų interesams net tuo atveju, jeigu jūs jų ir atsisakysite. Vadinasi, gyvybiškai svarbu ir, žinoma, pageidautina, kad advokatą pasirinktumėte jūs pati.

— O kodėl aš negalėčiau priimti jo rekomenduoto advokato paslaugų?

— Todėl, kad aš juo nepasitikiu. Todėl, kad aš įtariu jį nužudžius jūsų vyrą.

Ji įsistebeilijo į Vulfą visiškai priblokšta.

— Jūs įtariate Petą Diganą? Bet juk jūs ką tik išgirdote apie jį pirmą kartą!

Vulfas linktelėjo.

— Taip. Aš sąmoningai šitaip pasakiau. Norėjau pažiūrėti, kaip jūs reaguosite. Iš tikrųjų aš įtariu kiekvieną ir visus jūsų vyro pažįstamus. Įtarti aš privalau tol, kol atsiras dingstis iš viso būrio kurį nors išskirti. Ponas Diganas vienas iš įtariamųjų. Patariu jums neleisti jam siūlyti advokato. Jeigu jums būtų sunku pasirinkti, kreipkitės į Natalielį Parkerą. Jis netrukus bus čia. Aš su juo turiu reikalų jau daug metų, užtat lengva širdimi ir rekomenduoju. O dėl to, ar galima pasitikėti manimi, galiu pasakyti: taip arba ne. Arba jūs tikite mano nuoširdumu, arba pasielgėte kvailai, kad atėjote čia.

Tai buvo žavingas iššūkis, bet savo tikslo šefas nepasiekė. Ji pažvelgė į mane, pažvelgė visa savo esybe klausdama.

Aš nusišypsojau jai perdėtai profesionalia šypsena.

— Parkeras yra toks nepriekaištingas, koks nepriekaištingas gali būti advokatas,— pasakiau aš.

— Tokiu atveju aš sutinku,— ji atsistojo.— Ar galima pasinaudoti telefonu?

DEVINTAS SKYRIUS

Kadangi Patrikas A. Diganas buvo pirmas mums į rankas pakliuvęs „įtariamasis“, žinoma, jeigu įtariamaisiais nelaikytume Alberto Frejero ir Dilijos Brant, aš tikrai žiūrėjau į jį išpūtęs akis, juo labiau kad mūsų konferencija truko visą valandą. Iš išorės jis atrodė nė kiek nepiktybiškas — subjektas kaip subjektas, gal keturiasdešimtmetis, vidutinio ūgio, aiškiai matyti, kad jau pradeda auginti pilvelį, apskritaveidis, priplota nosimi ir tamsiai rudomis akimis, kurios tik ir šaudė į šalis. Jis šiltai pasisveikino su Selma Moloj, palaikė jos ranką savosiose, tačiau neatrodė panašu, jog šitas žmogus ja žavėtųsi taip, kad net jos vyrą nušautų ir P. H. apšmeižtų. Per visą mūsų konferenciją aš mačiau tik jo profilį — jis sėdėjo geltonajame krėsle priešais Vulfą, o Natalielis Parkeras buvo įsitaisęs tarp manęs ir Digano. Pakalbėjusi telefonu, Selma Moloj atsisėdo į savo vietą, į raudonąjį odinį krėslą. Solas Penzeras įsitaisė už nugarų, prie knygų lentynų.

Ponia Moloj išdėstė Diganui reikalo esmę ir paprašė padaryti jai paslaugą. Iš-

klausęs jos prašymą, jis visas penkias minutes įkalbinėjo ją pakeisti savo sprendimą. Supratęs naudos iš to nebūsiant, pareiškė pasirengęs viskam, ko ji tik panorėsianti, bet tik vienu atveju: jei čia nesą ko nors nedoro. O kad tuo įsitikintų, jis turįs pasitarti su savo advokatu. Ji atsakė: taip, žinoma, reikia pasitarti su savo advokatu, o jos advokatas, ponas Parkeras, esąs čia ir gali pakonsultuoti, kaip visa tai padaryti. Hm, taip, visai neblogai, juk jai tik dabar buvo patarta susiimti į rankas. Diganas iškart įrėmė mandagų, bet jokiu būdu ne triumfuojantį žvilgsnį į Parkerą. O Parkeras atsikosėjo ir prašneko. Jis tik dabar išgirdo esąs ponios Moloj advokatas, nes atsirado čia viso labo prieš dvi minutes iki pasirodant Diganui, tačiau apie tai neužsiminė.

Ir tada prasidėjo išties profesionalus pokalbis, į kurį aš, nebūdamas profesionalas, tikrai negalėjau įsiterpti. Man kilo noras užlipti su ponia Moloj į oranžeriją ir parodyti jai orchidėjas. Ji tuo tarpu galėtų atsipūsti ir galutinai susiimtų į rankas. Bet kokios čia gali būti orchidėjos, kai kepsnys čirška ant ugnies, o išlydyti riebalai taip ir šaudo į visas puses! Diganas du kartu paskambino advokatui ir kriokė ne savo balsu, bet pagaliau viskas buvo sutvarkyta. Parkeras užsigeidė nedelsdamas pradėti audringą veiklą, o Diganas pažadėjo prireikus tuoj pat stoti prieš teismą. Parkeras manė, kad leidimą apžiūrėti seifą mums pavyks gauti pirmadienį, o gal ir anksčiau. Jis jau ruo-

šėsi eiti, kai vėl suskambo telefonas. Ragelį pakėliau aš.

Skambino seržantas Stebinsas, kriminalistas. Jis man kai ką pranešė, aš jo kai ko paklausiau, po to jis man patėškė vieną klausimą, į kurį atsakymo aš, regis, nežinojau. Aš jį paprašiau ragelio nepadėti ir delnu pridengęs mikrofoną, kreipiausi į Vulfą:

— Stebinsas. Vakar vakare, vienuolika keturiasdešimt aštuonios, Riversaid Draive, devyniasdešimtųjų gatvių rajone, automobilis partrenkė vyrą. Vyras mirė vietoje. Jis atpažintas. Tai — Džonis Kimzas. Jį parmušęs automobilis maždaug prieš valandą aptiktas Aukštutiniame Brodvėjuje, stovėjimo aikštelėje. Tačiau visa tai nėra taip paprasta, kaip iš pirmo žvilgsnio atrodo — šitą automobilį pavogė vakar vakare iš Devyniasdešimt antrosios gatvės. Faktas, kad automobilis buvo vogtas, leidžia įtarti, jog žmogžudystė buvo suplanuota iš anksto. Ir greičiausiai susijusi su Džonio Kimzo atliekamais tyrimais. Stebinsas žino, kad Kimzas dirba mums, todėl teiraujasi, ar ne jūsų pavedimą vakar vakare Kimzas atliko. Aš jam atsakiau, kad operatyvininkus jūs samdote dažnai be mano žinios ir kad aš paklausiu jūsų. Aš ir klausiu jūsų.

— Sakyk, kad esu užsiėmęs, kad mes paskambinsim jam.

Aš taip ir padariau, o padėjęs ragelį staiga apsisukau su visa kėde.

Vulfas sukando lūpas ir prisimerkė. Aš mačiau, kaip tvinkčioja ant jo smilkinio gyslutė. Staiga jis pakėlė akis ir paklausė:

— Tu jį pažinojai gerai. Kokia tikimybė, kad jis galėjo pakliūti po automobiliu per neatsargumą?

— Praktiškai jokios, Džonis Kimzas — per neatsargumą? Negali būti.

Vulfas staiga nusisuko.

— Ponia Moloj, jeigu ponas Gudvinas man nemelavo ir jūs tikrai netikite, kad yra įrodymų, pateisinančių Piterį Heizą, tai šita karti man piliulė jums nėra tokia karti. Džonis Kimzas vakar vakare vykdė mano užduotį. Ta užduotis susijusi su šita byla. Jį nužudė. Ir viskas atsistoja į savo vietas. Aš esu išsakęs jums savo spėliones, kad Piterį Heizą laikau nekaltu. Tai štai. Dabar aš neabejoju jo nekaltumu.

Vulfas pasuko galvą į dešinę:

— Pone Parkerai, terminai mus tiesiog spaudžia. Prašau padaryti viską kaip galima greičiau. Gerai?

Negalėčiau pasakyti, kad Parkeras būtų sujudęs sparčiau, tačiau atsistoti jis visgi atsistojo ir žengė prie durų. Diganas atsistojo iš nuostabos.

— Jūs suvokiate tai, ką dabar pasakėte? — paklausė jis Vulfą.

— Taip, sere, suvokiu. O jūs tuo, ką aš pasakiau, suabejojote?

— Ne, nesuabejojau, tačiau jūs padarėte tam tikrą pareiškimą. Aš norėčiau žinoti, ar jūs suprantate, kad poniai Mo-

loj pažadėjote, jog Piteris Heizas bus išteisintas? Jūs verčiate ją tikėti neįmanomu dalyku. O jeigu jums nepavyks padaryti to, ką sumanėte? Man atrodo, pasinaudodamas seno draugo teisėmis, aš galiu iš jūsų pareikalauti.

— Galite,— Vulfas linktelėjo.— Niekas šitos teisės iš jūsų neatima. Šituo sumanymu, pone Diganai, reikia mane patį pergudrauti. Įsipareigodamas poniai Moloj prie liudininkų, aš pasididinu savikliovą. Jeigu šita nesėkmė jai tolygi mirčiai, tai ir man dabar ji kaip mirtis.

— Bet kam taip neabejojant sakyti? — Diganas priėjo prie ponios Moloj ir uždėjo jai ant peties ranką.— Tikėsimės, kad jis teisus, Selma. Suprantu, dabar tau sunku. Ar galiu dar kuo nors padėti?

Ji pasakė „ne“ ir padėkojo jam. Aš išlydėjau jį į priemenę. Kai grįžau į kabinetą, Solas jau sėdėjo priešais Vulfą (tikriausiai jį čia pavadino), o Vulfas davė nurodymus poniai Moloj.

— ...Aš atsakysiu į jūsų klausimą, bet tik su viena sąlyga — viskas turi likti tik tarp mūsų. Apie mano įtarinėjimus ar planus jūs niekam neturite pasakoti. Iki šio momento aš įtariau poną Diganą, tikrai aš jį įtariau ir įtariu, o dabar turiu pamato įtarti ir visus kitus jūsų bičiulius. Priimate mano sąlygą?

— Aš priimsiu viską, ką reikės, kad tik kuo nors padėčiau,— išpyškino ji.— Aš viso labo tik paklausiau jūsų, ką dirbo tas žmogus, kurį nužudė.

— Atsakysiu, nes tikiuosi jūsų pagalbos, bet pirmiausia turiu būti tikras, kad tai liks tarp mūsų, kad jūs niekam nieko nepasakysite.

— Gerai. Aš jums tai garantuoju.

Jis žiūrėjo į ją ir susimąstęs trynė nosies galiuką. Šitokia dilema jam iškildavo daug kartų per metus. Tokiais atvejais pasikliauti jis galėdavo tik vienu kitu vyru, o moterimi netikėdavo nė viena. Tačiau ponia Moloj galėjo žinoti tai, kas mums labai reikalinga, todėl galima buvo ir rizikuoti. Taip jis ir padarė.

— Ponas Kimzas išėjo iš šito paties kabineto iškart po septynių valandų vakare, gavęs specialią užduotį — pasišnekėti su tais trimis žmonėmis, su kuriais jūs buvote sausio trečią dieną teatre. Jis turėjo išsiaiškinti... Kas yra, jūs kažką norite pasakyti?

Ji atkišo į priekį smakrą.

— Nuo to jums ir pradėti reikėjo: kad ir mane įtariate. Manau, kad tikrai taip yra, jeigu jau įtariate visus mano vyro pažįstamus.

— Niekai. Jis ne jūsų alibi tikrino, visai ką kita. Jis turėjo išsiaiškinti, kaip susiklostė aplinkybės, kad jums pasiūlė atliekamą bilietą į spektaklį. Juk dėl to lemtingo kvietimo jūsų ir namie nebuvo tą vakarą. Tas, kas atėjo į jūsų namus užmušti jūsų vyro, tikriausiai žinojo, kad jūsų nebus. Gal kaip tik žmogžudys ir sutvarkė viską taip, kad jūsų nebūtų namie. Ponas Kimzas ir tyrė tai. Jis turėjo visų ponų — ir abiejų Irvinų, ir Ar-

kofų — adresus ir pavardes. O tuo atveju, jeigu ką nors įtartino aptiktų, sakykim, kad šitas jūsų pakvietimas suplanuotas buvo, jis turėjo paskambinti man. Bet taip ir nepaskambino, tačiau visiškai akivaizdu, kad kažką įtartino aptiko arba bent manė aptikęs. Ir tas įtarimas, matyt, svarus, jeigu kažkam teko vogti automobilį ir poną Kimzą užmušti. Negaliu tvirtinti, kad viskas tikrai taip ir buvo, tačiau įtikėtina, kad taip. Ir aš tuo remsiuosi kaip išeities prielaida, remsiuosi tol, kol man kas nors įrodys, jog tai klaidinga prielaida.

— Tačiau tokiu atveju...— ji vos neverkė,— aš negaliu patikėti! Jis matėsi su jais. Su kuriais iš jų?

— Nežinau. Juk sakiau, kad jis man taip ir nepaskambino. Dabar man reikia žinoti visas su šituo kvietimu į teatrą susijusias smulkmenas. Jus pakvietė ponia Arkof?

— Taip. Ji pati man paskambino.

— Kelintą valandą?

— Buvo pusė aštuonių. Aš teisme viską papasakojau.

— Žinau. Bet man reikia duomenų iš pirmų lūpų. Ką ji sakė jums?

— Ji pasakė, kad Džeris, jos vyras, ir ji..., kad jie pakvietė Tomą ir Fenę Irvinus papietauti, o po to — į teatrą ir kad jiedu, ji ir Džeris, šiuo metu restorane, o Tomas tik ką paskambinęs ir pasakęs, esą Fenei suskaudę galvą ir ji su jais į teatrą eiti negalinti, todėl jis lauksiąs jų teatro vestibiulyje, Rita, tai yra

ponia Arkof, ir pakvietė mane. Aš sutikau.

— Jūs susitikote su jais restorane?

— Ne. Laiko jau buvo nebedaug, o man reikėjo apsirengti. Aš susitikau su jais teatre.

— Kelintą valandą?

— Pusė devynių.

— Jie jūsų ten jau laukė?

— Laukė. Rita su Džeriu. Po to visi keletą minučių luktelėjome Tomo. Neištvėrusios mudvi su Rita įėjome į salę, o Džeris liko vestibiulyje toliau laukti. Rita patarė jam bilietą Tomui palikti kasoje, bet jis nenorėjo. Sakė, kad jie taręsi susitikti vestibiulyje. Mes su Rita nenorėjome vėluoti į spektaklį. Rodė „Vyturį" su Džule Heris, ji pagrindinį vaidmenį atliko, gaila būtų buvę nepamatyti pradžios.

— Vyrai atėjo paskui?

— Beveik pačioj pabaigoj pirmo veiksmo.

— Kelintą valandą baigėsi pirmas veiksmas?

— Nežinau. Jis gana ilgas.

Vulfas atsisuko į mane.

— Arči, tu matei tą pjesę?

— Mačiau, sere. Maždaug penkiolika dešimtos. Gal dvidešimt.

— Tu ją matei, Solai?

— Mačiau, sere. Dvidešimt minučių dešimtos.

— Tikslu?

— Tikslu, sere. Aš jau išsiugdžiau įprotį tokius dalykus pastebėti.

— Gerus įpročius tobulink. Kuo daugiau stengsiesi prisiminti, tuo daugiau tavo smegenys laikys. Žinoma, jeigu tu jų turi. Per kiek minučių galima atkakti nuo Penkiasdešimt antrosios rytinės šimtas septyniasdešimt pirmo namo iki teatro?

— Po devynių?

— Taip.

— Jeigu pasiseka, galima ir per aštuonias suspėti. Mažiausiai per aštuonias. O šiaip — nuo aštuonių iki penkiolikos.

— Ponia Moloj, mane stebina tai, kad jūs į tokį įdomų faktą visai neatkreipėte dėmesio. Į policiją anonimas paskambino devynios aštuoniolika. Policija į įvykio vietą atvažiavo devynios dvidešimt trys. Net jeigu jis laukė ir kol policija atvažiuos,— bet tikriausiai nelaukė,— jis visiškai nesunkiai galėjo atvažiuoti pirmam spektaklio veiksmui dar nepasibaigus. Jums panaši mintis neatėjo į galvą?

Į Vulfą ji žvilgtelėjo prisimerkusi.

— Jeigu aš teisingai suprantu, jūs klausiate manęs, ar nekilo man mintis, kad Maiklą galėjo nušauti Džeris arba Tomas?

— Tikrai taip. Neatėjo?

— Neatėjo! — ji tai pasakė truputį garsiau, negu būtų reikėję. Aš vyliausi, kad Vulfas irgi suprato, jog ji suriko ne ant jo, o ant savęs. Jai nešovė tai į galvą, nes vos tik sugrįžusi iš teatro tą sausio naktį namo ir sužinojusi, kad jos vyras rastas su kulka galvoje, o P. H. su

ginklu kišenėje mėgino pasislėpti, ji labai tvirtai nusprendė, kad tai padarė jis. Ir tai įlindo į jos smegenis kaip švino gabalėlis. Tačiau Vulfui to ji nesiruošė prisipažinti.

Užuot prisipažinusi, ji pasakė:

— Bet Džeris neturi dėl ko jį žudyti. Ir Tomas neturi. Kam jiems? Jie sėdėjo bare priešais teatrą. Tomas atėjo tuojau pat, kai mudvi su Rita įėjome į salę. Jis pasakė būtinai norįs nors gurkšnelį išgerti. Ir jie nuėjo į barą.

— Kuris iš jų tai pasakė jums?

— Abu. Jie sakė mums abiems, man ir Ritai, o mes jiems atsakėme, kad panašu, jog jie jau ne vieną gurkšnelį išgėrė.

Vulfas suraukė savo kuokštuotus antakius.

— Sugrįžkime truputį atgal. Na, o kodėl ponas Arkofas nepaliko bilieto kasoje, kodėl jis laukė Tomo vestibiulyje?

— Tai buvo visai kitas atvejis. Rita ne patarė jam tai padaryti, kaip kad jūs manote, ji paliepė. Jis nemėgsta, kai jam įsakinėja, o štai ji ir įsakinėja jau,— ponia Moloj pasilenkė savo krėsle į priekį. — Paklausykite, pone Vulfai, jeigu tikrai viskas yra taip, kaip kad jūs įsivaizduojate, aš visgi nesu labai kalta dėl to, kad vieną iš mano bičiulių ištiko nelaimė. Man nesvarbu, kas atsitiks jiems ar man, nes aš, galima sakyti, numiriau. Bet man visgi regis, kad jūsų užmačios bevaisės. Net jeigu jie ir pamelavo, kad buvo bare, jie neturėjo dėl ko jį žudyti.

— Ką gi, pagyvensim, pamatysim,— sumurkė Vulfas.— Tačiau kažkam prireikė nužudyti Džonį Kimzą.— Jis dirstelėjo į laikrodį.— Po septynių minučių pietūs. Kviečiu jus ir tave, Solai, irgi. Paskui niekur neišeik. Tavęs gali prireikti ponui Parkerui. Ponia Moloj, jūs irgi neišeikite. Jūs man papasakosite viską, ką žinote apie savo bičiulius, o šeštą valandą paskirkite jiems pasimatymą čia.

— Bet aš negaliu! — pasipriešino jinai.— Dėl ko? Dabar?

— Juk pati sakėte: jums nesvarbu, kad kas nors kam nors atsitiks. Vakar ryte Piteris Heizas kalbėdamas su ponu Gudvinu irgi pasakė šituos žodžius, kaip kad ir jūs. Jis pasakė, kad jis, galima sakyti, jau miręs. Manau, kad jūs abu...

— O, vadinasi, jūs jį matėte? — sušuko ji jau man.— Ką jis sakė?

— Pasimatymas truko viso labo kelias minutes. Išskyrus tai, kad jis, galima sakyti, miręs, beveik nieko,— pasakiau aš.— Jis pats galės viską papasakoti, kai byla bus išnagrinėta.— Aš atsisukau į Vulfą: — Man teks paskambinti Perliui. Ką jam sakyti?

Vulfas įsignybo į nosį. Man atrodo, jis tikėjo, kad žnaibydamasis nosį, pasigerins uoslę, nes iš virtuvės sklido vos juntamas sūrinių kukulaičių kvapas.

— Pasakyk, kad ponas Kimzas vakar vakare vykdė mano užduotį, tyrė vieną slaptą bylą, tačiau su kuo matėsi prieš mirtį, man nežinoma. Kai tik sužinosim ką nors tiksliau, būtinai jį informuosim.

Aš noriu suspėti pasikalbėti su šitais žmonėmis pirma jo.

Kai aš paliečiau telefoną, įėjo Fricas ir pranešė, jog pietūs jau ant stalo.

DEŠIMTAS SKYRIUS

Ne per seniausiai esu gavęs laišką nuo vienos personos, kuri buvo šį bei tą skaičiusi iš mano rašinių apie Niro Vulfą. Tai štai ji manęs klausė, kodėl aš nusistatęs prieš šeimyninį gyvenimą. Jai esą dvidešimt treji metai ir ji norėtų išmėginti save šitoje srityje. Aš jai atsakiau. Parašiau, kad man regis, jog pati santuoka ir nėra koks nors blogis, tik žmonės ją paverčia Dievai žino kuo. Pateikiau jai ir porą pavyzdėlių — turėjau galvoje ponus Arkofus ir ponus Irvinus. Žinoma, pavardžių nepaminėjau. Surašiau tai, ką mačiau ir girdėjau per pirmąsias jų apsilankymo pas Vulfą minutes tą ketvirtadienį šeštą vakaro.

Atsirado jie abu vienu metu ir kol kabino savo paltus, priemenėje buvo gana triukšminga. Bet galų gale jie nusirengė, ir aš jau buvau bevedąs juos į Vulfo kabinetą. Tačiau Rita Arkof palietė savo vyrą už alkūnės ir mostelėjusi į kėdę prie sienos ištarė:

— Tavo skrybėlė, Tomai.

Taip, suprantu, kodėl jis nepaliko bilieto kasoje. Jam dar nespėjus nė jokio ženklo duoti, na, sakykim, kad ir susiraukti arba po velnių pasiųsti ją, jo skry-

bėlę pakabinau aš pats. Mes įėjome į kabinetą. Irvinai ir čia iškart leido visiems išgirsti, kad atėjo. Aš sustačiau kėdes vieną nuo kitos taip, kad niekam nebūtų ankšta, bet savąją Tomas Irvinas prisistūmė prie žmonos ir iškart jo delnas suspaudė virpančios sutuoktinės ranką. Aš visiškai nieko prieš, kad vyras ir dama susikibtų už rankų, bet tegu jie abu šito nori, o ponia Fenė Irvin nenorėjo. Ne, ji nemėgino ištraukti savosios, bet jai pasidarė nesmagu. Tikiuosi, šitie gyvenimiški vaizdeliai, kuriuos aš papasakojau, padės mano per antrą dešimtį peršokusiai panelei susilaikyti nuo pagundos davinėti įsakymus arba kieno nors ranką savojoje laikyti prievarta. Tačiau visa tai jos sąžinės reikalas. Ji netruks rasti veržlės raktą ir kaipmat prisuks šeimos veikimo mechanizmą. O gal tai padarys jos būsimas vyras.

Bet aš jau čia labai nulėkiau į priekį. Iki šešių dar kai kas įvyko. Man puotauti sutrukdė net du kartus. Pirmiausia paskambino Fredas Darkinas ir pasakė, kad matėsi su tuo tipu, kuris aną nelemtą vakarą budėjo vaistinėje, bet nepešė iš to nieko. Ir dar vieną dalyką pasakė: kad jis, Fredas Darkinas, iki gyvo kaulo įgrisęs visų įstaigėlių dviejų kvartalų spinduliu nuo šimtas septyniasdešimt pirmo Penkiasdešimt antrosios rytinės gatvės namo šeimininkams, žinoma, tik tiems, kurių patalpose buvo įrengtos telefono kabinos. Aš paliepiau jam važiuoti pas Vulfą. Po to paskambino Oris Keteras ir

paklausė, paskyrėme mes turto administratorių ar nepaskyrėme. Ir jam aš paliepiau važiuoti pas mus. Abu prisistatė dar man nesuvalgius pietų. Apie Džonio Kimzo mirtį Vulfas pranešė jiems jau kabinete.

Su Solu ir su manimi jie sutiko: vargšelį Džonį greičiausiai pašalino. Šitie abu nepuoselėjo jam kažin kokių ypatingų jausmų, bet vis dėlto ranka rankon dirbo šitiek metų. Fredas Darkinas labai taikliai pasakė: „Šaunų vaikiną užmušė, o pulkai niekšų ir toliau trypia mūsų senutę Žemelę". Oris Keteras pridūrė: „Taip, bet niekšų laukia dideli nemalonumai". Nė vienas iš jų nepasakė, kad reikia labai atsargiai eiti per gatves, kol niekšai tebėra laisvėje, tačiau galvoje šitą mintį turėjome visi.

Visiems buvo duoti pavedimai. Solas iškomandiruotas į Parkero kontorą. Jis visą laiką turėjo būti jam po ranka. Oriui buvo įteiktas Selmos Moloj buto raktas. Jis privalėjo užeiti pas ją ir labai atidžiai apžiūrėti tai, kas sukrauta į garsiąsias skrynutes. Fredas, gerai įsidėmėjęs, kaip atrodo Džeromas Arkofas ir Tomas Irvinas — jų išvaizdą mums maloniai nupasakojo ponia Moloj — patraukė į Longakro teatrą, o iš teatro — į barą priešais jį, ketindamas ką nors sušniukštinėti apie tą sausio trečiosios vakarą. Mes jam davėme laikraščių iškarpas.

Kol Vulfas instruktavo savo darbuotojus, Selma Moloj iš virtuvės paskambino savo draugams ir paprašė lygiai

šeštą atvažiuoti pas Vulfą. Nežinau, kaip ji sušaukė čia juos, tik manau, kad tikriausiai nepasakė, jog Vulfas degte dega iš geismo sužinoti, kuris iš jų nušovė Maiklą Molojų. Atvažiuoti jie sutiko. Tiesa, aš jai patariau įspėti juos, kad Vulfas dirba ranka rankon su Frejeru ir kad abu jie ieško, kuo remiantis galima būtų paduoti apeliaciją. Ji paklausė manęs.

Kai visi išsiskirstė katras sau, Vulfas vėl kibo į ją, reikalavo viską ligi panagių iškloti apie savo bičiulius. Aiškus daiktas, savo pažadais ištraukti iš belangės P. H. jis rėmė ją prie sienos, tačiau vis tiek draugai lieka draugais, žinoma, iki to momento, kol parodo kitą savo pusę. Ponia Moloj dėstė tik faktus. Už tai reikia ją pagirti. Pavyzdžiui, ji nepasakė, kad Fenė Irvin susiuostė su Petu Diganu, ne, ji paprasčiausiai paaiškino, jog taip mananti Rita Arkof.

Trisdešimt aštuonerių metų šešių pėdų ūgio pailgo šventeiviško veido žaliūkas Džeromas Arkofas su pilkai melsvom akim, didele nosimi ir didelėmis ausimis (šitaip jo išorę ponia Moloj nusakė Fredui Darkinui) buvo toks puikus televizijos prodiuseris, kad net skrandžio opą užgyveno. Su juo ji susipažino per Ritą — vienu metu jos abi dirbo manekenėmis, o paskui Rita ištekėjo už Arkofo. Tai įvyko kaip tik tuo laiku, kai metusi manekenės darbą Selma įsitaisė Molojaus kontoroje. Arkofas ir Molojus susipažino savo žmonų dėka. O jų santykiai buvę paprastų paprasčiausi — nei dide-

lės meilės, nei neapykantos. Jeigu kelią jiems ir perbėgo kokia katė, kas vėliau galėjo paskatinti žmogžudystei, Selma apie tai nieko nežinojo. Ji neatmetė prielaidos, kad Rita su Molojum galėjo sulaužyti Arkofui ištikimybę, o Arkofas šitą dėmę sumanė nusiplauti nuo savęs nugalabydamas žmonos meilužį. Bet kuo čia dėtas Piteris Heizas? Juo labiau kad Arkofas jam visą laiką simpatizavo.

Tomasui L. Irvinui buvo jau keturiasdešimt. Šitas gražus padžiūvęs juodbruvys su tamsiais retučiais ūseliais dirbo vienoje didelėje poligrafijos bendrovėje produkcijos tiekimo administratoriumi. Selma su juo susipažino iškart po savo vestuvių, tuo pačiu metu, kaip ir su Patriku Diganu. Irvino bendrovė vykdė Digano asociacijos užsakymus, o šitos asociacijos pavadinimas trumpinamas buvo taip: BASM. Fenė Irvin taip ir vadindavo Diganą — Basmu. Irvinas ir Molojus visą laiką vienas kitą dirgindavo, jiedu net susivaidiję keletą kartų buvo, bet Selma nemanė, kad jie būtų nekentę vienas kito.

Liūdna, tačiau informacija buvo menka. Vulfas dar mėgino pasikasti giliau, bet iškasė irgi nedaug — tik Ritos Arkof įtarimą dėl Fenės Irvin ir Peto Digano, o šitas laimikis irgi nebuvo aukso vertės. Na, gal tai ir tiesa, gal Irvinas ir įtarinėjo kažką, tačiau kažin ar jo neapykanta galėjo išaugti iki sumanymo nužudyti Molojų. Šitą versiją Vulfas atmetė kaip netikusią ir vėl sugrįžo prie vyrų

santykių, tačiau tuo tarpu iš Parkero kontoros paskambino Solas Penzeras. Jis pasakė, kad jau parengti kai kurie dokumentai ir ponia Moloj galėtų juos pasirašyti — ji turėjo juos pasirašyti prie notaro, vadinasi, reikėjo važiuoti pas Parkerą. Ponia išvažiavo, o po penkių minučių, lygiai ketvirtą, Vulfas užlipo į savo oranžeriją.

Iki garbingos kompanijos vizito buvo dar dvi valandos, ir aš galėjau suspėti sulakstyti į Penkiasdešimt antrąją gatvę padėti Oriui kraustyti kartoninių dėželių, bet man buvo paliepta neišnykti. Ir aš labai gerai padariau, kad neišnykau. Telefonas birbė be perstojo, skambino visi: Lonas Koenas, mūsų klientas iš Omahos, Perlis Stebinsas... Pastarasis teiravosi, ar žinomas mums maršrutas, kuriuo trečiadienio vakarą keliavo Džonis Kimzas, ir sąrašas žmonių, su kuriais jis susitiko. „Ne“,— pasakiau aš, o jis, žinoma, manimi nepatikėjo. Kai truputį po penkių suzvimbė durų skambutis, ant slenksčio aš tikėjausi pamatyti Perlį, atkakusį pumpuoti į mūsų smegenis teisinių žinių, bet prieš mane stovėjo nepažįstamas žmogus — aukštas, liesas, siaurų pečių, labai niūraus veido jaunuolis. Vos tik aš virstelėjau duris, jis tuoj pradėjo veržtis į vidų, bet aš buvau pasiruošęs tam ir puolimą atrėmiau.

— Aš noriu matyti Arčį Gudviną,— įžūliai ir garsiai pasakė jis.

— Jūs matote.

— Ką matau?

— Arčį Gudviną. O ką matau aš?

— Gudrutį...

Pradžia nežadėjo nieko gero, bet skandaliukas nekilo, pavyko jį užgesinti — paaiškėjo, kad jis norėjo pasakyti, jog aš esąs gudrus, o ne jis pats. Paskui nepažįstamasis pasisakė, kad jo paties pavardė esanti Viljamas Leseras ir kad jis — Dilės Brant bičiulis. Aš jį įleidau ir net į kabinetą nusivedžiau, o ten pasiūliau prisėsti. Bet mano pasiūlymą jis išdidžiai praleido pro ausis.

— Vakar vakare jūs buvote pas panelę Brant,— pasakė jis.

— Tikrai buvau.

— Dėl straipsnio apie Molojų kažkokiam žurnalui.

— Tikrai taip.

— Norėčiau žinoti, ką ji pasakojo apie save ir Molojų.

Aš atsisukau savo sukamąją kėdę ir atsisėdau.

— Sėskitės, mūsų laukia ilgas pokalbis. Be to, aš nenorėčiau...

— Apie mane ji ką nors prasitarė?

— Rasi, ir nieko. Norėčiau paklausti, kodėl jūs klausinėjate tokių dalykų. Į miesto seklį jūs nepanašus. Taigi kas jūs? Jos brolis? Dėdė? Advokatas ar mylimasis?

Jis įrėmė rankas į strėnas.

— Koks brolis! Juk mano pavardė Leseras! Aš jos bičiulis, ruošiuosi vesti ją.

Aš pavaizdavau nustebusį.

— Tuomet, brolyti, ne tuo keliu eini. Yra nuomonė, kad laimingos santuokos

pamatas yra abipusis pasitikėjimas ir supratimas. Ar tu paklausei ją, ką ji kalbėjo apie save ir Molojų?

— Kam aš klausiu — ji pati viską pasakė.

— Aišku. Jeigu tikrai taip, tau geriau atsisėsti. Kada jūs ruošiatės susituokti?

Kėdė, kurią aš jam pasiūliau, stovėjo šalia jo. Jis įdėmiai nagrinėjo tą jos vietą, ant kurios sėdamasi, lyg tikėdamasis išvysti ten keletą vinių, po to pakėlė akis į mane ir atsisėdo.

— Klausykite, viskas čia ne taip, kaip jūs įsivaizduojate,— pradėjo jis.— Aš jai sakiau, jog eisiu pas jus. Ir visai ne dėl to, kad nepasitikėčiau ja,— juk tuoj pasirodys žurnalas su straipsniu... Argi aš neturiu teisės žinoti, kas konkrečiai bus parašyta apie mano žmoną ir žmogų, pas kurį ji dirbo?

— Žinoma, turite, bet ji jums dar ne žmona. Kada jūsų vestuvės?

— Netrukus. Šiandien mes gavome leidimą tuoktis. Vestuvės kitą savaitę.

— Sveikinu. Jūs — laimės kūdikis, pone Leserai. Seniai ją pažįstate?

— Maždaug metai. Netgi šiek tiek daugiau. Atleiskite, o jūs ar atsakysite į mano klausimą?

— Būtinai,— aš užsidėjau koją ant kojos ir atsilošiau.— Atrodo, jūs truputį aprimsite, jeigu pasakysiu, kad žurnalas nė nemano spausdinti to, kas nepatiktų panelei Brant ar jos vyrui. Svetimas pa-

slaptis mes saugome. Beje, jūs man pasufleravote gerą mintį. Straipsnį gerokai pagražintų siužetas apie šviesią, tikrą meilę. Jūs žinote, kokia straipsnio tema? „Paskutinieji dešimt būsimos aukos gyvenimo mėnesių sekretorės akimis“. Visą tą laiką, kol ji pas jį dirbo ir net priimdavo jo kvietimus papietauti su juo, labai užjautė jį, nes jos širdis priklausė kitam. Ji aistringai mylėjo vieną jaunuolį ir ruošėsi už jo tekėti. Taip, tai bus tikras šedevras. Kontrastas: tragedija žmogaus, kuriam lemta pražūti, — šito jis, žinoma, neįtaria,— ir jaunatviškos meilės džiaugsmai bei svajonės. Kaip jūs manote?

— Visiškai įmanoma, visiškai. Tai visgi ką jinai jums pasakojo?

— O, nesijaudinkite dėl šitų niekų. Kai straipsnis bus parašytas, ir jūs, ir ji galėsite keisti jame viską, kas tik nepatiks, ir mesti lauk galėsite, ką tik norėsite. Tai kada gi buvo jūsų sužadėtuvės?

— M-m-m-m. Mes tik numatę buvome.

— Iki žmogžudystės?

— Formalių sužadėtuvių lyg ir nebuvo. Ar tai svarbu?

— Gal ir nesvarbu. Mūsų miela dama yra kažkam pasižadėjusi arba turi viltį, kad netrukus pasižadės, bet tuo pačiu metu širdyje nešiojasi užuojautą kitam vyrui. Būtų nuostabu, jeigu mes galėtume padaryti ir kokią nors minorinę prielaidą žmogžudžio atžvilgiu. Mes turime tei-

sę šitaip sakyti, nes teismas sprendimą jau priėmė. Bet jūs, ko gero, nebuvote pažįstamas su Piteriu Heizu? Man taip regis, ar ne?

— Deja, ne.

— Jūs apie jį ką nors žinote? Na, bent tai, kad jiedu su ponia Moloj įsimylėję vienas kitą.

— Ne, aš pirmą kartą išgirdau apie tą vyruką, kai jį areštavo.

— Gal panelė Brant ką pasakojo? Manau, ponas Molojus kalbėdavo jai apie Piterį Heizą.

— Iš kur jūs tai žinote? Iš jos?

— Neatsimenu,— aš susimąsčiau,— reikia į užrašėlius dirstelti, tik neturiu dabar. Ji sakė jums, kad Molojus kvietė ją kartu su juo važiuoti į Pietų Ameriką?

— Ne, nesakė,— Leseras vėl pasipūtė.— Aš atėjau čia ne tam, kad perpasakočiau jums, ką ji man yra sakiusi kada.

— Na, žinoma,— aš stengiausi būti toks, na... kaip sakoma — nors ant žaizdos tepk,— bet prisiekiu: mes neišspausdinsime nė vieno žodžio, kuris jums nepatiktų. Aš neturiu teisės perpasakoti savo pokalbio su panele Brant, nes dirbu pagal kliento užsakymą, ataskaita apie mano pokalbį su panele Brant yra jo nuosavybė. Tačiau man atrodo...

— Vadinasi, jūs man nesakysite.

— Su džiaugsmu pasakyčiau, bet negaliu. Be to, man regis...

Jis atsistojo ir žengė lauk. Iš nugaros šitas vaikinas atrodė dar plonesnis nei iš priekio. Kad nepasirodyčiau nemandagus, aš irgi išėjau į priemenę, bet tuo metu jis jau buvo nusikabinęs paltą ir ranką laikė ant durų rankenos. Kai durys su didžiausiu trenksmu užsidarė, aš grįžau atgal. Sieninis laikrodis rodė be dešimties minučių šešias. Dilija Brant turėjo būti jau grįžusi iš darbo. O gal šiandien ji iš viso nėjo tenai — juk jiedu su Leseru šiandien gavo sutuoktuvių leidimą. Aš prisitraukiau telefoną ir surinkau jos namų numerį. Man neatsakė.

O tada susimąsčiau apie Leserą. Iš visų kitų mūsų sąrašo žmonių jis skyrėsi, labai labai nedaug, tačiau kažkuo skyrėsi. Ir tą kažką galima buvo apibūdinti kaip žmogžudystės motyvą. Skyrėsi tiek, kiek reikėjo, kad Piterį Heizą įviliotų į pinkles. Apie jį jis galėjo sužinoti labai nesunkiai. Tačiau kaip jam pavyko padaryti, kad Fenei Irvin įsiskaudėtų galva ir ji liktų namie, o vietoj jos į teatrą nueitų Selma Moloj, buvo mįslė. Abrakadabra! Gerai, sakykim, jis tik ir laukė momento nušauti, bet kaip tada sužinojo, kad jo valanda išmušė? Kaip jis suuodė, kad ponios Moloj nėra namie ir kad ji dar negreit grįš? Mums vertėjo nedelsiant ieškoti atsakymų į šituos klausimus, nes pagal įstatymą žmonos negalima versti liudyti prieš vyrą.

Aš vėl surinkau Dilijos Brant telefoną. Šį kartą ragelį ji jau pakėlė.

— Ką tik sužinojau aibę naujienų,— pasakiau aš.— Pasirodo, jūs ruošiatės tekėti. Skambinu norėdamas palinkėti sėkmės, laimės ir viso kito.

— O, dėkoju! Didžiai dėkoju. Bilas pas jus?

— Ne. Jis prieš keletą minučių išėjo. Puikus jaunuolis. Man buvo malonu su juo susipažinti. Jis truputį susijaudinęs dėl būsimo straipsnio žurnale, bet aš prižadėjau, kad galės uždrausti viską, ką tik panorės. Jūs žinojote, kad jis eis pas mane?

— Žinojau, taip. Jis labai norėjo pasikalbėti su jumis, o kad jau jis mano būsimas vyras, aš pagalvojau, nieko tokio, jei ir nueis. Jūs jam viską pasakėte?.. Ką jūs jam pasakėte?

Tai labai maloniai priminė rojų: jis nori sušniukštinėti, ką pasakė ji, o ji — ką kalbėjo jis, nors dar nevedę.

— Visiškai nedaug,— patikinau aš.— Praktiškai nieko. Kai aš jam daviau pažadą, daugiau kalbėtis nebuvo reikalo. Beje, kad aš jau paskambinau jums — vakar vakare kažkaip praleidau vieną svarbią detalę: straipsnio pabaigoje reikia tarsi kulminaciją pasiekti, reikia skaitytojui paaiškinti, ką jūs veikėte sausio trečiosios vakarą. Tą pačią minutę, kai buvo nušautas Molojus, tai yra truputį po devynių. Prisimenate, ar ne?

— Gerai prisimenu. Aš su Bilu buvau. Mes pietavome restorane „Diksi Bauer“ ir šokome. Išėjome apie vidurnaktį.

— Nuostabu, visiškai ir kuo puikiausiai atitinka tą sumanymą, apie kurį aš ir Bilui papasakojau: kaip jūs visą laiką stengėtės būti dėmesinga Molojui, nes užjautėte jį, o pati tuo tarpu aistringai mylėjote jaunuolį, už kurio...

— Oi, skambutis čirškia! — nutraukė ji mane.— Čia greičiausiai Bilas.

Trakštelėjo — ir mus išjungė. Na, šiaip ar taip, man pačiam būtų tekę pokalbį netrukus baigti. Pasigirdo lifto bildesys: žemyn leidosi Vulfas. Vos jis peržengė kabineto slenkstį, suskambo durų skambutis ir man teko eiti į priemenę sutikti garbingosios kompanijos. Aš jau minėjau, kaip Rita Arkof įsakinėjo savo vyrui pasikabinti skrybėlę ant rago ir kaip Tomas Irvinas prisitraukė savo kėdę visai prie pat žmonos kėdės, o po to paėmė jai už rankos. Bet, atrodo, būsiu nepaminėjęs Selmos Moloj, tačiau slėpti nesiruošiu nieko. Tuo labiau kad už savo pasąmonę neatsakau. O mano pasąmonė ėmėsi drausti man minėti Selmą ir kartu neišsiduoti pačiam tik todėl, kad ji visada budri. Taigi, rašau apie Selmą dabar. Iš Parkero ji grįžo apie penktą vakaro ir pasinaudodama Vulfo kvietimu pasikėlė su juo liftu į oranžeriją žvilgtelti į orchidėjas. Nusileido žemyn ji taip pat liftu ir pasisveikinusi su savo bičiuliais atsisėdo į raudonąjį odinį krėslą. Na na, pasąmone, pradėk darbą — duonelės ir tau reikia.

VIENUOLIKTAS SKYRIUS

Selma ir ką tik atvykęs kvartetas pasisveikino gana santūriai. To ir reikėjo tikėtis: ji labai stengėsi, kad vieną iš šitų keturių galėtume apkaltinti žmogžudyste. Be to, į garsaus privataus seklio kontorą juos pakvietė ji. Kai visi susėdo, Selma įbedė akis į Vulfą. Įbedė ir neatitraukė. O visi kiti daugiau žiūrėjo į ją negu į Vulfą. Aš spoksojau į tuos, kuriuos mačiau pirmą kartą.

Tomą ir Džerį Selma buvo apibūdinusi labai tiksliai. Džeromas Arkofas buvo stambus ir plačiapetis, aukštesnis už mane, be to, toks orus, kad pats nuo savo didybės kentėjo, nors iš tikrųjų kentėjo nuo skrandžio opos. Tomas Irvinas, juodbruvys su retais juodais ūseliais, atrodė panašesnis į restorano saksofonistą nei į administratorių net ir tada, kai žmonos ranką laikė savo delne. Jo žmona, Fenė, atrodė tikrai nekaip — išraiška jos buvo tokia, lyg stengtųsi nepasiduoti vis didėjančiam galvos skausmui, bet net ir dabar į ją buvo smagu vėpsoti. Trumpai tariant, tikriausiai į ją sunku nežiūrėti. Ji buvo šviesiaplaukė, o galvos skausmai blondinėms atsiliepia skausmingiau negu brunetėms, nes brunetėms tinka silpna migrena. Tačiau brunetė Rita Arkof ir migrenos nekankinama atrodė žavingai. Jos eisenoje buvo kažkas nenusakomai gyvatiška, akys — truputį žvairos, o dailiai išdažytos lūpos visą laiką papūstos. Pražūtinga moteris. Tik va no-

ras davinėti kariškus įsakymus nepuošė storulės, ne, nepuošė.

Vulfas vedžiojo akis iš kairės į dešinę — nuo Arkofų į Irvinus ir atgal.

— Aš nedrįstu dėkoti jums, kad atėjote, nes šito jūsų prašė ponia Moloj,— pradėjo jis.— Jums paaiškinta, ko man reikia. Ponas Albertas Frejeras, Piterio Heizo advokatas, užsimušdamas ieško precedento, kad galima būtų bylą išnagrinėti pakartotinai ar paduoti apeliaciją, o aš visomis jėgomis stengiuosi padėti jam tai padaryti. Manau, jūs pritariate mano pastangoms?

Jie susižvalgė.

— Žinoma, pritariam,— pareiškė Džeromas Arkofas.— O vilčių yra? Šitiek laiko praėjo...

— Manau, kad yra,— Vulfas atrodė kaip žuvis vandeny.— Kai kurie šitos bylos aspektai liko iki galo neišnagrinėti: policija prie jų nekišo nagų, nes prieš Piterį Heizą ir taip buvo labai daug įkalčių, o ponas Frejeras to padaryti negalėjo, nes neturėjo nei pakankamai lėšų, nei sąlygų.

— O dabar lėšų atsirado? — pasiteiravo Tomas Irvinas. Jo balsas visiškai neatitiko kompleksijos. Atrodė, kad Tomas turėtų cieksėti, o kalbėjo jis žemu sodriu baritonu.

— Neatsirado. Pasirodė, kad su šia byla yra susiję mano asmeniniai interesai,— nesvarbu, kaip,— todėl aš ryžausi leisti sau išmesti šiek tiek dolerių tolesniems tyrimams. Ir štai vakar vakare vie-

nais pėdsakais nusiunčiau savo žmogų, Kimzą, Džonį Kimzą, kurį labai vertinau už profesionalumą. Jam buvo pavesta sužinoti, ar ponia Moloj žmogžudystės vakarą, tai yra sausio trečiąją, į teatrą buvo pakviesta pagal išankstinį planą, kitaip sakant, ar ji niekingo žmogžudžio iš kelio buvo pašalinta sąmoningai. Žinoma, tai nė...

— Vadinasi, jūs šitą Kimzą atsiuntėte? — paklausė Arkofas.

Jo žmona priekaištingai žiūrėjo į draugę.

— Selma, brangioji, nejaugi? Juk tu labai gerai žinai...

— Labai prašau! — Vulfas nuo jos užsitvėrė delnais, balsas jo pasidarė rūstesnis.— Pykčiai tegu palaukia deramo momento. Nė vieno iš jūsų aš nekaltinu padarius ką nors negera. Aš tik noriu pasakyti, kad žmogžudystė nebūtinai turėjo būti suplanuota. Žmogžudys galėjo tik pasinaudoti atsitiktinumu. Bet net ir tuo atveju, jeigu tai suplanuota, jokiu būdu nereiškia — Dieve sergėk! — kad kurio nors iš jūsų rankos kruvinos. Mes visai nieko galėjome neįtarti. Štai ką turėjo ištirti ponas Kimzas. Darbą jam reikėjo pradėti nuo susitikimo su jumis. Pirma jo sąraše buvo ponia Arkof, nes kaip tik ji telefonu pakvietė ponią Moloj į teatrą,— Vulfas įbedė akis į Ritą.— Jūs susitikote su juo, ponia?

Ji jau žiojosi atsakyti, bet įsiterpė jos vyras:

— Tylėk, Rita! — štai tau kad nori!

Jis irgi moka įsakinėti. Į Vulfą jis žiūrėjo priešiškai.— Jeigu jūs jį siuntėte, tai jo ir klauskite. Kam reikėjo mus čia tempti? O gal jį ne jūs siuntėte?

Vulfas linktelėjo, akimirkai užsimerkė, atsimerkė ir vėl linktelėjo.

— Logiška, pone Arkofai, bet, deja, dabar neįmanoma. Taip, jį, kaip kad jūs sakote, siunčiau aš, bet aš negaliu jo paklausti, nes jo jau nebėra gyvo. Vakar, likus kelioms minutėms iki vidurnakčio, Riversaid Draivo rajone jį užmušė automobilis. Žinoma, tai galėjo būti ir nelaimingas atsitikimas, bet aš manau kitaip. Aš manau, tai — elementari žmogžudystė. Man atrodo, vykdydamas mano užduotį, jis apčiuopė tai, kas kam nors galėjo sukelti mirtiną pavojų. Štai dėl ko man būtinai reikėjo susitikti su tais, su kuriais jis matėsi, ir sužinoti kiekvieną jų pasakytą žodį. Taigi, ponia Arkof, jūs matėtės su juo?

Ir vėl jai atsakyti nedavė jos vyras.

— Dabar kitas reikalas,— pasakė jis Vulfui. Jo balsas ir išvaizda visiškai pasikeitė.— Tuo atveju, jeigu jis, kaip kad jūs sakote, buvo užmuštas sąmoningai. O gal visgi yra pamato spėti nelaimingą atsitikimą buvus?

Vulfas nenuleido nuo jo akių.

— Į panašias smulkmenas nesileiskim, pone Arkofai, nes aš ne vien savo nuomonę sakau, bet ir policijos. Šiandien man paskambino seržantas iš Žmogžudysčių tyrimų skyriaus ir paklausė: ar ne mano pavedimu ponas Kimzas dirbo,

o jeigu mano, tai kokia tuomet buvusi ta užduotis ir su kuo jis susitiko. Kol kas ponui Gudvinui pavyko...

— Jis skambino dar kartą,— patikslinau aš.

— Taip? Ir ką tu jam sakei?

— Pasakiau, kad mes mėginam patikrinti vieną kitą faktą, o patikrinę iškart pranešim.

Vulfas vėl kreipėsi į savo svečius.

— Aš pirmas noriu pasikalbėti su jumis, dar prieš policiją. Norėčiau sužinoti štai ką: viena, ką jūs ponui Kimzai pasakėte, ir antra, ar jis neaptiko tokių dalykų, kurie keltų grėsmę žmogžudžiui.

— Iš manęs jis nieko nesužinojo! — ištrūko Fenei Irvin, kuri dabar tvirtai spaudė vyrui ranką pati.

— Tokiu atveju aš turėsiu pasielgti štai kaip — pranešiu policijai, kokia buvo jo užduotis ir su kuo jis turėjo susitikti. Ir žinote, neatidėliosiu. Tačiau jums būtų daug geriau, jeigu aš galėčiau pranešti policijai, jog su jumis jau kalbėta. Tiesa, daug kas priklauso nuo to, ką jūs man pasakysite. Ar jūs norite su policija kalbėti?

— O Viešpatie! — aiktelėjo Tomas Irvinas.— Tai kad įklimpom! Kokios nesąmonės!

— Ir už tai dėkoti turime jums,— pasakė Vulfui Arkofas.— Tai jūs ant mūsų užsiundėte savo prakeiktą seklį.— Jis pasisuko į kitą pusę: — Selma, už ką tu mus taip?..

— Selmą palik ramybėje,— paliepė Rita.— Jai ir be to negera.— Ji žiūrėjo į Vulfą, o aš pastebėjau, kad jos lūputės jau nebebuvo papūstos.— Geriau pasiskubinkime ir baikime. Taip, jūsų žmogus buvo susitikęs su manimi, jis buvo pas mane namie. Atėjo, kai aš jau buvau susirengusi išeiti — su vyru buvome susitarę kartu papietauti. Jis pasakė, kad tiria pakartotinio Piterio Heizo teismo galimybes. Maniau, kad jam rūpi Selmos alibi, todėl pasakiau, kad jis geriau nevargtų, nes Selma nuo manęs nepasitraukė nė per žingsnį ir nė minutei. Bet pasirodė, kad jį domina visos Selmos atėjimo į teatrą aplinkybės. Klausė, kada man pirmą kartą šovusi mintis pakviesti ją. Atsakiau, kad restorane, iškart vos tik paskambino Tomas ir pasakė, jog Fenė ateiti negalėsianti. Jis klausė, kodėl aš pakviečiau kaip tik Selmą, o aš jam atsakiau: todėl, kad ji man patinka ir kad man gera su ja. Be to, aš ir Tomą paklausiau, ką jis patartų pakviesti. Ir jis patarė kviesti kaip tik Selmą. O aš atsakiau, kad man nieko nereikia aiškinti, nes ir aš noriu su ja pasimatyti. Jis dar norėjo kažko manęs paklausti, bet aš vėlinausi ir pasakiau, kad daugiau nieko nežinau. Ir viskas... Nors ne, jis dar paklausė, kada galėtų susitikti su mano vyru. Aš atsakiau, kad namo mes pareisim apie dešimtą. Dešimtą jis ir galės jį pamatyti, jeigu norės.

— Ir jie pasimatė?

— Taip. Namo mes parėjom vienuoliktą. Jis laukė vestibiulyje.

Vulfas nusuko akis kitur.

— Pone Arkofai?

Džeris patraukė pečiais.

— Aš kalbėjausi su juo tiesiog vestibiulyje. Į vidų jo nepakviečiau, nes reikėjo perversti dar keletą scenarijų. Jis manęs klausinėjo tų pačių dalykų kaip ir žmonos, bet aš mažiau žinojau už ją, nes telefonu su Tomu kalbėjo ji, o ne aš. Aš beveik visai nieko negalėjau pasakyti. Jis gudravo, klausimai jo buvo klastingi ir vis apie tai, kaip mums šovusi į galvą mintis į teatrą pavadinti kaip tik ponią Moloj. Pagaliau man iki gyvo kaulo įgriso jo tardymas ir aš pasakiau, kad svetimame name jam nėra jokio reikalo stypsoti.

— Ar jis nesakė, kad matėsi su ponais Irvinais?

— Ne. Lyg ir nesakė. Ne.

— Taip ir išėjo?

— Kai mes ėjome prie lifto, jis dar vis stovėjo vestibiulyje.

— Jūs užvažiavote į savo aukštą?

— Taip.

— O ką daugiau veikėte tą vakarą?

Arkofas giliai atsiduso.

— Viešpatie, jeigu prieš valandą man kas nors būtų pasakęs, jog būsiu paklaustas, ką veikiau žmogžudystės metu, būčiau nedvejojęs, kad šitam žmogui ne visi namie.

— Be abejo. Bet jūs neatsakėte, kur buvote tada?

— Savo bute. Ilgai sėdėjau ir skaičiau scenarijus. Mano žmona tūnojo gretimame kambaryje, taigi jeigu vienas kuris būtume išėjęs, kitas tikrai turėjome išgirsti. Mes buvome vieni.

— Skamba įtikinamai. Jeigu tik tai nėra sąmokslas,— Vulfas pašnairavo į dešinę.— Pone Irvinai, ponui Kimzui buvo pranešta, jog tai jūs patarėte į teatrą pakviesti ponią Moloj. Mano manymu, jis mėgino susisiekti su jumis. Ir kaip? Susitikote?

Iš Tomo fizionomijos atrodė, kad jis turi ko nors įsitverti, idant nenupultų nuo kėdės. Jis lyg ir prasižiojo, bet tuoj ir vėl susičiaupė, tarsi angos dangtelį būtų kas kilnojęs.

— Man, ko gero, tai nepatinka,— pratarė jis.— Jeigu teks atsakinėti į klausimus, kurie susiję su žmogžudyste, aš linkęs atsakinėti policijai.

— O Viešpatie, bet jis tikrų tikriausias kvailys — neįkąs juk! — sušuko jo žmona.— Imk pavyzdį iš Ritos. Jūs norite, kad papasakočiau aš? — paklausė ji Vulfą.

— Jeigu tik buvote šalia, ponia.

— Buvau. Šitas žmogus... Koks jo pilnas vardas?

— Džonas Džozefas Kimzas.

— Kimzas atėjo apie dešimtą. Mes kaip tik ėjom iš namų. Buvome žadėję užsukti į vieną vakarėlį. Mūsų draugai jį surengė savo bičiulių garbei. Mes būtume išėję anksčiau, bet kambarinei teko prisiūti mano pelerinos pamušalą. Mū-

sų jis klausinėjo lygiai to paties, ko ir Ritą, pasakė, kad gali būti pakartotinis Piterio Heizo teismo procesas, ir kamantinėjo mano vyrą apie skambutį ir kvietimą. Rita jau pasakojo jums. O iš tikrųjų...

— Jūsų vyro pasakojimas sutampa su ponios Arkof?

— Žinoma, kaipgi gali kitaip būti? Tai aš pasiūliau pakviesti Selmą Moloj į teatrą. Kai Tomas kalbėjo telefonu, aš jam ir pasakiau, kad pakviestų Selmą, nes aš ja pasitikiu. Žinoma, aš juokauju, bet visgi iš pavydžiųjų esu. Jis norėjo dar kažko klausti, tas Kimzas, bet mano pelerina jau buvo sutvarkyta, be to, buvom pasakę jam viską, ką žinojom.

— O jūsų vyras pasakė jam, kad kaip tik jūs davėte mintį pakviesti ponią Moloj?

— Taip, neabejoju, pasakė. Kaip, Tomai?

— Sakiau.

— Ir išėjote į pobūvį. Kaip ilgai ten buvote?

— Visai neilgai. Buvo nuobodu, vyras pavargo. Namo grįžom apie dvylika ir atsigulėm. Miegame mes viename kambaryje.

Vulfas susiraukė, bet iškart žvilgtelėjo į veidrodį ir tuoj pat stengėsi pragiedrėti. Mintis, kad galima miegoti su kažkuo — nesvarbu, su vyru ar su moterimi — viename kambaryje, jam atrodė siaubinga.

— Vadinasi, jūs su ponu Kimzu kalbėjotės labai trumpai. O daugiau nesusitikote jo?

— Ne. Kaipgi mes galėjom jį sutikti?

— Pone Irvinai, ar jūs su juo daugiau nebesusitikote?

— Ne.

— Ar turite ką nors pridurti prie to, ką pasakė žmona apie pokalbį su Kimzu?

— Neturiu. Daugiau neturiu. Galiu tik pasakyti, kad mūsų tarnaitė nakvoja pas mus. Tą naktį irgi nakvojo.

— Ačiū. Tai labai naudinga informacija. Aš pridėsiu ją prie ataskaitos policijai,— Vulfas vėl pasisuko į jo žmoną.— Dar viena nereikšminga aplinkybė, ponia Irvin. Jeigu jūs iš anksto nusprendėte, kad negalėsite eiti vakare į teatrą, jūs galėjote netgi pajuokauti, girdi, ponia Moloj užims mano vietą. Ar kas nors panašaus buvo?

Ji papurtė galvą:

— Nebuvo. Matote, kad neisiu į teatrą, aš nusprendžiau prieš pat sugrįžtant vyrui.

— Kaip suprasti, jums galvą pradėjo skaudėti labai staiga?

— Nežinau, ką jūs turite galvoje sakydamas „staiga“. Dėl šito skausmo aš Vemagrino ir tikėjausi, kad praeis. Bet pragulėjau beveik visą dieną, išgėriau teatro visgi reikėjo atsisakyti.

— Jums dažnai skauda galvą?

— Po velnių, kaip tai susiję su byla? — neištvėrė Tomas Irvinas.

— Gal ir niekaip,— sutiko Vulfas.— Pone Irvinai, aš gaudau žuvį drumstame vandenyje ir meškerę metu kur pakliūva.

— Man regis, jūs gaudote žuvį ten, kur ji visai nepagaunama, — įsiterpė Arkofas.— Planuoti iš anksto, kad bus pakviesta ponia Moloj, nebuvo jokio reikalo. Jeigu Piteris Heizas pono Molojaus neužmušė, tai padarė kas nors kitas. Jis galėjo paskambinti Molojui ir pasakyti: girdi, noriu pasišnekėti akis į akį. O į šitą pasiūlymą Molojus galėjo atsakyti kad ir taip: ateik, šnektelsim, nes ponia Moloj išėjusi į teatrą. Argi negalėjo būti lygiai taip?

— Galėjo,— linktelėjo Vulfas.— Labai reali įvykių eiga. Ponios Moloj pakvietimas į teatrą yra vienas iš dėmesio vertų aspektų. Ir jį visada galima paneigti. Bet ne dabar. Dabar mums iškilęs klausimas, į kurį turi būti rastas atsakymas: kas nužudė Džonį Kimzą ir kodėl?

— Koks nors idiotas. Nutrūktgalvis su kiškio širdele.

— Gal ir taip, tačiau aš netikiu. O man būtina patikėti. Beje, ir policijai reikia patikėti. Štai kodėl jūs neišvengsite apklausos. Man reikia žinoti daugiau negu aš žinau dabar apie aną sausio trečiosios vakarą, reikia žinoti, kas įvyko teatre. Aš suprantu... Taip, Arči?

— Beje, apie praėjusį vakarą. Aš norėčiau kai ko mūsų svečius paklausti.

— Klausk.

Aš atsirėmiau į stalą taip, kad visus keturis pasisukusius į mane veidus matyčiau gerai.

— Apie Džonį Kimzą,— paaiškinau aš...— Ar neklausinėjo jis jūsų ko nors apie Bilą Leserą?

Jie apie tokį nebuvo girdėję. Toli gražu ne visada galima tikėtis sužinoti ką nors iš reakcijos į netikėtai užklupusį klausimą, nes yra žmonių, kurie labai gerai valdo savo emocijas. Bet jeigu šita pavardė jiems ką nors sakė, mūsų svečiai savo jausmus reguliavo puikiai. Visi keturi sėdėjo suglumę ir labai geidė sužinoti, kas jis toks, tas Bilas Leseras. Aš pasakiau Vulfui, kad daugiau klausimų nėra, o tada tęsė jis:

— Aš supratau taip: ponia Moloj su ponia Arkof į savo vietas teatre susėdo gerokai iki pakylant uždangai, o ponas Irvinas ir ponas Arkofas atėjo prie jų beveik po valandos. Šitie ponai atėję pasakė, kad buvo bare priešais teatrą. Ar tai tiesa, pone Arkofai?

Nei Arkofo, nei Irvino įvykusi žmogžudystė nė truputėlį nejaudino. Jie elgėsi taip, tarsi tai, ką jie veikė sausio trečiosios vakare, jiems būtų buvę visiškai nesvarbu. Tik ar nebus kuris nors iš jų, o gal ir abu kartu, nušovę Molojaus ir įvilioję į spąstus Piterio Heizo. Tačiau tokia spėlionė atrodė absurdiška. Vulfas lenkė į tą pusę, kad policija jų būtinai pasiteiraus, ar klausinėjo Kimzas juos apie sausio trečios dienos vakarą, ir jeigu at-

sakys, kad klausinėjo, o jie mėgino visaip išsisukinėti nuo atsakymo, policija norės sužinoti — kodėl?

Rita paliepė vyrui daugiau nebesiginčyti ir greičiau baigti šitą nuobodų pokalbį.

— Ko tu čia įsismarkavai? Gal girtas? — pasakė ji.

Jis nužvelgė žmoną paniekinamu žvilgsniu ir iškart įsmeigė akis į Vulfą.

— Mano žmona ir aš ponią Moloj susitikome vestibiulyje pusė devynių. Moterys suėjo į salę, o aš likau laukti Irvino. Jis atėjo po kelių minučių ir pasakė, kad nori išgerti. Ir dar jis pasakė, kad ne per labiausiai jam patinkančios pjesės apie Žaną d'Ark. Mes nuėjome į barą priešais teatrą ir išgėrėme. Kai atėjome į salę, baigėsi pirmas veiksmas.

— Jūs patvirtinsite, pone Irvinai? — paklausė Vulfas.

— Patvirtinu.

Vulfas susikrovė ant stalo rankas.

— Viskas be galo paprasta, džentelmenai, ir nėra reikalo miglą pūsti. O šita nauja ir labai labai įtikinama detalė, kad ponui Irvinui ne per labiausiai patinkančios pjesės apie Žaną d'Ark, yra tikras šedevras. Ja remiantis galima labai puikiai pademonstruoti iki kokio absurdo gali, o kai kada ir turi nusiristi tyrimai: gal kokia dešimtis žmonių pradės lankytis pas pono Irvino bičiulius ir pažįstamus ir klausinės, ar jie negirdėjo kada nors jo samprotavimų apie Žaną

d'Ark? Manau, aš neatsidursiu tokioje nepaprastoje padėtyje. Klausimų yra?

Klausimų jam jie neturėjo. Rita Arkof atsistojo ir priėjo prie Selmos, tą patį padarė ir Fenė Irvin. Vyrai irgi trumpam stabtelėjo šalia, po to abu nugužėjo į priemenę, kur nusliūkinau ir aš. Jie apsivilko ir atsistojo laukti savo žmonų. Pagaliau pasirodė ir jos. Aš atidariau duris. Kai jie ėjo pro duris, Rita pasakojo vyrams, kad ji pakvietusi Selmą į restoraną, bet Selma atsisakiusi kategoriškai. „Ir nieko čia nuostabaus",— padarė išvadą Rita, kai aš jiems išėjus uždariau duris.

Kai grįžau atgal, Selmai, atrodo, iš viso buvo niekas nesvarbu: sėdėjo ji susikūprinusi nukarusiu pagurkliu, užsimerkusi. Vulfas stūksojo priešais ją ir sakė kalbą, o tos kalbos esmė buvo kvietimas ne tik papietauti su mumis, bet ir pernakvoti čia. Ir ne šiaip kvietė. Dar ir labai svariai motyvavo savo kvietimą: esą kiekvieną minutę jam gali būtinai prireikti pasikonsultuoti su ja. Tačiau tai buvo melas. Iš jos paskambinęs Parkeras pasakė, kad visi teismo formalumai, matyt, bus sutvarkyti iki rytojaus ryto, vadinasi, rytoj apie pusiaudienį mes galėsime prisikasti ir iki garsiosios metalinės dėžės. O jau tada be ponios Moloj niekaip neapsieisime. Vulfas niekada netikėjo, kad moteris būtinai prireikus ateis į paskirtą vietą laiku. Štai dėl ko jis dabar susiriesdamas gyrė jai mūsų pietinį

kambarį, kuris buvo tiesiai virš jo miegamojo, minkštą lovą ir tekančios saulės vaizdą pro langą iš pat ryto. „Ir visa tai, beje, ir pietūs — nemokamai“,— priminė jis. Ji atsistojo, o aš palydėjau ją į priemenę.

— Tai beviltiška, ar ne? — paklausė ji daugiau tvirtindama nei norėdama sužinoti mano nuomonę.

Aš visiškai profesionaliai patapšnojau jai per petį ir pasakiau, kad mes dar nė pradėti nesuspėjome savo didelio ir varginančio darbo.

O vos tik peržengiau per kabineto slenkstį, Vulfas pareikalavo pasiaiškinti:

— Kas toks tas Bilas Leseras?

Aš persakiau jam viską pažodžiui, net telefoninį pokalbį su Dilija Brant. Taip pat išklojau, kad kuris nors iš šitų keturių galėjo save „apšviesti“, kai aš ištariau jo pavardę: to buvo ir tikėtasi. Jis ne per daug susidomėjo šituo numeriu, bet kad pajudinti vertėjo, sutiko ir pažadėjo duosiąs darbeliuko Fredui Darkinui. Aš paklausiau, ar skambinti man Perliui Stebinsui. Atsakymas buvo toks: skambinti nereikia — artėja pietų metas, jis norįs apmąstyti pokalbio su ponios Moloj bičiuliais smulkmenas.

— Tikra velniava, jokios prošvaistės,— pasiguodžiau aš sunkiai atsidusdamas.— Jokio faktelio, į kurį galima būtų tvirčiau įsikibti. Net apetitas prapuolė.

— Dėl jūsų apetito aš mažiausiai nervinuosi,— burbtelėjo jis.

DVYLIKTAS SKYRIUS

Su Perliu pasišnekėti man taip ir neteko.

Per pietus paskambino Fredas Darkinas ir pasakė, kad ir teatre, ir bare jis patyrė tokią pat nesėkmę kaip kad ir ieškodamas telefono kabinų. Aš paliepiau jam atvažiuoti pas mus. Jis taip ir padarė, bet atvažiavo tik tada, kai mes grįžome į kabinetą gerti kavos. To, ką būtume galėję atrajoti, vargšelis neatnešė, nerado, todėl aš labai apsidžiaugiau, kad turėjau jam nedidelį kaulelį su trupučiu mėsos. Jo laukė užduotis, reikėjo surinkti žinias apie Viljamą Leserą — adresą, kuo verčiasi, visokius kitokius niekus,— taip pat reikėjo sužinoti, kur jis šlaistėsi trečiadienio vakarą ir kur buvo tiksliai vienuolika keturiasdešimt aštuonios. Pastarasis dalykas man atrodė beprasmis jėgų eikvojimas ir laiko gaišimas, juk nei Arkofai, nei Irvinai, kiek aš supratau, ir girdėję nebuvo apie Leserą. Tačiau Vulfas tiesiog troško ir rankomis, ir kojomis įsikabinti į kokį nors kaip nors sužvejotą fakteliuką. Fredui išeinant, parsirado Oris Keteras.

Jis atnešė nedidelį ryšulėlį popierių. Tuos dokumentus atrinko iš kartoninių skrynelių Molojaus bute. Jeigu tai, ką jis atrinko, pavadintume grietinėle, tuomet pats pienas turėjo labai dvokti kanalizacijos vandeniu. Ryšulėlį jis atrišo ant mano stalo ir mes abu pradėjom studijuoti šitas neįkainojamas vertybes, o

Vulfas skaitė knygelę. Čia aptikome verčiamąjį kalendorių su vienu vieninteliu įrašu sausio antrąją: „Paskambinti B.“, keletą lankstinukų, reklamuojančių Pietų Amerikos turistinius maršrutus, apie pustuzinį degtukų dėžučių, keletą kopijų laiškų, kurių įdomiausias buvo adresuotas „Buitinių reikmenų bendrovei“. Tame laiške buvo rašoma, kad ponas Molojus galvoja apie jų elektrinį skustuvą ir dar kažką panašaus.

— Tiesiog neįtikėtina. Aišku kaip dieną — tu atitempei ne tą ryšulį,— padariau išvadą aš.

— Kaip Dievą myliu! Kad tu žinotum, kas liko ten! Tpfu!

— Net čekių šaknelių nėra?

— Nė vienos.

Aš pasisukau į Vulfą:

— Maiklas Molojus buvo unikalus subjektas. Pačiame jėgų žydėjime tapo netikėtai užklupusios prievartinės mirties auka ir nepaliko savo kontoroje nė vieno daiktelio, kuris būtų įdomus net paprasčiausiai varnai, jau nekalbu apie seklį. Net savo kirpėjo telefono numerio... Jūs teisus — jokios prošvaistės.

— Aš nepasakyčiau — „jėgų žydėjime“.

— Gerai. Nebent žinojo, kad bus užmuštas...

Suskambo durų skambutis.

Aš išėjau į priemenę, nužengiau iki durų, įjungiau prieangyje šviesą ir žvilgtelėjau pro skaidrų iš mūsų pusės stiklą.

— Kremeris. Vienas,— pranešiau Vulfui.

— Aga,— pakėlė jis galvą nuo knygos.— Ori, į svetainę. Ir visa šita išsineškite. Kai ponas Kremeris įeis, jūs galite išeiti. Rytoj ryte lauksiu su pranešimu.

Kol Oris rinko mūsų neįkainojamas brangenybes, aš stovėjau prie svetainės durų, o kai surinko, sugrįžau į priemenę ir atidariau lauko duris. Pamatęs mūsų prieangyje Žmogžudysčių tyrimų skyriaus inspektoriaus Kremerio masyvią apvalainą ir rausvą fizionomiją, aš ne kartą ir ne du užnėriau ant durų grandinėlę, o kalbėjau su juo pro siaurą plyšį, tačiau dabar duris atvėriau plačiai kaip niekada.

— Labas vakaras,— meiliai pasisveikinau aš.

— Sveikas, Gudvinai. Vulfas yra?

Tai buvo panašu į pokštą. Kremeris puikiai žinojo, kad Vulfas namie, nes jis niekada niekur neišeidavo. Būčiau buvęs geriau nusiteikęs, iškart būčiau pradėjęs traukti per dantį. Būčiau sakęs: ne, Vulfo nėra, jis po Rokfelerio centrą rogutėmis važinėjasi, tačiau nuo Orio atitempto šlamšto sunyko mano humoro jausmas, taigi tik paprašiau Kremerį į vidų ir paėmiau iš jo rankų paltą. Kol nuvesiu jį į kabinetą, jis nelaukė. O kai ten atsiradau aš, jis jau sėdėjo odos krėsle, ir abu su Vulfu žiūrėjo vienas į kitą akių neatplėšdami. Šitas dalykas jau buvo tapęs jų įpročiu. Po to jie elgsis priklauso-

mai nuo situacijos — arba pasakys vienas kitam ką žino, arba įžeidinės vienas kitą. Šį kartą Kremeris pradėjo gana neutraliai: lyg niekur nieko tarstelėjo, esą Gudvinas žadėjęs paskambinti seržantui Stebinsui, tačiau taip ir nepaskambinęs. Į tai Vulfas, žinoma, sukriuksėjęs, atsakė: jis niekada nepatikėtų, kad Kremeris žinių, kurias ponas Gudvinas galėjo perduoti ponui Stebinsui telefonu, gali ateiti pats.

— Bet juk jis nepaskambino,— sušvokštė Kremeris.

— Jis paskambins dabar,— burbtelėjo į tai Vulfas.— Jūs norite, kad jis tai padarytų?

— Ne,— Kremeris krėsle įsitaisė patogiau,— dabar čia esu aš. Yra šis tas ir be Džonio Kimzo, bet aš pradėsiu nuo jo. Ką jis jums dirbo vakar vakare?

— Tyrė vieną iš Maiklo Molojaus nužudymo aspektų, tai, kas vyko sausio trečiąją.

— Taip ir patikėsiu. Aš visada maniau, kad prasidėjus žmogžudžio teismui ir paskelbus nuosprendį visokie tyrimai baigiami.

Vulfas linktelėjo:

— Bet tik ne tuo atveju, kai teisia ir nuosprendį paskelbia nekaltam.

Atrodė, kad jie ruošiasi bendrauti įžeidinėjimų forma. Bet kol Kremeris ieškojo tinkamo įžeidimo, Vulfas prašneko vėl:

— Be abejo, jūs paklausite, ar turiu aš faktų, kuriais remdamasis galėčiau įrodyti Piterio Heizo nekaltumą. Ne, to-

kių įrodymų aš neturiu. Priežastys, dėl kurių aš jį laikau nekaltu, negali būti pripažįstamos kaip įrodymai, o ir jums jos nepadarys jokio įspūdžio. Bet aš ketinu prisikasti iki įtikinamų įrodymų. Vakar vakare Džonis Kimzas kaip tik tai ir darė.

Pilkos raukšlių tinklu apsuptos Kremerio akutės lyg aštrus grąžtas įsmigo į rudas Vulfo akis. Jis nė kiek nenustebo. Vulfas jam ne kartą buvo kaip į užpakalį įsmigęs dyglys, kur strėnas bado, bet iki šiol Kremeriui buvo tekę su juo turėti reikalų prieš paskelbiant teismo nuosprendį. O dabar...

— Aš esu susipažinęs su įrodymais, patvirtinančiais Heizo kaltumą,— nepasidavė jis.— Pats juos rinkau. Ir mano žmonės.

— Tpfu! Jų nereikėjo rinkti. Jie ten gulėjo.

— Na, mes juos pajudinome. Kokį aspektą tyrė Kimzas?

— Kaip ponia Moloj buvo pakviesta į teatrą. Tą atvejį, jeigu ją išvilioti iš namų būtų buvę suplanuota. Jis gavo užduotį pasimatyti su ponais Arkofais, ir su ponia Irvin. Be to, vos tik aptikęs nors menkiausią įtarimą, turėjo apie tai pranešti man. Man jis nepranešė nieko, tai jam būdinga, ir užmokėjo už savo aplaidumą. Tačiau aš žinau, kad jis buvo susitikęs su tais bjaurybėm visais keturiais. Jie šiandien išbuvo pas mane daugiau kaip valandą. Su ponia Arkof vargšelis susitiko jos bute iškart po aštuo-

nių vakaro, o kitą kartą atkako pas juos po dviejų valandų ir kalbėjosi jau ir su ja, ir su jos vyru. O per tas dvi valandas tarp šitų vizitų pasimatė su ponais Irvinais jų bute. Jūs geidaujate, kad aš persakyčiau tai, ką papasakojo apie savo pokalbį su ponu Kimzu man jie?

Kremeris geidavo, ir Vulfas paklusniai patenkino jo norą: davė labai išsamią ir labai tikslią mūsų susitikimo su minėtais ponais ataskaitą, pagrindinių momentų ataskaitą, o baigdamas tarstelėjo:

— Išvada aiški: arba kuris nors iš jų, gal net ne vienas, pamelavo, arba Džonis buvo susitikęs dar su kuo nors, arba jo mintis visiškai nesusijusi su šituo tyrimu. Pastarąja išvados dalimi aš galiu patikėti tik verčiamas. Aišku, ir jūs — taip pat, kitaip šiuo metu nesėdėtumėte čia. Vadinasi, nelaimingą atsitikimą aplinkybės paneigia.

— Jeigu būtų klausiama taip: ar galėjo tai būti nelaimingas atsitikimas, aš atsakyčiau — vargu bau. Nelaimė įvyko ne plačiame plente, o siauručiame keliuke prie daugiabučių namų. Už šimto pėdų nuo įvykio vietos stovinčiame automobilyje sėdėjo vyras su moterimi ir kažko laukė. Kimzą partrenkęs automobilis pro juos važiavo iš lėto. Jie matė Kimzą einantį tuo takeliu tarp dviejų stovinčių automobilių ir jiems pasirodė, lyg to automobilio vairuotojas sumirksėjo žibintais, tačiau visiškai tikri tuo jie nėra. Artėdamas prie Kimzo, automobilis beveik

sustojo šalia, bet staiga vėl truktelėjo į priekį ir parbloškė jį. Jis nesulėtino greičio ir tada, kai tas vyras su moterimi iššoko iš savo automobilio, ir didžiausiu greičiu pasuko už kampo. Jums žinoma, kad tą automobilį šįryt mes aptikome stovintį Aukštutiniame Brodvėjuje ir kad jis vogtas?

— Žinoma.

— Taigi, nelabai panašu, kad būtų buvęs nelaimingas atsitikimas. Nereikėtų pamiršti ir į raportą įrašyti. Jūs sakėte, galimas daiktas, jog kas nors iš jų pamelavo, ir gal net ne vienas. Kodėl jūs taip manote?

Vulfas lūpas sudėjo dūdele.

— Sunku pasakyti. Ir nustatyti, kuris konkrečiai, sunku, nes jie turi porinius alibi: abu vyrai sausio trečiosios vakare sėdėjo bare, o vakar vakare abiejų šeimų vyrai su žmonom buvo kartu. Jūs tikriausiai žinote jų adresus, nes rinkote įkalčius prieš Piterį Heizą.

— Jie sudėti į segtuvą,— Kremeris atsuko akis į mane: — Kaimynai, ar ne, Gudvinai?

— Tikra tiesa,— pritariau aš.— Arkofai gyvena Centrinio parko vakarinėje dalyje, o Irvinai — Vest Endo prospekte.

— Tačiau tai ne taip ir svarbu. Suprantate, Vulfai, kiek man žinoma, Heizo byla baigta. Jis visais atžvilgiais kaltas. O ir jūs pats sakėte neturįs kitų įrodymų. Mane šiuo momentu domina Kimzas. Įvyko žmogžudystė, ji įvyko ir dėl manęs. Todėl aš ir atėjau čia.

Vulfo antakiai pakilo į viršų.

— Norite patarimo?

— Patarimas niekada nepakenks.

— Meskite šitą bylą. Pripažinkite, kad Džonio Kimzo mirtis yra nelaimingas atsitikimas, ir bylą nutraukite. Ieškokite nutrūktgalvio vairuotojo — ir baigtas kriukis. Kitaip pamatysite, Heizo byla bus vėl atnaujinta — kam sunkinti gyvenimą? Atrodo, su tam tikrais sunkumais jūs jau susidūrėte, užtat ir aplankėte mane. Na, sakykim, aptikote ką nors Džonio Kimzo kišenėse? Juk aptikote?

— Neaptikome.

Vulfas prisimerkė.

— Aš visiškai atvirai kalbu su jumis, pone Kremeri.

— Ir aš. Pas Kimzą nieko nebuvo rasta, na, išskyrus įprastinius niekus: raktus, cigaretes, vairuotojo pažymėjimą, nosinę, šiek tiek pinigų, parkerį ir pieštuką. Dabar, kai jūs man viską papasakojote, aš stebiuosi, kodėl jis nebuvo užsirašęs tų žmonių pavardžių ir adresų. Gudvinai, ar tu jam tokio raštelio nedavei?

— Nedaviau. Džonis ignoravo tokius raštelius. Jis net bloknoto niekad nesinešiodavo. Jis manė, kad jo atmintis tokia pat gera kaip ir mano, tačiau klydo. Dabar jis visai prarado atmintį.

— Aš nesiruošiau liesti šito klausimo, bet jeigu jau jūs absoliučiai atviras, teks,— Kremeris vėl visą dėmesį skyrė vienam Vulfui.— Antradienį laikraščiuose pasirodė skelbimas su antrašte „Į P. H.“, jūsų pasirašytas skelbimas. Tą patį

antradienį, dieną, seržantas Stebinsas dėl to skelbimo paskambino Gudvinui. Gudvinas nusiuntė jį pas leitenantą Merfį iš Dingusiųjų biuro. Tai, ką jam pranešė Merfis, jį patenkino. Patenkino ir mane. Na, o dabar šnektelkim apie jūsų skelbimą, kuris neva buvęs adresuotas ne Piteriui Heizui, o Polui Haroldui. Mes tai palaikėme paprasčiausiu sutapimu ir tuojau pat užmiršome. Trečiadienio rytą, tai yra vakar, Gudvinas važiuoja į miesto kalėjimą ir ten kalbasi su Piteriu Heizu. Tai sužino Merfis. Jis susitinka su Heizu ir klausia jį, ar tik ne Polas Haroldas jis esąs, o Heizas atsako „ne". Tuo tarpu jūs vis vien sakote, kad Heizą laikote nekaltu ir iki ausų įklimpstate į šitą užkeiktą reikalą. Jeigu Kimzas tyrė viso labo vieną aspektą, kiekgi žmonių tiria kitus? Jūs nešvaistysite pinigų vėjais. Ir jeigu jau jūs, velniai griebtų, esate man atviras, pasakykite,— kas gi jūsų klientas?

Vulfas linktelėjo.

— Žinoma, toksai klausimas negali jūsų nedominti. Apgailestauju, pone Kremeri, bet negaliu jums to pasakyti. Pamėginkite iškvosti iš Alberto Frejero, iš Piterio Heizo gynėjo. Gal ten jums labiau seksis.

— Niekai. Piteris Heizas yra Polas Haroldas?

— Ponui Gudvinui jis sakė, kad taip nėra. Jūs sakote, kad ir leitenantui Merfiui jis tą patį kalbėjo. Jis, matyt, geriau žino.

— Tai kodėl tuomet jūs įsukote į kovos kelią?

— Todėl, kad mane staiga apėmė smalsumas ir godulys, o kai jie susivienija, baisią galią įgyja. Pone Kremeri, aš esu atviras tik tiek, kiek mano sveikas protas leidžia. Alaus norite?

— Nenoriu. Aš tuoj išeinu. Kam nors iš mūsiškių teks pasidomėti šitais Arkofais ir Irvinais.

— Vadinasi, Heizo byla vėl atnaujinta. Tai ne pokštas, tai faktas. Galite man skirti dar vieną minutę? Aš norėčiau tiksliai žinoti, kas buvo rasta Džonio Kimzo kišenėse.

— Aš gi jums sakiau,— Kremeris atsistojo.— Patys paprasčiausi daiktai.

— Taip, bet aš norėčiau turėti visą jų sąrašą. Būčiau dėkingas, jeigu jūs suteiktumėte man tokį nedidelį malonumą.

Kremeris pervėrė jį žvilgsniu. Jis niekada nebūdavo tikras, ar Vulfas tikrai ko nors labai nori, ar tik stumia jį į azartą. Nusprendęs, kad gali ir pasitikrinti, atsisuko į mane:

— Gudvinai, sujunk mane su kontora.

Aš apsisukau su visa kėde ir surinkau jo kontoros telefono numerį. Kremeris priėjo prie stalo ir paėmė iš manęs ragelį. Aš maniau, kad jis palieps kuriam nors iš savo žmonių išimti iš segtuvo sąrašą ir padiktuoti jį man, tačiau taip nebuvo. Jis laukė prie telefono, o kai tas sąrašas buvo surastas — jam tai buvo pranešta,— pradėjo diktuoti: vairuotojo pažymėjimas, socialinio draudimo kortelė,

Rytų draudimo bendrovės identifikavimo kortelė, du bilietai į kovo vienuoliktosios beisbolo rungtynes, trys laiškai vokuose (asmeniniai), iškarpa iš laikraščio apie fluoru užkrėstą vandenį, dvidešimt du doleriai ir šešiolika centų — smulkiomis kupiūromis ir tokiomis pat monetomis, vienas pakelis cigarečių, dvi dėžutės degtukų, keturi ant žiedelio suverti raktai, viena nosinė, automatinis plunksnakotis, pieštukas, lenktinis peilis.

Aš ištiesiau sąrašą Vulfui, tačiau jį nutvėrė Kremeris. Kuo įdėmiausiai perskaitęs jį, vėl sugrąžino man, o aš jį padaviau Vulfui.

— Na? — klustelėjo Kremeris.

— Labai jums dėkoju,— atrodė, kad Vulfas tikrai dėkingas.— Vienas klausimėlis: ar galėjo būti taip, kad iš jo kišenės buvo kokia nors smulkmena išimta iki sudarant šitą sąrašą?

— Galėjo, bet vargu. Vyras su moterimi, viską mačiusieji iš stovinčio automobilio,— gerbiami ir pasitikėjimo verti piliečiai. Vyras nuėjo prie gulinčio kūno, o moteris pradėjo signalizuoti. Po dviejų minučių atsirado karininkas. Jis pirmas prisilietė prie kūno. O ką? Ko nors trūksta?

— Pinigų. Arči, kiek tu jam davei išlaidoms?

— Šimtą dolerių.

— Matyt, jis turėjo kiek nors ir nuosavų. Pone Kremeri, aš nesu toks asilas, kad įtarčiau, jog pas jus policijoje esama vagišių, bet šimtas dolerių, ku-

riuos turėjo Džonis Kimzas, mano agentas, priklauso man. Jeigu jie netikėtai atsirastų...

— Velniava! Kaip malonu man būtų įklijuoti jus į sieną,— prakošė pro dantis Kremeris ir ant kulnų apsisukęs išėjo.

Aš palaukiau, kol trinktels lauko durys, o tada išėjau į priemenę ir prisiplojau prie skaidraus iš mūsų pusės stiklo pažiūrėti, kaip jis tols nuo mūsų. Kai sugrįžau į kabinetą, Vulfas sėdėjo į stalą įrėmęs alkūnes ir sunėręs pirštus. Jis iš visų jėgų stengėsi nuslėpti, koks patenkintas savimi.

Aš sustojau ir pažiūrėjau į jį.

— Tegu mane skradžiai, jeigu jūs nenugriebėte to faktelio, už kurio reikia kabintis nagais ir ragais,— pratariau aš.— Turime tik sužinoti, ką jis mūsų pinigėliais patepė.

Vulfas linktelėjo.

— Manau, didelių sunkumų tai nesudarys. Vadinasi, mano spėlionei, kad jis ką nors papirko, tu pritari?

— Aiškių aiškiausia. Džonis nebuvo tobulybė, bet jis priėjo prie jo tik per pinigus. Beje, tai buvo jūsų šimtinė, štai kur šuo pakastas,— aš atsisėdau.— Malonu girdėti, kad nebus sunku sužinoti, kam ji kliuvo. Baiminuosi, jog teks pavargti.

— Manau, visgi nebus. Bent jau nesunku padaryti prielaidą, kurią būtų verta patikrinti. Įsivaizduokim vietoje Džonio tave. Pasišnekėjęs su ponia Arkof, tu užeini pas Irvinus kaip tik tuo metu,

kai jie susiruošę išeiti, o neišėjo vien dėl to, kad kambarinė taisė poniai Irvin peleriną. Iš esmės jie patvirtina tai, ką tau pasakė ponia Arkof, bet pasako ir vieną smulkmeną, tai yra: pasiūlymas pakviesti ponią Moloj gimė ponios Irvin galvoje. Tai įdomu, netgi labai, ir tu nori tęsti pokalbį, bet tą pačią akimirką paaiškėja, kad pelerina sutaisyta, ponia Irvin ja siaučiasi, ir jie išeina. Žinoma, su jais išeini ir tu. Jūs trise leidžiatės liftu. Jie išvažiuoja, o tu lieki. Vadinasi, tu pasimatei su trimis iš tų, kuriuos turėjai pamatyti. Ketvirtas atsiras po dešimtos, tau dar reikės čia šlaistytis visą valandą. Ką tu veiki?

— Ką aš veikiu? Kai tik Irvinai išnyksta iš akių, aš vėl kylu į viršų ir imu į nagą kambarinę.

— O Džonis?

— Ir Džonis tą patį daro.

— Vadinasi, taip ir buvo. Verta patikrinti.

— Tikrai, jūs teisus, čia jau ne kumelio juokas. Jeigu kambarinė priglaudė vieną šimtinę, ji ir kitą bus nieko prieš įsikišti,— aš dirstelėjau į savo laikrodį.— Be dešimt vienuolika. Narplioti ją tuojau pat?

— Ko gero, neverta. Tikriausiai ten ponai Irvinai yra. Bent jau vienas kuris.

— Galiu pasiskambinti ir sužinoti.

— Skambink.

Aš susiradau žinyne numerį ir sėdau prie telefono. Ragelį pakėlė po trijų

skambučių. Moteriškas balsas pasakė „alio“.

— Malonėkite pakviesti ponią Irvin,— prašnekau aš pro nosį.

— Aš ir esu Irvin. Kas prašo?

Aš padėjau ragelį.

— Atsiliepė ponia Irvin,— pranešiau Vulfui.— Ko gero, teks laukti ryto. Pirmiausia paskambinsiu poniai Moloj ir paklausiu, kuo toji kambarinė vardu. Tikriausiai žinos.

Vulfas linktelėjo.

— Tik būk mandagus, nesugadink visko.

— Būsiu paprastas ir kuklus: atsitempsiu merginą čia, nuleisiu į rūsį ir pakaitinsiu degtukais vieną vietą. Aš mačiau labai įdomų reginį: stebėjau, kaip jūs iškaulijote iš Kremerio Džonio kišenėse rastų daiktų sąrašą. Jūs elgėtės genialiai, bet kaip jūs išmušėte jį iš pusiausvyros apsimesdamas, kad norite atgauti savo pinigus,— geriau ir aš nesuvaidinčiau. Puiku! Manau, kad nepataikauju jums.

— Nepanašu,— burbtelėjo jis ir įsikniaubė į knygą.

TRYLIKTAS SKIRSNIS

Merginos pavardė buvo Ela Reiz. Tai aš sužinojau telefonu iš Selmos Moloj penktadienį iš pat ryto — aštuntą valandą. Sužinojau ir tai, kad jai apie trisde-

šimt, kad ji nedidelio ūgio, apdari, ir šiaip — visa kaip grietinėle balinta kava ir kad pas Irvinus dirba jau kokie metai.

Tačiau man neteko su ja dirbti. Kai atleidęs Fricą nuo jo kasdieninės pareigos nunešti Vulfui į miegamąjį padėklą su pusryčiais, tai padariau aš, Vulfą radau kaip ir visada basomis stovintį prie lango, nutviekstą saulės šviesos pluošto. Atrodė jis kaip koks margarino luitas, įspraustas į geltoną šilkinę pižamą. Tada aš ir sužinojau, kad jis pakeitė taktiką. Oris Keteras turėjo aplankyti vyrą su moterimi, sėdėjusius tame stovinčiame automobilyje ir tapusius Džonio Kimzo mirties liudininkais. Jų nuotraukos ir adresai buvo laikraštyje. Ten pat perskaičiau ir vienbalsį tvirtinimą, jog to nutrūktgalvio būta vyro. Na, daugiau, atrodo, lyg ir nieko. Žinoma, kamantinėjami jie buvo visaip, bet Vulfas panoro, kad ir Oris pašnekintų juos.

Solas Penzeras turėjo imtis kambarinės, savo ranka parašyti kreipimosi į ją įvadinę dalį, o toliau — improvizuoti. Aš turėjau įteikti jam iš seifo paėmęs penkis šimtus dolerių — priedą prie tos šimtinės, kurią jis jau turėjo, taigi iš viso susidarė šeši šimtai. Gana viliojanti perspektyva Elai Reiz, nes mūsų pinigai nebūdavo apmokestinami. Aš turėjau dalyvauti seifo atidarymo ceremonijoje, kai ta ceremonija vyks. Vulfas pasigalavęs rado ir priežastį, dėl kurios Solui atiteko kambarinė, o man — ceremonija. Pasakė, kad iškilus nenumatytiems sunkumams ponia

Moloj man esant būsianti sukalbamesnė: savamokslis auksaburnis.

Kai vienuoliktą iš oranžerijos nulipo Vulfas, aš slankiojau po kabinetą. Solas pasirodė devintą, gavo instrukciją, penkis šimtus ir išnyko. Oris taip pat buvo atėjęs ir taip pat išsinešdino į susitikimą su gyvais to nusikaltimo liudininkais. Parkeras paskambino tuoj po dešimtos ir pasakė, kad teismo potvarkį gaus greičiausiai dar iki pietų, todėl liepė man būti pasiruošusiam kautynėms. Aš pasiklausiau, ar reikia su aliarmo signalu kelti ponią Moloj, o jis atsakė, kad jos ten neprireiksią. Aš paskambinau jai ir daviau komandą „laisvai".

— Ponios Moloj per ceremoniją nebus. Jūs ją pakerėjote. Ji vakar prisipažino nelikusi pas mus nakvoti vien todėl, kad pradedanti abejoti savimi, kai jūs taip arti. Nuo dabar ji eisianti tik ten, kur galima sutikti jus.

Vulfas kriuktelėjo, pasiėmė su rytiniu paštu atneštą katalogą, bet suskambo telefonas. Tai buvo Parkeras. Buvo numatyta, kad aš susitiksiu su juo ir su Patriku Diganu dvyliktą valandą prie bendrovės „Municipalinė saugykla".

Kai likus penkioms minutėms iki sutarto laiko aš atsidūriau reikiamoje vietoje — Medisono prospekte — supratau nė kiek neperdėjęs šitą reginį pavadindamas ceremonija. Be to, niekas nepavėlavo. Rūsio vestibiulyje mūsų buvo dešimt. Parkeras Diganas, du bendrovės valdininkai, nereikšmingas pareigūnėlis, apy-

gardos prokuroro padėjėjas su man pažįstamu miesto sekliu, atsivestas jo kaip asmens sargybinis, pirštų atspaudų specialistas iš policijos laboratorijos, beje, taip pat mano pažįstamas, kažkoks nepažįstamasis su akiniais be apsodo — šito asmenybę aš nustačiau vėliau,— na, ir aš. Pasirodo seifo atidarymą galima paversti tikromis iškilmėmis. Aš nusistebėjau, kodėl nėra mero ir kodėl neatneša Jungtinių Amerikos Valstijų vėliavos.

Kai saugyklos atstovai nuodugniai išstudijavo Parkero jiems įteiktą dokumentą, mums leido sueiti už metalinio barjero. Mes atsidūrėme gana nedidelėje patalpėlėje, kurioje stovėjo trys kėdės, o pačiame viduryje — siauras ilgas stalas. Vienas iš studijavusiųjų dokumentą išėjo ir po dviejų minučių sugrįžo su metaline dėžute. Šitą daiktą, kurio viena kraštinė buvo dvidešimt keturi, o kita aštuoni, jis nešė atkišęs į priekį. Akylai stebimas budrios auditorijos, jis rūpestingai pastatė ją ant stalo, o scenoje pasirodė pirštų atspaudų specialistas. Jis irgi kai ką padėjo ant stalo — savo futliarą — ir nedelsdamas atsidarė jį.

Aš nesakau, kad erzindamas galukampyje susispietusius žiūrovus jis sąmoningai uždelsė veiksmą. Ne, jam teko gerai paprakaituoti. Gerą pusvalandį jis kuitėsi prie dangtelio, prie dugno ir viso kito, lietė su skudurėliais, teptukėliais, tiesiog pirštais ir vis žiūrėjo pro padidinamąjį stiklą, spragsėjo fotoaparatu, ly-

gino su pirštų atspaudais, kuriuos ištraukė iš portfelio, atsinešto apygardos prokuroro padėjėjo. Žinoma, šitie atspaudai buvo nuotraukose. Jam tikrai trūko kėdžių.

Finalą jis atliko nuostabiai. Susikrovęs į futliarą visus naudotus reikmenis, garsiai brakšteldamas jį uždarė ir kreipėsi į žiūrovus:

— Šešis atskirus atspaudus ant dėžės identifikavau kaip Maiklo M. Molojaus atspaudus. Penki kiti atspaudai irgi gali būti jo, bet negarantuoju. Gali būti, kad tai yra kito asmens pirštų atspaudai.

Plojimų nebuvo. Vietoj plojimų pasigirdo kažkieno sunkus atodūsis.

— Tai, kas atlikta, atitinka potvarkio sąlygas, taip? — kreipėsi į nepažįstamąjį su akiniais be apsodo Parkeras.

— Atitinka,— linktelėjo tas,— bet geriau tegu ekspertas raštiškai patvirtina.

Kilo ginčas, nes pirštų atspaudų specialistas pasirodė esąs alergiškas rašybai. Jis be jokių atsikalbinėjimų sutiko patvirtinti savo išvadą žodžiu, bet raštiškai tai padaryti galėjo tik rūpestingai išstudijavęs visus savo laboratorijoje turimus atspaudus, sulyginęs juos su Molojaus pirštų atspaudais ir tik po to, kai viską paliudysianti kolegija. Tai buvo ne itin logiška, tačiau ekspertas nenusileido. Galų gale nepažįstamasis pasakė daraąs nuolaidą. Esą pakaksią žodinio patvirtinimo ir paliepė saugyklos valdininkui perduoti dėžutę Parkerui. Ir ne tik dėžutę, ir raktus, ir to paties sektoriaus,

kur seifas buvo laikomas, raktų dublikatus. Parkeras pasakė: „Ne, juos reikia atiduoti ponui Diganui“. Bet prieš gaudamas juos, Diganas pasirašė, kad gauna.

— Puiku, rakinkite,— paliepė jam apygardos prokuroro padėjėjas.

Diganas stovėjo ranką uždėjęs ant seifo. Išgirdęs apygardos padėjėjo nurodymą, jis greitosiomis nužvelgė visus susispietusius aplink stalą.

— Tik be žiūrovų,— ištarė jis mandagiai, bet tvirtai.— Seifas — pono Molojaus nuosavybė, o aš teismo potvarkiu paskirtas jam atstovauti. Būkite malonūs ir išeikite. Arba aš išsinešiu seifą į kitą kambarį.

Ir vėl įsiliepsnojo visuotinis ginčas. Visi norėjo matyti, kaip bus atidarytas seifas, bet kai apygardos prokuroro padėjėjas, nors ir nenoromis, sutiko su Parkeru, kad Digano reikalavimas esąs visiškai teisėtas, jie turėjo nusileisti. Prokuroro padėjėjas išėjo lydimas savo asmens sargybinio, paskui juos nusekė pirštų atspaudų specialistas. Šitokia įvykių eiga tikrai neatitiko ir saugyklos pareigūnų skonio, bet prieš vėją nepapūsi,— tokie įstatymai,— taigi ir jiems teko išeiti.

Diganas nužvelgė nepažįstamąjį su akiniais be apsodo.

— O jūs, sere? — ištarė jis.

— Aš pasiliksiu,— pareiškė nepažįstamasis,— aš esu Niujorko valstybės mo-

kesčių komisijos atstovas.— Jis stovėjo per ištiestą ranką nuo dėžutės.

— Mirtis ir mokesčiai,— pasakė Parkeras.— Gamtos įstatymai ir įstatymai žmonių. Jo jūs nepajudinsite iš vietos. Arči, būkit geras, uždarykite duris.

— Paskui save,— pridūrė Diganas ir pažiūrėjo į Parkerą.— Jūs irgi.

Parkeras nusišypsojo:

— Liaukitės. Mes su ponu Gudvinu nepriklausome žiūrovų kategorijai. Mums galioja mūsų statusas ir juridinis interesas. Teisę į seifą jūs gavote tik mūsų dėka.

— Žinau,— rankos nuo seifo Diganas nenukėlė,— tačiau dabar įstatymiškai atsakingas už Molojaus turtą esu aš, bent jau laikinai. Ir svarbiausia mano pareiga yra jį išsaugoti. Jūs, pone Parkerai, esate teisininkas, todėl turite suprasti. Būkite išmintingas! Ar aš daug žinau apie tai, kieno interesams atstovauja Niro Vulfas arba jūs? Tik tiek, kiek jūs pats man pasakėte. Aš turiu galvoje ne tai, kad jūs jau galite žinoti, kas šitame seife yra, ir kad Gudvinas gali pasičiupti ką nors ir pabėgti. Svarbiausia, kad aš atsakau už tai, kas šiame seife yra, ir nesiruošiu tuo rizikuoti. Atsakomybė man užkrauta visai ne jūsų dėka. Argi aš kalbu neprotingai? — paklausė jis.

— Taip, labai protingai,— sutiko Parkeras.— Negaliu nuginčyti, o ir neginčysiu. Bet mes vis tiek neišeisim. Mes nesiruošiame nieko grobti, neatsiklausę net nepaliesim nieko. Bet mes turime žinoti,

kas yra seife. Jeigu jūs šauksitės pagalbos ir pareikalausite, kad mus išmestų, abejoju, ar savo pasieksite. Jeigu mums teks išeiti, mes iš čia išeisime kartu su jumis, o aš ir mūsų teisėjui Rakerui pasiskųsiu, kad jūs atsisakėte atidaryti seifą prie našlės advokato. Manau, tada jis uždraus atidaryti jį iki bylos svarstymo.

Diganas nelaimingąją dėžę apkabino abiem rankom.

— Nustokite,— paliepiau aš, uždariau duris ir sugrįžau į savo vietą.— Ponas Parkeras išklojo mums beveik viską, tačiau jis nepasakė, ką mes darysime tuo atveju, jeigu jūs mėginsite išeiti į kitą kambarį. Čia jau mano užduotis. Aš paprasčiausiai užtversiu duris savo kūnu,— aš ir parodžiau, kaip užtversiu.— Štai šitaip. Aš trimis coliais aukštesnis už jus ir penkiais svarais sunkesnis, nesvarbu, kad jūs pilvotas. Be to, jūsų tik viena ranka bus laisva. Žinoma, pamėginti galite, o aš pažadu nesuluošinti jūsų. Bent jau labai nesuluošinsiu.

Diganas žiūrėjo į mane tikrai ne per draugiškiausiai.

— Tai farsas,— pareiškė Parkeras. Jis priėjo prie manęs ir atsistojo greta nugara į duris.— Tuojau pat. Dabar arba niekada. Tuojau pat atidarykite ją. Jeigu Gudvinas puls jus, aš pakišiu jam koją. Galų gale aš juk įstatymų gynėjas.

Diganas pasirodė esąs užsispyręs labiau už asilą. Net po šitų Parkero žodžių jis dar dvidešimt sekundžių tyrė situaciją. Ir tik po to žengė prie tolimiausio

stalo kampo, pažvelgė į mus iš dvylikos pėdų atstumo, pastatė dėžę ir kilstelėjo dangtelį. Mokesčių inspektorius neatsiliko nuo jo nė per žingsnį, o dabar glaudėsi prie alkūnės. Kadangi dangtelis buvo pakeltas, kas dėžės viduje mes nematėme, užtat matė Diganas ir Niujorko valstijos mokesčių komisijos atstovas. Ir dyrėjo jie ten apie pusę minutės, o po to Diganas įkišo į dėžę ranką. Kai jis ją ištraukė, joje buvo trijų colių storumo ryšulys dolerių, perjuostas gumele. Apžiūrėjęs tą ryšulį iš visų pusių, Diganas padėjo jį ant stalo šalia dėžės, vėl kyštelėjo ranką į dėžę ir ištraukė dar vieną ryšulį. Po to dar vieną. Iš viso jų buvo aštuoni.

— Viešpatie! — pratarė jis iš susijaudinimo virpančiu balsu ir pažvelgė į mus.— Aš džiaugiuosi, kad jūs neišėjote. Ateikite artyn ir žvilgtelkite.

Mes priėmėme jo kvietimą. Dėžė buvo tuščia. Penkių ryšelių viršutinieji banknotai buvo šimtinės, dviejų — penkiasdešimtinės, o vieno — dvidešimt. Tai buvo sutrintos kupiūros, kietai suspaustos timpa. Žinoma, sutrintų kupiūrų vieno colio storumo ryšeliui reikia daugiau negu naujų. Jų čia gal du šimtai penkiasdešimt vienetų. Tačiau vis tiek čia — ne Molio Motiejus.

— Nieko sau — atsargos,— neiškentė Parkeras.— Be abejo, jūs džiaugiatės, kad mes likome. Bent jau mane vieną tikrai būtų apėmusi pagunda. Diganas atrodė palūžęs.

— Velniava! Reiks juos skaičiuoti,— pasakė jis.— Padėsite?

Žinoma, mes sutikome. Aš pristūmiau prie stalo kėdes, ir mes susėdome: Diganas — skersgalio vidury, o kiti — iš šonų. Ir pradėjome dirbti. Mokesčių inspektorius stovėjo Diganui už pečių ir pasilenkęs kvėpavo jam tiesiai į pakaušį. Operacija buvo ilga, nes Diganas norėjo, kad kiekvieną ryšulį perskaičiuotume visi trys iš eilės. Tai buvo nekvaila, nes vienas ryšulys — su penkiasdešimtinėmis — buvo skaičiuotas septynis kartus ir tik tada mes priėjome vieningą nuomonę. Kai darbą baigėme, kiekvieną ryšelį papuošėme lapeliu popieriaus, kuriame buvo užrašyta suma ir mūsų inicialai. Ant atskiro lapo Diganas surašė visus duomenis ir suskaičiavo bendrą sumą. Tai buvo 327 640 dolerių. Jeigu netikite, galiu žodžiais parašyti: trys šimtai dvidešimt septyni tūkstančiai šeši šimtai keturiasdešimt.

Diganas dirstelėjo į Parkerą:

— Jūs tikėjotės rasti pinigus?

— Aš iš viso nieko nesitikėjau.

— O jūs? — kreipėsi jis į mane.

Aš papurčiau galvą:

— Ir aš.

— Įdomu, ką manė rasiąs Vulfas?

— Paklauskite jo.

— Su malonumu. Jis namie?

Aš pažiūrėjau į savo laikrodį.

— Jis bus namie dar visas penkiolika minučių. Penktadieniais pietūs — trylika trisdešimt.

— Mes galėtume spėti.

Pinigus jis sukrovė atgal į seifą, užrakino ir paėmęs nuo stalo žengė prie durų. Niujorko valstijos mokesčių komisijos inspektorius, galima sakyti, lipo jam ant kulnų. Eisenos gale atsidūrėme mudu su Parkeru. Mums teko palaukti, kol mokesčių bendrovės tarnautojo lydimas Diganas įkišo seifą į nišą atgal ir užrakino ją. O po to visi keturi atsidūrėme gatvėje, kur mokesčių inspektorius nuo mūsų atsiskyrė. Kol buvome pastate, į mus niekas nekreipė dėmesio, nebent vietinė apsauga, o kai tik išėjome lauk, užgriuvo spaudos atstovai. Vos pastatėme kojį ant šaligatvio, kelią mums užtvėrė kažkoks reporteris ir pasakė, esą visuomenė norinti žinoti, kas rasta Molojaus seife. Žinoma, visuomenės norą patenkinti mes atsisakėme. Reporteris nulydėjo mus iki pat taksi, o aš užtrenkiau dureles prieš pat jo nosį.

Dėl gatvių kamščių senovišką akmeninį namą pasiekėme tik tryliktą valandą. O žinodamas, kad Diganas vis dar įtariamas, aš ir jį pasiėmiau kartu. Nuvedęs abu svečius į kabinetą, pats nuėjau į valgomąjį ir užsidariau. Vulfas sėdėjo prie tolimiausio stalo kampo masyviame krėsle su alkūnramsčiais ir buvo ką tik pradėjęs žiaumoti maždaug aštuonių colių vyniotinį su kvepiančiaisiais putėsiais.

— Svečių prisivedei nelaiku,— metė jis priekaištingai.

— Taip, sere, atsivedžiau Parkerą su Diganu. Žinau, jūs nemėgstate valgydamas krutinti smegenų, tačiau seife mes aptikome trečdalį milijono aptrintų banknotų, o Diganas geidžia paklausti, ar jūs žinojote tai. Pasakyti jiems, kad palauktų kabinete?

— Jie alkani?

— Alkani.

Žinoma, tai jį nervino. Mintis, kad jo namuose yra alkanas žmogus, nesvarbu, kad jis įtariamas žmogžudyste arba net moteris, jam buvo nepakeliama. Todėl galiausiai mes savo skanumynais pasidalijome su svečiais. Sąžiningai patepėme visų lėkštes man skirtais kvepiančiaisiais putėsiais, o kai sušveitėme juos, Fricas jau buvo paruošęs grybų omletą su salierais. Vulfas buvo pasakojęs man, esą Marselyje gyvena žmogus, kuris omletą kepa geriau už Fricą, bet aš netikiu. Svečiai tikino, kad jiems iki kaklo vien putėsių, bet ir omletą prarijo kaip šunys muilą, tiesa, ir Vulfas šiek tiek prisidėjo prie jų, nors ir saikingai.

Išeidamas iš valgomojo, daviau ženklą Vulfui. Parkeras su Diganu nužengė į kabinetą, o mes su Vulfu vieni du likome virtuvėje, kur aš papasakojau jam apie geležinės dėžės atidarymo ceremoniją. Jis klausėsi nepatenkintas, nors jo nepasitenkinimo priežastis buvau visai ne aš — pavalgęs jis nemėgdavo stovėti, o virtuvėje atsisėsti negalėjo, nes čia baldai jam nebuvo pritaikyti: lentynėlės — ne drambliams.

Kai baigiau pasakoti, jis paklausė:

— Tu esi tikras, kad seife be pinigų nebuvo daugiau nieko?

— Visu šimtu. Aš nenuleidau nuo jo akių, o mano akys geros.

— Velniava! — suniurnėjo jis.

— Dieve mano, kaip sunku jums įtikti,— pasakiau aš.— Trys šimtai dvidešimt septyni tūkstančiai...

— Ir daugiau nieko. Žinoma, spėlioti galima kiek nori, deja... Kai žmogus pakliūva į situaciją, kuri baigiasi prievartine mirtimi, iš idėjos jis turi palikti kokią nors žymę. Aš tikėjausi, kad ji bus seife. Gerai. Aš noriu atsisėsti.

Jis pasuko į kabinetą, o aš nusekiau iš paskos.

Parkeras buvo užleidęs Diganui raudonąjį krėslą. Diganas degėsi cigaretę, o Vulfas, įsitaisęs savo fotelyje, nepatenkintas kraipė nosį.

— Suprantu, džentelmenai, jūs turite aibę savo reikalų, todėl prašau atleisti, kad priverčiau jus laukti, bet aš niekada nieko neaptarinėju valgydamas,— pasakė jis.— Ponas Gudvinas pasakė man, ką jūs radote seife. Įspūdingas lizdelis. Norite manęs ko nors paklausti, pone Diganai?

— Noriu. Bet pirmiausia dėkoju už pietus,— atsakė šis.— Aš gyvenime nebuvau ragavęs tokio nuostabaus omleto!

— Perduosiu ponui Breneriui. Tikiuosi, patiks. Taigi, koks jūsų klausimas?

— Jis susijęs su štai kuo,— Diganas išpūtė namų šeimininkui į veidą debesį

dūmų.— Iš dalies tai kalba paprastas smalsumas. Ar tikėjotės jūs rasti seife tokią didelę sumą pinigų?

— Nesitikėjau. Aš iš viso jokių ypatingų lūkesčių neturėjau. Vyliausi, kad ten bus kas nors, kas padės mums žengti toliau, bet kad ten bus šitokie pinigai, man ir mintis nekilo.

— Puiku. Aš esu visiškai neįtarus žmogus, pone Vulfai. Tai gali patvirtinti kiekvienas mane pažįstantis žmogus,— gražbyliavo cigarete mosuodamas Diganas,— bet dabar prisiimu tokią atsakomybę. Šitaip susiklosčius aplinkybėms, kiekvienam tai gali šauti į galvą. O ką, jeigu jūs žinojote, kad šitie pinigai yra, arba bent nujautėte? Dabar, kai jie rasti, gal jūs tikitės, kad didžioji jų dalis atiteks jums kaip užmokestis už darbą?

Vulfas kriuktelėjo.

— Mano mielas drauge, aš turiu klausinėti, o jūs turite man atsakyti. Na ir kas iš to, jeigu aš iš tikrųjų šito tikėjausi?

— Vadinasi, taip ir yra.

— Nepasakyčiau. O jeigu ir taip?

— Nežinau, ką jums atsakyti,— Diganas užsitraukė dūmo, bet šį kartą juos išpūtė Parkerui į veidą.— Jeigu atvirai, aš gailiuosi, kad sutikau. Aš tai padariau dėl bičiulės, patekusios į didelį kebelį, dėl Selmos Moloj, bet vis tiek man nereikėjo šito daryti. Dabar mano padėtis itin sudėtinga. Aš žinau, kad jinai visais atžvilgiais palaiko jūsų mintį rasti priežastį Piterio Heizo bylą pradėti

nagrinėti iš naujo. Aš pats irgi palaikau tai. Jūs galėjote turėti viltį, kad aš ruošiuosi prisiimti visus turto tvarkymo rūpesčius ir užmokėsiu jums už paslaugas bei išlaidas padengsiu. Tačiau visa bėda yra tai, kad ponia Moloj nenori savintis šito turto ar bent nedidelės jo dalies. Tai neturėjo jokios reikšmės, kai šito turto, galima sakyti, nebuvo, tačiau dabar, be abejo, turi. Laikui bėgant, šitas turtas kam nors atiteks — kai reikia dalinti palikimą, atsiranda giminių. O ką jie pasakys, jeigu dalį jų aš užmokėsiu jums? Jūs suprantate, kokia mano padėtis?

Jis vėl išleido dūmų debesį.

— Suprantu,— Vulfo lūpos truputį persikreipė,— tačiau jūs neteisingai suformulavote klausimą. Užuot klausęs — kas, jei aš, jūs turite klausti — jeigu aš. Štai jums ir atsakymas — ne. Aš nepareikalausiu ir net neimsiu, jeigu man ir pasiūlyta bus. Ir jokios lobio dalies.

— Neimsite? Tikrai?

— Tikrai.

— Tuomet kodėl iškart nepasakėte?

— Aš pasakiau tai,— Vulfo lūpos išsilygino.— O dabar, kai jūsų smalsumą patenkinau, prašyčiau ir jūsų to paties. Jūs poną Molojų pažinojote keletą metų. Jūs žinote, iš kur jis gavo šituos pinigus?

— Nežinau. Aš labai nustebau juos aptikęs.

— Malonėkite suprasti mane teisingai. Aš neketinu jūsų kuo nors apkaltin-

ti, aš tik noriu jūsų veiklumą sužadinti. Jūsų santykiai buvo artimi?

— Artimi? Aš to nepasakyčiau. Jis buvo mano bičiulis, retkarčiais ir reikalų turėdavome bendrų.

— Kokių reikalų?

— Pirkdavau iš jo patarimus,— Diganas pasitempė ir nupurtė į peleninę pelenus.— Šitie patarimai buvo apie mano susivienijimo investicijas. Jis buvo tam tikrų klausimų ekspertas, buvo susijęs su nekilnojamojo turto pirkimu ir realizavimu.

— Bet jūs jam neužmokėjote ir nedidelės dalies to, kas buvo rasta seife?

— Viešpatie, žinoma, kad ne. Per metus aš jam išmokėdavau vidutiniškai du, o gal tris tūkstančius.

— Toks buvo pagrindinis Molojaus pajamų šaltinis? Turiu galvoje prekybą patarimais dėl nekilnojamojo turto investicijų.

— Nepasakyčiau. Jis buvo biržos sandorių tarpininkas ir atlikdavo nedideles finansines operacijas. Neatsimenu, kad apie savo darbus kada nors būtų kalbėjęs detaliai. Jis nebuvo plepys.

Vulfas palenkė galvą ant šono.

— Tikiuosi jūsų pagalbos, pone Diganai. Tai vadinama paslauga už paslaugą. Man būtinai reikia žinoti, iš kur atsirado šitie pinigai. Galimas daiktas, kad per visą jūsų bendravimo, tiek dalykinio, tiek asmeninio, su ponu Molojumi laiką, jis galėjo ką nors prasitarti arba padaryti, kas padėtų pagauti mintį apie

jo veiklą, kuri ir atnešė jam tokius pinigus — daugiau kaip tris šimtus tūkstančių dolerių. Kas be ko, užsiminta buvo. Ir jeigu tuomet šitos užuominos jums buvo visiškai bereikšmės, tai dabar jos daug ką gali pasakyti. Jeigu tik jūs pasistengtumėte. Aš noriu paprašyti jūsų, pone Diganai, kad pamėgintumėte prisiminti. Jeigu jūs linkite man sėkmės, kaip kad sakėte, jeigu norite, kad aš padėčiau poniai Moloj, mano prašymas visiškai teisėtas. Jūs sutinkate su manimi?

— Sutinku,— Diganas žvilgtelėjo į laikrodį.— Aš vėluoju į pasimatymą. Aš būtinai pagalvosiu ir jums pranešiu, jeigu ką nors atsiminsiu,— jis atsuko Vulfui nugarą, paskui staiga vėl atsidūrė veidu į jį.— Aš pažįstu vieną kitą asmenį, kurie su Molojumi turėjo verslo reikalų. Norite, kad jų paklausinėčiau?

— Noriu. Būčiau dėkingas jums.

— Manau, jums derėtų pakamantinėti ponią Moloj.

Vulfas pasakė taip ir padarysiąs, ir Diganas išėjo. Išleidęs jį, aš sugrįžau į kabinetą ir sustojau ant slenksčio, nes Parkeras jau irgi stovėjo, taip pat buvo susiruošęs išsinešdinti. Jis prašė mane nesijaudinti, bet aš mėgstu savo akimis matyti, kaip Vulfo pilies vartai užsitrenkia nuo išorinio pasaulio. Taigi nukabinau Parkerui paltą ir padėjau apsirengti.

Sugrįžęs į kabinetą, Vulfą aptikau judantį. Jis kilo nuo krėslo paimti peleninės, kuria naudojosi Diganas ir žengė iš-

berti pelenų. Kai jis sugrįžo, aš paklausiau:

— Ar nieko nėra iš Fredo ir Orio?

Jis pastatė peleninę į vietą: atsisėdo, paskambino, kad atneštų alaus — dvi taures dabar ir vieną vėliau — ir sukriokė:

— Nėra!

Jeigu jau hipopotamas supyko, juokai menki. Gaila, kad neatnešiau pažaisti ryšelio dolerių. Taip jam ir pasakiau.

KETURIOLIKTAS SKYRIUS

Ar labai Vulfui patinka rodyti savo orchidėjas, priklauso nuo to, kam jis jas rodo. Plepius Vulfas dar šiaip taip pakenčia. Ir pagyrūnus ištveria. Bet į tuos, kurie apsimeta, kad negali atskirti P. stuartiana nuo P. schilleriana, ir iš tikrųjų yra profanai, jis žiūrėti negali. Be to, visiems, išskyrus Fricą, mane ir, žinoma, Teodorą, kuris gyvena visų šitų orchidėjų bendruomenėje, galioja geležinė taisyklė: į oranžeriją galima pakilti turint vienintelį tikslą — nuolankiai žvilgtelti į orchidėjas.

Kadangi Vulfas kategoriškai atsisako pertraukti du kasdieninius savo pasimatymus su jomis ir leistis tuo metu į kabinetą, per visą mūsų veiklos laikotarpį buvo keletas gana keblių atvejų. Sykį aš laiptais vijausi vikrią kaip gazelė moterį ir pagavau ją tik ant paties viršutinio laiptelio, visiškai prie pat oranžerijos. Geležinei gėlių taisyklei buvo nu-

sižengta viso labo šešis kartus. O apie paskutinį nusižengimą aš ir noriu papasakoti.

Ketvirtą valandą Vulfas buvo toks pat niūrus kaip ir trečią. O tada pasirodė Fredas Darkinas su žiniomis apie Viljamą Leserą. Šitam žmogui buvo dvidešimt penkeri ir gyveno jis su tėvais Vašington Haitse, pardavinėjo bealkoholinius gėrimus ir niekada nesėdėjo kalėjime. Atrodo, ir su Irvinais ar Arkofais neturėjo nieko bendro. Niekas lyg ir girdėjęs nebuvo apie jo sumanymą suvesti sąskaitas su žmogumi, pavarde Molojus, kuris ketino į Pietų Ameriką išsivežti jo merginą. O ir ginklo jis neturėjo. Ir dar keletas neigiamųjų sakinių. Vulfas paklausė Fredą, ar jis nenorėtų pasidomėti Dilija Brant, vaidindamas to paties redaktoriaus, kuris nori parašyti į žurnalą straipsnį, vaidmenį. Fredas nenorėjo. Kaip jau ir sakiau, Fredas gerai žinojo, kad jo protiniai sugebėjimai turi ribas. Todėl jam vėl buvo liepta eiti ir toliau rinkti duomenis apie Leserą, ką jis ir padarė.

Oris Keteras, pasirodęs tuoj po Fredo, taip pat patyrė nesėkmę. Iš to vyro su moterimi, mačiusių, kaip ant Džonio Kimzo užvažiavo automobilis, nebuvo jokios naudos. Abu jie neabejojo, kad prie vairo sėdėjo vyras, bet nė vienas negalėjo pasakyti, liesas jis buvo ar storas, aukštas ar mažutis, su ūsais ar be jų. Vulfas paskambino į kontorą Patrikui Diganui ir iš jo sužinojo pavardes ir adre-

sus aštuonių žmonių, su kuriais draugavo arba bent buvo pažįstamas Molojus ir kurie galėjo nors menką užuominą duoti, kur pradėti ieškoti šitos krūvos pinigų, rastų seife, šaltinio. Oriui buvo liepta juos visus apeiti.

Iš Solo Penzero nebuvo gauta jokios žinutės.

Pusė penkių suskambo durų skambutis. Aš pakilau sužinoti, kas ten, ir išvydau, kad prieangyje „kebli situacija". Tiesa, aš dar nežinojau, kad tikrai taip — tik pamačiau priešais save Džeimsą R. Haroldą, mūsų klientą iš Omahos, aišku kaip dieną, atėjusį išklausyti mūsų pranešimo apie tyrimų eigą. Aš atlapojau duris, paprašiau jį į vidų, padėjau nusirengti, nuvedžiau į kabinetą ir įsodinau į krėslą. Kol visa tai darėme, suspėjau pranešti jam, kad Vulfas iki šešių nepasiekiamas, tačiau aš pats visas ir visą laiką galiu jam patarnauti. Kadangi jis veidu buvo atsisukęs į šviesą, man derėjo susiprotėti, kad jis atvažiavo čia tikrai ne mūsų pranešimo apie tyrimų eigą išklausyti. Jis atrodė taip, kaip turi atrodyti į nelaimę pakliuvęs žmogus. Aną kartą šito apie jį nebūtum galėjęs pasakyti. Jo lūpos, labai panašios į dvi tiesias linijas, buvo kietai sukąstos, o akis greičiau galėjai pavadinti mirusiomis negu kad gyvomis.

— Aš norėčiau pasikalbėti su Vulfu, bet, matyt, ir su jumis galima būtų viską sutvarkyti,— prašneko jis.— Norėčiau atsiskaityti už viską, iki šios dienos.

Dėl to pirmiausia turėčiau sužinoti apie visas išlaidas pagal visus punktus. Leitenantas Merfis jau rado mano sūnų, ir aš jau mačiausi su juo. Aš neprieštarausiu, jeigu prie išlaidų jūs priskaičiuosite ir nedidelį honorarą.

Gerai, kad tokiais sudėtingais gyvenimo atvejais mano smegenys dirba. Toks užsispyrėlis kaip Vulfas, kuris laikosi savo geležinių taisyklių, nė per nago juodymą nenusileis. Jeigu aš užvažiuočiau liftu pas jį į oranžeriją ir viską pasakyčiau, vis tiek nieko nepeščiau. Jis lieptų man perduoti Haroldui, kad pats nori su juo viską aptarti ir savo kabinete bus šeštą, tačiau iš Haroldo fizionomijos ir balso galima buvo kirsti iš dešimties prieš vieną, jog jis nelauks, tik paprašys sąskaitą atsiųsti paštu. O paskui atsistos ir išeis.

Aš nesiskubinau.

— Dėl honoraro pats vienas aš nenorėčiau spręsti,— pasakiau aš.— Tai — pono Vulfo kompetencija. Eime su manimi. Malonėkite štai čia.

Nusprendžiau pasinaudoti liftu, o ir jo gaudesys praneš Vulfui, kad atsitiko kažkas baisaus. Kol laukiau lifto, kol įžengiau į jį su mūsų dabar jau buvusiu klientu, kol spaudžiau mygtuką su raide „S“ — tai reiškė „Stogas“,— vis galvojau ne apie šitą „keblią situaciją“, o apie Merfį. Būtų jis man čia, aš jam proto įkrėsčiau daug nešnekėdamas — ko čia vargintis plepant? Kai liftas sustojo vir-

šuje ir durys atsidarė, aš pasakiau Haroldui:

— Jeigu neprieštarausite, aš eisiu pirmas.

Sunku patikėti, kad galima eiti takeliu tarp žydinčių augalų ir nekreipti dėmesio į ryškias spalvas, bet neužmirškite, kad aš vis nesilioviau galvojęs apie Merfį. Haroldą aš po velėna padėjau. Pirmame kambaryje Vulfo nebuvo, nebuvo ir antrame nė trečiame, kur tvyrojo tropikų karštis, todėl aš pasukau į pagalbines patalpas. Jie su Teodoru sėdėjo ant suoliuko. Vulfas kryptelėjo galvą ir įsistebeilijo į mus. Vienoje rankoje jis laikė puodą, o kitoje — stiebelį kimino. Net nepasisveikinęs su žmogumi, kurį per neišmanymą dar vis laikė savo klientu, Vulfas puolė mane:

— Kas per įsibrovimas?

— Pranešu. Ponas Haroldas ką tik atėjo. Aš pasakiau jam, kad jūs užsiėmęs ir nuvedžiau į kabinetą ir štai ką jis man paporino. Cituoju. . .— aš žodis į žodį pasakiau trumputę Haroldo kalbą ir baigiau ją šitaip: — Citatos pabaiga.

Jis galėjo rinktis. Taisyklė, pagal kurią ant stogo buvo kylama tik vienu atveju, jau buvo sulaužyta. Sulaužyta mano. Vadinasi, jis galėjo sulaužyti ir kitą, nusileisti su mumis į kabinetą arba pasakyti Haroldui, kad susitiks su juo apačioje šeštą valandą, arba, pavyzdžiui, švystelti į mane puodą. Tačiau jis nepadarė nei vieno, nei antro, nei trečio. Jis atgręžė mums nugarą, puodą pastatė ant

suoliuko, kiminą nušveitė į šoną, pasėmė iš geldos didžiulį kastuvą srutomis pagardintų medžio anglių ir subėrė į puodą. Paskui paėmė kitą puodą ir vėl viską pakartojo. Po to dar vieną. Pripylęs šito mišinio šešis puodus, teikėsi vėl atsisukti į mus.

— Ar tu esi surašęs visas mūsų išlaidas, Arči?

— Esu, sere.

— Suskaičiuok jas, pridėk ir šiandienines. Ir honoraro pripliusuok penkiasdešimt tūkstančių dolerių.

Jis vėl nusisuko į suolą ir paėmė puodą.

— Klausau, sere,— atsakiau aš ir atsigręžiau į Haroldą: — Šaunu, šeimininkas jis.

— Man jis ne šeimininkas,— atkepė Haroldas. Jis žiūrėjo Vulfui į nugarą, o o ta nugara užstojo jam visą erdvę.— Jūs juokaujate. Tai negirdėta!

Jokios reakcijos.

Jis žengė vieną žingsnį ir sustaugė:

— Jūs iš viso nieko neuždirbote! Vakar vakare man paskambino leitenantas Merfis, aš sėdau į lėktuvą ir atskridau čia. Jis pasirūpino ir mano pasimatymu su sūnumi. Ar jūs bent žinote, kur jis. O jeigu žinote, kodėl nepranešėte man?

Vulfas atsisuko ir visiškai ramiai atsakė:

— Taip, man tai žinoma. Ir aš įtariu jus, pone Haroldai.

— Mane? Kuo?

— Bylinėsiantis. Žinoma, ponas Mer-

fis rūpinasi savo geru vardu, todėl ir nereklamuos manęs, bet aš niekada nepatikėsiu, kad jis nė užsiminęs nebūtų, kokį vaidmenį čia atlikau aš. Jis ne toks jau kvailys. Manau, kad jūs atėjote čia, žinodamas apie mano būsimą honorarą, bet norėdamas jį kiek galima sumažinti, griebėtės šitos prastos strategijos. Honoraras — penkiasdešimt tūkstančių dolerių.

— Aš jums šitiek nemokėsiu!

— Užmokėsite,— Vulfas susiraukė.— Aš nieko prieš pasiginčyti, tačiau iš esmės tokiomis rietenomis bjauriuosi. Trumpai papasakosiu, kaip viskas klostysis. Aš pateikiu jums sąskaitą, o jūs man mokėti atsisakote. Aš duodu jus į teismą. Iki teismo dienos aš gausiu įrodymų, kad ne tik radau jūsų sūnų, kam jūs mane ir samdėte, bet ir išvadavau jį nuo atsakomybės už žmogžudystę, įrodydamas jo nekaltumą. Tačiau aš labai abejoju, kad jūs leisitės paduodamas į teismą. Jūs viską sutvarkysite taikiai.

Haroldas apsidairė, o pamatęs didelę patogią kėdę sudribo į ją. Ši dienelė, atrodo, jam pasitaikė ne iš lengvųjų.

— Čia mano kėdė! — suniurnėjo Vulfas. Ne be reikalo suniurnėjo.— Yra taburečių.

Vienas atvejis iš trijų: arba jis pajuto antipatiją Haroldui, arba nori pažeminti, arba jam pačiam reikia kėdės. Atsistojęs Haroldas dar galėjo pakovoti, jeigu nepasikels ir sėdės ant kėdės, jo reikalai pasirodys esą visiškai nekokie, o

jeigu persės ant taburetės, gali sau manyti, kad jo čia visai nėra. Jis atsisėdo ant taburetės. Ir pradėjo kalbėti. Vaido nebekėlė.

— Sakote, galėtumėte įrodyti jo nekaltumą?

— Ne. Ne tuojau pat. Bet tikiuosi, kad galiu. Užvakar ryte, tai yra trečiadienį, ponas Gudvinas kalbėjosi su juo ir nustatė, kad jis jūsų sūnus. Bet jis nenorėjo, kad tai būtų pranešta jums. Jūs šnekėjote su juo šiandien?

— Aš jį mačiau. Jis nenorėjo su manim šnekėti. Net neigia esąs mano sūnus. Rytoj atvažiuoja jo motina.

Praėjusį kartą jis sakė „mano žmona". Dabar tai buvo „jo motina". Viena didelė nelaiminga šeima.

— Aš nenorėjau, kad ji važiuotų, bet ji užsispyrė,— tęsė jis.— Nežinau, ar sūnus norės su ja kalbėtis. Juk jis jau pripažintas kaltu. Ir apygardos prokuroras įsitikinęs, kad byla baigta. Kodėl jūs manote, kad jis nekaltas?

— Aš nemanau — aš žinau. Dėl jūsų sūnaus nužudė vieną mano agentą, o jūs dar sakote, kad aš neuždirbau honoraro. Tpfu! Kai ateis laikas, viską sužinosite.

— Aš dabar noriu žinoti.

— Mano mielas sere! — Vulfo balsas nuskambėjo paniekinamai.— Jūs mane atstatydinote. Nuo dabar mudu esame priešiškos teismo proceso pusės arba netrukus būsim tokios. Ponas Gudvinas palydės jus į apačią,— jis nusisuko, pasičiu-

po puodą ir vėl pakabino pilną kastuvą šlykštaus mišinio su mėšlu. Beje, darė jis neteisingai. Negalima krėsti šito mišinio į puodą, prieš tai į dugną nepribėrus švarių anglių.

Nuo savo laktos, nuo taburetės, Haroldas matė Vulfo turbūt tik profilį, ne iš priekio. Prieš prašnekdamas jis leido jam pripilti tris puodus.

— Aš jūsų neatstatydinau. Aš nežinojau, kaip čia reikalai klostosi. Ir dabar nežinau, bet norėčiau žinoti.

— Norite, kad aš tęsčiau darbą? — neatsisukdamas paklausė Vulfas.

— Taip. Jo motina atvažiuoja.

— Labai gerai. Arči, vesk poną Haroldą į kabinetą ir supažindink su dabartine sąskaita. Ir mūsų susitarimą dėl Džonio kišenpinigių paskelbk. Kol kas mes negalime rizikuoti ir leisti į bylą įsimaišyti ponui Kremeriui.

— Ir visa kita jam išdėstyti? — pasitikslinau aš.

— Ir visa kita išdėstyk...

Pakilęs nuo taburetės, Haroldas nikstelėjo koją ir vos nepargriuvo. Kad prasimankštintų, žemyn nusivedžiau jį laiptais.

Mano ataskaita apie šios dienos padėtį jį nelabai sužavėjo, bet galimas daiktas, kad šiandien jis jau turėjo pakankamai įspūdžių. Haroldą buvo ištikęs šokas. Bet kai jis iš mūsų išėjo, mes jam tebedirbome. Jis pasakė man, kuriame viešbutyje apsistojo, o aš pažadėjau in-

formuoti jį apie mūsų tyrimų eigą. Netoli durų pridūriau, kad jo žmonai nevertėtų lankyti Vulfo, nes kai tik jis iki ausų pasineria į darbą, iškart užmiršta elgesio manieras. Žinoma, aš neleptelėjau, kad Vulfas užmiršta jas ir laisvalaikiu.

Likęs vienas, nusprendžiau su kai kuo susiskambinti. Aptardami Orio užduotį, neužmiršome ir mano šnipo, tipelio su rausvu reglano paltu ir ruda skrybėle, prisikabinusio antradienį man išeinant iš namų, kai buvau išsiruošęs į teismą, kai žvilgtelti į Piterį Heizą norėjau. Nuo to laiko jo nei matyti, nei girdėti. O iš to galima daryti išvadą, kad skelbimas laikraštyje sužadino kieno nors smalsumą, tačiau tas smalsumas tuoj pat užgeso, vos tik teismas Heizą pripažino esant kaltą. Mes padarėme išvadą, kad Oriui pradėti tai narplioti — beprasmiška, nes nėra nuo ko nė pradeda, bet jei skambtelsim į keletą agentūrų, kuriose turiu bičiulių, ir šio bei to pasiteirausim, niekam nebus blogiau. Žinoma, aš nelabai tikėjau, kad į juos būtų kas nors kreipęsis ir prašęs paskui mane pasiųsti šnipą, o dar mažiau tikėjau tuo, kad jie tai padarę prisipažintų, bet kartais draugiškai kalbantis ima ir prasprūsta nors ir menkutė užuomina, tai kodėl gi nepasinaudojus papildoma proga, juo labiau kad nė užpakalio nuo kėdės nereikia pakelti. Sumečiau, jog geriausia bus pirmam paskambinti Dilui Baskui. Vos tik aš pradėjau rinkti numerį, atsirado iš

karto du: Vulfas — iš savo oranžerijos ir Solas Penzeras — iš užduoties vietos.

Tuo atveju, kai Solas žaidžia su tavimi pokerį arba jam reikia ką nors nuo tavęs nuslėpti, iš jo veido nieko nesuprasi. Tačiau visais kitais atvejais šitas žmogus labai neatsargus, užtat vos tik įleidęs jį pro duris, iškart supratau atnešus karštimo.

Vulfas irgi susigaudė ir pradėjo rodyti didelio nekantravimo ženklus.

— Na? — pareikalavo jis, kai Solas atsisėdo.

— Nuo pat pradžių? — atsiklausė šis.

— Nuo pat.

— Paskambinau aš devynios trisdešimt. Ragelį pakėlė moteris. Paprašiau prie telefono pakviesti Elą Reiz. Moteris paklausė, kas jos prašo. Atsakiau: socialinio draudimo agentas. Ji pasidomėjo, kokį turiu reikalą į Elą Reiz, atsakiau, kad čia tikriausiai supainioti vardai ir man būtina pasitikslinti. Tada ji pasakė, kad Elos nesą namie ir ji nežinanti, kada grįš. Po šitų jos žodžių aš, žinoma, padėkojau. Jau čia kažkas buvo ne taip: kad šeimininkė nežinotų, kada parsiras kambarinė, nakvojanti jų bute? ! Todėl nuvažiavau tiesiai prie jų namų ir susipažinau su durininku...

Kad jūs žinotumėt, ką reiškė jo „susipažinau su durininku"! Tai reiškė, kad tris minutes pabendravę, jie buvo tokie draugai, jog tas durininkas leido jam liftu pasikelti į reikiamą butą iš anksto

neįspėjęs šeimininkų! Bet Solo virpinti nereikia, jis nesuvirpinamas.

— Taip atsiradau prie jų buto. Duris man atidarė ponia Irvin. Pasakiau, kad kaimynystėje turėjau reikalų ir nusprendžiau kartu užsukti pas Elą Reiz. Ji atsakė, jog Elos nėra ir ji nežinanti, kada toji pasirodys. Aš įvykius šiek tiek forsavau, tiesa, stengiausi neperlenkti. Sakau, be viso kito, dar supainioti ir adresai, gal ji sugebėtų ir čia man padėti, ir paklausiau, ar Ela Reiz neturinti kokio kito adreso, savo ar gal savo šeimos. Ji man atsakė, kad Elos Reiz šeima gyvenanti Rytinėje šimtas trisdešimt septintojoje. Tada aš pasiteiravau, ar nežinanti ji namo numerio. Ir ji nuėjo į kitą kambarį, o išeidama iš jo pasakė — trys šimtai šeštas.

Solas dirstelėjo į mano pusę.

— Ar tu nesiruoši užsirašyti jo į savo bloknotą, Arči? — paklausė jis. O kai aš padariau, ką patartas, jis tęsė: — Tada nusileidau žemyn ir paklausiau durininką, ar nematė jis šįryt išeinančios ponios Irvin tarnaitės. Jis atsakė nematęs. Ir iš viso jis sakėsi nematęs jos sugrįžtančios. Pasirodo, ketvirtadienį vakarais ir naktį iš ketvirtadienio į penktadienį ji esanti laisva, o grįžtanti paprastai penktadienį rytais, aštuntą, bet šį penktadienį durininkas jos nebuvo matęs. Jis net liftininką paklausė, bet ir anas jos nematė. O aš išvykau duotu adresu ir susiradau kitą namą. Namas apšiuręs, be lifto, be karšto vandens. Ir pasimačiau su Elos

Reiz motina. Stengiausi būti labai atsargus, bet su tais žmonėmis, kaip jūs žinote, nelengva. Tačiau man visgi pavyko išklausti nors tiek, kad paprastai Ela pasirodo namie ketvirtadienį vakare, tik šį kartą kaži kodėl nepasirodė. Ponia Reiz jau ruošėsi eiti ir skambinti poniai Irvin, bet pabijojo: o jeigu Ela užsiima tuo, apie ką jos šeimininkė neturi žinoti? Tiesiai ji taip nepasakė, bet aš viską supratau.

— Visą dieną maliausi aplink. Irvinų durininkas sakė man, kad Ela Reiz išėjo šeštą, kaip ir visada. Ir išėjo viena. Ponia Reiz pasakė pavardes dviejų savo dukros bičiulių. Aš ir juos susiradau, jie man davė kelis kitus adresus. Niekas iš jų apie ją nieko negirdėjo ir nematė jos. Aš dar du kartus paskambinau poniai Irvin ir kas valandą — į policiją, vis klausinėjau apie nelaimingus atsitikimus, žinoma, neminėdamas jokios pavardės. Paskutinį kartą, apie penkias, man atsakė, kad Šimtas keturiasdešimtosios gatvės rajone ant Harlemo upės dvokiančio kranto po krūva lentų rastas nežinomos moters kūnas ir kad šiuo metu jį jau nuvežė į lavoninę. Aš — į lavoninę, bet kūnas dar nebuvo atvežtas. Kai pagaliau atvežė, aš tik žvilgtelėjau į jį ir nusprendžiau: labai jau panašu į Elą Reiz — apie trisdešimt, nedidukė, gražutė, kava su grietinėle. Tik ant galvos jai velniai žino kas buvo, visas pakaušis sutraiškytas. Tokie dalykai.

Aš atsistojau, bet tuoj pat supratau, kad nuo to reikalai nepagerės, tad vėl atsisėdau. Vulfas nosimi įtraukė kiek galėdamas daugiau oro ir išpūtė jį pro burną — ne žmogus, o kompresorius.

— Žinoma, man nereikia tavęs klausti, ar patvirtinai savo spėliones oficialiai.

— Žinoma, kad ne, sere. Spėlionės ir yra viso labo tik spėlionės.

— Taigi, kad taip. Kelintą valandą uždaro lavoninę?

Vien iš šito klausimo galima pasakyti, kad jis genijus, nes tik genijus, privačiu sekliu pradirbęs daugiau kaip dvidešimt metų — ir ne bet ką pradirbęs, o visą laiką tyręs žmogžudystes,— turi teisę šito klausti. Bet, rupūs miltai, jis tikrai šito nežinojo.

— Lavoninės visai neuždaro,— atsakė Solas.

— Tokiu atveju mes galime dirbti toliau. Arči, skambink poniai Moloj ir prašyk, kad nuvažiuotų į lavoninę.

— Nieko nebus,— užsispyriau aš,— toli gražu ne kiekvienai moteriai aš galiu paskirti pasimatymą lavoninėje, o juo labiau poniai Moloj negaliu. Be to, visiškai galimas daiktas, kad niekšas protarpiais tarp žmogžudysčių smaginosi telefonų pokalbių klausydamasis. Aš užvažiuosiu pas ją.

— Važiuok!

Taip aš ir padariau.

PENKIOLIKTAS SKYRIUS

Ant kėdės atsisėdau veidu į ją. Paprašytas sėstis, tai padariau tik todėl, kad važiuodamas taksi sugalvojau tokį dalyką, dėl kurio galėčiau jos bute pabūti ilgiau. Ji vilkėjo labai plono audinio gelsva kaip citrina suknele. Gal tai buvo dakronas, bet aš norėjau, kad tai būtų vilnonis audinys.

— Kai mes su jumis matėmės pirmą kartą, prieš penkiasdešimt valandų, aš galėjau statyti vieną prieš dvidešimt už tai, kad Piteris Heizas bus išteisintas. Dabar viskas apsivertė. Statau atvirkščiai.

Ji prisimerkė, akių kampučiai kažkaip keistai pasikėlė ir pasakė:

— Jūs mane tik padrąsinti norite.

— Ne tik, bet neslėpsiu, kad tai užuomina, jog mums reikia jūsų pagalbos. Atsimenate, šįryt aš jums skambinau norėdamas sužinoti, kuo vardu ponios Irvin kambarinė ir paprašiau papasakoti kaip ji atrodo? Šiandien apie pietus Šimtas keturiasdešimtojoje gatvėje po lentomis buvo rastas moters su perskelta galva lavonas. Jis jau lavoninėje. Mes spėjame, kad tai Ela Reiz, bet nesame tikri, o žinoti mums reikia. Aš užvažiavau, kad mes abu galėtume žvilgtelti į jį. Atėjo jūsų eilė.

Ji atsisėdo ir ilgai žiūrėjo į mane nė nemirkteldama. Aš laukiau. Pagaliau kalbos dovaną ji atgavo.

— Gerai,— pratarė ji,— aš važiuosiu. Dabar?

Jokio nervinio virpulio, jokių aimanų, dejonių, jokių klausimų. Aš nusprendžiau, kad situacija labai palanki, nes, kaip man atrodė, baisios žinios ji buvo priblokšta, o visa kita dabar — buvę nebuvę.

— Taip. Bet pirmiausia susikraukite krepšį, įsidėkite parai ar dviem reikalingų daiktų. Tą krepšį mes vešimės kartu,— pasakiau aš.— Kol viskas pasibaigs, jūs gyvensite pas Vulfą.

Ji papurtė galvą.

— Nieko nebus. Aš jums tai pasakiau dar vakar. Aš turiu pabūti viena. Aš negaliu būti tarp žmonių, negaliu valgyti jiems esant...

— Jums nereiks šito daryti. Galėsite valgyti savo kambaryje, beje, jis nuostabus. Aš neprašau jūsų, ledi, aš įsakau. Jau prieš penkiasdešimt valandų man teko susiimti į rankas, kad pergalėčiau savo jausmus jums, nenorėčiau patirti ko nors panašaus vėl, o tai neišvengiama, jeigu jus ras perskelta galva. Aš noriu padėti jūsų vaikinui išeiti į laisvę ir rasti jus čia gyvą, o ne sustingusį lavoną. Nusikaltėlis nugalabijo Molojų, Džonį Kimzą ir Elą Reiz. Neturiu žinių, kam jam reikėjo žudyti ją, bet jam taip pat paprastai gali prireikti užmušti ir jus. Jam gali pasirodyti, kad prireikė jus užmušti. O aš nenoriu, kad jam tai pavyktų. Kraukitės daiktus ir pokalbį baigsim. Laikas nelaukia.

Tegu mane skradžiai, jeigu ji nesutramdė geismo ištiesti man ranką. Moteriškas instinktas — nepraleisti nė menkiausios progos — žinomas tikriausiai dar iš tų laikų, kai mes, nuodėmingieji, su bjauriom uodegom sukinėjomės. Bet visgi ji nugalėjo save. Ji atsistojo.

— Man atrodo, viskas gana kvaila, bet nesvarbu, kaip ten yra, kaip tik dabar mirti aš nenoriu,— pasakė ji ir išėjo į gretimą kambarį.

Dar vienas žingsnis į gyvenimo pusę. Visai neseniai ji sakė, kad beveik mirusi yra. Sugrįžo ji po penkių minučių su skrybėlaite, švarkeliu ir rudu lagaminėliu rankoje. Aš paėmiau iš jos lagaminėlį, ir mes išvažiavome.

Norėdamas sutaupyti laiko, ketinau išdėstyti jai mūsų vakaro programą atsisėdęs į taksi, tačiau man nepasisekė. Kai pasakiau vairuotojui: „Miesto lavoninė, Rytinė keturi šimtai dvidešimt devintoji", jis tik akis kaip koks avinas įsmeigė į mus, ir tik po to mes pajudėjome. Ji pasakė norinti paklausti manęs vieno dalyko. Žinoma, aš jai leidau.

Ji prisislinko prie manęs taip arti, kad jos lūpos atsirado gal per colį nuo mano ausies, ir paklausė:

— Tai kodėl tada Piteris norėjo išsinešti ginklą?

— Ar jūs tikrai nesusigaudote?

— Ne, aš... Ne, nesusigaudau. Iš kur man žinoti?

— Jūs galėjote viską apskaičiuoti.

Jis manė, kad ant ginklo yra jūsų pirštų atspaudai ir norėjo juos nutrinti.

Ji nustebusi įsmeigė į mane akis. Jos veidas buvo taip arti manojo, kad aš negalėjau jo matyti.

— Bet iš kur... Ne! Jis negalėjo taip pagalvoti! Negalėjo!

— Jeigu jūs nenorite, kad mus girdėtų, kalbėkite tyliau. Kodėl jis negalėjo? Jūs juk galėjote? Jums galima, o jam, vadinasi, ne. Dabar jūs linkusi pakeisti požiūrį, o kad taip įvyktų, ir mes šį bei tą padarėme. Tuo tarpu jis visą šitą laiką buvo izoliuotas nuo pasaulio ir, matyt, toliau taip galvoja. O kodėl gi ir ne?

— Piteris mano, kad aš nušoviau Maiklą?

— Suprantama. Juk žino, kad pats jo nežudė. Jam nieko kito ir į galvą neateina.

Į mano alkūnę ji įsikibo abiem rankom.

— Pone Gudvinai, aš noriu jį pamatyti! Aš privalau jį pamatyti tiesiog dabar!

— Pamatysite, bet ne tenai, kur mes važiuojam, ir ne dabar pat. Dėl Dievo meilės, nesutraiškykite man rankos. Nusiraminkite ir nusipurtykite. Jūsų laukia darbas. Aš ketinau viską, kas reikia, pranešti jums paskui, bet jūs prisiprašėte.

Taigi, kai taksi sustojo kelkraštyje priešais lavoninę, aš dar buvau nespėjęs duoti jai šiuo klausimu instrukcijos, o nenorėdamas, kad girdėtų vairuotojas, paliepiau jam palaukti, kaip užstatą pa-

likęs lagaminą. Jai tuo tarpu padėjau išlipti iš automobilio ir abu nuėjome iki kampo ir atgal. Aš įsivaizdavau, kas vyko jos smegenyse po to, kai ji viską išgirdo, todėl pasistengiau, kad suvoktų savo užduotį dar prieš mums įžengiant į lavoninę.

Mane čia tikrai pažįsta, būtų išmintingiau siųsti ją ten vieną, bet aš nerizikavau. Seržantui, sėdinčiam priepirtyje prie stalo, jo pavardė buvo Donavanas, pasakiau, kad mano pakeleivė norėtų žvilgtelti į moters kūną, rastą ant upės kranto. Jis įsistebeilijo į ponią Moloj.

— Kokia damos pavardė?

— Koks skirtumas? Ji yra mūsų šalies pilietė ir tvarkingai moka mokesčius.

Jis papurtė galvą:

— Tokios taisyklės, Gudvinai, jūs juk žinote. Pavardė?

— Ponia Elis Belt, „Čerčilio“ viešbutis.

— Puiku. Ir kas gi, jos manymu, velionė?

Toks tardymas, kiek aš žinau, ne visai teisėtas, todėl į klausimą neatsakiau. Truputį palaukus vienas man nepažįstamas tarnautojas ilgu koridoriumi nuvedė mus į tą pačią patalpą, kur visai neseniai Vulfas uždėjo du senus dinarus ant mirusio Marko Vučičo akių vokų. Dabar ant šito ilgo stalo ryškių lempų apšviestas išdriektas tysojo kitas kūnas, iki pusės pridengtas paklode.Prie galvos dirbo man

pažįstamas medicinos eksperto padėjėjas. Kai mes priėjome artyn, jis pasisveikino su manimi ir padėjęs savo instrumentus paėjo į šalį. Selma įsikibo pirštais man į alkūnę — ne todėl, kad būtų išsigandusi, o todėl, kad toks buvo scenarijus. Užmuštosios galva buvo sudarkyta, ir Selmai teko pasilenkti, idant įsižiūrėtų geriau. Po keturių sekundžių ji išsitiesė ir dukart sugniaužė man alkūnę.

— Ne, ne ji,— garsiai pasakė Selma.

Scenarijuje nebuvo numatyta, kad ji turi nusvirti man ant rankos, kai mes eisime lauk, tačiau visą kelią atgal, per koridorių ir iki vartų, ji, galima sakyti, kybojo ant manęs. Ir tik prie Donavano stalo, kur aš priėjau pasakyti, kad ponia Belt lavono neatpažino, ji paleido mano ranką.

Kai mes išėjome į gatvę, aš sulėtinau žingsnį ir paklausiau ją:

— Kiek jūs tuo tikra?

— Visiškai. Ji.

Paprastai Trisdešimt ketvirtąja gatve ne važiuoji, o šliauži, tačiau dabar čia buvo tuščia. Visą kelią Selma sėdėjo atsirėmusi į sėdynės atlošą ir užsimerkusi. Per kokią valandą ji gavo tris stiprius smūgius: pirmą, kai sužinojo, jog P. H. laiko ją savo vyro žudike, antrą, kai suprato, kad jis pats jo neužmušė, ir trečią, kai pamatė lavoną. Atėjo laikas pasiimti jai poilsio dieną.

Kai atvažiavome į seną privatų namą, aš padėjau jai užlipti laiptais ir nusivilk-

ti paltą, o paskui liepiau eiti paskui mane. Po kelių sekundžių mes atsidūrėme Pietiniame kambaryje. Saulė jau seniai buvo pasislėpusi, bet ir be jos kambarys atrodė žavingas. Aš uždegiau šviesą, padėjau į lentyną lagaminą ir nudrožiau į vonią patikrinti, ar yra rankšluosčių, muilo, stiklinė ir visa kita. Ji susmuko į fotelį. Paaiškinau jai, kaip veikia du telefono aparatai. Vienas buvo ryšiui vietoje palaikyti, o kitas platesniam. Pasakiau, kad Fricas atneš jai padėklą maisto ir palikau vieną su nelinksmomis mintimis.

Vulfas buvo valgomajame. Jo būsena atrodė artima bado mirčiai. Taip pat jautėsi ir Solas Penzeras. Frico poza buvo įprastinė.

— Mūsų namuose yra viešnia,— pranešiau aš.— Ponia Moloj. Su lagaminu. Aš parodžiau jai, kaip užsklendžiamos durys. Ji nenori matant žmonėms valgyti, tikiuosi, maistas jai bus nuneštas į kambarį.

Prasidėjo audringi debatai. Vakarienei buvo sutaisyta apkepta ir su prieskoniais pašutinta kiaulienos filė. Mūsų kavalieriai nutarė, kad jai būtinai turi patikti. O jeigu nepatiks, tada kas? . . Buvo jau aštuonios, aš miriau iš bado, todėl palikau juos spręsti savo problemų, įlindau į virtuvę ir tos filė sušveičiau pilną lėkštę. Kai sugrįžau į valgomąjį atgal, uždavinys apie ponios Moloj padėklą buvo išspręstas, aš sėdau į savo vietą, pasiėmiau peilį su šakute ir ėmiausi darbo.

— Dėdamasis sau į lėkštę kiaulienos, mąsčiau apie biliardo žaidėjų dietą,— sapaliojau aš.— Manau, viskas priklauso nuo paties žaidėjo. Imkim kad ir šitą vaikiną Kampanelą, kuriam tikriausiai teko sutramdyti savo apetitą...

— Patylėk, Arči...

— Ką?! — nustebau aš.— Dalykinių pokalbių prie stalo tabu išsireikalavote jūs, o ne aš. Bet nenorėdamas, kad pokalbis nutrūktų, temą galiu pakeisti ir pasakyti jums štai ką: žmogaus veido tyrinėjimai streso būsenos metu gana įdomus reginys yra. Imkim kad ir moters veidą, kurį aš tyrinėjau prieš pusvalandį. Ji žiūrėjo į suirusias atliekas ir atpažino tą, kurią visai neseniai matė gyvą ir linksmą, tačiau nenorėjo, kad apie tai sužinotų pašaliniai. Iš savo veido ji mėgino padaryti neperprantamą kaukę, bet tomis aplinkybėmis tai tikrai nebuvo paprasta.

— N-taip, turėjo būti įdomu...— pakomentavo Solas.— Sakai, iš karto ir atpažino?

— Be jokios abejonės. Bet jūs, džentelmenai, tęskite pokalbį, nes aš labai alkanas,— aš įsidėjau į burną gražų gabalą filė.

O įvestos tvarkos tą dieną laikytis buvo neįmanoma. Dar viena taisyklė buvo smarkiai aplaužyta, kai baigę desertą perėjome į kabinetą gerti kavos. Tiesa, panašūs dalykai pas mus atsitinka retai.

Kaip ir visada, aš išklojau apie viską detaliai, tačiau ne visiškai. Kai kurie mano pokalbio su ponia Moloj niuansai buvo neesminiai, kaip kad ir toks, kad ji norėjo ištiesti man ranką, bet šitą kuklų norą sutramdė. Mes aptarėme situaciją ir ateities perspektyvas. Žinoma, mūsų padidėjusio susidomėjimo objektai dabar buvo ponai Irvinai, tačiau svarbiausias klausimas — kiek kitas: kaip šitą susidomėjimą parodyti. Juk gali būti taip, kad jie pradės gintis nežiną, kodėl nėra jų kambarinės, o kai sužinos, kad ji nužudyta, tik rankomis skėstels. O tada kas?.. Daugiausia kalbėjom mudu su Solu. Vulfas sėdėjo ir klausėsi, o gal ir nesiklausė. Tai sfinksas, jo nesuprasi.

Bet visos šitos paslapties, kad užmuštoji atpažinta, smagumas buvo tas, jog mes galėjome pirmieji aplankyti Irvinus ir Arkofus ir panorėję galėjome pranešti tai policijai. Aišku, policija jau iš visų pusių apžiūrėjo tą krūvą lentų ir visas lomeles aplink. Ir jeigu mes užvesime ją ant Irvinų arba Arkofų pėdsakų, jie nebegalės eiti spėjamais keliais. Tiesa, žinant medicininės ekspertizės išvadą apie Elos Reiz mirties laiką, galima jų paklausti, kur buvo tokią ir tokią valandą ketvirtadienio naktį. O šitas paklausimas gali pasibaigti viso labo keliomis mandagiomis frazėmis.

Atėjęs su alumi Fricas pasakė, kad kiauliena poniai Moloj labai patikusi, bet suvalgė ji vos mažutėlaitį kąsnelytį. Vulfas liepė man nueiti pas ją ir paklausti,

ar patogiai ji įsikūrė. Užlipęs laiptais, supratau, kad durų ji neužsisklendė. Bet aš vis tiek pasibeldžiau, gavau leidimą įeiti ir įėjau. Kiek galima buvo iš visko suprasti, ji slampinėjo nuo vieno kampo prie kito. Aš pasakiau: jeigu jai nepatinka tos knygos, kur yra lentynoje, apačioje jų esą daug daugiau, aš galiu atnešti žurnalų ar dar ką nors. Kol mudu kalbėjomės, žemai pasigirdo durų skambutis, bet aš į jį visai nekreipiau dėmesio, nes žemai buvo Solas. Ji pasakė, kad jai nieko nereikią, kad ji netrukus gulsis ir pamėgins užmigti.

— Jūs turbūt žinote, koks nuostabus esate žmogus,— pasakė ji.— Ir kaip aš vertinu tai, ką jūs darote. Tikiuosi, nelaikote manęs visiška kvaiša dėl to, kad rytoj noriu pasimatyti su Piteriu. Aš tikrai noriu jį pamatyti.

— Panašu, kad jums tai pavyks,— pasakiau aš,— organizuoti Frejeras sugeba. Bet aš jūsų vietoje nereikalaučiau to.

— Kodėl?

— Todėl, kad jūs esate našlė žmogaus, dėl kurio mirties kaltinamas mūsų klientas. Todėl, kad tarp jūsų bus plieninės grotos ir sargyba. Todėl, kad tai jį sunervins. Jis dar vis tebemano, kad Molojų nušovėte jūs, ir niekaip neįmanoma jo perkalbėti. Gulkitės ir miegokite, o viskas tegu plaukia natūralia vaga.

Ji žiūrėjo man tiesiai į akis. Taip, ji turi nuostabią Dievo dovaną žiūrėti vyrui tiesiai į akis.

— Gerai,— tarė ji ir ištiesė man ranką.— Labos nakties.

Aš paėmiau jos ranką ir truputį iškilmingai paspaudžiau, o po to išėjau iš kambario ir uždaręs duris grįžau į kabinetą, kur pamačiau į raudonąjį odinį krėslą atsidrėbusį inspektorių Kremerį, o viename iš geltonųjų šalia Solo Penzero — ir Perlį Stebinsą.

ŠEŠIOLIKTAS SKYRIUS

Atsitokėjęs nugirdau Kremerio žodžius:

— ...ir aš sotus iki snapo! Vakar vidurdienį, pirmą valandą, jums paskambino Stebinsas ir pranešė Gudvinui apie Džonį Kimzą. Jis paklausė, ar ne jums dirbo Kimzas. Gudvinas žadėjo paklausti jūsų ir mums paskambinti. Bet nepaskambino. Keturios trisdešimt Stebinsas skambina vėl, ir Gudvinas vėl jį gaišina. Vakar vakare, devynios trisdešimt, aplankiau jus aš. Atsimenate, ką man atsakėte? Be viso kito...

— Pone Kremeri, malonėkite pagailėti mano ausų,— Vulfas mokėdavo mandagiai, bet kartu ir ryžtingai užčiaupti kiekvienam pliauzai burną.— Aš pats žinau, kas įvyko ir kas tuo metu buvo pasakyta.

— Neabejoju. Gerai, pereikime prie šios dienos. Šiandien penkios keturiasdešimt dvi Solas Penzeras atbilda prie lavoninės ir laukia, kol atveš lavoną, nori

į jį dirstelti. Ir dirsteli. O dirstelėjęs iškart nusiplauna. Septynios trisdešimt į lavoninę atplerška Gudvinas. Irgi to paties — paveizėti į tą patį lavoną, o su juo kažkokia moteris. Jis sako, kad jie negalėjo atpažinti lavono, ir abu išvažiuoja. Tą moterį jis užrašo kaip ponią Belt ir duoda „Čerčilio" viešbučio adresą. „Čerčilyje" neįregistruota jokia ponia Belt. Vadinasi, vėl jūsų juokų giesmė. Vakar ištisas aštuonias valandas vedžiojote mus už nosies dėl Kimzo, o paskui ir man maišėte smegenis, kai atėjau vakare. Dar kartą sakau: aš sotus iki snapo! Su žmogžudyste susiję faktai yra mano jurisdikcija. Norėčiau, kad taip ir būtų.

Vulfas pakrutino galvą.

— Pone Kremeri, vakar vakare aš jums visai nemaišiau smegenų.

— Rupūs miltai! Nemaišė!

— Nemaišiau, sere. Aš dariau, ką galėjau, kad tik suteikčiau jums daugiau faktų, išskyrus vieną: nors Piteris Heizas ir neigia esąs Polas Haroldas, bet mes nustatėme, kad yra taip. O jūs šita informacija pasinaudojote jums įprastu būdu. Sužinojęs, kad Džeimsas R. Haroldas yra mano klientas, tuoj pat pranešėte jam, kad greičiausiai būsite suradęs jo sūnų ir paprašėte atvažiuoti, visiškai nesiteikdamas bent perspėti manęs apie tai. Kad prieš pranešant jam, reikėjo pasitarti su manim, aš jau nekalbu. Įvertinęs tai, kaip jūs naudojatės mano jums suteiktais faktais, ateityje

prieš pasakydamas jums ką nors nauja aš pagalvosiu.

— Nesąmonė! Aš Haroldui nieko nepranešiau. Tai padarė leitenantas Merfis.

— Tik po to, kai jūs papasakojote jam apie mūsų pokalbį,— Vulfas mostelėjo ranka. Tai reiškė, kad jis nepriima jokių Kremerio pasiteisinimų.— Tačiau, kaip kad jau ir sakiau, aš jums perdaviau visus faktus, kurie, mano manymu, jus lietė. Atpasakojau viską, ką sužinojau iš ponų Arkofų ir ponų Irvinų. Ir tyčia atkreipiau jūsų dėmesį į vieną reikšmingą dalyką — Džonio Kimzo kišenėse rastus daiktus. Šitas faktas ne tik labai reikšmingas, jis skatina veikti. Jūs žinojote — šitą informaciją jums suteikiau aš — štai ką: Kimzas pasikalbėti su Arkofais ir Irvinais trečiadienio vakarą septynios trisdešimt iš čia išvažiavo su šimtu dolerių smulkioms išlaidoms kišenėje. Jam kalbantis su Irvinais, šalia buvo ir jų tarnaitė. Pokalbis baigėsi Irvinams išėjus. Kimzo kišenėse rasti dvidešimt du doleriai ir šešiolika centų. Aš pasakiau jums tai, ką ir privalėjau pasakyti, bet savo išvadų dėstyti neprivalėjau.

— Kokios čia dar išvados?

— Kad Kimzas savo darbo metu išleido šitą sumą — šimtą dolerių — tikriausiai kam nors papirkti ir kad spėjama, jog tas papirktasis asmuo — Irvinų kambarinė. Jos vardą ir kaip ji atrodo ponas Gudvinas sužinojo iš ponios Moloj, ten buvo nusiųstas ponas Penzeras, bet tarnaitės jis nerado. Ieškojo Penzeras

merginos visą dieną ir galų gale jo pastangos buvo apdovanotos sėkme. Jis rado ją lavoninėje, nors kol tas faktas dar nebuvo patvirtintas ponios Moloj, viskas tebuvo vien spėliojimai.

— Gudvinas Donavanui pasakė ką kita. Jis pasakė, kad jiems nepavyko atpažinti lavono.

— Žinoma. Ponios Moloj būsena buvo tokia, kad įkyrėti jai buvo neprotinga. Jūsų kolegos galėjo išlaikyti ją visą naktį. Beje, galiu apsaugoti jus nuo nereikalingų rūpesčių, jei sumanytumėte bėgti pas ją į namus: ji čia, miega viršuje, ir aš neleisiu jai trukdyti.

— Ji atpažino lavoną?

— Taip. Tikrai taip. Ji atpažino Elą Reiz, Irvinų kambarinę.

Kremeris spitrėjo į Stebinsą, o Stebinsas — į Kremerį. Kremeris išsitraukė iš kišenės cigarą, paritinėjo jį tarp delnų, įsikišo į burną ir suspaudė lūpomis. Aš niekada nebuvau matęs, kad jis užsirūkytų cigarą. Jis vėl dėbtelėjo į Stebinsą, bet seržantas jau žvelgė į Vulfą.

— Suprantu, jums tai — tikras smūgis, bet teks susitaikyti. Dabar jau galima beveik neabejojant pasakyti: remdamiesi jūsų žmonių surinktais įrodymais, žmogžudyste apkaltino nekaltą žmogų. Žinoma, ne itin malonu.

— Iki neabejojimo kol kas toli.

— Palaukite, palaukite, pone Kremeri. Jūs tikrai nesate asilas, tai ir neapsimetinėkite. Kimzas atliko su Molojaus tyla susijusius tyrimus ir buvo užmuštas.

Jo užmegzti ryšiai su Ela Reiz yra tyrimų rezultatas. Dabar nužudyta ir ji. Beje, kiek rasta pas ją pinigų?

Kremeris atsakė ne iš karto, nes buvo linkęs geriau visai neatsakyti į tokį klausimą. Tačiau žurnalistai tikriausiai jau viską iššniukštinėjo. Jis neatsakė, jis paklausė. Ir ne Vulfą, o mane.

— Gudvinai, ta šimtinė dolerių, kur jūs davėte Kimzui, kokiomis kupiūromis buvo?

— Penkios aptrintos dešimtys ir dešimt po penkis, irgi aptrintus. Yra žmonių, naujų kupiūrų nemėgstančių.

Savo pilką veriantį žvilgsnį jis įrėmė į Stebinsą.

— Perli, ar tai tie patys pinigai?

— Taip, sere. Nei piniginės, nei rankinės nerasta. Pinigai buvo užslėpti kojinėje — penkios kupiūros po dešimt ir dešimt po penkis.

Vulfas kriuktelėjo.

— Tai mano pinigai. Beje, jeigu jau kalbame apie pinigus, yra čia ir dar vienas momentas. Aš sužinojau — numanau, kad tai ne paslaptis ir jums,— jog Molojus išgalvota pavarde nuomojo seifą, o jo turto tvarkytoju, administratoriumi, paskirtas žmogus, pavarde Diganas, Patrikas Diganas. Kai ponas Diganas pono Gudvino ir pono Parkero akivaizdoje atidarė seifą, jame rado tris šimtus dvidešimt šešis tūkstančius šešis šimtus keturiasdešimt dolerių grynais. Tačiau...

— Aš nieko nežinau!

— Nėra abejonės, ponas Diganas su šitais faktais jus supažindins. Bet aš norėčiau sužinoti štai ką: kur seifo raktas? Aš beveik neabejoju, kad tokie daiktai laikomi prie savęs. Ar Molojaus kišenėse raktas nebuvo rastas?

— Kažkaip neatsimenu,— Kremeris atsisuko į Stebinsą: — Perli?

Stebinsas papurtė galvą.

— O kai Piterį Heizą pagavo, kaip kad jūs manote, nusikaltimo vietoje, ar šito rakto nerado?

— Atrodo, ne. Perli?

— Nerado, sere. Jis turėjo raktų, bet ne nuo seifo.

Vulfas kriuktelėjo.

— O dabar panagrinėkime kitą aspektą: aišku kaip dieną, šis raktas buvo Molojaus rankose, bet jo nerado nei prie jo kūno, nei pas Piterį Heizą. Tai kur jis? Kas jį paėmė? Na kaip, pone Kremeri, dar toli iki neabejojimo?

Kremeris pačiulpė cigarą ir išsitraukė jį iš burnos.

— Nežinau,— atsiraugėjo jis.— Ir jūs nežinote, nors šitą tirštą košę užvirėte. Stebiuosi nematydamas čia Arkofų ir Irvinų. Tikriausiai štai kodėl laikote paslaptyje, kad lavonas atpažintas — norite įsikibti į juos pirma manęs. Keista, kad jūs dar neinscenuojate šito savo velniško tardymo. Ar jie jau važiuoja čia?

— Nevažiuoja. Ponas Gudvinas, ponas Penzeras ir aš šiuo metu ir aptarinėjome situaciją. Aš neinscenizuoju, kaip

kad jūs pasakėte, jokių tardymų tol, kol neturiu rankose to, ko man reikia. Klausimas štai koks: kur skubėjo Kimzas ir ką jis susitiko pasikalbėjęs su kambarine. Paprasčiausia būtų spėti, kad jis liko Irvinų bute ir laukė jų sugrįžtant, bet mes neturime tokių įrodymų, nors tai jau ne mano reikalas. Be abejo, dabar jūsų žmonės puls ir purtys durininką ir liftininką, bet kas iš to, jeigu jie ir pasakys, kad trečiadienio vakarą Kimzas vėl užvažiavo liftu į viršų po to, kai buvo išėjęs su jais kartu, ir nusileido žemyn tik tada, kai tie grįžo namo. Irvinai tikrai neigs, kad jis buvo užėjęs pas juos į vidų, kai jie grįžo. Neigs ir kad matėsi su juo, ir kad sugrįžę kalbėjosi ginsis.

Vulfas vos kilstelėjo ranką.

— Tačiau aš nesu tyrimų priešininkas, kai reikia patikrinti alibi ir visokią kitokią painiavą išmazgyti. Esmė čia ta, kad aš neturiu nei jėgų, nei žmonių tiek, kokią gausybę galite pasitelkti jūs. Visa tai jūs žinote geriau už mane. Pavyzdžiui, jeigu esama įrodymų, kad Kimzas pasikalbėjęs su Ela Reiz grįžo į Arkofų butą, ir jeigu jūs šituos įrodymus aptiksite, dėkosime Dievui. Aš svajoju, kad šitą darbą užbaigsite jūs. Juk tikrai nenorėsite, kad sąžinę slėgtų dvi neaiškios žmogžudystės, vadinasi, dėsite visas pastangas, visas jėgas, kad tik atskleistumėte teisybę. O paskui neišvengiamai teks išteisinti Piterį Heizą. Apie save galiu pasakyti tiek — mano misija baigta.

— Kaipgi baigta? Juk du dar šilti lavonai — per jus!

— Nesąmonė ir vaikiškumas, pone Kremeri. Jūs ir pats tai žinote.

Stebinsui išsprūdo kažin koks garsas, o Kremeris pasiteiravo:

— Tu turi klausimų, Perli?

— Tai ne visai klausimas,— sugergždė Perlis. Kai yra Vulfas, jis paprastai visada gergždžia, nes visą laiką slopina natūralų impulsą, tiesą sakant, vienintėlaitį: norą sužinoti, kiek kartų reiktų Vulfui trenkti kumščiu, kad jis prarastų amą. Bet vis tiek jis varė toliau: — Paprasčiausiai aš netikiu, kad Vulfas sudėtų rankas. Jis tikrai kai ką slėps, kol kas slėps. Kai mes galuodamiesi kaip paskutiniai asilai visus kryžiaus kelius pereisim, šitas dykūnas tėkštels iš kišenės išsitraukęs ką slėpė. Kam jis savo namuose laiko Molojaus žmoną? Atsimenate, mes turėjome orderį apieškoti šitą namą, visus kampus išgriozdėme, o pasirodė, kad oranžerijoje, dėžėje po samanomis ir dar nežinia po kokia bjaurastimi, gulėjo moteris. Ir tą moterį jis net vandenuku laistė. Bet mes tai sužinojome, kai šaukštai buvo popiet. Aš galiu atsistoti ir atvesti ją čia arba eikime jos kartu. Gudvinas neišdrįs pastoti kelio tvarkos sergėtojui, tačiau jeigu jis vis dėlto...

Stebinsas striktelėjo, o aš tuo tarpu jau spėjau ir vidaus telefonu Pietinio kambario numerį surinkti. Ragelį nukėlė ponia Moloj.

— Arčis Gudvinas. Ponia Moloj, tuoj pat užsirakinkite duris. Aš palauksiu prie telefono.

— Jau užsirakinau. O kas...

— Puiku. Atleiskite, kad sutrukdžiau, bet vienam tipui, jo pavardė Stebinsas... taip taip... jis policininkas, kažkas į galvą šovė. Aš bijau, kad jis neliptų į viršų ir nepradėtų įkyrėti jums. Žinoma, tai niekai, bet durų, išskyrus mane, niekam kitam neatidarykite. Neatidarykite iki to momento, kol gausite kitus nurodymus.

Aš pakabinau ragelį ir atsisukau į visą kompaniją.

— Nurimkite, seržante. Gal atnešti stiklinę vandens?

Šone ant Stebinso kaklo išbrinko gysla.

— Mes esame namuose, kur teisėtvarkai daromos kliūtys,— pasakė jis Kremeriui kimstančiu balsu.— Ji pažino lavoną ir neprisipažino. Ji dezertyrė. Man nusispjaut į durų užraktus. Išlaušiu!

Jis žinojo, kad šį kartą jo siaubūniška jėga jam nepagelbės, jis tik buvo nežmoniškai nusivylęs. O dabar kreipėsi į Vulfą:

— Ponia Moloj žino tai, ką nuo manęs nuslėptumėte?

— Kiek informuotas aš — nieko panašaus,— Vulfas liko ramus.— Ne, aš neturiu ko nuo jūsų slėpti. O ponia Moloj — mano viešnia, nenorėčiau, kad ji būtų įkyriai kamantinėjama net ir tuo atveju, jeigu tai būtų mandagus kamanti-

nėjimas. O ponui Stebinsui laikas būtų suprasti, kad chuliganiškumo aš nepakęsiu. Jeigu jūs geidžiate išgirsti patvirtinimą, jog tai tikrai Ela Reiz, kodėl jums nesikreipus pagalbos į ponus Irvinus arba į ką nors iš pačios Elos šeimos? Adresą mes jums pasakysime.

— Namo numeris trys šimtai šeštas, o tas namas Rytinėje šimtas trisdešimtojoje gatvėje,— pasakiau aš.

Perlis išsitraukė bloknotą ir užsirašė adresą, o Kremeris apkramsnotą cigarą švystelėjo į šiukšlinę ir, žinoma, kaip visada, nepataikė, paskui atsistojo.

— Gal jau ir išmušė valanda, o gal dar ir ne,— mįslingai prašneko jis.— Tačiau ji būtinai išmuš.

Jis išėjo. Paskui jį išsekė Perlis. Garbę juos išlydėti aš suteikiau Solui, nes sumojau, kad Perlis ta proga tikrai gali man trinktelti į akį, o aš, irgi ta proga, galiu bakstelti jam bato galu į kryžkaulį. Visa tai tik santykius sukomplikuotų.

Kai Solas sugrįžo, Vulfas sėdėjo atsirėmęs į krėslo atlošą, o aš iš grindų plyšio krapščiau Kremerio cigarą. Solas pasidomėjo, ar turime jam užduotį. Atsakiau, kad neturime.

— Sėskis. Netrukus bus. Tu gi žinai, kad ponui Vulfui mąstyti geriau sekasi užsimerkus.

Vulfas atsimerkė.

— Aš nemąstau. Nėra apie ką. Ir užduoties jokios nėra. Štai paukšteliai už langų čiulba.

Tai buvo kaip tik tas, ko aš labiausiai bijojau.

— Labai negerai,— užjaučiau aš,— bet kur kas blogiau būtų, jei būtų gyvas Džonis — jums tektų užduotis sugalvoti penkiems, o ne keturiems.

Jis liūdnai dirstelėjo į mane:

— Bičiuli mano, Arči! Aš labai gerai žinau, kad Džonis mirė eidamas tarnybą pas mane. Ir kad jis pažeidė mano instrukcijas, mano atsakomybė dėl jo mirties nė truputį nesumažėja. Jokia prasme. Dabar prie šitos bylos dirba Kremeris su savo ruja, jus jie paprasčiausiai sutremps ir nušluos. Kremeris puikiai žino, kad Piteriui Heizui kaltinimas žmogžudyste bus panaikintas. Jis rinko jo kaltę patvirtinančius įkalčius, dabar tegu renka tuos, kurie jį išteisins.

— O jeigu jis nepanorės?

— Mes paseksime. Nesikabinėk prie manęs. Lipk pas ponią Moloj ir leisk jai padėkoti tau už parodytą išradingumą gelbstint ją nuo priekaros policininko. Tik pirmiau susitaršyk plaukus, kad būtų matyti, jog mušeisi,— staiga jis pradėjo baubti.— Tu manai, man patinka čia sėdėti ir žiūrėti, kaip šitas nemokša naikina ir griauna viską artėdamas prie to niekšo, kurį aš priverčiau įvykdyti dvi žmogžudystes?

— Manau, kad jums patinka,— aš aiškiai ištariau kiekvieną žodį.

— Ką pasakysi apie alų, Arči? — taikiai prašneko Solas.

SEPTYNIOLIKTAS SKYRIUS

Ne, prie alaus ir kortų mes neprisėdome visas šitas tris naktis ir dvi dienas, nors naktį iš penktadienio į šeštadienį, visą šeštadienį, naktį iš šeštadienio į sekmadienį, ir sekmadienį visą, ir naktį iš sekmadienio į pirmadienį galėjome sėdėti kuo ramiausiai. Tiesa, gyvenome mes ne visiškam vakuume. Pavyzdžiui, šeštadienio rytą Albertas Frejeras praleido visą valandą su Vulfu, kad susidarytų kuo išsamiausią įvykių vaizdą ir išėjo švytėdamas iš laimės. Jis net pritarė Vulfo sprendimui šitomis pėdomis pasiųsti policininkus, nes buvo aišku: areštavus Džonio Kimzo ir Elos Reiz žudiką, jie norės nenorės nuo kankinimų kryžiaus turės nuimti Piterį Heizą. Džeimsas R. Haroldas skambindavo mums du kartus per dieną, o sekmadienį atsirado ir pats, ir net su žmona. Per šitą moterį aš dar kartą įsitikinau, kad nuomonės apie žmogų jo nemačius susidaryti neverta. Aš neabejojau sutiksiąs personą, toli gražu jau ne pirmos jaunystės ir dėl to irztančią ant visų ir dėl visko, tačiau praėjus pirmoms trims minutėms supratau, kad sulaukusi tam tikro amžiaus ji įsisąmonino visus sąvokos „aukotis“ pranašumus. O apie mūsų klientą nepasakyčiau, kad iš esmės pakeičiau savo nuomonę, galiu tik prisipažinti, jog pažinau jį gerėliau. Kai jis sakė, kad jo žmona netenkanti kantrybės, aš aiškiai suvokiau, kurio pusėje mano simpatijos, jei-

gu iš viso jų buvo. Be to, atsivesti ją po keturių žinant, jog Vulfas tokiu metu tūno savo oranžerijoje, buvo ir išmintinga, ir protinga. Aš su ja sutariau kuo puikiausiai ir jiems iš manęs išeinant, mes klientą dar tebeturėjome.

Šeštadienio rytą paskambino Patrikas Diganas, o šeštą — jis jau sėdėjo pas mus. Buvo aišku viena: jam labai knietėjo sužinoti Selmos Moloj planus dėl seife rastų pinigų. Jis mėgino įtikinti ją, kad atsisakyti jų kvaila ir galimą įvykių eigą aptarė su manimi ir Vulfu. Dienraštyje „Gazzette" pasirodė žinutė, jog Niro Vulfo asistentas Arčis Gudvinas lavoninėje pasirodė norėdamas žvilgtelti į Elos Reiz lavoną, o iš to galima daryti išvadą, kad tarp šios žmogžudystės ir Džonio Kimzo mirties esąs ryšys, nors policija ir toliau atkakliai tyli. Diganas kaip ant adatų sėdėjo tikėdamasis išgirsti smulkmenas. Pokalbis baigėsi gedulinga gaida. Vulfas prisipažino suprantąs, kad Diganui rūpi detalės — juk Ela Reiz buvo Irvinų tarnaitė, o jo, Digano, santykiai su Irvinais esą artimi — ir pareiškė jam užuojautą. Kai Diganas pradėjo jaudintis, Vulfas mėgino įtikinti jį, kad žodis „artumas" ne visada reiškiąs ypatingą artumą. Ir visgi iš mūsų Diganas išėjo pabjurusia nuotaika.

Mums reikėjo laiku gauti išsamią informaciją apie Kremerio ir jo rinktinės žygius, taigi su policija teko ne tik draugiškai sugyventi, bet ir mielai leisti Perliui Stebinsui šeštadienį pasimatyti su

ponia Moloj. Audiencija truko tris valandas, Fricas net gaivos nunešė. Mums iš ponios Moloj buvo smagu išgirsti, kad gerą valandą Perlis sugaišo smalsaudamas apie atskirus jos vyro mirties momentus, na, pavyzdžiui, tokius: ar galėjo Arkofai su Irvinais turėti motyvų pašalinti Molojų. Molojaus bylą tikrai vėl ištraukė iš lentynos. Iš Perlio klausimų buvo matyti, kad įtariami visi, bet nė vienas išskirtinai. Kai jis išėjo, aš paklausiau, ar nepasirodė koks šviesos spindulėlis,— bet jis taip apmaudžiai man atkepė, jog aš supratau — policija tebešmirinėja po rūką.

Šeštadienio vakarą Selma vakarieniavo su mumis valgomajame, o sekmadienio vidurdienį, pirmą valandą, irgi sėdėjo prie stalo su mumis. Tą dieną pietums buvo paruošta viščiukų frikasė ir garnyras, prie kurio Fricas davė pagal metodistų receptą tešloje keptų obuolių. Fricas tikrai nėra metodistas, tačiau jo iškepti tešloje obuoliai tikriausiai būtų tikę net angelų skoniui.

Solas Penzeras su Oriu Keteru ištisas dvi dienas pagal sąrašą lankė buvusius Molojaus draugus. Šitą sąrašą mums sudarė Patrikas Diganas, norėdamas aptikti bent neryškų pėdsakiuką, iš kur galėjo atsirasti seife pinigai. Sekmadienio rytą Solui toptelėjo, kad jis galų gale kažką atkniso,— deja, viltis pasirodė melaginga. Fredas Darkinas tyrė Lesero biografijos smulkmenas ir pririnko tiek duomenų, kad jų būtų užtekę trims žur-

nalo numeriams nuo pirmo iki paskutinio lapo. Tačiau neaptiko nė menkiausios užuominos, kad jo herojus būtų kaip nors susijęs su Irvinais arba Arkofais. Bet visgi Fredas kai ką ir pasiekė. Sekmadienį, tuo metu, kai mes su Selma buvome apatiniame aukšte, kur aš ją mokiau laikyti biliardo lazdą, pasigirdo durų skambutis. Aš užlipau į priemenę ir pamačiau Fricą. Atsitvėręs grandinėle jis pro durų plyšį kalbėjosi su Dilijos bičiuliu. Aš jau seniai bebuvau matęs ką nors iš įtariamųjų, todėl panorau širdingai paspausti šitam vaikinui ranką, nors jo nuotaika buvo visai kitokia. Jis atrodė dar liūdnesnis negu anksčiau. Kabinete atsistojo labai karingai ir pradėjo man priekaištauti. Pasirodo, jis susidūrė su kažkokiu tipu, kuris vis sukinėjosi aplink ir klausinėjo visokiausių smulkmenų iš jo gyvenimo. Maža to, pasirodė, kad šitas tipas, kaip ir aš, dirba Vulfui, vadinasi, visi šitie tauškalai apie straipsnį žurnalui — tik pretekstas. Taigi jam, velniai rautų, reikią žinoti tiesą. Jis kalbėjo padrikai, be to, aiškiai nepasakė, kokią tiesą konkrečiai jam reikia žinoti. Tačiau aš jį supratau. Jis buvo piktas.

Mūsų pokalbis buvo nemalonus ir jam, ir man. Aš nesiruošiau atsiprašyti Dilijos Brant už tai, kad iškrėčiau jai pokštą, ir nežadėjau uždaryti Vulfo ar paties savęs, į belangę, na, žinoma, ir jis nepradėjo atsakinėti į mano klausimus. Jis jų net negirdėjo. Nenorėjo pasakyti, ir kada vesti ruošiasi. Pagaliau man pavyko iš-

prašyti jį į priemenę, o paskui ir už durų. Ir tada aš grįžau pas ponią Moloj: mes tęsėme biliardo pamokas.

Tą patį vakarą, sekmadienį, tik kiek vėlėliau, pasirodė inspektorius Kremeris. Vulfas pasiūlė jam išgerti alaus, o jis neatsisakė (tai vyko jam patogiai įtaisius raudonajame krėsle savo užpakalį). Ir aš supratau: mums nereikės klausinėti, kaip jiems klojosi. Klojosi jiems apgailėtinai. Jis sutinka išgerti alaus tik tada, kai nori duoti mums suprasti, jog jis — viso labo žmogaus pavidalo padaras, vadinasi, su juo ir elgtis reikia kaip su šitokio pavidalo padaru. Ir tik tiek. Jis stengėsi atrodyti orus, juk neturėjo lazdos, kuria būtų galėjęs mušti mums per galvas. Pasirodo, reikalai štai kokie: Kremeris visai nieko neturi. Tai yra per dvi praėjusias dienas ir dvi naktis į priekį jis nepasistūmėjo nė per colį. Iš to galima buvo suprasti, kad to fakto arba tų faktų, kuriuos Vulfas laikėsi ateičiai, jam reikėjo dabar.

O Vulfas neturėjo nieko, ko anam dabar reikėjo. Taip jis ir pasakė Kremeriui. Mūsų svečiui toks atsakymas nebuvo geras (atrodė naivus, nes nepamiršo jis mūsų ankstesnių pažadų). Viskas baigėsi tuo, kad Kremeris striktelėjo iš krėslo ir palikęs nugertą stiklą alaus, movė lauk.

Kai uždaręs duris grįžau į kabinetą, Vulfui gana žvaliai pasakiau:

— Užmirškite jį. Jis toks pavargęs! Ryte jam vėl reikės būti darbe, nors ir

labai prasta nuotaika. Maždaug po mėnesio jis tikrai aptiks pėdsakus, o rugpjūtyje ir bylą tikrai baigs. Kas be ko, iki to laiko Piteriui Heizui bus įvykdytas mirties nuosprendis elektrinėje kėdėje, tačiau, rupūs miltai, jo tėvo ir motinos visada bus galima atsiprašyti, ir...

— Užsičiaupk, Arči!

— Gerai, sere. Jei nesibaiminčiau ponią Moloj palikti vienudu su jumis, tikrai išeičiau iš darbo. Nykuma. O ir iš viso — argi tai darbas?

— Tuoj darbo bus daug,— Vulfas įkvėpė oro ir sulaikė jį kažkur ties liemeniu, jeigu jo kūne buvo tokia vieta. Kai tą orą jis išpūtė vėl, išgirdau: — Turi būti. Jeigu taptų visai nepakeliama, būtinai reiks ko nors imtis. Pasakyk Solui su Fredu ir Oriui, kad susirinktų čia aštuntą ryto.

Aš užrakinau seifą, susitvarkiau ant savo stalo popierius ir užlipau į kambarį, iš kur ketinau paskambinti vaikinams. Vulfas liko sėdėti prie savo stalo ir atrodė taip, lyg pozuotų, idealiai pozuotų, Rodenui, sumaniusiam nupiešti savo „Mąstytojo" karikatūrą. Jis tam tikra prasme mane išlepino. Mat buvo sugalvojęs tokių sceninių šaradų, kad dabar aš laukiau iš jo kažko stulbinamo, todėl pirmadienio rytą sužinojęs, kokia mūsų programa, galutinai nusivyliau. Vėl reikės ieškoti lobių, tik šį kartą jau ne seife. Dabar pripažįstu, kad Vulfo buvo gudriai sumąstyta viskas, o tada buvau

tikras esant tik mažą peliūkštį, įsivaizduojamą kaip milžinišką kalną.

Aš ryžausi aukotis. Iš lovos išsiritau daug anksčiau negu paprastai, kad aštuntą valandą, kai sugužės vaikinai, būčiau jau papusryčiavęs, tačiau paaiškėjo, jog stengtasi veltui: vidaus telefonu paskambino Vulfas ir liepė mūsų susitikimą sušaukti vėliau — aštuonios keturiasdešimt penkios. Nurodytu laiku mes užlipome į antrą aukštą. Žinoma, aš ėjau priekyje. Mes pamatėme, kad durys į jo kambarį atlapotos kiaurai, ir įėjome į vidų. Jis sėdėjo už stalo prie lango, pusryčiai jau buvo nunešti. Jis gėrė kavą ir skaitė rytinį „Times". Laikraštis gulėjo ant specialaus stovo. Savo darbuotojus jis pasveikino, o manęs paklausė, ar nesą naujienų. Aš atsakiau, kad nėra, pranešiau paskambinęs Stebinsui ir kad Stebinsas vos nenukando man ausies, o nepadarė šito vien dėl to, kad per tokį atstumą šito padaryti neįmanoma.

Vulfas siurbtelėjo gurkšnelį kavos ir pastatė puodelį.

— Tuomet mums teks dirbti patiems. Visi keturi važiuosite į ponios Moloj butą ir apieškosite ten kiekvieną colį. Pasiimkite zondus baldų apmušalams ištirti. Ir visus kitus įrankius vežkitės. Blogiausia tai, kad nežinome, ko ieškoti.

— Tai kaip sužinosime, ar radome, kas reikia?

— Gerai ir nežinosite. Bet užtat aišku štai kas: Molojų ne šiaip nužudė — svetima pavarde seife jis slėpė daug pi-

nigų, net planavo išvykti iš šalies. Patys subtiliausi klausimai jo bičiuliams ir pažįstamiems neatskleidė nė menkiausios užuominos apie tai, iš kur šitie pinigai, kaip ir kada jis juos gavo. Toliau. Nei jo drabužiuose, nei tarp dokumentų nebuvo rasta nieko, kas leistų bent kiek įtarti, kad šitie pinigai yra. Kažkodėl aš netikiu, kad nebuvo aptikta nieko, kas liudytų šitokį turtą. Arčiui dar penktadienį sakiau: jei žmogus patenka į situaciją, kuri atsiduoda krauju, turi likti nors kas, vedantis į piktadarystę. Koks nors suvenyras. Tikėjausi rasti tai seife. Pasirodė, kad ten nieko nėra. Mums reikėjo toliau veikti ta pačia linkme, bet kiti reikalai sutrukdė, iš dalies — tarnaitės mirtis.

Jis vėl nugėrė gurkšnelį.

— Šitas suvenyras mums būtinas. Tai gali būti portfelis, bloknotas, vienutukas popieriaus lapelis. Ne, aš net neįsivaizduoju, kas ten gali būti. Žinoma, suvenyrą Molojus galėjo palikti bet kur: pas kurį nors bičiulį, padėti kokiame nors viešbutyje arba kokioje nors kitoje vietoje saugoti. Bet pirmiausia reikia pamėginti paieškoti jo bute, nes rasti jį ten šansų yra nė kiek ne mažiau negu kur nors kitur. O šita vieta mums prieinama. Paėmę į rankas kokį nors daiktą, kiekvieną daiktą, prisilietę prie ko nors ar pažvelgę į ką, jūs turite klausti save: „Gal tai?“ Arči, paaiškink viską poniai Moloj, pasidomėk, ar nenorėtų ji jūsų lydėti, jeigu ne, paprašyk leidimo ir

rakto. Viskas, džentelmenai! Nesiteirauju, ar turite klausimų, nes vis tiek nežinočiau, ką atsakyti. Arči, ant mano stalo palik to buto telefoną — jeigu prireiktų su tavimi susisiekti.

Mes išėjome. Aš lipau į trečią aukštą. Žinojau, kad ji savo kambaryje, nes Fricas tik ką nunešė jai padėklą su pusryčiais. Tuo metu aš jau gana artimai bendravau su ja (šiuo atveju žodis „artimai" nereiškia besaikio artumo) ir belsdavausi sutartiniu ženklu: 2—1—2. Tą patį padariau ir šį kartą. Netrukus man buvo leista įeiti. Ji vilkėjo chalatu, galiu sakyti, namine suknele, kaip norite galite vadinti šitą minkštutį, ilgą, laisvą citrinų spalvos rūbą. Ji nebuvo nusigrimavusi. Neišdažytos lūpos ir neapvestos akys buvo net gražesnės. Detektyvo įprotis pastebėti net menkiausias detales yra absoliuti sąlyga. Mes pasakėme vienas kitam „labas rytas", aš pranešiau jai, kad per naktį neįvyko nieko ypatingo, bet kad sudaryta veiklos programa. Kai smulkiau paaiškinau, kas tai per programa, ji pasakė netikinti, kad jų bute galima būtų rasti kažką, apie ką ji nežinotų, bet aš iškart priminiau jai, kad ji nė žvilgtelėti nemėgino į kartonines dėželes, kur iš kontoros parneštos, ir paklausiau, ar išmetė ji Molojaus drabužius ir kitus jo asmeninius daiktus. Ji atsakė neišmetusi — tiesiog nenorėjusi nė prisiliesti prie jų, todėl tai tebesą ten, kur ir buvo. Aš patikinau ją, kad krata bus kuo nuodugniausia. Ji atsakė —

„neprieštarauju“. Ir dar aš paklausiau, ar nenori ten su mumis važiuoti ir ji. Atsakė nenorinti.

— Tikriausiai jūs nuspręsite, kad aš išprotėjau — juk visai neseniai labai nenorėjau persikraustyti čia. O dabar ano slenksčio peržengti nenoriu. Mano nelaimė turbūt ir buvo ta, kad nesusiprotėjau iš ten išvažiuoti.

Aš paprieštaravau, pasakiau jos nelaimę buvus tą, kad ji Molojaus žudiku laikiusi Piterį Heizą, o dabar jau nebelaikanti. Po to pasiėmiau iš jos raktus, nulipau žemyn, kur manęs jau laukė kolegos, ant Vulfo stalo padėjau raštelį su telefono numeriu, Fricą įspėjau, kad išeiname, ir — pirmyn. Solas su Fredu susirinko visą komplektą instrumentų iš tų, kur buvo kabineto spintoje — mes ten laikome beveik viską, pradedant raktais ir baigiant visrakčiais.

Jeigu aš smulkiai aprašyčiau visus tą dieną nuo devynios trisdešimt penkios ryto iki vidurdienio, iki trys valandos dešimt minučių, Molojaus bute padarytus triukus, jūs gautumėte daug naudingų patarimų, kaip ieškoti pamestų briliantų arba retų pašto ženklų, bet jeigu jūs nesate pametęs nei vienų, nei kitų, jums bus tik nuobodu. Baigę darbą, apie šito buto gyventojus mes žinojome labai daug, na, sakykim, kad ir tai, jog Molojus rinko panaudotus skutimosi peiliukus ir dėjo juos į kartoninę dėžutę, o tą dėžutę laikė savo tualetinio stalo stalčiuje, arba tai, kad sykį kažkas kėdės sė-

dynėje išdegino mažutę skylelę, tikriausiai cigarete, o vėliau į tą skylelę, vienas Dievas žino — kodėl, kažkas įkišo gabalėlį citrinos žievės. Sužinojome ir tai, kad ponia Moloj turi tris guminius diržus, kad apatiniai rūbai jai patinka blyškiai gelsvi, o naktiniai marškiniai — balti, kojines mūvi keturių atspalvių, ir visi — kūno, kad ji nesaugo jokių laiškų, išskyrus Arkanzase gyvenančios sesers, kad ji teturi vieną neapmokėtą sąskaitą — trijų dolerių aštuoniasdešimt keturių centų vertės už skalbyklos paslaugas, kad jos baldų kojytės tiesios... Ir dar šį bei tą — jeigu jums iš rankų iškrenta cukrinė su granuliuotu cukrumi ir tas cukrus pabyra ant grindų, vadinasi, įvyko stichinė nelaimė. Ir dar daug daug ką sužinojome. Mes su Solu kuo įdėmiausiai apžiūrėjome kiekvieną skiautelę popieriaus iš tų trijų kartoninių dėžių, kurias jau buvo kraustęs Oris.

Būtų netiesa, jeigu sakytume neradę ten visiškai nieko. Radome dvi tuščias dėžutes. Šitas dėžutes aptikome rašomojo stalo su dviem stalčių sekcijomis viršutiniuose stalčiuose, vieną — vienoje pusėje, kitą — kitoje.

Šitas stalas stovėjo prie sienos, o kambarys, kuriame šitas stalas stovėjo, greičiausiai buvo Molojaus irštva. Nė vienu iš šešių Selmos duotų raktų mes jo neatrakinome — pati geriausia prancūziška spyna! — tad Solui teko pakrapštinėti užraktą instrumentais iš mūsų komp-

lekto. Dėžės tuštutėlaitės. Uždengtos jos buvo, matyt, iš įpročio.

Trečią valandą dešimt minučių aš paskambinau Vulfui ir pranešiau visas šitas nieko vertas naujienas, žinoma, ir apie tas stalčiuje rastas tuščias skryneles pasakiau. Oris prašė mane perduoti bosui, kad dar niekada jam nebuvo tekę taip ilgai daryti tokios didingos kratos, kuri taip niekingai pasibaigtų. Tą aš išmintingai nutylėjau. Vulfas Fredui ir Oriui liepė pasakyti, kad jie jau laisvi, o aš buvau kviečiamas pas jį. Patikrinę, ar viskas po mūsų antpuolio liko vietose, leidomės namolei. Išsiskyrėme gatvėje, Fredas su Oriu patraukė į kampinį barą taurėje viskio paskandinti savo nevilties, o mes su Solu nešini instrumentais gaudėme taksi. Grįžome mudu tikrai ne per smagiausiai nusiteikę. Jeigu šitas genijų genijus sugeba tik versti mus šukuoti visą miestą, dar Džersį su Long Ailendu ieškant kažkokio įsivaizduojamo pasaulio nesamo „suvenyro“, mūsų perspektyvos tikrai nelabai džiaugsmingos.

Tačiau pasirodė, kad Vulfas sugalvojo šį tą labiau apčiuopiamo. Vos tik mes su Solu peržengėme kabineto slenkstį, žiūrėdamas į mane jis neatsikvėpdamas išpyškino.

— Dėl šitos Dilijos Brant, dėl Molojaus pasiūlymo jai važiuoti į Pietų Ameriką — trečiadienį tu sakei, kad ji nesutikusi važiuoti, bet tau pasirodė, jog ji sako netiesą. Kodėl tau taip pasirodė?

Aš taip ir nustėrau.

— Iš jos tono man taip pasirodė, iš to, kaip pažiūrėjo, kaip atsakė į mano klausimus. Ir iš jos pačios. Tada aš jau turėjau susidaręs nuomonę apie ją.

— Ar ta nuomonė dabar pasikeitė? Po to, kai sužinojai, kad ji ketina tekėti už Viljamo Lesero?

— Ne ne, rupūs miltai! Juk ji negali į Pietų Ameriką važiuoti su numirėliu, be to, kaip kad matyti iš Fredo pranešimo, Leserą ji prie savęs kaip atsarginį žaidėją laikė. Jeigu Leseras būtų sužinojęs, kokiu santykiu jis pralaimėdavo ir būtų sumanęs atsirevanšuoti...

— Aš ne apie tai. Jeigu Molojus ruošėsi persikraustyti į naujus namus su mergina ir jeigu su juo važiuoti ji sutiko, jis galėjo duoti jai kai ką pasaugoti, na, kad ir tai, kas buvo tose dabar tuščiose dėžutėse. Ar jau taip fantastiška spėti, kad jis artėjant išvykimo dienai paliko kai ką pasaugoti jai?

— Ne, nelabai... Tik aš jai nepatikėčiau net metropoliteno žetonėlio. Beje, sprendžiant iš visko, Molojaus nuomonė apie ją buvo kitokia negu mano. Visiškai įmanoma...

— Tuomet judu su Solu važiuojate pas ją daryti kratos. Nedelsdami.

Kai Vulfas nusivilia, pasidaro absoliučiai neįbauginamas. Jis nė nemirktelėjęs stumia mane į pavojų penketui metelių atsisėsti į šaltąją. Tačiau tai nesvarbu, aš jau seniai turiu balsavimo teisę ir galiu pasakyti jam „ne“. Bet šį kartą į

avantiūrą jis traukia ne tik mane, ir Solą. Hm... taip...

— O ji — tenai? — pasiteiravo Solas.

— Jeigu ji dirba, namo negrįš anksčiau kaip pusė šešių, o gal net vėliau. O jeigu namie, aš galėčiau pakviesti ją išgerti šampano, bet tada tau tektų dirbti vienam. Paskambinti jai?

— Mėgink.

Aš priėjau prie savo stalo ir surinkau numerį. Suskaičiavęs penkiolika šaukiamųjų signalų, pakabinau ragelį ir atsisukau į tautą:

— Niekas neatsako. Jeigu šita mintis tau prie širdies, viso rinkinio neprireiks — pasiimk tik raktus. Lauko durys rakinamos senojo modelio Mensono spyna, o jos buto — primityviausiu firmos „Vajat" užraktu. Šituos mechanizmus tu išmanai geriau už mane.

Lagaminėlį su instrumentais Solas pasidėjo ant stalo, išsitraukė keturis ryšulius raktų ir susikišo juos į kišenes, o tada lagaminėlį vėl uždarė. Kol jis dirbo šitą darbą, aš spintoje ieškojau guminių pirštinių. Susiradau dvejas.

— Privalau priminti jums: narsiam džentelmenui apdairumas nedaro jokios gėdos,— pasakė Vulfas.— Aš neišsisukinėsiu nuo atsakomybės kaip bendrininkas, sėsim visi!

— Didžiai dėkojame jums,— atsakiau aš.— Jeigu mus užkals, pasakysime, kad jūs, sere, maldavote mus šito nedaryti, sėsime be jūsų, idant pailsėtume žmoniškai.

Į Devintąjį prospektą mes važiavome taksi ir aptarinėjome veikimo planą, nors tiesą sakant, aptarinėti nebuvo ką. Iš automobilio išlipę Kristofero gatvėje, pasukome už kampo ir artinomės prie keturiasdešimt trečio namo. Per tas penkias dienas, praėjusias po mano apsilankymo, šito namo taip niekas ir neperdažė. Kai įėjome į vestibiulį, aš paspaudžiau mygtuką su pavarde „Brant". Neišgirdome jokio spragtelėjimo, ir aš paspaudžiau vėl. Kiek palaukęs, spustelėjau trečią kartą.

— Puiku,— tarstelėjau Solui ir pro praviras duris apsižvalgiau. Arboro gatvė — ne Penktasis prospektas, todėl pro šalį per tą laiką tepraėjo du berniukai ir moteris su šuniuku.

Solas šūktelėjo:

— Paruošta, plėšike!

Užraktui įveikti jam prireikė ne daugiau kaip dviejų minučių.

Siaurais purvinais laiptais jis lipo pirmas. Buvome susitarę iš pradžių apsižiūrėti kas kaip, o paskui aš liksiu viršutinėje laiptų aikštelėje saugoti, o jis pradės kasinėjimus. Kai užlipome į trečią aukštą, jis išsitraukė iš kišenės vieną ryšulį raktų ir susiruošė atakuoti „Vajat" gaminį, bet aš priminiau jam klasiko citatą apie džentelmeno atsargumą ir narsą ir prie durų priėjęs pirmas pasibeldžiau. Palaukiau. Bilstelėjau garsiau, o nesulaukęs atsakymo ir tada, atsitraukiau vietą užleisdamas Solui. Primityviajam „Vajat" prireikė daugiau laiko negu apa-

čios užraktui, ko gero, kokių trijų minučių.

Pagaliau Solas kliūtį nugalėjo ir stumtelėjo duris. Kadangi vyriausiasis čia buvau aš, jam derėjo kelią užleisti man, bet jis pirmas peržengė slenkstį.

— Mama miela! — išgirdau aš.

Aš stovėjau greta ir žiūrėjau išpūtęs akis. Mano apsilankymo čia dieną tai buvo vienas iš kambarių, kurio apstatymą galėjo perprasti nebent koliažo specialistas. Dabar tam būtų reikėję ir dar vieno specialisto. Pianino kėdutė tebestovėjo ten pat — ant paties tako, o ir kiti baldai lyg ir tebebuvo vietoje, bet vis tiek čia tvyrojo tikra jovalynė. Pagalvės buvo praardytos, visur pilna pūkų, knygos ir žurnalai nuversti nuo lentynų krūvomis gulėjo ant grindų, iš gėlių vazonėlių žemės buvo išpiltos — žodžiu, įspūdis toks, lyg šitame bute būtų linksminęsis tuzinas orangutangų.

— Kalės vaikas — šitaip nešvariai dirba, ne taip...— buvau bepradedąs aš, bet užsikirtau.

Solas irgi pamatė tą patį, ir mes kaip pagal komandą abu žengėme ten, pianino kėdutę apeidami vienas iš vieno šono, kitas — iš kito. Šalia tos kušetės, ant kurios sėdėdamas aš neseniai kalbėjausi su Dilija Brant, ant grindų gulėjo ji, ištiestom kojom ir kniūbsčia. Aš atsitūpiau iš vienos pusės, o Solas — iš kitos. Ir vieno vienintelio prisilietimo prie jos peties pakako, kad viską suprastume: ji guli negyva jau dvylika valandų, o gal ir dau-

giau. Žaizdos ieškoti mums nereikėjo — aplink jos kaklą buvo apvyniota stora virvė, ant tokių virvių džiaustomi skalbiniai.

Atsistojome mes sykiu, aš žengiau į miegamąjį — durys buvo praviros,— o Solas tuo metu privėrė duris į prieškambarį. Miegamasis atrodė dar prasčiau — patalai sujaukti, čiužiniai išardyti, iš jų kyšojo kamšalai, visur primėtyta drabužių ir visokių daiktų. Net ir vonioj viskas apversta aukštyn kojom. Solas stovėjo ir spoksojo į merginą.

— Jis nužudė ją prieš pradėdamas krėsti,— prašneko jis,— jos kūnas aplipęs pagalvių pūkais.

— Taip, aš irgi atkreipiau į tai dėmesį. Jis rausėsi ir po miegamąjį, ir net vonioje, net klozete. Mums buvo likęs tik vienas šansas. Ji apsirengusi. Arba jis jau rado tai, ko ieškojo, arba jį kas nors išgąsdino, arba tai, ko jis ieškojo, buvo toks didelis griozdas, kad jo neįmanoma buvo nešiotis su savimi.

— Bet jeigu nori ką nors rasti, rūbų, kuriuos dabar moterys nešioja, visai nereikia nuo jų nurengti. Kam tu pasiėmei pirštines? Nori pasirausti po palaikus?

— Ne. Tu irgi užsimauk,— aš padaviau pirštines jam ir pats pradėjau mautis.— Mes paieškosime ten, kur jis neieškojo. Žinoma, jeigu tu neskubi į pasimatymą su mylimąja.

— Ant drabužių pirštų atspaudų nelieka.

— O kai dirbi su pirštinėmis, jų nelieka ir niekur kitur.

Aš išsitraukiau iš kišenės peilį, atsitūpiau, du pirštus užkišau už jos palaidinės iškirptės ir perplėšiau ją iki pat liemens. Solas tūptelėjo iš kitos pusės ir atsegė sijono užtrauktuką, paskui įsitvėrė už palankų ir nutraukė jį žemyn. Aš liepiau jam žvilgtelėti ir į batus — avėjo ji kambariniais sandalais su raišteliais. Jis juos nuavė ir apžiūrėjęs nušveitė į šalį. Su apatinuku susitvarkyti buvo taip pat lengva kaip ir su palaidine. Aš nupjoviau petnešėles ir perrėžiau išilgai visą nugarą, paskui atlapojau abi puses. Ir kelnaites numauti nebuvo vargo — aš užkišau ranką už gumelės, o Solas nutraukė. Šiek tiek pasiterlioti teko su guminiu korsetu, nes nenorėjau įdrėksti odos. Solas vėl atsitūpė priešais mane, padėjo man kilstelti kūną ir šitą procedūrą užbaigti.

— Jau sustingusi,— vėl tarstelėjo jis.

— Sustingusi. Pakišk pašonėn drabužius, perversim.

Jis taip ir padarė. Aš tuo tarpu vieną ranką pakišau po pečiu, o kitą po strėnomis ir apverčiau ją tiesiai ant ištiestų Solo delnų. Ir štai ji jau guli aukštielninka. Dabar į kai ką derėjo įdėmiau pažiūrėti. Prieš dvylika ar net keturiolika valandų pasmaugtos merginos veidas nebebuvo panašus į veidą merginos. Solas uždengė jį tuo, kas buvo likę iš pagalvės ir padėjo man operaciją užbaigti. Nei prie palaidinės, nei prie apa-

tinuko, kaip atsimenate, nebuvo nieko, lygiai taip pat kaip ir kelnaitėse ar prie kūno po korsetu, bet nusegęs liemenėlę ir pažiūrėjęs į lavoną visai nuogą, aš supratau, jog tas kažkas ir yra — tarp krūtų, užklijuotas lipnia juosta. Raktas. Aš atplėšiau juostą ir tą raktą paėmiau į rankas. Įdėmiai nužvelgęs jį, pasakiau: „Saugojimo kamera, Grand Central *. Greitai nešdinamės!“ Ir įlėkiau į miegamąjį apkloto jai uždengti. Solas jau buvo prie durų ir movėsi pirštines, o ir aš iki priėjau prie durų suspėjau nusimauti savąsias. Jis spustelėjo durų rankeną, prieš tai apvyniojęs ją pirštine, ir taip pat uždarė. Spragtelėjo automatinis užraktas, ir mes atsidūrėme laiptinėje.

Lipdami žemyn nesutikome nieko, bet kai ėjome jau gatvė, į laiptinę įsuko kažkoks vyras, matyt, šito namo gyventojas, prieš tai dirstelėjęs į mūsų pusę. Bet jis pavėlavo dvi sekundes, kad galėtų prisiekti, jog mes išėjome kaip tik iš šito namo. Kai pasukę už kampo atsidūrėme Kristofero gatvėje, Solas paklausė:

— Ar grynu oru pakvėpuosime?

— O kur tu jo gausi? Palaukim ramesnių laikų,— tariau aš. — Man regis, priemonės tikslui pasiekti visos yra geros, bet visgi verčiau naudotis tomis iš jų, kurios geresnės už kitas. Septintajame prospekte mūsų keleliai išsiskirs. Vienas leisimės į metropoliteną ir čiuošim į Grand Central, o kitas skambinsim į

* Niujorko stotis.

Centro gatvę, o paskui viską išklosim Vulfui. Ką renkiesi tu?

— Aš važiuosiu į Grand Central.

— Gerai,— aš įteikiau jam raktą.— Gali būti, kad ten lauks šnipas. Duok man raktus ir pirštines.

Eidamas jis nepastebimai perdėjo savo gelžgalius į mano kišenę. Septintajame prospekte jis nusileido į metropoliteną, o aš užėjau į rūkalų parduotuvę už kampo, susiieškojau telefono kabiną ir surinkau: SP7—3100. Kai kitame laido gale pakėlė ragelį, į mikrofoną aš sucieksėjau: „Vardas ir adresas — Dilija Brant, B—R—A—N—T, Keturiasdešimt trečioji Arboro, Monhetenas. Užrašėte?"

— Taip, kas...

— Klausykite manęs. Manau, kad ji nebegyva. Nuosavame bute. Geriau paskubėkite.

Pakabinęs ragelį ir išgirdęs spragtelėjimą, aš patikrinau, ar prarijo automatas monetą, mat pasitaiko, kad jis ją išspjauna. Monetą bjaurybė buvo prarijęs. Išėjęs susistabdžiau taksi.

Prie seno akmeninio namo iš taksi išlipau be penkiolikos penkios — lygiai prieš valandą Vulfas buvo pasakęs, kad nesidangstys „nuo atsakomybės kaip bendrininkas". Kaip ir visada, kai manęs nėra, ant durų kabojo grandinė. Fricas mane įleido ir įdėmiai nužvelgęs prašneko:

— Aha, su laimikiu!

— Tu teisus,— linktelėjau aš.— Kaip tik taip. Bet tavęs savo bendrininku pa-

daryti nenoriu, taigi, jei kas klaus, kaip aš grįžęs atrodžiau, sakyk: kaip visada — džiaugsmingai.

Žengdamas per kabinetą, išsitraukiau iš kišenės raktus, pirštines ir priėjęs prie telefono surinkau oranžerijos numerį. Matyt, Vulfas buvo užsiėmęs kuo nors labai svarbiu — ragelio nekėlė ilgai. Galų gale pasigirdo pažįstamas maurojimas:

— Taip?

— Atleiskite, kad trukdau, bet, mano manymu, jūs turite žinoti: tai, ką mes padarėme, buvo ne įsilaužimas ar įsibrovimas į svetimas patalpas, tai buvo daug rimtesni dalykai. Teko pajudinti smurto mirtimi mirusios damos lavoną. Panašu, kad į jos butą buvo užėjęs viesulas: ji be jokių gyvybės ženklų gulėjo ant grindų ir buvo jau sustingusi. Ją pasmaugė. Mes ją išrengėme ir radome Grand Central saugojimo kameros narvelio raktą, lipnia juosta priklijuotą tiesiog prie odos. Mes pasiėmėme jį ir išnešėme kudašių. Pakeliui į čia aš iš automato paskambinau policijai. Solas į Grand Central nudardėjo paveizėti į tai, kas tame narvelyje yra. Po dvidešimties minučių turėtų atsirasti.

— Kada įvykusi mirtis?

— Daugiau negu prieš dvylika valandų — tai viskas, ką galiu pasakyti.

— O kelintą valandą vakar pas mus buvo Viljamas Leseras?

— Keturios keturiasdešimt.

Tyla. Ir švokščiantis iš susijaudinimo balsas:

— Reikia sėdėti ir laukti — būtina sužinoti, kas tame seife. Jeigu tai dar vienas grynųjų sandėlis, tuomet... Nors kam čia spėlioti? Kad ir kas ten būtų, turinį išnagrinėsite jūs su Solu.

Aš vos susilaikiau nuo pagundos pasiteirauti, ar nebūtų geriau tą narvelio turinį nunešus jam į oranžeriją. Bet jam būtų tekę atsakyti į tai „ne", o jau ir dabar žinia apie dar vieną žmogžudystę jį išvedė iš kantrybės, taigi geriau nebekirkinti jo. Aš neturiu jokių geležinių taisyklių, todėl pakabinau ragelį ir išėjau į prieangėlį laukti Solo. Net kelis laiptelius žemyn palipėjau ir sustojau šaligatvyje. Kaimynų berniūkščiai, aikštelėje spardę kamuolį, išsirikiavo priešingoje kelio pusėje ir visi kaip vienas žiopsojo į mane. Mūsų namas kėlė susidomėjimą, atrodė paslaptingas ir net grėslus, ypač nuo to laiko, kai aš parsivedžiau čia vieną berniuką, Pitą Drososą, pasikalbėti su Vulfu. Berniukas kitą dieną buvo nušautas. Kai dešimtą kartą žiūrėjau į laikrodį, situacija jau buvo įtempta, nes berniūkščiai vis dar tebestovėjo ir tebevypsojo į mane kaip į kokią akiniuotą gyvatę. Aš jau buvau nusprendęs trauktis į vidų ir atsistoti už stiklinių durų, kurių stiklas iš mūsų pusės skaidrus, bet į šalikelę atriedėjo taksi, o iš jo išlindo Solas su juodu odiniu vidutinio dydžio lagaminu. Jis ramiai užmokėjo vairuotojui. Nusprendęs leisti

jam atlikti iškilmingą brangenybių įnešimo į vidų ritualą, nusekiau iš paskos. Lagaminą nutempė jis tiesiai į kabinetą ir pastatė ant stalo.

Atrodo, prie jo kažkieno jau dirbta. Užrakto būta atkrapštyto, tačiau tai buvo ne specialisto, o diletanto darbas. Dabar lagaminą uždarytą laikė tik šoniniai gnybtai.

— Kalbėsi tu ar man duosi žodį? — paklausiau aš Solą.

— Tau.

— Ačiū. Vulfas viską gerai apskaičiavo — Molojus lagaminą laikė jos bute, o kai jis mirė, gal net iš karto, o gal tik vakar, ji atidarė jį ir truputį pasirausė,— aš sumečiau, kiek jis galėtų sverti.— Ir dar viena išvada: ji nieko nepaėmė. Jeigu būtų paėmusi, nebūtų nešusi į stotį saugoti ir rakto nebūtų slėpusi tokioje slaptoje vietoje, be to, lagaminas pilnas. Vulfas sako, kad lagaminą turime išnagrinėti mes. Aš manau, pirmiausia reikia pirštų atspaudus užfiksuoti.

Iš spintos išėmiau viską, ko šitam darbui reikia, ir pradėjome. Mes nebuvome tokie prityrę specialistai kaip tas, kuris su seifu dirbo, bet kai baigėme, pamatėme pirštų atspaudų turį visą rinkinį, kurį negėda būtų parodyti ir protingesniems žmonėms. Žinoma, jų mums prireiks tik ateityje, kai turėsime su kuo palyginti. Nuotraukas sukišę į voką ir viską sudėję į vietas, lagaminą pastatėme ant stalo ir atidarėme.

Du trečdaliai jo buvo prikišti visokiausio šlamšto: marškinių ir kaklaraiščių, matyt, pačių mėgstamiausių, su kuriais nenorėjo skirtis, šlepečių pora, šešios tūtelės skutimosi pastos, dvi pižamos, kojinių, nosinių... Visą šitą niekalą sukrovę ant stalo į krūvą, ėmėmės storo odinio portfelio. Ant jo likusius pirštų atspaudus irgi derėjo nupaveiksluoti, bet mes tiesiog degėm iš smalsumo, todėl aš nedelsdamas atidariau jį ir į dienos šviesą iškėliau tai, kas jame buvo.

Ten radome ne vieną „suvenyrą“, o visą jų kolekciją. Solas prisitraukė kėdę, ir mudu toliau darėme portfelyje kratą. Nepradėsiu aprašinėti, ką mes ten aptikome. Net nevardinsiu. Bet šitam darbui sugaišome visą amžinybę, be to, juk ne aš nurodžiau, kur reikia viso šito ieškoti, o jis, vadinasi, jo teisė demonstruoti visus šituos „suvenyrus“. Kai lygiai šeštą iš oranžerijos nusileido Vulfas, mūsų darbas buvo beveik baigtas. Jis žengė prie savo stalo, žengė vingiuotu lanku ir priartėjęs prie manęs įsispitrėjo į mūsų galanterijos kioską.

— Čia tik įpakavimas,— paaiškinau aš, pirštu pabaksnojęs į šūsnį dokumentų.— Svarbiausia čia. Suvenyrų pakaks kupranugariui į kartuves nusiųsti.

Jis pasiėmė dokumentus, apėjo aplink savo stalą, atsisėdo į krėslą ir pradėjo nagrinėti. Visa, kas ant stalo buvo likę, mudu su Solu sugrūdome į lagaminą atgal, užrakinome ir susėdome į gel-

tonuosius krėslus. Dešimt minučių viešpatavo tyla, na, tik šnarėjo lapai ir retkarčiais kriukteldavo Vulfas. Kai iš tos visos krūvos jam buvo likę skaityti nebedaug, suskambo telefonas. Ragelį pakėliau aš.

— Niro Vulfo kontora. Arčis Gud...

— Čia Stebinsas. Dėl moters, kurios pavardė Brant, Dilija Brant. Kada tu ją matei paskutinį kartą?

— Palaukite minutę — aš noriu nusičiaudėti,— delnu aš uždengiau mikrofoną ir atsisukau į Vulfą: — Stebinsas klausia apie Diliją Brant, žinoma, jeigu jums įdomi tokia smulkmena.

Vulfas suruko ir sekundę padvejojęs nukėlė savo ragelį. Aš atitraukiau nuo mikrofono delną ir nusičiaudėjau.

— Tikiuosi, nebūsiu persišaldęs. Kai praėjusį kartą...

— Liaukis vaipęsis,— užsiplieskė Stebinsas.— Aš tiesiai klausiu.

— Suprantu. O jums irgi nepakenktų žinoti: atsakysiu tik tuo atveju, jei išgirsiu nors pačią absurdiškiausią priežastį, kodėl aš turiu atsakinėti jums į klausimus apie moterį, kurios pavardė Brant, Dilija Brant. Taigi?

— Brant lavonas rastas jos nuosavame bute. Žmogžudystė. Jos telefonų knygoje — jūsų adresas ir telefonas, beje, tai paskutinis jos ranka rašytas įrašas. Kada matei Diliją paskutinį kartą?

— Dieve mano! Vadinasi, ji numirė?

— Taip! Jeigu tave užmuš, ir tu numirsi. Nustok maivytis, mes dirbame.

— Aš nesimaivau. Jeigu į jūsų pranešimą visiškai neatkreipčiau dėmesio, jūs nuspręstumėte, kad aš ją nužudžiau. Pirmą ir paskutinį kartą aš ją mačiau praėjusio šeštadienio vakarą, maždaug apie pusę dešimtos jos bute. Mes rinkome žinias Molojaus bylai. O ji juk dešimt mėnesių dirbo sekretore. Praėjusį ketvirtadienį kalbėjau su ja telefonu. Labai trumpai. Iš esmės tai ir viskas.

— Paprasčiausiai rinkote duomenis?

— Tikrai taip.

— Mes norėtume, kad ateitum ir praneštum mums, ką ten surinkai. Dabar pat.

— O kur jūs esate?

— Užmiršai? Žmogžudysčių tyrimų valdybos Vakarų skyrius. Mes ką tik atvažiavome iš ten su žmogumi, kurio pavardė Leseras, Viljamas Leseras. Gal prisimeni, kada matei jį paskutinį kartą?

— Kokia šitokio įkyraus smalsumo priežastis? Man visada reikia žinoti priežastį. Ir jūs tai žinote.

— Žinau. Pas Brant jis atėjo prieš dvidešimt minučių. Ir mus ten rado. Jis sako, kad jam buvo paskirtas pasimatymas. Ir dar jis sako žmogžudyste įtariąs kaip tik tave. Priežastis įtikinama? Tai kada tu jį paskutinį kartą matei?

Man taip ir neteko atsakyti į šitą klausimą, nes ragelyje pasigirdo Vulfo balsas.

— Pone Stebinsai, čia Niro Vulfas. Norėčiau su ponu Kremeriu pasikalbėti.

— Jis užsiėmęs,— galiu prisiekti kuo tik nori: vos tik Perlis išgirsta ar pamato Vulfą, jo balsas iškart prityla.— Mums reikia Gudvino.

— Bet pirmiau aš turiu pasikalbėti su Kremeriu.

Tyla. O po to suriaumoja liūtas:

— Palaukite. Sužinosiu.

Mes laukėme. Aš žiūrėjau į Vulfą, bet veltui žiūrėjau: Vulfas sėdėjo užsimerkęs. Ir atsimerkė tik išgirdęs Kremerio balsą.

— Vulfai? Kremeris. Ko jums reikia?

— Man reikia pristatyti jums žudiką. Aš pasiruošęs tai padaryti. Jeigu norite, kartu galite atsivežti ponus...

— Netrukus būsiu!

— Ne. Man dar reikia išnagrinėti keletą dokumentų. Jūsų neįleis. Atvažiuokite devintą. Kartu atsivežkite ponus Irvinus ir ponus Arkofus, na, galite pasiimti ir poną Leserą. Jis užsitarnavo vietą parteryje. Jūs būtinai privalote atvažiuoti. Devintą.

— Velniai rautų, aš norėčiau žinoti...

— Sužinosite, kai bus laikas. Aš dar daug darbo turiu.

Niro padėjo ant svirtelės ragelį. Ir aš tą patį padariau.

— Arči, paskambink ponui Frejerui, ponui Diganui ir ponui Haroldui,— paliepė Vulfas.— Jei pastarasis norės pasiimti ir žmoną, tegu ima. Tokiais atvejais kuo solidesnė auditorija, tuo geriau. Ir poniai Moloj pasakyk.

— Ponios Moloj čia nebus.

— Bet juk ji čia.

— Aš noriu pasakyti — jeigu čia bus Haroldas, jos tarp žiūrovų nebus. Ji nežino, kad Piteris Heizas iš tikrųjų yra Polas Haroldas. Tegu jis pats jai tai pasako, kai panorės. Galų gale nesvarbu, kaip ten yra, bet ji nenori rodytis žmonėms. Be to, ji mums ir nereikalinga.

— Labai gerai! — į mane jis žvilgtelėjo ironiškai, nors gal manė žiūrįs su švelniausia simpatija, bet aš tokį žvilgsnį laikau ironišku.— Žinoma, jūs ten šiandien nebuvote. Jeigu prireiktų paaiškinimo, iš kur aš gavau šituos dokumentus, argumentų rasiu, nesijaudinkite.

— Vadinasi, aš laisvas? — klustelėjo Solas.

— Ne. Jūs sėdėsite šalia. Mes dar suspėsim ir pavakarieniauti. O dabar aš paskaitinėsiu šituos popierius.

Ir jis visas paniro į priešais gulinčią dokumentų krūvelę, kukliuosius seklius visai užmiršo.

AŠTUONIOLIKTAS SKYRIUS

Į vakarėlį šeimininkas vėlavo, bet tai buvo ne jo kaltė. Slaptame Vulfo su Kremeriu pokalbyje — šitas pokalbis vyko valgomajame, nes taip norėjo Kremeris,— aš nedalyvavau: turėjau kitų reikalų. Bet kai pro valgomojo duris ėjau įleisti atvykusių svečių, posėdžiautojų balsus girdėjau. Kadangi kabineto durys iš garsų nepraleidžiančios medžiagos, o

aš jas uždariau sandariai, suprasti žodžių nebuvo įmanoma.

Raudonasis odinis krėslas buvo rezervuotas inspektoriui Kremeriui. Perlis Stebinsas įsitaisė netoli jo prie sienos ir dairėsi į susirinkusius. Džeromas ir Rita Arkofai, taip pat Tomas ir Fenė Irvinai sėdėjo pirmoje eilėje, ant mūsų su Solu sustatytų krėslų. Tačiau Irvinas savąjį prisistūmė prie žmonos, tik kažkodėl jos rankos nebesuspaudė savojoje. Ponai Haroldai ir Albertas Frejeras sėdėjo tolėliau, prie gaublio. Už Arkofų ir Irvinų buvo įsitaisęs Viljamas Leseras, Patrikas Diganas ir Solas Penzeras. Solas — viduryje, šiek tiek už jų nugarų. Taigi tarp manęs ir Digano nebuvo jokios kliūties, Solas juos galėjo pasiekti ištiesta ranka.

Buvo devynios valandos penkiolika minučių. Kabinete nesigirdėjo jokių aiškesnių garsų, tik prislopintas murmesys. Tyla darėsi nebepakenčiama, bet pagaliau atsidarė durys ir įėjo Vulfas su Kremeriu. Vulfas žengė tiesiai prie savo stalo ir klestelėjo į krėslą. Kremeris stovėjo pasitempęs ir ruošėsi sakyti kalbą.

— Noriu, kad jūs visi suprastumėte — tai nėra oficialus tyrimas, — pradėjo jis.— Penki iš jūsų atėjote čia mano prašomi, bet jūs buvote tik paprašyti. Seržantas Stebinsas ir aš čia — tik stebėtojai, todėl nė truputį nesame atsakingi už jokius Niro Vulfo žodžius ar veiksmus. Situacija dabar tokia, kad jūs kiekvieną akimirką galite atsistoti ir išeiti.

— Visa tai nėra pakankamai teisėta, ar ne, inspektoriau? — paklausė Arkofas.

— Aš pasakiau: jūs galite atsistoti ir išeiti,— pakartojo Kremeris. Jis pastovėjo dar šiek tiek ir pagaliau žengęs kelis žingsnius atsisėdo, o atsisėdęs piktai žiūrėjo į Vulfą.

Vulfas nužvelgė susirinkusiuosius.

— Noriu pradėti nuo sutapimo,— pradėjo jis aukštuomenės liežuvautojo balsu.— Tai neesminis dalykas — taip, neesminis, tačiau negalima pasakyti, kad nereikalingas. Šiandien per pusryčius skaitydamas „Times", atkreipiau dėmesį į Vašingtono pranešimą, išspausdintą pirmame puslapyje,— jis pasiėmė nuo stalo laikraštį.— Jeigu leisite, aš jums kai ką pacituosiu:

„Šiandien senato pakomisė pristatė įstatymą, kuris numato, jog visi privatūs labdaros ir pensiniai projektai yra visiškai atskaitingi valstybės inspekcijai. Toks siūlymas pateiktas remiantis dvejų metų tokios praktikos tyrimais. Šių tyrimų rezultatas — aptikti visi įmanomi pažeidimai, pradedant paprasčiausiu nerūpestingumu ir baigiant išeikvojimais, kurių bendra suma yra milijonai dolerių.

Komitetas pripažino, kad fondai išaugę tiek, jog šiuo metu gali sušelpti dvidešimt devynis milijonus darbininkų ir keturiasdešimt šešis milijonus jų išlaikytinių. Vien tik pensinių fondų aktyvai dabar sudaro dvidešimt penkis milijonus dolerių.

Senatorių grupė, vadovaujama Ilinojaus valstijos senatoriaus demokrato Polio H. Duglaso, pareiškė: „Galima pateikti daug pavyzdžių, kai įgyvendinant daugumą pensinių, taip pat ir labdaros programų vargšų teisės yra ignoruojamos. Kitais atvejais šioms programoms skirti fondai tampa nesąžiningų žmonių grobiu“.

Laikraštį Vulfas padėjo į šalį.

— Ten dar ir daugiau parašyta, tačiau pakanka ir to, kas perskaityta. Aš pacitavau protokolui, be to, norėjau parodyti, kad šitie teiginiai leidžia mums žodį „labdara“ suvokti kaip dideles pinigų sumas. Visą savaitę aš bergždžiai stengiausi aptikti nors kokį pėdsaką žmogaus, nužudžiusio Maiklą Molojų, po to Džonį Kimzą ir Elą Reiz. Sunkus pasitaikė uždavinėlis! Patrikas Diganas vadovauja organizacijai, kuri vadinama „Mechanikų sąjungos labdaros asociacija“. O stambi pinigų suma buvo aptikta Molojaus seife, kurį jis nuomojo išgalvota pavarde.

Jis stumtelėjo laikraštį tolyn.

— Kantrus ir kruopštus darbas galų gale nutiesė plonytį siūlelį į tiesos kelią, laimė, tuo siūleliu pasinaudoti man neteko. Čia, mano stalčiuose, yra pakas dokumentų, kurie įrodo šiuos faktus: Molojus keletą metų įvairiuose šalies kampeliuose supirkinėjo nedidelius žemės sklypelius. Jų kainos, o ir tos sumos, kurias teko jam užmokėti, buvo nedidelės. Kiekvienu atveju grafoje „pirkėjas“ įrašyta

kokia nors organizacija: Pasaulio vaikų organizacija“ arba vaikų organizacija „Žydrasis dangus“. Jiems įsigyti, o tokių objektų nusipirkta dvidešimt aštuoni, išleista apie du milijonai dolerių ir visi tie doleriai — pono Digano organizacijos turtas. Šie pinigai išmokėti pagal užstatą. Molojaus dalis sudarė vieną ketvirtadalį šito neteisėto pelno. Diganui liko trys ketvirtadaliai. Aš manau, kad ir vienas, ir kitas dar turėjo šiokių tokių išlaidų. Paskutinis toks sandėris pagal užstatą sudarytas ne per seniausiai — šių metų spalio septynioliktą dieną. Aš galėčiau pateikti jums daug smulkmenų, bet pakaks, jei žinosite esmę. Ar norėtumėte pakomentuoti tai, ką pasakiau, pone Diganai?

Žinoma, visi akis įsmeigė į Diganą, o jis niekaip neatplėšė savo žvilgsnio nuo Vulfo veido.

— Ne. Pasakysiu tik tiek: tai — bjaurus šmeižtas ir už jį aš jums kailį nudirsiu. Rodykit tą minėtą krūvą dokumentų,— pareikalavo Diganas.

Vulfas papurtė galvą.

— Jums juos pateiks apygardos prokuroras, kai manys, kad reikia. Bet jūsų smalsumą aš pamaloninsiu. Kai sunerimęs dėl senato atliekamų tyrimų Molojus nusprendė išvykti iš šalies su savo dalimi ir su sekretore Dilija Brant, pačius svarbiausius dokumentus jis sukišo į lagaminą, o tą lagaminą laikė Dilijos Brant bute. Tai kelia vieną kitą mintį, nes išmintingiausia būtų buvę juos su-

naikinti. Matyt, jis tikėjosi pasinaudoti jais ateityje, ir greičiausiai tam, kad išvengtų bausmės, kai pateiks įkalčius prieš jus. Nereikia abejoti ir tuo, kad jūs nujautėte tai, štai kodėl jį nužudėte. Norite pakomentuoti tai, ką pasakiau?

— Ne. Po velnių, tęskite!

— Minutėlę, — pasigirdo Kremerio balsas,— aš noriu žvilgtelti į tuos dokumentus.

— Ne dabar. Mano ir jūsų susitarimu man buvo duota visa valanda be jokių trukdymų.

— Iš kur jūs juos gavote?

— Klausykite ir pats viską suprasite,— Vulfas vėl pasisuko į Diganą: — Greičiausiai jūs žinojote, kad šitie dokumentai pas Molojų, juo labiau kad kai kurie iš jų užpildyti jūsų ranka, be to, jūs žinojote arba nujautėte, kad jis ketina pakeisti gyvenamąją vietą. Tikriausiai net reikalavote, kad jis jums atiduotų juos arba sunaikintų, bet Molojus šito žingsnio nežengė. Kai jūs jį nužudėte, apieškoti buto neturėjote kada, tačiau galėjote leisti sau panaršyti po jo kišenes ir tikriausiai pajutote palengvėjimą, kai radote seifo raktą, nes manėte, kad seifas — pati tinkamiausia tokių dokumentų saugykla. Bet tai buvo menkas palengvėjimas — juk jūs šituo raktu nedrįsote pasinaudoti. Jeigu jis dar vis pas jus, o jis greičiausiai ir yra pas jus, jį galima rasti, ir tai bus nepaneigiamas jūsų kaltės įrodymas. Jūs dabar turite ir kitą raktą, nes esate Molojaus turto ad-

ministratorius. Tačiau bendrovė tikrai atskirs tikrąjį nuo dublikato, kurį jiems prireikė pasidaryti. Beje, kaip jūs būtumėte pasielgęs, jeigu pono Gudvino ir pono Parkero akivaizdoje atidaręs seifą būtumėte radęs šituos trokštamus dokumentus? Jūs turėjote veiksmų planą tokiu atveju?

Diganas tylėjo.

— Tęskite,— pareikalavo Kremeris.— Iš kur gavote dokumentus?

Klausimą Vulfas praleido pro ausis.

— Tačiau jų ten nebuvo. Dar vienas klausimas jums: kaip jums užteko drąsos nužudyti Molojų, jeigu nežinojote, kur dokumentai? Įviliojęs į spąstus Piterį Heizą ir padaręs jį aiškiausiu kaltininku, jūs suteikėte sau šansą labai kruopščiai apieškoti visą Molojaus butą, nes esate senas ponios Moloj bičiulis. Jos čia nėra ir šitų mano žodžių ji nepatvirtins, bet tai padaryti galima bus ir vėliau.

— O kur ji? — klustelėjo Kremeris.

Ir vėl Vulfas neatkreipė į jį nė menkiausio dėmesio.

— Reikia pripažinti, kad jus, pone Diganai, lydėjo sėkmė. Pavyzdžiui, kad ir su tuo seifu. Jūs turėjote jo raktą, tačiau net žinodamas pavardę, kuria pasinaudodamas Molojus nuomojo jį, o jos jūs tikriausiai nežinojote, nebūtumėte išdrįsęs prie jo artintis. Ir tada jus aplankė fortūna mano asmeniu. Per mane jūs gavote teisę prisiliesti prie seifo. Deja, nieko iš to neišėjo, nes dokumentų ten ne-

buvo, o jūs, neturėdamas jų savo rankose, jautėtės labai nesaugus. Ko jūs griebėtės? Pasakysiu jums komplimentą ir spėsiu, kad jūs apsistojote ties mintimi, jog Molojus juos galėjo laikyti Dilijos Brant bute, tad pradėjote su ja derybas, bet visgi mano komplimento jūs greičiausiai nenusipelnėte. Daug įtikinamiau, kad derybas su jumis pradėjo ji, nes nusprendusi ištekėti už Viljamo Lesero, Molojaus lagaminu ji norėjo atsikratyti. Tas lagaminas vis dar tebebuvo jos bute. Prieš pradėdama derybas, jinai jį atidarė ir patikrino, kas jame. Jeigu ten buvo tokių daiktų, kaip pasai arba bilietai į laivą ar lėktuvą, jinai juos sunaikino. Ji pervertė krūvą dokumentų ir iš jų suprato, jog kažkur yra padori suma pinigų ir kad jūs su Molojumi labai susijęs, nes dviese sudarinėjote naudingus sandėrius ir tikriausiai žinote, kur tie pinigai guli. Ji buvo ne tokia jau ir naivi persona. Prieš pradėdama su jumis derybas, lagaminą su dokumentais nuvežė į Grand Central saugojimo kamerą. Kitaip tariant, paslėpė. Po to susitiko su jumis, papasakojo, ką žinanti ir ką turinti, ir pareikalavo pinigų.

— Tai melas! — sukliko Viljamas Leseras.

Vulfas metė žvilgsnį į jo pusę.

— Vadinasi, jums žinoma, ką ji darė?

— Nežinoma! Bet tik ne tai! Tai melas!

— Tuomet leiskite man baigti. Kiekvienas melas, kaip ir tiesa, yra tikslingas. Ir štai šituo momentu, pone Diganai, sėkmė nuo jūsų nusisuko. Jūs negalėjote duoti jai pinigų iš to seifo, bet jeigu net ir būtumėte davęs kiek iš sau priklausančios dalies, o mainais ji jums būtų atidavusi dokumentus, jūs vis tiek iš jos atminties išimti to, ką ji žino, negalėjote, ir Dilija Brant visą laiką jums būtų kėlusi grėsmę. Užtat praėjusį vakarą jūs atėjote pas ją į namus, kaip kad spėju, pažadėjęs atiduoti pinigus ir ketindamas pasiimti dokumentus, o iš tikrųjų — pasiryžęs nužudyti ją, ką ir padarėte. Aš nežinau... Solai!

Negalėčiau pasakyti, kad Solas žiopsojo. Jis sėdėjo tarp Lesero ir Digano, bet, žinoma, visą dėmesį buvo sukaupęs į pastarąjį, o Leseras įspėjamojo signalo nedavė. Jis kaip žaibas persilenkė per Solo kelius ir siekė Digano — arba už atlapų sučiupti norėdamas, arba kumščiu jam užvažiuoti, o gal ir vieno, ir kito trokšdamas. Tuo metu, kai prišokau aš, Solo rankose jau buvo Lesero švarko skvernas. Diganas kėpsojo ant grindų, o virš jo stūksojo Perlis Stebinsas. Tačiau Perlis turėjo savo principus: Leseras jam visiškai nerūpėjo, jį jisai patikėjo Solui, o pats savo milžiniškomis letenomis sugriebė Diganą už pečių, padėjo jam atsistoti nuo grindų ir vėl pasodino į krėslą, o tuo metu mes abu su Solu nutempėme Leserą ant kušetės. Kai vėl susėdome į savo vietas, situacija buvo pasikei-

tusi mūsų naudai, nes Stebinsas dabar sėdėjo vienoje Digano pusėje, Solas — kitoje, o Leseras buvo nuo tautos izoliuotas. Kremeris, pakilęs iš krėslo stebėti operacijos, taip pat atsisėdo.

— Pone Diganai, aš sakiau, kad nežinau, ar iškrėtėte ieškodamas dokumentų jos butą, ar ne, bet natūralu manyti, kad iškrėtėte. Taip, pone Kremeri?

— Kažkas iškrėtė,— suniurzgėjo Kremeris.— Gerai. Čia ir sustokime. Aš noriu pamatyti tuos dokumentus, taip pat noriu žinoti, kaip jie pas jus atsirado.

Vulfas dėbtelėjo į sieninį laikrodį.

— Aš turiu dar trisdešimt aštuonias minutes. Žinoma, jeigu jūs pasinaudosite savo valdžia, jūs juos gausite. Bet jūs davėte man žodį. Juk čia ne landynė, tiesa?

Kremeris išraudo kaip vėžys.

— Tęskite,— burbtelėjo jis.

— Aš ir maniau, kad jūs sutiksite,— Vulfas atsisuko į Diganą: — Jūs tikrai padarėte kratą, tačiau tai nedavė jokių rezultatų. Jūs ieškojote ne tokio smulkučio daiktelio kaip raktas, o kažko didesnio, bet net ir tuo atveju, jeigu jūs būtumėt ieškojęs rakto, jūs jo vis tiek nebūtumėte radęs, nes likimas lėmė šitą daiktelį rasti kaip tik man. Kaip jis man atiteko, yra jau detalė, kurią ponas Kremeris galės aptarti su manimi vėliau, žinoma, jeigu manys, kad reikia, o jus tai liečia tik tiek, kad gavęs jį aš padaviau ponui Penzerui ir nusiunčiau į Grant Central, iš kur jis grįžo su lagaminu. O

iš to lagamino aš ištraukiau krūvą dokumentų, kurie dabar užrakinti mano seife. Aš juos perskaičiau, paskambinau ponui Kremeriui, ir mudu susitarėme susitikti. Štai ir viskas, pone Diganai.

Vulfas pašnairavo į kairę ir prašneko garsiai ir piktai:

— Dabar apie jus, ponia Irvin: įdomu, ar jūs suvokiate, kaip giliai esate įklimpusi?

— Nieko nesakyk, Fene,— Irvinas atsistojo.— Mes išeiname. Eime, Fene.

Jis palietė žmonai petį. Atsistojo ir ji.

— Manau, išeiti jums nepavyks,— pasakė Vulfas. Cituoju poną Kremerį: „Situacija dabar tokia, kad jūs kiekvieną akimirką galite atsistoti ir išeiti". O dabar situacija jau visiškai kitokia. Arči, prie durų. Ponas Kremeri, jei prireiks, panaudokite jėgą.

Kremeris nedvejojo nė valandėlės.

— Jums teks likti ir išklausyti viską, pone Irvinai,— kaip visada šiurkščiai įsakė jis.

— Inspektoriau, jums paklusti atsisakau. Aš nesiruošiu sėdėti čia ir klausytis, kaip įžeidinėjama ir gąsdinama mano žmona.

— Tuomet galite stovėti. Gudvinai, atsistokite prie durų. Niekas negalės išeiti iš kambario be mano leidimo. Sakau oficialiai! Tęskite, Vulfai. Tepadeda jums Dievas, jeigu nuėjote ne tuo keliu.

Vulfas žiūrėjo į Fenę Irvin akių neatitraukdamas.

— Galite sėsti, ponia Irvin. Štai taip jau geriau. Tai, ką aš ruošiausi pasakyti, jūs beveik viską, o gal net ir viską, žinote. Praėjusį trečiadienį vakare žmogus, jo pavardė Kimzas, mano darbuotojas, atėjo pas jus į namus ir kalbėjosi su jumis ir jūsų vyru. Jūs skubinotės į vakaronę, užtat pokalbis buvo trumpas. Į gatvę Kimzas išėjo kartu su jumis, bet tuoj pat sugrįžo atgal, pasikalbėjo su jūsų tarnaite, su Ela Reiz, ir davė jai šimtinę dolerių grynais. Mainais už tą šimtinę ji suteikė jam tam tikrą informaciją. Greičiausiai ji papasakojo jam, kad sausio trečiąją galvos skausmais jūs ėmėte skųstis jau į pavakarę, iškart po to, kai jums paskambino Patrikas Diganas. Gal ji net...

— Tai netiesa,— išstenėjo Fenė Irvin.

— Jeigu jūs norite pasakyti, jog ji jam to nepapasakojo, prisipažįstu, įrodymų, kad buvo atvirkščiai, aš neturiu, nes ir Džonio Kimzo, ir Elos Reiz nebėra gyvų. O jeigu jūs norite pasakyti, kad to nebuvo, aš jumis nepatikėsiu. Ji net galėjo prisipažinti jam girdėjusi jūsų pokalbį per paralelinį telefoną ir kad tą vakarą Diganas jums liepė atsisakyti teatro suvaidinant galvos skausmą, o vietoj jūsų siūlė pakviesti ponią Moloj.

— Jūs suvokiate tai, ką kalbate? — grėsmingai paklausė Džeromas Arkofas.

— Žinoma,— atsakė Vulfas poniai Irvin, o ne jam.— Aš kaltinu jus bendrininkavimu nužudant Maiklą M. Molojų, Džo-

nį Kimzą, Elą Reiz ir Diliją Brant. Iš jūsų tarnaitės gavęs informaciją, Kimzas, nepaisydamas mano duotų jam nurodymų, susirado Diganą. Diganas, supratęs jam gresiantį neišvengiamą pavojų, veikė greitai ir efektyviai. Sugalvojęs kažkokią priežastį, gal pažadėjęs Kimzui nuvežti jį pasikalbėti su kokiu nors žmogumi, paliko jį laukti tokioje vietoje, kur nedaug žmonių, o pats nuėjo neva savo automobilio. Iš tikrųjų jis pavogė svetimą, su juo atvažiavo ten, kur laukė Kimzas, ir sąmoningai jį partrenkė, tai yra užmušė.

Vulfas pasuko galvą į Digano pusę.

— Norite paneigti, pone Diganai? Jūs turite alibi?

— Aš klausau jūsų,— atsakė garsiau negu reikėtų Diganas. — Neužmirškite, kad visi kiti irgi klauso.

— Jokiu būdu! — Vulfas vėl atsisuko į Fenę Irvin: — Iš Kimzo Diganas sužinojo, kas tas informacijos šaltinis. Dabar Ela Reiz kėlė jam beveik tokią pat grėsmę kaip ir pats Kimzas. Nežinau, susisiekė su ja jisai pats ar per jus, bet susitikti susitarė, susitikęs nužudė, kūną paslėpė taip, kad iš karto jo negalima būtų rasti, pasiėmė jos rankinę, idant lavonas būtų atpažintas kiek galima vėliau. Tuo metu jis jau buvo tapęs maniaku. O kai po dviejų ar trijų dienų susidūrė su nauju pavojumi, šį kartą tai buvo Dilija Brant, jo jau nebeapėmė silpnumo priepuolis, apgailestavimai ar baimė. Betgi

jūs esate jūs, nejaugi jūsų neapėmė baimė ar gailestis?

— Nieko nesakyk,— vėl paliepė vyras. Jis laikė jos ranką savojoje.

— Aš nesu tikras, kad jūs duodate jai gerą patarimą,— pasakė Vulfas.— Čia yra keletas žmonių, kurie tikrai norės išgirsti atsakymą į įdomų klausimą. Jeigu jūs, madam, pasuksite galvą į dešinę ir atgal, tai prie didžiojo gaublio pamatysite vyrą ir moterį, Piterio Heizo tėvus, Piterio Heizo, kaltinamo žmogžudyste, kuri įvyko jums padedant. Šitą, trečią, sėdintį prie jūsų, irgi labai domina jūsų atsakymas: tai Piterio Heizo advokatas. Dabar prašau jus atsisukti į kitą pusę. Ant kušetės sėdintis jaunuolis, prieš keletą minučių netekęs savitvardos, buvo Dilijos Brant sužadėtinis. Jie turėjo susituokti... Rytoj, ar ne, pone Leserai?

Leseras neatsakė nieko.

Vulfas ir nereikalavo.

— O prie durų stovi Arčis Gudvinas, pono Digano kairėje sėdi Solas Penzeras. Jie abudu buvo Džonio Kimzo bičiuliai ir kolegos. Aš pats poną Kimzą pažinojau daug metų ir didžiai gerbiau jį. Gaila, bet negaliu pristatyti jums nieko iš Elos Reiz giminių ar bičiulių, tačiau jūs ją pažinojote geriau negu kas nors kitas iš esančių šiame kambaryje.

— Po velnių, kam viso šito reikia? — neištvėrė Džeromas Arkofas.

Vulfas į jį net nedirstelėjo.

— Esmė štai kokia, ponia Irvin. Dėl

pono Digano viskas aišku. Krūva dokumentų guli mano seife, o seifo raktas, kurį jis pasiėmė iš nužudyto Molojaus, greičiausiai bus rastas tarp jo daiktų. Bet yra dar keletas niuansų, pavyzdžiui, toks: kai praėjusį antradienį ponas Gudvinas išėjo iš šito namo, paskui jį sekė vyras. Žinoma, šitas vyras bus surastas ir pasakys, kas jį pasamdė. Savo garbe galiu prisiekti, kad jį pasamdė Diganas. Dabar, kai mums yra aišku, kad visus keturis nužudė Diganas, įkalčiai bus sukaupti labai greitai. Bus identifikuoti pirštų atspaudai ant Dilijos Brant daiktų, patikrinta, kur jis buvo trečiadienio vakarą, ketvirtadienį ir sekmadienį, bus paskaitytos ir jo organizacijos buhalterinės knygos — taigi įkalčių atsiras daugiau negu reikia.

— Ko jūs iš manęs norite? — paklausė ponia Irvin. Tai buvo pirmieji žodžiai, jos ištarti po to, kai Vulfas apkaltino ją kaip žmogžudysčių bendrininkę.

— Aš noriu, kad jūs pamąstytumėte apie savo padėtį. Jūsų vyras pataria jums tylėti, bet ir jam reikėtų apie kai ką pamąstyti. Jus galima teisti už bendrininkavimą nužudant. Jeigu manote esant nebūtina prisipažinti, kad sausio trečiąją Diganas paskambino jums ir patarė pačiai į teatrą neiti, vietoj savęs išvadinti ponią Moloj, jūs klystate. Šitas prisipažinimas pakenktų jums tik tuo atveju, jeigu manytume, kad jums buvo žinoma, tuo metu ar vėliau, kokį tikslą turėdamas Diganas norėjo išvilioti ponią Moloj iš namų. Bet

taip tikriausiai nėra. Tai netgi galėtų atrodyti neįtikėtina, nes Diganas greičiausiai nenorėjo atskleisti savo ketinimų įvykdyti žmogžudystę. Jis galėjo pasakyti jums, kad nori su jumis viena pasikalbėti, ir galėjo paprašyti, kad susitvarkytute taip, jog tą vakarą būtumėte viena. Na, o ponią Moloj pasiūlė pakviesti į teatrą lyg tarp kitko. Jeigu tikrai taip, vadinasi, iš jūsų pusės būtų ne tik kvaila, bet ir pavojinga — tylėjimą galima įvertinti kaip bendrininkavimą. Jeigu Diganas viso labo norėjo pasikalbėti akis į akį...

— Taip ir buvo! — visiems girdimai pasakė ji.

Jos vyras paleido jos ranką.

— Nekvailiok, Tomai! — pratarė Džeromas Arkofas.— Čia kalėjimu kvepia.

— Fene, klok viską, kaip buvo,— išdainavo Rita Arkof.

Fenė ištiesė vyrui abi rankas, o jis suspaudė jas savosiomis. Ji žiūrėjo jam į akis.

— Tomai, tu gi mane pažįsti. Tu žinai, kad aš visa tavo. Jis pasakė, kad nori su manimi pasimatyti ir kai ką man pasakyti. Jis atėjo pas mus į namus, bet dabar aš jau viską suprantu, nes jis atėjo beveik vienuoliktą.

Diganas pasislinko į jos pusę. Žinoma, tai buvo viso labo nevalingas judesys. Sąmoningas jis niekaip negalėjo būti, nes Solas su Perliu tikrai buvo budrūs. Na, jeigu jis ją būtų ir pasiekęs, jeigu būtų ir užmušęs,— jam tai nebūtų pa-

dėję. Vulfas suprato teisingai: nužudęs keturis, Diganas virto tikru maniaku. Štai kodėl išgirdęs, kad ji vilką medžiojančiųjų pusėje, veikė kaip tipiškas maniakas. Solas su Perliu tvirtai čiupo jį iš abiejų šonų, o jau šitie sutramdys kiekvieną maniaką.

Iš savo vietos striktelėjo Irvinas, Arkofas taip pat, pašoko ir Kremeris. Albertas Frejeras pribėgo prie mano stalo ir įsitvėrė telefono.

— Aš baigiau, pone Kremeri,— ramiai pratarė Vulfas,— nors man liko dar dvidešimt minučių.

Aš žinojau, kad dabar jiems esu visiškai nesvarbus, todėl išėjau į priemenę ir užlipau laiptais į viršų, norėjau viską papasakoti poniai Moloj. Jau kas kas, o ji tikrai nusipelnė geros žinios. Kai Frejeras telefoną padėjo, iš jos kambario aš paskambinau Lonui Koenui ir išklojau kai kurias naujienas.

DEVYNIOLIKTAS SKYRIUS

Po kelių dienų šeštą valandą vakaro mūsų aplankyti užėjo Kremeris, o kai aš jį įleidau, kreipėsi į manę vardu. Įsitaisęs raudonajame odiniame krėsle ir priėmęs kvietimą išgerti alaus, kai vienas kitam su Vulfu apsakė naujienas, jis meilingu balsu pratarė:

— Apygardos prokuroras nori žinoti, iš kur ir kaip pas jus atsirado stoties saugojimo kameros narvelio raktas.

Aš irgi nesipriešinčiau detaliau sužinoti apie tai.

— Ne, jūs priešintumėtės,— pareiškė Vulfas.

— Jūs apie ką?

— Apie raktą. Nenoriu gaišinti jums laiko. Jeigu apygardos prokuroras primygtinai reikalaus, tarkim, aš jam pasakysiu, kad raktas buvo atsiųstas voke per paštą, o voką aš sunaikinau, arba kad Arčis rado jį ant šaligatvio. Ir kas tada? Prokuroras žmogžudį turi, jūs jam jį padavėte. Jam ir gana. O ir jums rakto nereikia. Tiesa?

Primygtinai jis nereikalavo.

Honoraro reikalai, o juos būtinai reikėjo sutvarkyti, kai Piteris Heizas atsidūrė laisvėje, keblumų pridarė daug. Vulfas apimtas streso būsenos drebtelėjęs, kad jam reikia penkiasdešimties tūkstančių dolerių, savo žodžio keisti nesiruošė, tačiau penkiasdešimties gabalų buvo tikrai daugoka už savaitės darbą. Bet šitą dalyką jis sutvarkė garbingai. Su Haroldu susitarė, kad tas 16 666,67 dolerio čekį išrašytų Džonio Kimzo žmonos vardu ir lygiai tokios pačios vertės čekį Elos Reiz motinos vardu. Taigi Vulfui liko 16 666,66. Tie, kurie Vulfą laiko šykštuoliu, liko kvailiais. O P. H. išėjęs iš belangės galų gale prisipažino, kad jo tėvas ir motina tikrai yra jo gimdytojai, nors vestuvių skelbime, kuris buvo išspausdintas „Times“, pasivadino Piteriu Heizu. Tačiau „Times“ yra toks laikraštis, kuris visada teisus. Visi tai žino.

Susituokė jie maždaug po mėnesio, kai Patrikas Diganas buvo pripažintas kaltu ir nuteistas. Po poros savaičių jaunavedžiai užsuko ir pas mus. Pažiūrėjęs į dabartinį P. H., aš niekaip nepažinau to vaikino, kurį mačiau tą seniai praėjusią balandžio dieną pro plienines grotas. Jis atrodė visai žmoniškai, o ir elgėsi kaip žmogus. Noriu būti teisingas, bet kartu privalau ir tiksliai papasakoti viską, kas buvo. Tai štai. Reikalas tas, kad bendravimas su jais man nesuteikė jokio malonumo. Kai jie susiruošė eiti, Selma Heiz prisigretino prie Vulfo stalo ir pasakė turinti — na, tiesiog privalanti! — Vulfą pabučiuoti. Ir dar ji pasakė, kad jis kažin ar nori būti jos pabučiuotas, tačiau kitaip pasielgti ji negalinti.

Vulfas apsiniaukė:

— Geriau imkim ir susilaikykim. Tai nesuteiks jums jokio malonumo, man irgi. Aš juk senas ir dulkėtas griozdas. Geriau vietoj manęs pabučiuokite poną Gudviną, beje, jis meilės virtuozas.

Aš prisistačiau iškart. Ji atsisuko į mane. Gal kokią akimirką jai pasirodė, kad ji būtinai mane pabučiuos. Beje, man taip pat. Bet staiga jos skruostai nuraudo, ir ji persigalvojo. Aš kažką pasakiau. Ką — jau užmiršau. Šita moteris su galva. Ji žino, kad toli gražu ne visada verta žaisti su ugnimi. Rizikuoti nereikia...

Populiarusis detektyvas

REKSAS STAUTAS
ATSAKYMĄ ŽINO ORCHIDĖJOS...

Romanas
Vertė Pranė Kuprienė

SL 1329. 1997 03 17. 8,25 apsk. l. l. Užsakymas 805. Išleido Rosma, A. Strazdelio g. 1, 2600 Vilnius. Spausdino Poligrafinių paslaugų įmonė, A. Strazdelio g. 1, 2600 Vilnius. Kaina sutartinė

Detektyviniame romane atskleista genialiojo Niro Vulfo ir jo padėjėjo Arčio Gudvino visa naujų nuotykių puikybė. Pilna pavojų kasdienybė, bičiulio mirtis, žmogžudžio demaskavimas ir gudragalviškos intrigos – visa tai patirs tie, kurie perskaitys didžiojo detektyvų kūrėjo naująjį romaną.

ISBN 9986–799–26–0